

Rektori beszédem csak futó áttekintés korunk emberének eredetéről, fejlődéséről és kialakulásáról.

„Az új ember” e kérdésekkel bővebben foglalkozik és az embert nézi, amilyen volt; amilyen ma és amilyennek Krisztus örök gondolatai és Szent Pál utánérzése szerint lennie kell,

„Az új ember.⁴ Szent Pál „új teremtményének⁴⁴ megvalósulása korunkban.

Az Új Ember

NOVA CREATURA

Írta:
TRIKÁL JÓZSEF

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA

Nihil obstat dr. Josephus Tiefenthaler censor dioecesanus. Nr.
2645.
Imprimatur. Strigonii, die 14 Sept. 1932., dr. Julius Machovich.

TARTALOM

Bevezető	Oldal 7
----------------	------------

A régi ember.

Idők és emberek	13
Az ember és a fejlődés	16
A régi ember vilásképe	22
A régi ember szellemi vajúdásai	--24
A régi ember társadalmi szemlélete	38
A régi ember nagy válsága	45
Az új ember kialakulása	50

Az új ember.

Az új ember tükre	53
Tükör az ő világnézete	53
Tükör az ő tudománya	57
Tükör az ő bölcselete	63
Tükör az ő költészete	66
Tükör az ő erkölcsi világa	71
Tükör az új fiatalsága	76
Tükör az ő kedvtelése	81
Autó	81
Rádió	85
Film	91
Tükör az ember mágikus természete	96
Tükör a sok álhit és álvallás	101
Az első, az új szellemiség	103
Teozófia	109
Antropozófia	117

Az új teremtmény.

Vágy a megváltás után	125
Az örök Krisztus.....	128
Az örök ember.....	133
Az élet és a tudás fája.....	138
„Akik új érzékekkel járnak”	141
„Nincs értelmes, nincs Istent kereső”	145
A lelki ember mindent megítél	149
Isten templomai vagytok	154
Tudom, kinek hittem	160
Testnek és Istennek bölcsesége	169
Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.....	176
Nova creatura	180
A szentek lelkiadományai	192
A szeretet diadalmas ereje	196
A lelki adományok és az okkultizmus	202
Lelki szabadság	208
Harc a gonosz szellem ellen	211
Krisztus harcosa	223
Égi és földi tudomány	228
A fény országa.....	237

BEVEZETŐ

Gondolatok gondolatokat szülnek. Ahol egy mŰ végződik, ott kezdődik egy másik»

„A lélek rejtett élete” sugallta „Az okkultizmus” bölcselétét *A kettőből ered a Nova, creatura, Az új ember.*

Érzem a mai ember vívódását, lelkének fölsikoltását, jövőért való nagy aggodását, nyomorúságából feltörő szomorú világnézetét.

Minden cseppfolyós állapotban van.

A népek politikai és társadalmi berendezése szétesett.

A történelem fejlődési vonala megszakadt.

A hagyományos és zökkenés nélkül átszármazott világfölfogás zsákutcába jutott

Jövőbe vetett reményeink szétfoszlottak.

Váratlanul és hirtelen valami új világ kapujához értünk, amely egészen más, mint a régi.

Álmainkban minden valószínűtlen valószínű és minden valószínű szinte valószínűtlen.

Álminkban semmi sem azonos önmagával, mert amit épp látunk, máris az ellenkezőjébe megy át.

A reánk szakadt új világban is máris elveszíti minden az értékét és új értékek csillannak föl.

Gondolataink csődöt mondanak. Az új világnak pedig új gondolatokra van szüksége.

Reményeink nem illenek az új valóságokba. új formákba kell öltözniök.

Érzéseink kiapadnak, mert tárgyaik eltűntek az élet mezejéről.

De lehet-e végleges szakadás a régi és az új létrend között? Azért, mert a világ újság gyanánt döbben elém, nem a régi lélek mélységeiben gyökeredzik-e?

Az ember mindig ugyanaz és mindig más.

Az ember lelkének alapszerkezete ugyanaz, de ami még az ősalapokon kívül benne pihen, az tengersok.

Az atomot már felfedeztük. Ismerjük benső szerkezetét. Sőt Rutthford fölfedezte azt a titokzatos őselemi magot is, amelyből, mint csirából, a gamma-sugár fénylik elő. Ez a mag és ez a sugár a világfejlődés ősi csirája. Más mint az elektrón. Magában való. Belőle ered a szervetlen világ.

Tessék felfedezni az embert is! Alig tudunk valamit őselemi lelkierőről. Csak sejtjük, hogy eddig még nem ismert csodálatos erők szunnyadnak benne. Mint bizonyos gázokban, sugarakban és elemekben is, amelyeknek hatásait laboratóriumainkban csak most kezdjük ismerni.

A világháború az emberi lélek legmélyebb és legelrejtettebb rétegeit és Ízeit robbantotta ki. Új és nem sejtett látomások tárultak elénk és látjuk, hogy a lélek nem holmi fűrészpör, hanem őselemi törekvések gazdag kincsháza.

Amikor új forrás fakad a földalatti mélységekből, zavaros víz buggyan a felszínre. A tiszta vizet mocsok szennyezi be és káros bacillusok fertőzik meg. A víz ihatatlan! Meg kell tisztulnia, míg üdítő és egészséges ital lesz.

Korunk emberének lelkéből is zavaros áramok törnek elő! Mit várhatunk tőle, ha majd megtisztul lelke?

Anyagias, földies, sőt szennyes alkatrészek fertőzik meg gondolatait. Vájjon gondolatai tisztulnak-e meg az anyagtól, vagy a gondolatok végleg elpárolognak a szennyből? Földhöztapadt silány srő marad-e az ember, vagy föl tud-e ismét emelkedni a szellemi lét tiszta magaslataira?

Az Istentől ihletett vallásos lélek és bölcselkedő szellem nem az ipar, kereskedelem, földművelés gondjaival, nem is a tőke és a munka harcaival, nem a politikusok uszító jelszavaival foglalkozik. Ők a látható világ mögött a láthatatlan erőket, célokat és eseményeket nézik.

Az ő számukra a világ több, mint véges emberi küzdelmek színtere. Ők a véges mögött a végtelent; a harcok mögött a feltétlen létet, a szellemi küzdelmek mögött a szellemi erők forrását, irányítóját és végső célját szemlélik.

Ők keresik a kapcsolatokat az új és a régi között. Ők kutatják az összhangot a jövő és a múlt között. Ők fürkészik a tör-

ténelem jövőbe világító eszményeit, amelyek mégis a jelenből, sőt a múltból szövődnek.

Az ember, az örök ember minden embersorsnak a gyökere. Isten örök gondolatai az ősi emberi természetben pihennek és az ember e gondolatokat a jövő fejlődésének eszményeivé magasztosítja.

Nem a természet hordozza és irányítja az embert, hanem az ember markol bele a természet gépezetébe. A szabad szellem a gépies erők irányítója és nem a gép kerekeiből szökik ki a szabadság és az élet dala. Az emberben pihen az emberjövő.

A mindenekfelett lebegő és mindenben élő, mozgató és létet adó Szellem hat át mindent és irányít mindent és vezet céljához.

Ő az atomnak alkotója; ő a kristályok jegecesedő törekvésének, nismus formativusának, elve. Ő az élők magjának, entelechiájának kicsir áztatója. Ő minden mindenben. Ő teljesedik ki a végesben és a végtelenben.

És ő ad az emberi léleknek is létet, erőt és mozgást, ő teremti és alakítja a lelket minden szépségével. És ezek a szépségek módolják ki az embert és az emberekből az emberibb ember jövőt.

Ember jövő? Van-e az embernek jövője? És milyen ez a jövő, amely oly reménytelen és szomorú érzéseket vált ki belőlünk? Sötét körülöttünk minden. Sötét az ember, sötét a gondolat, sötét az erkölcs, sötét a politika, az irodalom, a művészet. És nincs sehol derengés. A gazdasági zavarokból majd csak ki-

lábalunk, de megiffodik-e valaha az ember isteni szépségben? Lesz-e belőle új teremtmény? Új ember?

„A lélek rejtett életében” a lélek tiszta világában időztem és vizsgáltam a lélek misztikus életét a testben, a testen kívül és Isten ölében.

„Az okkultizmus bölcseletében” azokat a rendkívüli jelenségeket vizsgáltam, amelyek a túlfűtött emberi természetből ösztönösen robbannak ki. Ezek az erők mérgezők, ha természetellenes célokat szolgálnak. Robbannak, mint a dinamit, ha visszaélünk vélek.

E műben a valóságos élet talaján állok és a múlt eszményein felnevelkedett ma emberének lelki vívódásaiban keresem a kiutat a krisztusi új ember, a nova creatura felé.

Idem sed aliter, ez az emberiség és az ember sorsa.

Nem elég csak szomorkodni a zavaros helyzetek és törekvések miatt, hanem keresni kell az okot, a nemes életerőket, amelyeket a vad embergallyakba be kell ojtani, hogy belőlük új életsarjak fakadjanak.

Nem elég csak az elmúlt szép idők ködében andalogni, hanem neki kell vágni az új élettalajnak és termőföldet és áldást kell belőle feltörni.

Művem szerkezete egyszerű és világos. Az első részben átgondolom korunk szellemi életének kialakulását. Azt fejtegetem, miképp alakult ki a szellemi és a társadalmi élet a háború kitöréséig. Azután szemlélem a mai embert. Milyen a világ-

nézete, bölcselete, tudománya? Milyen a kedvtelése? Milyen a szórakozása? Mik az örömei? A mai ember egyrészt elméleti, másrészt gyakorlatú Szereti a szabadságot és mégis gépiességbe süllyed. Sok benne az anyagias és mégis vágyódik a rejtett világ után. Az életet tartja szemei előtt és mégis valami csodálatos miszticizmus felé hajlik. Hitetlenkedik és új hitet keres.

A mai ember valóságos talány!

Mindenki számára kemény dió!

Amilyen az ember, olyan a jövő! Mások másképp oldják meg a kérdést.

Az én eszményem a nova creatura Szent Pál szellemében.

Én szent Pál lelkéből gondolkodom.

A RÉGI EMBER

Idők és emberek.

Az ember az idők lelke s az idő a lélek tükre.

Ember nélkül nincs idő. Idő nélkül nincs ember. Ember az idők alkotója és az idő az ember megérlelője.

Az ember a tér megteremtője és a tér az ember kiteljesítője. Ember nélkül nincs tér és tér nélkül fogság és ketrec az ember élete.

Tér és idő az emberi működés színhelye és e színhely ezáltal az ember alkotóéletének megrögzítője.

A tér és az idő vágya, hogy beteljenek és életet hordozzanak; a lélek vágya pedig, hogy térben és időben kivirágozzék.

A tér és az idő üres formáit a szellem tölti ki; a szellem pedig térben és időben testesül meg.

Az ember élete a térben és az időben maga a történelem.

Amilyen a tér, amilyen az idő és amilyen az ember, olyan a történelem.

Történelme a földön csak az embernek van.

Ásvány, növény és állat nem történelmi tényezők. A lét részei, de nem mozgatói. Benne élnek a létben, de a létben semmit nem változtatnak.

Törüld el a gyémántot, fog-e az a létnek hiányozni?

Törüld el az ibolyát, megrezzen-e a mindenség?

Törüld el a majmot s megváltozik-e az élet lényege?

Törüld el az embert és egy világ omlik össze.

Az ember a természet továbbalkotó eleme. Mikor Isten megteremtette az embert, alkotónak avatta föl őt.

Az ember csodás szellemében világok pihennek és e világok előlépése a történelem.

Az ember történelme szüntelen folyamatban van, és az új világok az ember termékeny természetéből dobbannak elénk térbe és időbe,

A jelen a múlt időkből sarjadzik; a jövő pedig a jelenből szélesedik ki.

És ki ismeri a jövődök jövőjét? Az embersorsok küzdelmes és dicsőséges kialakulását?

Történelmi Mágikus szól. Mágikus erő rejlik benne.

Történelem! Jelenti az emberi szellemből szakadatlanul kilobbanó életlángokat. A nyugvó emberi életet feltüzelő eleven erőket. A lélek őselemi erőit lázba hozó gondolatokat.

A sűrke, fáradt és elnyűtt emberi testek, a rongyos és foltos ruhák mögött is ezernyi ezer képesség és életszíkra pihen. Azt hinnéd, ezek hullák! Capita mortua! De jön az idők elvarázsló lelke és az elnyűtt testekben felébrednek a robbanó szellemek s a hullák mögött mélyen alvó lelkek izgalomba jönnek és az őket melegítő eszmékre feltámadnak és megmozdulnak a sűrke emberrögök és már zúgnak a néma embererdők és az Idők borús kódéből kicsillámlik az új teremtmény, az új ember és az új történelem.

Ki érti ezt meg?

Ma is történelmi idöket élünk; ki érti ezeket az idöket?

Megkérdézem az öregeket: érezték-e, hogyan robogott elő az idők mélyéből a jelen forgotaga? Sejtelmük sem volt róla.

Megkérdézem a politikusokat: sejtették-e sok tereferéjük közben, mi készül az élet színfalai mögött? Ők javarészt megszégyenülve, a háttérben keseregnek.

Megkérdézem a történelemtudósokat: láttatok-e, mint surran elő a láthatatlan őserökből a rettenetes jelen. Ők semmit sem észleltek.

Pedig semmiből semmi sem lesz. Ami csak születik, másból születik. Hol keressem tehát a jelen csiráit?

Minden látható a láthatatlanból ered. Minden mulandó csak jelkép. Az ember jelkép; a történelem jelkép; a világ is csak jelkép. De minek a jelképe?

Tudod-e, ember, testvér, hogy te is jelkép vagy? Testi burkod éltetője a lélek; a lélek éltetője pedig a benne működő isteni szellem. A testet a lélek élteti; a lelket pedig a lélek. Lelke. Gyöngye testet gyöngye lélek éltet; gyöngye lélekben meggyöngül az isteni szellem benső életlendülete. Amilyen a lélek benső ereje, olyan a lélek erősítése és a milyen a lélek, olyan a test.

Úgy-e, te erre soha nem gondolsz? Nem tudod, mi rejlik benned? Lelked nem eszmél arra, mi és ki lendül benne? Épp azért nem ismered sem a világot, sem az életet, sem önmagadat.

És ha nem ismered is, mégis van történés — benned is, kívüled is. Tudtodon kívül rejtett mozgalmak mennek végbe benned is, kívüled is. Erők, irányok, új lehetőségek halmozódnak fel benned is, kívüled is.

A tűz akkor pattan ki a tűzközből, amikor csiholjuk.

Az emberben lappangó titokzatos tüzek akkor lobbannak ki, ha az új idők ütései azt kirobbantják.

Csodálatos lény az ember. Láthatatlan erők színtere.' Érezhetetlen feszültségek összefoglalója. Titokzatos jövők méhe! Új életek szülője.

Ismerem-e tehát önmagam? És ha nem ismerem, tudom-e, mi lesz belőlem? Vagy mi lesz a hozzám hasonló emberekből? Mi lesz az emberekből felgyülemlett népekből?

A jövő ismeretlen, mert az ember is ismeretlen.

A jelen csak akkor látom, ha múlttá homályosul. A jelen fénye elvakít!

A jövőt sehogy sem látom, mert a jelen fénye a jövőt is vakítóvá és láthatatlanná teszi.

Ember! Mi is vagy hát te?

Az ember és a fejlődés.

A világban semmi sincs egyedül. Minden összefügg mindennel.

Leibnitz egy monasz életében nézi a világ életét, A monasz az egész világ tükre,

A monasz tér és idő felett áll. Ahol csak a világban egy monasz rezdül, ezt a rezdülést minden monasz mindenütt jelzi, mert mindenütt érzi.

Amerikában a hang megüti a monaszt és íme, én rádióm révén abban a percben a hangot otthon is hallom.

Lelkünk is monasz. Lelkünk láthatatlan és tudatunk előtt ismeretlen módon az egész világgal érintkezik,

A lelkek ezen titokzatos érintkezéséről azonban nincs még sejtelmünk sem.

Meggyőződés, hogy nem tévedek.

Ha lelkünket valami lélekfelfogó tükörben úgy szemlélnék, mint arcunkat, csodálattal látnák, mily gazdag és mily sugaras világban is él a mi szellemi alkatú lelkünk.

Gazdag az, de mi lelkünk tartalmát csak a tudat szűk kulcslyukán látjuk.

Sugaras, mert a testetlen szellemek gondolatáramokat küldenek magukból és e gondolatsugarakkal, mint végtelenül finom gyökérszálakkal érintkeznek velünk a földi szem elől elrejtett szellemi szellemkörben.

Tudja-e a virág, merre ágaznak gyökerei és látja-e azt a részét, amely a föld alatt van?

Tudja-e az öntudat, mily lelki mélységekből csillan ki és mily ismeretlen és beláthatatlan tájakra érkezik színe, illata, fénye?

A lélek határtalanul több, mint annak egy tudatvillanása.

A lélek szellem, A szellemi világ első lépcsője, első foka. A test révén a testi világ összefoglalója; mint szellem pedig a szellemiség kezdete.

Mély gondolkodók az embert mikrokozmosznak, a nagy világ kis másának; kozmométernek, a nagy világ felmérőjének

nevezik. Valóban az. Benne mint monaszba rezdül és összpontosul a világ összes erője, ő, mint kis világ, a világerők kifinomult és átnemesedett összefoglalója és hordozója.

Mélyérzésű Szentek szemében pedig az ember Angyal. A testben élő emberi szellem egyúttal angyali erők boldog ura.

Csoda-e, ha a mikrokozmosz, a kozmométer folyton a nagy világerők hatása alatt áll és ugyanazokból elevenedik?

Csoda-e, ha az angyali természetű lélek, más emberi szellemekkel, sőt az egész szellemvilággal érintkezik?

Az nem csoda, hogy öntudatunk erről közvetlenül nem tud semmit.

Avagy tudja-e a virág, mint táplálják őt a gyökerek?

Kell-e nekem azt tudnom, avagy tudhatom-e, honnan erednek a lelkemnek gondolat-, érzés- és akaratvillanásai? Megpróbáltad-e ezen lelki tények eredetét kinyomozni?

A lángész lelkének mélyén éppúgy nem látja születésre váró műveit, mint az anya nem látja méhében a sejtől kibontakozó gyermekét.

A szellem gyermeke éppoly meglepetés, mint a testnek gyümölcse,

Új ember! Honnan csirázik, mily erőkből bontakozik ki az új ember?

Sokan vallják, hogy minden gyermek a világerők eredője. A régiek csillagvizsgálása korunkban új tudományos alakot öltött.

Ennek az elgondolásnak a következő tapasztalat az élesztője.

Az emberi test éppúgy elektrónokból áll, mint a csillagok.

Végső eredményében az anyag minden megjelenése elektrónokból szövődik.

Ásvány, növény, állat és ember éppúgy mozognak az elektromos óceánban, mint a csillagok és az állatkörök.

A testeket magába foglaló őselemi erővilág azonban nem mindig és mindenütt teljesen azonos értékű. Az energiavilágban lévő égitestek más-más helyen más-más erővilágban mo-

zognak és az energiaóceánban úszó égitestek lakói is más-más erőhatás alatt élnek.

Az asztrológus feladata az ember helyzetét a világenergiákkal kapcsolatban kifürkészni és megállapítani, milyen éltető vagy romboló befolyások segítik születését, fejlődését és teljes kialakulását. Ezt a gondolatot így is kifejezhetném: az asztrológus azt kutatja, hogy a világra jövő gyermek a világerők milyen képességeit, potenciáit képviseli? A makrokozmosz melyik állapotát és megjelenését testesíti meg az új mikrokozmosz?

Csodálatos, mikép térnek vissza a régi gondolatok? Mikép? mondom. Mert ez a mikép azért mindig más. Idem sed aliter.

Az új asztrológiát ugyanis élteti az új természetbölcselet és az új orvosi tudomány.

Az új természetbölcselet az elektronelmélet alapján nyugszik és vallja, hogy az anyag őselemi energiák szilárd kapcsolata. Minden voltaképp energia. Épp azért minden anyag energiává és minden energia szilárd anyaggá módosulhat át. Csak úgy, amint a víz gőzzé vagy jéggé alakulhat.

Az anyag azonban hat az anyagra és energia az energiára.

A gyermek is energia, tehát csodálatos energiahatások hullámfolyója. Jó és rossz; éltető és dermesztő energiák sugaras hatása a gyermekben más-más jövő csiráját sűríti. A gyermek is testté tömörült energia.

Az új orvosi tudomány ezt az elvet az új gyógykezelésben kamatoztatja.

Az elektromos áramnak ma babonás nagy a szerepe a gyógyításban. Orvosok és kuruzslók dolgoznak vele.

Ezek a nézőpontok azonban csak részben igazak.

A modern asztrológia csak a testet látja és vak a lélekkel szemben.

Elvégre ki tagadja, sőt minden ideges és beteg ember érzi, hogy a fény, a világosság, a derűs napok éltetőek, erősítők és vidámítók.

Ki tagadja, hogy a téli gyermekek rendszerint gyengébbek, mint a nyáriak?

Ki tagadja, hogy a természet kilengései az emberek, sőt a népek ideges állapotát is túlfűtik?

Ki tagadja, hogy Észak népei jellemben, fölfogásban és munkakedvben is különböznek a Dél népeitől?

Más világerők más testi szervezetet szerveznek.

De az ember több mint test, több mint anyag.

Az ember test és lélek.

Igaz, hogy a test hat a lélekre s a test révén a világerők is hatnak a lélekre, de a lélek mint erő elsősorban az emberalakító tényező.

Azon benső összhang révén, amely a test és lélek között észlelhető, kölcsönösen hatnak egymásra.

A bölcelet épp úgy vallja ezt is, mint az orvosi tudomány.

A bölcelet rámutat arra, mik az emberi élet szellemi eredetű javai és értékei.

Az orvosi tudomány pedig a lélek erősítésével gyógyítja a testet is.

A szuggesztió szerepe ismeretes.

Az anyagelvűség tehát épp úgy nem oldja meg az emberi élet titkait, mint az asztrológia. De viszont a testet tagadó és tisztán lélekre támaszkodó úgynevezett „kereszténytudomány” sem gyógyítja meg a testet, ha a lélek szuggesztiója elégtelen.

Az ember test és lélek; ezt felejtí el Freud is. Ő is csak testi ingereket ismer. Ezeket óhajtja gyógyítani. A bűnös testi csirák és sejtek beteges fészkelődéseit és észbontó nyugtalanságait lehet esetleg felvilágosítással gyógyítani; de a , tisztán lelki betegségek kívül esnek a beteges sejtek nyavalygásain. Sőt ha ezeket a testi fekélyeket feltárjuk, akkor a lélek betegszik meg.

Az ember alaptermészetét főleg énünk legjava, örökkévaló része, az isteni mélységekből jövő fénysugár, a szellem adja. A szellem pedig a szellemvilág lakója!

A szellem anyagtalan lényiség. Anyagias érzékeinkkel fel-

szerelve nehezen gondoljuk el, hogyan létezhet test nélkül valami, ámde ez a mi elfogultságunk.

A fizikai világban is a sugaras világ anyagtalan és mégis valóságos. A törvények mint világot felépítő és fentartó lét-bordázatok még inkább anyagtalanok és mily ezerrétűek.

A szellemi világ szintén anyagtalan, de bámulatos termékeny és gazdag birodalom.

Az anyagelvű szemében rejtély a szellem; pedig az anyag sokkal ismeretlenebb, mint a szellem. Az anyag ugyanis csak értelemaikotta fogalom, amely minden érzékelhető dologra alkalmazható. Ásvány, növény, állat, ember stb. mind anyagok. Anyagok.

A szellem ellenben nemcsak fogalom, hanem valóság. Ahány az ember, annyi a különféle szellemi megtestesülés. Annyi különféle szellem!

Az anyagelvű esetleg ismeri az anyagi dolgok törvényeit. Tanulja a mechanikát, a fizikát és kémiát. De ismeri-e a szellem különálló törvényeit? Ha ismerné, a szellemet nem azonosítaná azt az anyaggal.

Aki az embert és a világot anyagi oldaláról ismeri, annak csak a külsőről van fogalma. Aki ellenben belülről szemlélődik, az előtt az ember és a lét e szellem erejében és szépségében tükröződik.

Az új ember mélységei is a szellemi lét gyökeréből erednek.

Mert — emberi nyelven beszélek — minden hasonlóság dacára is, minden szellem, mint minden ember, külön egyéniség. Az egyéniség magja pedig a közös vonások mellett valami egészen sajátos jellegű életszikra, amelyből minden egyéni tűz és minden új láng kilő vei. Az atomnak van elektrón-magja és e mag sugara a gamma-sugár. A léleknek is van szikrája és e szikra fénye a lélek sugárzó egyénisége.

Minden lélek és minden ember így egyrészt azonosság, mert természete minden lélekkel és emberrel azonos. Másrészt valami egészen új és sajátos rendszer, amely a sokféleségnek egyéni magja, önfényű központja.

A sokféleség sokrétűség; a sokrétűség pedig a milliányi millió lélek sokrétűségével együtt valami láthatatlan szellemi szövetet és léthálózatot sző ki. A szellemvilágot.

Mi ez a szellemi világ? Szellemi világ maguk a szellemek. Azután az emberiség közmeggyőződése, a közszellem, a testi gondolkodás. a korszellem, íme mindez csodálatos szellemi világ, amelynek világot átfogó hálózata a szellemi lelkek sokágú és sokrétű gyökereiből és ezer és ezer gyökérszálnak egybefűződéséből ered.

Ez a közszellem szinte minden ember életének éltető ere és nevelő anyja. Innen nyeri mindenki első eszméit, életfelfogását, sőt sokszor egész gondolatvilágát. A legtöbb ember mechanikusan szívja magába a korszellem, a közszellem lelkeségét úgy, hogy nem is ő gondolkodik, hanem az élet gondolkodik benne.

De mindig vannak önálló szellemek, akik egyrészt a közszellemben is új irányokat és új igényeket figyelnek meg, másrészt ők maguk is önállóan gondolkodnak. Hisz az élet folyton halad és a haladás új lehetőségeket, új és termékeny csirákat fakaszt. Ezek az élet kísérletei, új úttörései, nekivágásai. A kiváló szellemekben az újvilág dala csendül meg, mert talán az ő lelkük is erre a dalra van hangolva. S a dal az ő ajkaikról száll fel és ők lesznek az újkor énekesei, az új ember regősei, ők a nagy magányos egyéniségek.

A világban azonban mindennek van elégséges oka. Az egyéniségeknek is kell végső okaiknak lennie. De ki ez az ok. Maga az ember nem. Nem az ember teremti magában azt a termékeny új csirát? Sőt, az a termékeny csira alakítja ki az embert.

Ennek a termékeny csirának, mint életet bontó elvnek és szikrának csak maga az Élet és maga a Fény a forrása. Isten.

Élet és Fény az Isten. Szent János evangélista is ezt mondja: az Úr fény. Deus lux est. Ő minden fizikai és szellemi fény ősi forrása.

A fizikai világ épp úgy alá van vetve törvényeknek, törvényekbe foglalt igazságoknak, mint a szellemi világ. Ámde az

igazság és a törvény épp úgy valóságok, mint a virág vagy az állat. Virág nincs mag nélkül; állat nincs sejt nélkül. Mag és sejt pedig nincsenek benső cél felé törekvés és törvények nélkül. A növény és az állat igazságai épp oly testetlen értékek és valóságok, mint a szellemi élet törvényei. A fogalom, az ítélet a következtetés; a meghatározás, a felosztás és a módszer épp úgy törvényeken épülnek föl, mint az atom, a testek, a növények, emberek és a szellemek.

Ha tehát mindennek van elégséges oka és ősi fészke, akkor az ember, az egyéniségek, a szellemek, a szellemi és az anyagi világ törvényei is okaik felé kiáltanak. És amilyenek ezek mind törvényeikkel és igazságaikkal egyetemben, olyan maga az ősi alap is.

Az igazságok tér és idő fölött állanak, feltétlenek, örök-
érvényűek; tehát ilyen az ő szülőjük is. A törvények, az igazságok éppúgy, mint a rajtuk felépülő szellemi és anyagi világ mind, mind csodálatos képet tárnak elénk. Csodálatosabbat, mint az egész külső természet. Sőt a külső természet és a belső szellemi világ összhangban vannak egymással, benső egységbe, univsumba szövődnek. Kell tehát valami ősi szellemi erőnek lennie, aki mindezeknek kezdete és vége is; alapja és csúcsa is és ez a nagy valóság Isten.

Az új ember végső csirája tehát Isten.

A régi ember vilásképe.

Minden szellemi áramlat külső és belső erőkből ered.

Külső erők, a nagy világerők, amelyek főleg a természetben működnek, de egyúttal az ember szellemének mozgatói, ébresztői és irányítói.

Belső erők azok a titokzatos feszültségek, amelyek minden időben a korok képviselőinek lelke mélyén ezernyi ezer szellemi hatás és ellenhatás folytán bizonyos irányokat, vágyakat és igényeket ébresztenek fel és amelyek együtt a láthatatlan közszellemet érlelik meg.

Ez a közszellem nemcsak láthatatlan, hanem sokáig tudattalan is. Tudattalan, mert még nem jutott az egyetemes öntu-

datba, vagy ha az öntudat küszöbéig fel is tornyosult, még világító szavak révén nem alakult ki tökéletes öntudattá és meggyőződéssé.

Mert más a gondolat és más a kifejezés.

A gondolat testetlen lényiség. Mivel testetlen, láthatatlan, megfoghatatlan még az elgondoló előtt is. Bármily csodálatos is e mondásom, mégis érthető. A gondolat a szellem kicsillámlása, de hogy az az emberi tudás számára érték és kincs legyen, meg kell testesülnie. Amint a festék, a kő megtestesítik és a művész számára is szemléletessé és közkinccsé teszik a művészi gondolatot, éppúgy a tudós, a bölcselő gondolatait a szó testesíti meg. Amíg a lélek mélyén szunnyadó szellemi értékek meg nem testesülnek, addig testi szerveink és agyhoz kötött földi tudatunk nem gyönyörködik bennük.

A szó tehát az egyéni gondolat és a közszellem megszólaltatója. Ámde a beszéd, a kifejezés is művészet. Nem mindegy az, hogyan fejezzük ki a gondolatot. Mert csak azok a szavak hatnak a veséig, amelyekben lélek, erő és élet feszül. A szavak mágikus ereje a beljük sűrűsített lelki erőkből fakad.

A közszellem művészei és megszólaltatói a nagy kifejezők; a hatalmas és világító szavakba foglalók, akik szavaikat saját lelkük és a közszellem érzéseiben fűrésztik meg és úgy saját lelküket, mint mindenki titkos érzését közlik a szavakban.

Korunk szellemi kialakítása is részint a közszellem, részint varázserejű megszólaltatók műve.

Ámde milyen ez a kor?

Minden ízében rendkívül bonyolult. Sőt kaotikus. Egy századnak minden forrongása, vágya és akarása benne sistereg. Hívő és hitetlen; túlzóan anyagias és túlzóan szellemi; szereti a tudományt és megveti a tudományt; művész és földhözragadt koldus lélek. Keresi a tárgyiasságot és határtalanul önző és csak magának hívő. Gyűlöli a babonát és babonában fetregő. Hazafias és pacifista. Osztályegyesülést hirdet és tele van osztálygyűlölettel. Lemondó és aranyban bízó. Rendet akar és felforogat mindent. Elmélyedő és túlságosan gyerekes. Szeszélyes

a szabadságig és akaratnélküli tiszta gép. A gépet emberré, önmagát meg géppé alakító. Csodákat kacagó és csodákat váró.

Mi ennek a nagy zürzavarnak az oka?

Először az egymásra torló szellemi áramlatok kábító hatása.

Másodszor a tömegek öntudatra ébredése.

Harmadszor az emberi szellem elnépiesedése.

Negyedszer a csordaszellem terjeszkedése.

Ötödször a lélek ősi ösztöneinek fellázadása a letiprás ellen. Ez a lázadás megint újabbnál-újabb képet nyújt.

Íme ezek az ellentmondások feszülnek korunk lelke mélyén!

Íme ezek a robbanó erők gyülemlenek minden ember szelleme mélyén!

Rendkívül fontos, hogy tisztán lássunk azokon a fullasztó gázokon keresztül, amelyek a kor borzalmasan izzó kohójából felszállnak.

Arról van szó, hogy lássuk a titkos erők küzdelmét nem egy nép, nem egy osztály, nem bizonyos egyének, hanem a beteg társadalom ellen, amelyet kizsákmányolni, szabad lelkiületétől megfosztani és a gép-állam szolgálatába hajtani igyekeznek.

Arról van szó, hogy az új nemzedéket felriasszuk; új eszméket, új életirányokat, új világlátást adjunk neki.

Társadalom és nép lássák be, hogy az aranynak szolgálni rabszolgaság; a szellemnek és Istennek hódolni ellenben szabadság.

A régi ember szellemi vajjúdásai.

A testet az étel, a lelket a gondolatok táplálják.

Amilyen az étel, olyan a test. Amilyen a gondolat, olyan a lélek.

Éltető, tiszta nemes gondolatok, derűs, szent és fentkölt világnézetet szülnek. Szennyes, hervadt és bűnös gondolatok fertőzött, mocskos és aljas lelkiületet teremtenek.

Az életben a két irány küzd egymás ellen.

Nemes erők nemes érzéseket; démoni erők ördögi világot készítenek elő. A jó és a rossz örök drámája folyik le az élet színpadán és alakít új és új világokat.

A világ sorsát nemcsak a fegyverek, hanem a gondolatok lövedékei is irányítják. Sőt, minél közelebb jutnak egymáshoz a tér és az idő kiküszöbölése folytán a népek, annál döntőbb a gondolatok éltető vagy gyilkoló ereje.

Az ágyúk és a puskák csak a testet ölik meg; a gondolatok azonban a lelkeket. Ölnek a tengereken túl; ölnek a századokon is túl. A gondolat az igazi nehéz tűzérés, mely nagy távolságokra dolgozik.

A mai ember lelkét főleg a gondolatok alakították ki.

A mai ember lelkében öntudatlanul az egész emberiség gondolatvilága *izzik*. Mi századok, sőt *évezredek* gyermekei vagyunk.

A vallás, a bölcelet, a természettudomány mind együtt fejlesztettek bennünket. A jó és a rossz vallás; a jó és a rossz bölcelet; a jó és a rossz természettudomány lelke él bennünk.

Természetesen csak az utolsó század lázongó eszméinek gyökérszálaait óhajtom most lelkünkben kinyomozni, feltárni és napfényre hozni.

A ma emberének lelki zavarát az ész lényegének és természetének lebecsülése okozta és okozza.

Szemmel látunk, fülünkkel hallunk, ki vonja ezt kétségbe?

Eszünkkel gondolkodunk, szívünkkel érzünk, mily sokan tagadják ezt! Mily sokan vannak, akik vallják, hogy eszünkkel esztelenkedünk, ellenben szívünkkel eszeskedünk. Mily sokan tanítják, hogy a szív az igazi gondolatok, az ész pedig a tévedések forrásai

Csak neveket sorolok föl. Locke, Hume, Descartes, Kant, Comte és az összes pozitivisták (kiknek száma légió), Poincaré, Bergson, Einstein; tehát az új kor igen sok bölcselője mind az ész tekintélyét tépdesi; mind az ész természetes, sőt fizikai hivatását eszi-marja és vallja, hogy az ész az igazságot nem ismeri meg. Vagyis, amit az ész megismer, az nem az az eszményi igazság, amelyet mi az észről várunk.

A kételkedő semmi igazságot nem ismer. Az idealista nem ismeri meg a külső tárgyakat; a fogalomtól és az ítélettől függetlenül is létezőket. Mindenről, amit lát, hall, szagol, ízlel és tapint, azt hirdeti, hogy azok mind csak ő benne keletkeznek és vannak, mint az álom az álmodóban. Az álmon kívül nem létezik semmi. Ez a fizikai világ is csak abból az anyagból van, amelyből az álmok képei készülnek.

Az alanyiaszkodó pedig egyre azt ismétli, hogy ahány fej, annyi vélemény. A viszonylagosság híve és hozzáteszi, hogy minden csak úgy igaz, amint az neked vagy neki megfelel. Ma így, holnap úgy. A gyakorlati érzésű amerikai pedig legyint a kezével és odaveti: igaz az, ami és amíg hasznos.

Jó jó. A bölcselő ismeri korunk életét és látja, mily könnyű az ész látását megvakítani! Mily sok az emberi tévedés forrása! Mily nagy a hatalom ereje! (Stat pro ratione voluntas.) A gonosz ösztönös emberi természet is minden igazságot megfertőz. Az ész is. Sőt kényszeríti az ész, hogy a tévedést vallja és amellettt keressen érveket. Az emberi érzelmek és akaratirányok is bizonyos gondolatokba kívánnak szökni. Természetesen a hozzájuk illő és nem ép igazságos gondolatokba. Mi ezt mind tudjuk; de azért mégis csodáljuk, hogy éles gondolkodók az ész ezen útvesztői dacára is nem inkább annak örülnek, hogy ezeket a kelepccéket, ha akarjuk, ki tudjuk kerülni, hanem egyre csak azt hangsúlyozzák: íme ezen akadályok között okvetlenül tönkre megy és eltéved az ész. Pedig erről szó sincs. A kételkedés, a nehézségek halmozása ugyan az ész szárnyait inkább kitépdesik, mint megnövelik. Másrészt azonban, mennél több bizalommal vagyunk az ész iránt, annál pontosabban és éleesebben működik. Mennél jobban kételkedünk benne, annál inkább elsorvad.

A középkor azért oly éleselméjű; fogalmi, ítéletei és meghatározásai azért oly hibátlanok; megkülönböztetései azért oly borotvaélesek, mert bízott az észben. Korunk bölcselőinek művei ellenben annál lazábbak, mennél észrontóbbak. Az észet ápolni kell, mint a szemet és szoktatni kell az igazságok meg-látásához, mint a látást.

Az észrontók eszményei a tudományok fejlődését nem segítik. Mi haszna van a tudománynak az eszkifícámításából? A tudós csak akkor halad előre, ha bízik az észben. Más kérdés természetesen, hogy esetről-esetre mit ér el a tudományos ész? A tudomány folyton készül, amint az ész is folyton előbbre jut. A tudomány lehet tökéletes, de sohasem lehet végtelenül tökéletes. A véges emberi tudomány is véges. A megismerés tégegyében mindig marad valami, ami még ismeretlen. De ez a maradék nem jogosít fel a lemondásra, de feljogosít a további küzdésre. A küzdő a jövő.

Poincaré, Einstein és Le Roy relativizmusa lehet esetleg helyes is, hiszen minden megismerés az eszményi igazság felé halad és az eszményi igazsághoz, mint mértékhez simul, azzal van relációban. De azért $2 \times 2 = 4$, ez feltétlenül igaz. Vannak alap- és sarkigazságok minden tudományban, amelyek önmagukba világítanak és semmiféle bizonyításra nem szorulnak. Egyszerűen igazak. Ezek az igazságok minden egyéb igazságnak a gyökerei. Ezek nem emberi megegyezésből igazak, mint az imént említett három bölcs véli. Ezek egyszerűen igazak.

Sajnos, az ész kicsúfolásának szörnyű következményei vannak. Rengeteg azok száma, akik esztelenkednek, mert az észben ne-m bíznak. Ez a hangulat átment az irodalomba és a művészetbe, sőt az egész életbe. Az ész helyett az ösztönök igazságában bíznak. Ez korunk jellege.

Miért ez az idegenkedés az észtól? Nincs-e valami hátsógondolat, amely az észtt üldözi?

Az ész voltakép a lélek. Aki a lelket tagadja, az tagadja az észtt is. Harc az észtt ellen, tehát harc a lélektt ellen és küzdelem az anyagtt mellett.

Korunk kételkedői, anyagelvű észrontói mind lélektagadók. Ami elgondolásunk szerint a lélek, mint egyszerű és testetlen lényiség, maga az ész, az érzés és az akarat. A három szó a lélek három képessége és mind a háromban a lélek feszül. Az ellentábor azonban kiküszöböli a lelket, és megmarad neki a három képesség: az ész, az érzés és az akarat. Melyik ér többet a mai ember szemében? Az, amelyikben legtöbb a

gépiesség és legkevesebb a szabadság. Ilyen, természetesen, az ösztönös érzés, vagy az ösztönös érzés függvénye a szintén ösztönös és gépies akarat, de semmiesetre sem a szabadon szárnyaló ész. Ime a gépies ösztön szembeállítás az ésszel. Az ész elvetése és az ösztön oltárra emelése pedig a szabadság kiküszöbölése.

És korunk embere tényleg inkább ösztöne, mint esze és lelkiismerete szerint él. Csoda-e, ha oly kevés korunk egész szellemi életében a mély gondolkodás, a gondolatokban való gyönyörködés.

Valaha voltak öreg gyerekek. Ma az öregek is gyerekek.

A világ tele gyerekekkel. Gyerekek kormányoznak; gyerekek adnak a kultúrának is, a művészetnek is színt.

Ma nem kell tragédia, amelyben az ember megtisztul. Gyerek azt nem érti meg. Ma mozi, revü és más látványosság a divat, amelyek az ész működését nem igénylik.

Ma nem érett és komoly írók műveit szeretik; ma gyerekek alkotásait olvassák.

Ma nem a formák szépségét keresik a művészetben; ma a művészek úgy rajzolnak, mint a gyerekek.

Ma nem a szép rímekre néz a költészet; ma dadaizmus, futurizmus stb. a kifejezési mód.

Ma nem vívásban, fegyverforgatásban és egyéb férfias szórakozásban leli a felnőtt örömét. Ma a labdarúgás, az ökölvívás a gyerekek szórakozását csak nagyobb vonalakban és arányokban mímeli.

Valaha a bölcelet a dialektikával a szellem rugékonyságát fejlesztette; ma a bölcs az öntudatlan, homályos és akaratlan érzések kiélésében és értelmezésében szenved.

Az üzleti életben ma divat az árúcsere; ezt a gyerekek mindig művelték és csereberéltek.

Régen a nők deli nők és matrónák valának, ma mind rövidszoknyás és meztelen gyerekek.

Az ész helyébe az esztelenség; a nagykorúság helyébe az infantilizmus, a csecsemőkor lépett.

Az intelligencia napja lehanyatlott, az örültségeké meg felragyog.

Az ész helyébe ült az ösztön. Az állati természet rugója; a majomember irányítója.

Az ész felfelé emeli tekinteted; az ösztön a föld sarába dugja orrodát. De épp a ganéj kell a mai embernek.

De hogy került az ösztön az ész helyébe és hogyan torzult el?

Rousseau hangsúlyozta először az ember érzelmi és ösztönös világát. Rousseau tanította, hogy a gyermek természete ártatlan s csak a nevelés folytán romlik meg. Rousseau az Úr Jézus szemével nézte a gyermekeket és azt mondotta, hogy a gyermekeké az Isten országa. És Tagore, Gandhi és Montessori szintén áhítatos lélekkel néznek a gyermekre, mert a gyermek, — mondja Gandhi, — „ártatlanul születik” és dicséri Montessorit, amikor ez a jövőt illetőleg a gyermek érzésére, becsületességére, tökéletesedési vágyára, pontosságára és megbízhatóságára épít. Gandhi felhívta hallgatóit, hogy figyeljenek a gyermek belső életére, hallgassanak annak megnyilvánulására és ne akarjanak uralkodni fölötte.

No és mikor a bölcsek és a keresztény szellem ily megértő lélekkel nézi a gyermeket, akkor jön Freud és hirdeti, hogy minden gyermek titokban perverz és vérfertőző teremtmény, mint ödypus.

Freud a legjelesebb lángelmék gondolatainak eltorzítója, de korunknak bálványja.

Goethe lelki fájdalmaitól úgy szabadult meg, hogy „Werther”-ben kiönté minden keserűségét. Freud, Goethe csodálója a hisztériáktól úgy oldja föl betegét, hogy valami féltett és szegyeit titkát kivallatja és így leveszi a követ lelkéről.

A francia dekadenseknél az álom élet, az élet pedig jelkép. Freudnál is az álom az élet; az ébrenlét csak jelképe az álomnak.

A középkori költőknél a tiszta szerelem, az égies érzelem minden nemes szenvedély középpontja. Freud a földi szerelmet, a libidót helyezi az emberi élet minden vágya és törekvése fölé úgy, amint Zolánál tapasztalta.

A francia naturalisták nagy gyönyörűséggel tapogatták ki az emberben az aljast, az állatit, Freud állatias betegeit szintén levetkőzteti és mintegy kiemeli belőlük, ami undok, ami szemtelen csak van bennük egy romlott kornak hű képe gyanánt.

A lángész érzi, hogy művei lelkének titokzatos sugalmazásai. Freud megéretteti, hogy minden gonosz álom is benső sugalmazás gyermeke és az álom gonosz gyümölcsei a lélek gonosz mélységeinek megnyilatkozásai.

Minden, ami a lélekben eddig szentség volt, Freudnál ganéjjá változott. Minden jó érzés és ösztön, fertővé és árnyék-székké módosult.

Nem volna baj, ha korunk hisztérikáik és idegbetegei, akiknek vére és húsa fertőzött, Freud nyomortanyáján felüdülnek. A baj az, hogy torz gondolatai torz gondolatokat szülnek még az egészségesek lelkében is.

Ma nem divat ártatlan dolgokat írni; ma divat minden tiszta témát a nemiség trágyalevével keverni.

Ma nem írnak fehérdarabot; ma a tisztátalan lelkek mindenbe tisztátalant követelnek.

Ma több író dolgozik a lélekelemzés alapján, mint amennyi orvos azt használja az orvosi gyakorlatban.

Ma az írók nem a háború utáni ember problémáit viszik színpadra. Nem a mai ember lelke elé tartanak tükröt. Ma csak egy tárgy van, amiről érdemes írni: ez a mai nőnek szexuális élete. Nem arról vitatkoznak, hogyan mentsék meg a női becsületet ily nehéz időkben, mikor a nő is a saját lábán kénytelen megállni, hanem arról fecsegnek, miként élje ki ösztöneit a nő, akár van férje, akár nincs? Ma Evelyneket nevelnek, akik, mint egy igen szellemes író mondja, fiziológiai órákra járnak barátaikhoz — a férj és a gyermekek tudtával. Ma a szemtelenséget a legarcátlanabb ábrázattal viszik a közönség elé.

Ma, írja ugyanaz a szellemes író, nem kell többé romantika; ma igen is kell cukorka, harisnya és pszichoanalitika.

Ha pedig nem szégyen az egyik ösztön, miért volna szégyen a másik? Az állati ösztönök tényleg egymásután szabadulnak föl korunk gyermekeiben.

Szégyen-e ma a Markóban ülni? Szégyen-e betörni, gyilkolni és fegyházba kerülni?

Szégyen-e sportolás közben az ellenfelet lerúgni és akár halálra gázolni?

Lapjaink néha-néha kipellengérezik az ösztön durvaságait. Az egyik félve ír az amerikai rugby-játék véres ki meneteléről. A másik az előkelő világ szellemtelen kedvteléseiről. Az észet eltávolították trónjáról és megérkezett az esztelen-ség. A szellemet száműzték és elterpeszkedett a szellemtelen-ség és a szellemtelen játékok, mint a bridge szeretete. Ma társaságokban nem társalognak szellemesen, mert nincs senkinek okos mondanivalója. Kiveszett a „finesse d'esprit”, a könnyed szellemesség helyét elfoglalta a durva és nyers lekezelés és beszédmodor férfi és nő között egyaránt. Ma nem két szellemi természetű lény áll egymással szemben, hanem két állat: a hím és a nőtény.

Akik ismerik és átélték a háború előtti éveket és sokáig nem fordultak meg társaságban, elképednek azon a neveletlen és gyerekes modoron, amely ma divat. Hiába, a világ elvesztette az esztét; az ösztöne pedig romlott.

Az ösztönös ember nem szereti a korlátokat. Minden törvényt és szabályt gyűlöl. Szabad akar maradni és független mindentől. Épp azért állást foglal minden igazság és tudomány-nyal szemben, amely föltétlen, változatlan és örök. Tagadja-e, hogy van valami föltétlen vagy változatlan, sőt örök. Minden dolognak az ember, az egyes ember a mértéke; az ember igénye az ő szabálya.

Ez a nézőpont a pszichológizmus. Csodálatos, mennyire elterjedt. Csodálatos, hogy mily mélyen befészkelte magát a bölceletbe, a tudományba és az életbe.

Ez a bölcelet nem ismer gondolkodástant, nem erkölcs-tant. Kivet magából minden oly elemet, amely szabályt hird-et és törvényt ír elő.

A gondolkodás helyébe a lélektant helyezi, mert a lélek-tanban cseppfolyóvá válik mindaz, ami a gondolkodásban merev szabály, pontos fogalom, ítélet vagy igaz következtetés.

Egyénivé és esetlegessé színeződik, ami általános, egyetemes és szükségszerű.

Az etika örök és nevelő törvényei helyébe is magát az egyént helyezi, aki maga kormányozza erkölcsi életét és ön-maga szentesíti saját cselekedeteit.

Ez a lélektan viszont nem valami testetlen szellemnek a tudománya. Sőt a lélektan a fiziológiának csak egy fejezete. A fiziológia pedig a kémia egy része; a kémia pedig a fizikáé; a fizika pedig a gépies anyagi jelenségek törvényeinek az összefoglalása. Szóval az összes tudományos jelenségek, a logikától a mechanikáig, gépies anyagi folyamatok leírása szellem és Isten nélkül.

Az előbb kiemelttem korunk gyermekded tulajdonságát. Ez a szende gyerekesség, lám, áthatja a bölcselőket és a tudósokat is.

A gyerek csak az érzékei alá eső tárgyakat és jelenségeket látja, de nem észleli a mélységeket és a titkokat. Átugorja azokat a szakadékokat, amelyek a logika és a lélektan, a lélektan és a fiziológia, a fiziológia és a kémia, a kémia és a fizika, illetőleg a mechanika, szóval ami végeredményben az élet és a halál, a szellem és az anyag között elterül. Hála Husserlnek és társainak, hogy ezt a botrányos vakságot legalább a gondolkodók szeméről elvették. De, sajnos, megmaradt és nagyon sokáig megmarad még ez a felfogás a tömegekben, mint anyagi életfelfogás és világnézet.

Az ész tagadása, az ösztönösség uralomra kerekedése, a lélektan meghamisítása és az anyagelvűség azok a mérges erek és források, amelyekből a mai ember lelke táplálkozik, beszennyeződik és eltorzul. Ez az ember nem néz az Égre, csak a földre. Ennek az embernek lelkében Istennek nincs része. Istene az arany és az energia. Az aranyat és az energiát tartja erősségének és a finom aranynak mondja: Én bizodalمام.

Pedig az arany és az energia nem gyűjt testvéreket, hanem csak ellenségeket.

Elválasztja az apát fiútól; a testvéreket egymástól; a népeket pedig harcos ellenségekké tüzeli.

A háború misztikus tüze és élesztője is az arany! A vért nem kíméli az ember úgy, mint az aranyat. Ha pénzt dobsz a tömegbe, egymást tiporja le. Ha az aranyborjú a látóhatárra emelkedik, a népek egymásnak rohannak és ölik egymást.

Amíg az arany a népek életében csekély szerepet játszott, nem volt osztálygyűlölet. De megjelent a tőke és felébredt a munkásban az osztálygyűlölet. Ma már hiába beszélünk osztályegyesülésről. Az arany, a tőke a nap fényében ragyog és az irigy szemek gyűlölettel égnek s csillognak.

Ezt a gyűlöletet természetes erőkkal, kormányzati intézkedésekkel nem fojtod el. Ha eltörölöd is a tőkét, tovább izzik az. A tőke emléke mint az ősi időkből vérünkbe oltott mérég, a lelki élet küszöbe alatt tovább szítja a boszút egymás ellen. Vakon: nem tudva, miért?

Krisztus a világba szűrte az alapvető szociális igazságokat és erkölcsi erőket és a világ átalakult, a római pogányság nagy társadalmi szélsőségei egyensúlyba jöttek.

De jött a XIX. században két zsidó, Lassalle és Marx, és a szeretet egyensúlyát a gyűlölet, az osztályharc kirobbantásával talán örökre megbontották. A tömegek elváltak a nagy emberi közösségből és a maguk útján haladnak. Jelszavuk a győzelem, a másik fél kiirtásával.

A bolsevizmus is ezt a gyűlöletet testesíti meg. A bolsevizmus is harc az ész ellen; a Keletnek a gyűlölete a Nyugat ellen és a gyárakban gépekké süllyedt emberek üvöltése a szabadságot és hitét szerető egyéb társadalmi osztályok ellen. A bolsevizmus kiirtotta az intelligens osztályt; irtja és kínozza a parasztot és Kelet pogányságát és végzetét hozza Nyugat népeire.

Ki tudja, milyen jövő vár reánk?

Tagadhatatlan, hogy e földön ma minden hír azonnal mindenüvé befut. A rádió és telefon megszüntették a tért és az időt. A mételeyező gondolatok a hullámok szárnyain mindenüvé eljutnak és a mérgező hullám gondolatok mérgeznek is, ahová csak eljutnak.

Napról napra tapasztalhatjuk, hogy a bolsevizmus lelki világa mint terjed és mint barátkoznak meg még intelligens emberek is evvel az ördögi áramlattal. És amily mértékben csökken Nyugaton a keresztény gondolatok ereje, oly mértékben hódít a materialista bolsevizmus hite.

Mert az anyagelvű bolsevizmus éppoly hit, mint a keresztény hit.

A bolsevizmusnak épúgy van vallása, erkölcs, társadalmi és jogrendje, irodalma és művészete, mint a kereszténységnek.

A bolsevizmus hite a hitetlenség, Krisztusa az Antikrisztus, Istene az istentelenség, reménye a reménytelenség, kilátása az enyészet és nem a végtelenség.

A Megváltó templomának lerombolása Moszkvában jelképezi az egész bolsevista szellemet.

A világnak e barbárság fölött való feljajdulása feltárja a keresztény lélek mélységes felháborodását és Krisztus szeretetét. De vájjon tudatára ébred-e végre a keresztény közvélemény, hogy az antikrisztus valóban köztünk működik. Antikrisztus és Antikrisztus között ugyan volt és van is különbség. Az az Antikrisztus, akiről beszélek, bizonytalán még nem a világvégi Antikrisztus, de hatalmasabb az ereje minden elődjénél. Ez az Antikrisztus nem is az egyén, hanem egy embertípus, amely ezernyi ezer alakban dolgozik a nyugati társadalom és kultúra lerombolásán.

Ezek az Antikrisztusok abból a vérből erednek, amelynek nincs hazája. Abból a törzsből kerülnek ki, amelynek nincs iskolája. Abból a népből, amely mindenhol otthon van.

Papini szemeivel nézem e népet és igazat adok neki.

Gyökerei egy népbe sem fogódzanak és azért minden nép fölé helyezkednek.

Hagyományai egy néppel sem kötik össze és azért minden hagyományt gyűlölnék.

Rokonságban egy nemzettel sincsenek és azért egy nemzetet sem szeretnek.

Nincs nyugaton hely, ahol otthon volnának és nincs hely, ahová mégis be nem fészkelnék magukat.

Külsőleg mindenhez hozzásimulnak, mint a kaméleon, de azért bensőleg mindent megvetnek.

Mindenütt hazát találnak, mert lényük legbensőjében mindennel szemben idegenek.

Idegen test a testben; idegen vér a vérben. Idegen gondolkodás a gondolatok birodalmában; idegen érzés az érzések összhangjában.

Mindenütt tudnak minden lenni és mindenütt képesek mindent felforgatni.

A parasztok között parasztok; az urak között urak; a munkások között munkások, de lelkületük nem oldódik fel a másik lelkületévé, hanem saját lelkületével mérgezi meg a másikat és terméketlenné teszi azt.

A toll, a festék, a színpad számára az a hely, ahol atavisztikus ellenszenve mindennel szemben, ami nem ő és az ő vére, megnyilatkozik.

Saját vérére nem mérgezi, mert az már a méreg ellen be van oltva.

De megmérgezi a tiszta vérűeket és a tiszta lelkűeket.

Vakmerőek, és értelmesek és kitartóak.

Vakmerőek a szellemi harcokban, értelmesek a győzedelm kivívásában és kitartóak egész a sikerig, ha még oly sokáig — talán évszázadokig — is kell harcolniuk. Mert győzni akarnak.

Felejtani nem tudók, de annál mélyebben gyűlölködők.

Fegyverük a toll és a pénz.

Mindig tisztában vannak a jövővel; mindig tudják, hogyan kell a jövőért dolgozni és azt biztosítani és aszerint csöpög tolluk hegyéről a bolondító méreg, és a közszellemet kábító szófolyam.

Ahol pedig a toll nem használ, ott a pénz dolgozik. A pénz az ő birodalmuk. Bankjaik felérnek a földkerekség minden természeti bőségével.

Lándzsájuk, puskájuk, gépfegyvereik, tankjaik, hadihajóik, röpdőgépeik az arany, ők a világ urai.

A gettó népe a királyok trónján ül és a keresztény világ torkát szorítja. Megsemmisíti nemes erkölcsét, tiszta szellemét, ártatlan irodalmát, jó ízlését, művészetét és tudományát és a sajátját kényszeríti rá. Nem akarja, hogy a keresztények zsidók legyenek, csak prostituálni, beszennyezni, trágyalével leönteni, hitétől, Istenétől, becsületétől és jellemétől megfosztani törekszik.

Az emberi lélek őserije és értéke: a szintézis és a metafizikai orientáció. Aki *ezt* elveszti, az pusztító erő.

A zsidóság fékevesztettéi ebben a hibában leledzenek. Az *ilyen* zsidó a romboló elem.

A parasztot leveszi lábáról és azt mondja: a jó zsidó.

A munkást felláztatja a tőke ellen, sőt Önmaga ellen, és a munkás azt mondja: jó zsidó.

Az úri osztály az ő zsebében van: jó zsidó.

Jó zsidó az, akinek óriási pénztartalékja felszippanntja az apró emberek apró pénzét és kis vagyonkáját.

Jó zsidó az: akinek gyáraiban őrlődik fel testileg-lelkileg millió és millió munkás.

Jó zsidó az, aki beül a földbirtokokba, sőt már a hivatalokra is kiterjesztette polipkarjait.

Ez az ő tervük, ott vannak mindenütt, tudósaik dolgoznak és rombolnak mindenütt. Egy közös célban egyesülnek és az a cél: minden igazságot kétellyel megingatni; minden szilárd tekintélyt ingataggá tenni; minden tiszteletreméltót leköpni.

Mikor a XIX. század első évtizedében valami csodálatosan kedves és bájos vallásos romantika (Novalis, Schlegel, Chateaubriand, de Maistre) aranyozta be Európa közszellemét, feltűnt Heine és gonosz-gunyoros szellemeskedéssel leköpöste a romantikusokat, az idealistákat és a katolikusokat.

Minden bölcselő és államférfiú azt tartotta, hogy a népek vallása, erkölce, művészete és politikája az isteni szellem nyilvánkoztatásai és akkor jön Marx és tanítja, hogy mindez csak a gazdasági életből és a gazdasági harcból ered és a szellemhez semmi köze.

A lángész és a szent a szellemiség csúcspontjai, Lombroso szerint a lángész szívgyörcsös nyomorék, a szent pedig örült.

Tiszteljük nagyjainkat, főleg költőinket s jön Nordau és azt írja, hogy ezek mind degenerált alakok.

Tiszteljük a nőiséget és Weininger „tudományosan” bizonyítja, hogy a nő csak undorító lény és másodrangú teremtmény.

Hittünk a nagy matematikai, geometriai és természet-tudományos igazságokban és Einstein világgá kiáltja, nincs abszolút igazság; minden relatív.

Bízunk az ész eszes természetében és Bergson lerántja az észet és azt hirdeti, hogy fogalmaink képtelenek a tárgyakat megfogni és az ész helyébe ködös és misztikus intuíciót helyez, amely a lényegeket is megismeri.

A vallás Isten és az ember közös műve. Reinach szerint csupa emberi babona.

Szeretem én az embereket és az egész emberiséget. Egy zsidót sem gyűlölök. De valami szörnyű félelem és borzadály fog el, ha a zsidó szellem hódítására és bosszújára gondolok.

Ahol csak forradalmak és vallásüldözések vannak, ott találod a zsidót, legalább is mint értelemszerzőt.

Ahol csak kiirtják a papokat, lemészárolják az intelligens osztályt, felégetik a templomokat, ott találod a zsidót, még ha a zsidókat is üldözik.

Ha nem testi alakjában, akkor megmérgező irodalmi művei révén mindenhol jelen van.

Mint testetlen árnyak lebegnek mindenütt a világban uszító gondolataik, fertőzött erkölcsiségük, hamis bölceleteik, piszkos művészeti irányai. Telítve ma minden az ő fertőző eszmevilágukkal.

Ki vezet ki ebből a szörnyű rabszolgaságból? Hová megysz a világon, ahol nem a zsidó hatalom terpeszkedik?

Mint kapitalisták, a világgazdaság birtokosai és minden kis vagyon felszívói.

Mint tollforgatók, a szellemi börze fejedelmei és mint ilyenek, szétmorzsolói a népek hitének, meggyőződésének, nemzeti épületének, összes erkölcsi és szellemi javainak.

Papini mondja: a zsidó két rettenetes végzetet egyesít magában: ő zsarnok az arany birodalmában, és anarchista a szellem birodalmában. Gazdasági téren az ő rabszolgáik, a szellemi téren pedig az ő áldozataik vagyunk. Az a nép, amely a keresztények Istenét meggyilkolta, az a keresztény ész és szív eszményeit is le akarja dönteni és kényszeríti a kereszténységet, hogy a pénz bálványára elboruljon.

Ez a borzasztó kényszer állandóan tart és a győzelem mindennapos.

Csontjaink velejéig mérgeztettek vagyunk. Ki ad nekünk új vért és új erőt, hogy újból Isten népe legyünk? Van-e remény arra, hogy a világ szelleme megváltozzék és Isten szelleméhez visszatérjen? Hiszen ez a kép, amelyet eddig megrajzoltam, csak kezdet, csak egy-két ecsetvonás! Ez a kép nagyon szomorú lesz, mihelyt korunk ábrázatát tovább nézem és tovább másolom.

A régi ember társadalmi szemlélete.

Az ember társas lény. Az ember csak társaságban élhet, fejlődhet és alakulhat ki. Nézz végig magadon tetőtől talpig és vedd számon, mennyi ember, mennyi élethivatás, társadalmi osztály dolgozik érdekedben, hogy boldogulhass. Földműves, iparos, kereskedő, tisztviselő, katona és pap, szóval az egész társadalom, az egész haza te éretted hoz áldozatot. És viszont nem méltányos-e, hogy te meg a hazáért, a közért dolgozzál? De nemcsak akárhogyan, hanem szívvel, lélekkel és becsületességgel.

Egymásra vagyunk utalva, ezt kell mindannyiunknak éreznünk, ezt az érzést kell mindenkinek önmagában és másokban ápolnia. Amily létérdek a rétegek egymás iránt való szeretete, époly létbontó azok egymás iránt való gyűlölete. Amily hasznos azon hagyományok és szokások ápolása, amely a társadalmi osztályokat összeforrasztja, époly káros olyan gondolatok beszűrődése, amelyek a szíveket egymástól elhidegítik.

A nemzet akkor virágozik, ha az úr és a kisgazda, a nép és a hivatalnokok, iparos, kereskedő és munkás egymás között

és mindenkivel közös világnézet, azonos életfelfogás és hit alapján állanak.

Íme, a XIX. század első felében Novalis, a kitűnő költő azért rajongott a középkor berendezéséért, mert akkor még minden benső összhangba forrott. Egy hit, egy művészet, egy világnézet hatott át minden lelket, társadalmi osztályt és intézményt.

Majd jött Heine és csúfondároskodott. Később meg Marx az osztálygyűlölet elvét a világba dobta és megindította a társadalmi bomlás folyamatát. Ennek a folyamatnak kezdete korunk szocializmusa és természetesen vége, a bolsevizmus.

Hittel hitet állítottak szembe. Krisztussal az antikrisztust; Istennel az istentelenséget.

Ezt a nézetemet, mint szilárd meggyőződésemet, hangsúlyozom.

Az öntudatos szocialista hisz a hitetlenségében.

Olvasom a német protestáns lelkészek műveit, amelyekben a proletárok hitét és életfelfogását rajzolják meg. Látom, hogy ezek az eltévedtek annyira bennélnék osztálygyűlöletükben, és a gyűlölet hitében, hogy már semmifélekép nem tudnak a a polgári elemmel együttműködni, ők már egészen más világnézetben, levegőben élnek.

Marx mérge rontotta meg vérüket. Hiszen Marx elvei világosak, a nép szívéhez szólók, könnyen megérthetők és hízélgők.

Az ölni vagy megöletni ősi állati elvből mindenki leszűri magának követeléseit. Ezek: a proletariátus diktatúrája; a magántulajdon megszűnése; az ipar és a földművelés szocializálása; a munkásigazgatás bevezetése. A proletárhitek ezek a legfőbb dogmái. És ezek oly dogmák, amelyek gyűlöletbe fúlnak és forradalomba törnek minden más hittel szemben.

Marx a világot a tőke és a munkás táborára osztotta. Ma pedig látjuk, hogy ez a megosztás több. Ez a népek lelki egységének szétmorzsolása; egységes világnézetének megosztása és a legvadabb létért való küzdelem kirobbantása.

Minden egység lehet sokféle ellentétnek benső egysége. Minden nép lehet a legkülönbözőbb múltú és jellemű fajok egybeolvadása. De az Antikrisztus szelleméből született marxista szocializmus képtelen egységbe folyni. Mert itt oly hit bontotta ki szárnyait, amely minden hit megsemmisítése; oly gyűlölet, amely minden szeretet kiirtása. Itt csak egy elv uralkodik: ölni vagy megöletni, fölfalni vagy fölfaladni. És ahol ez az elv uralomra jut, ott kő kövön nem marad. Ott az esztelenség kiirtja az észet, Kelet Nyugatot s a gép a munkást és a parasztot. Ezt tanúsítja az orosz bolsevizmus.

Ez a hit fanatikus és nem ismer határokat. Minden népet fellázítani és felőrölni és az egész emberiséget rombadönteni igyekszik,

A marxista szocializmusban van valami zordon céltudatosság, számító előrelátás és valami kérlelhetetlen végzettség,

Marx szerint a tőkén felépülő világrend úgy fog kimúlni, hogy a nagy üzemek az egyre jobban elfajult gazdasági versenyben mind jobban legázolják és felszívják a kisebbeket, A tőke így egyre kevesebb kézben összpontosul, A nincstelenek száma is egyre rémesebben megnő. Végül az általános zűrzavarban a rendszertelen árutermelés és felhalmozás egyre fokozódó gazdasági megrázkódtatásokat, sőt a régi társadalmi rend felborulását idézi elő.

Ez a jövendölés, úgylátszik, útban van a beteljesülés felé,

A legképtelenebb eszmék gyakran a legveszélyesebbek. Sajnos, a történelem irányítói sokszor látják a hibát, de a kellő időben még sem védekeznek erélyesen a mótely ellen és a mérgező hullámok immár az egész földkerekségén minden nép kapuin betörnek,

A bolsevizmus már mindenhol a falakon belül van,

A bolsevizmus már mindenki szívéhez közel jutott.

Az idők oly szomorúak; az emberek lelki állapota annyira megrendült, hogy az általános megfertőzés szinte a küszöbön van.

A bolsevizmus eszméi pedig oly könnyen fülbemászók» hogy ellenük a védekezés szinte emberfölötti munka.

Azután ez eszmék oly robbantóak, hogy a világegyetemben elterjedve, a legalaposabb polgáriasodást is a semmibe röpítik.

Már minden nép érzi gyűlöletük izzó lehelletét és fél a közeli nagy katasztrófától.

Hol van itt az új ember reményteljes szépsége?

Shakespeare mondja: ha csak annyink van, amennyit megeszünk, miben különbözünk az állattól! Boldog idők, mikor az embereknek legalább ennivalójuk volt. De van-e ma mindenkinek kenyere, ruhája és lakása? És nem csúszunk-e mindannyian az élet lépcsőfokain egyre jobban abba a mélységbe, ahol nincs többé testi és szellemi munkás, nincs úr és szolga, hanem ahol csak nyomor honol, amely minden osztálykülönbséget szürkességével eltöröl.

Mi ennek a lassú züllésnek külső eredménye? A tömegbe olvadás. Nagy elmék talán a szürke és beteg életből is még kilángolnak. De a közepes képességűek, akik a társadalmat alkotják, beilleszkednek a legelejtesebb mindennapiságba. Kialakulóban van már is egy oly életforma, amelyben nincs tudomány, nincs művészet, nincs irodalom, mert már nincsenek szellemi igények, vagy ha vannak, nincs mód azt kielégíteni. És elsorvadnak a teremtő szellemek is, mert nincs, aki táplálja őket. Hol keresed majd az új emberek képviselőit?

A legborzasztóbb lelkiállapotot pedig az általános pangás szüli. A pangás zsákutcába jutás. Reménytelenség és levertség. A pangás előtt nincs kilátás; kilátás híján nincs bizalom és bizalom nélkül az egyesek és a tömegek alkotó munkáereje is elsorvad.

Ez az ólmos szürke ég nehezedik ma minden lélekre és mindenki lelkét egyformává színezi, illetőleg színtelenné teszi. Ha ez a helyzet állandósulna, az egész társadalom a halál kapuja felé haladna. A sírokban pedig mindenki egyforma.

Mennél inkább árnyakká válnak pedig az egyének, annál sötétebb árny maga a társadalom is. És mennél inkább gyón-

gülnek a társadalmi erők, annál sóvárgóbb szemmel néz mindenki az államra.

Ez a folyamat hazánkban már régen tart. Még a háború előtt tönkrement a zsenri; kipusztult sok mágnáscsalád és tönkrejutott a paraszt osztály. A mágnások az államnál; a zsenri az államnál és főleg a megyéknél; a paraszt pedig az ipari vállalatokban és a mezőgazdaságban mint munkás helyezkedett el.

Az állam tisztviselői kara így igen megduzzadt és oly hatalmat szerzett, amellyel az az iparos országokban nem rendelkezik.

Amerikában, Angliában, Franciaországban és Németországban a tisztviselői testület nem túlságos jelentős életforma. Az önálló iparos és az önálló kereskedő azon népek társadalmának az alapja. Nálunk és Oroszországban azonban a tisztviselő egész külön hatalmat biztosított magának és bátran mondhatta: az állam mi vagyunk.

Hazánkban a tisztviselői rend, a katonaság és a rendőrség együtt képviselték a hatalmat a néppel szemben.

Tisztviselő, katona és rendőr egy egy külön modor, külön fegyver és külön oszlop az állam életében. Természetesen egyik sem túlságosan kedvelt vagy népszerű, mert a hatalom hatalmaskodása sohasem kedves.

Főleg nem kedves, mert mind a három közreműködik a választások alkalmával a hatalom javára. Mindegyik a gyengék ellen foglal állást és azt nyomja.

Az aggódó hazafi nem érti meg, miért kell a polgári kötelességek teljesítése közben zsarnokoskodni? Miért kell a választást, ezt a legegyszerűbb polgári kötelességet a légmesterkeltebbé tenni? Miért fő hazánkban a párt és nem az ország? Miért kell a népet állandóan önállótlanóságban tartani?

Marx tömegbe terelte a munkásosztályt; az egészségtelen államélet pedig (etatizmus) tömegemberré, csordává süllyeszti még az értelmes osztályt is. Ahol az etatizmus úgy kifejlődik, mint nálunk, ott semmiféle önálló lángész vagy alkotó elme nem érvényesül. Kell ezt bizonyítani? Ugyanazon helytelen

lélektani erők, amelyek a munkásosztályt osztállyá és hatalommá kovácsolják, ugyanazon erők hatják át az uralkodó és a hatalmon lévő pártokat is.

Ezek az erők pedig: az uralomvágy, a gazdagság és a jólét biztosítása főleg a párt számára; a más belátáson levőknek pedig az elnyomása vagy visszaszorítása.

Mivel pedig az állami hatalmat gyakorlók szilárdan akarnak nyergükben ülni, azért keményen kell azokkal is megbirkózniuk, akik szintén kívánják a hatalmat. Épp azért az állam a saját eredeti hivatásán túl más dolgokkal is foglalkozik. Hogy az iparos osztályt gyöngítse, ő maga ipart úz; hogy a kereskedelmet lesoványítsa, kereskedővé válik. Hogy a földműves fölött uralkodjék, állami gazdaságokat rendez be. Szóval elveszi az arra hivatottak kenyerét és a hivatásos egyének helyébe hivatalnokokat ültet be.

Az állami élet ilyen elfajzását az az álhit táplálja, hogy az állam okosabb mint bármely egyén. Az állami hatalom gyakorlói úgy beszélnek, cselekesznek, mintha a mögöttük levő tömegek őket nagyobb szellemi fensőbbiséggel ruháznák föl. Ha nem mondják is, de úgy cselekesznek, mintha maga az erőre és a mennyiségre támaszkodó hatalom külön képeségeket csiszolna ki a hatalom gyakorlóiból.

Az utóbbi szerencsétlen évek oly hatalmi gögöt és mámort robbantottak ki nálunk a hatalmasokból, amilyent Caligula óta a világ nem élt meg. Az elmélyedő ember szinte kétségbeesett ezen paralitikus állapotban. És mennél több örültséget mondtak és tettek a vezérek, annál inkább meghunyászkodtak a közlegények. Nem tapasztaltunk sehol ellentmondást.

Mit tanúsít ez? Az egyéniségek teljes felszívódását az állami mechanizmusban. Az etatizmus épp úgy kollektív gondolkodású, mint a szocializmus. Az etatizmus épp oly tömeglélekkitenyésztő intézmény, mint az osztályöntudatos szocializmus. Az állami rend elgépiesítése jó előkészítő iskola a szocialista rend és világnézet számára. Az állami gazdálkodás jó példa az ipar és kereskedelem és minden magánvagyon kisajátítására.

És amint az államhatalom képviselői önmagukról gondolkodnak, épp úgy gondolkodnak a munkások is saját magukról. Ha az állam mindenféle munkáshivatásba betörhet, miért ne törhetne be a munkásosztály is minden állami hivatásba? Ha az állami tisztviselő úzhat paraszti foglalkozást, miért ne lehetne a paraszt is tisztviselő.

Wilson annakidején azt mondta Európáról: „Európa a jelen órában egész belsejében rázkódik, mert észreveszi, hogy államférfiainak nincsenek látomásaik és hogy csupán a népeknek van látnoki erejük!”

Csak épp ily nyilatkozatokra van szüksége a nyomorgó világnak!

Wilson tehát lenézi azokat, akik a nemzetek fölött uralkodnak, mert nincs bennük látnoki erő. De felmagasztalja a népeket, mert van bennük látnoki erő. Nincs igaza Wilsonnak! *A tömegek a jövő útjait sohasem látják, csak a vezetők.* De tény, hogy Mussolini és Lenin a tömegek lelkéből nőttek ki és a tömegek érdekeit és ösztöneit képviselik. És az is tény, hogy egyébként az egész világon, még Mussolini országában is a közszellem mindenütt ellaposodott; az egyéni teremtő erők kiszikkadtak és a lelkek egyformasága és elgépiesedése bámulatos mérveket öltött.

Hol keressem tehát az új embert? A saját lelke mélyéből kialakult új embert? A nemesebb és a jobb embert? Az elitek, a kiválóak jeles osztályát? Vagy még csak messze-messze útban vannak?

Ha nézzük ugyanis, kik működnek az élet színpadán, vagy kik lépnek föl a működés színterére, elszomorodunk. Csupa középen aluli jövevény. Még akit lángésznek gondolunk, az is mind igen kis emberré törpül hivatása teljesítése közben. Az élet úgy fest, mintha nem is volnának már kiváltságos szellemek. És mennél jobban keresem a nagy lelkek birodalmát, annál inkább elfog a félelem, hogy ilyeneket talán ezeknek az időeknek a méhe nem is fog többé világra szülni. Ha kutatom, hol vannak azok az átfogó és mindenkit összeforrasztó egyéniségek, akik a boldogabb jövő úttörői? Sehol

sem találom őket. A népek mindenütt szétmorzsolódtak osztályokra, az osztályok alosztályokra és ezeket a rétegeket nem lehet egy eszme zászlója alá gyűjteni, mert nincsenek tekintélyek, nincsenek kimagasló szellemek, épp azért mindenki mindenkivel egyenlőnek tartja magát.

Ha nincsenek ma tekintélyek, akkor már nem is lesznek. A tömeg csak a tömeget szereti és gyűlöli a kiválót. Sőt megöli. Tömeggé kell mindenkinek válnia, hogy a tömegben szava lehessen. A kiválót gyanúsítják. És ez a tömeglelkiség még könnyű is. Hiszen az állam és a munkásmozgalmak már régóta végrehajtották az élet örömtelen mechanizálását. Az állam épp oly bűnös, mint a szakszervezet.

Az egyéniség krízise tehát tökéletes.

Ezt a krízist azonban tovább kell elemeznünk.

A régi ember nagy válsága.

Szomorú megállapításaim és elemzéseim szálai a múltból erednek; a múlttal vannak kapcsolatban.

A lelkek nagy válsága azonban főleg a jelenből ered. Jelenünk hű képét most óhajtom vázolni.

Szellemi életünk valóban olyan krízist is mutat, amely egészen a jelen élet mélységeiből ered. A jelen is kell tehát ismernünk, mert a jelenből kell kilábolnunk! A jelen embe-reinek szomorú sorsába kell pillantanunk és a jelen mély-ségeiben kell a jövő arcát meglesnünk.

Különös, hogy életünk és embersorsunk nehézségei a háború előtt is léteztek, de társadalmi és állami berendezéseink azokat leküzdötték, testi és szellemi erőink pedig győzedelmeskedtek fölöttük. Az állam virágzó, az ember pedig boldog volt. Az államban a rend; az egyénben pedig a lelki erők összhangja volt az öröm és a jólét forrása.

A háború a világ képét megváltoztatta. Eltemetett népek feltámadtak és virágzó országok sírba hulltak. Az eddigi nagy és hatalmas birodalmak összezsugorodtak. Az új gyöngye és befejezetlen népek viszont teljes életet élni képtelenek.

A háború előtt a szellemi, a tudományos és a gazdasági

élet Európában egyensúlynak örvendett. A népek minden politikai feszültség dacára is egymásra támaszkodva virágzottak. A bizalom legyőzte a bizalmatlanságot, a kölcsönös érdek pedig örködött a népek összhangja felett.

Mikor azonban a háború véget ért, a népek az egész világon új helyzetek előtt állottak; Most már minden állam csak a saját lábán boldogulhat. Esetleg egyik-másikkal szövethet, de nem az összessel. A háború előtt minden állam egy teljes és ideális világegységnek alkatrésze volt és abból erőt és szilárdságot merített. Viszont minden egyes nép az egész világépület egy-egy oszlopa volt és azt fenntartotta. Ez az egység végleg megszűnt. A szétmorzsolódott részek nem képesek többé önmagukban sem szilárdan megállni, sem egységbe szökni. A bizalom helyébe a gyűlölet lépett; a kölcsönös segítség helyébe az irigység és a féltékenység. És amíg eddig a Föld elég volt arra, hogy minden nép egymásra támaszkodva szellemileg és anyagilag boldoguljon, addig most egy nép sem képes régi jólétét és boldogságát visszaszerezni. Egyszerre mindenki számára kicsiny ez a Föld; egyre jobban szaporodnak a testi és a szellemi munkanélküliek és egyre jobban összezsugorodik a vagyon és a jólét. A végső eredmény pedig az, hogy a nyomor enyhítésére és az éhség csillapítására egész új alapokon kell a gazdasági, a társadalmi és a szellemi életet berendezni. És amíg eddig az egyéniség a közösségben is egyén maradhatott, most már minden egyéniség feloldódik a tömegélet zavarában, mert a közösség helyébe a tömegélet lépett. Az egyéniségek megszűnnek.

Más a közösség és más a tömegélet. A közösség többé-kevésbé jellegzetes egyének sokasága. A tömeg ellenben az egyéniség nélküliek összege. A közösséget a minőség, a tömeget a mennyiség alkotja. Az állam ma már nem képes többé az egyénekről úgy gondoskodni, hogy azok közösséget alkossanak; az állam boldog, ha a tömeget el tudja látni.

Gondoljuk meg, hogy 1800-ban a Földön csak körülbelül 850 millió ember élt. Ma 2000 millió. Két milliárd. Gondoljuk meg, hogy ez a kétmilliárd ember a háború előtt

egy nagy népcsaládot alkotott és e családban minden népnek és a nép körében minden osztálynak kijegecesedett a szerepe és hivatása. Mindenkiről gondoskodott a népek családja és minden nép résztvett a népek családjának életében. Most ez a nagy család szétmorzsolódott és egy nép sem elég önmagának; egy nép sem tud egy tökéletes egész lenni. Mindenki keresi a maga helyét a nap alatt és nem találja.

Nagy vízáradás vagy földrengés alkalmával a házaikból kivert emberek nem találnak nyugtot. Sátrak alatt élnek. Nyomorognak. Ez a mai ember sorsa, A legyőzött népek már rég így szenvednek. De a sor a győzőkre is rákerül. Az elszegényedés általánossá válik.

Amíg az ősi bizalom és a régi családi élet helyre nem áll, addig az ember nem igazi ember. Sorsáért és jövőjéért aggódó, kenyerét és testi életét mentő ember, de nem ember a szó teljes értelmében. Mert az ember nemcsak kenyérből él, hanem igéből is, amely az Isten szájából jön. És mit használ, ha az ember testét meg is menti, de lelkének kárát vallja,

A ma embere nem lelki ember. Nem a lélek mélységeiből élő ember. Nem a saját lelki képességeit kivirágzó ember. A mai ember olyan, mint a pincében senyvedő növény, amelynek sem természetes színe, sem virága nincs, A mai ember színtelen tömegember,

A mai embernek a technika minden erejét ki kell használnia, hogy megélhessen, A nevelést újra kell minden államban megszervezni. Új üzemeket kell létesítenie. Módszeres eljárással kell az egyetemes munkaképességet növelnie. A forgalmat újra kell megszervezni. A közbiztonságot új alapokra kell helyezni. Központokat kell létesíteni, hogy a termények és az áruk zavartalan vérkeringésben mindenhová eljussanak. Ez az egyetemes gondoskodás nem nézheti csak az egyént, hanem főleg a tömeget és azért minden eljárás gépies. Az észnek a legnagyobb körültekintéssel és számíttással kell a nagyvonalúságot és az egyetemes szempontokat kieszelnie és minden fölöslegest leegyszerűsíteni, hogy legalább a mindennapi kenyér meglegyen.

Az észnek ezt a kiszámító munkáját ma racionalizálásnak nevezik. Ez a munka az ész nagy tette. Minden érzés és ösztönösség kizárásával az ész a pusztá tudás és számvetés eszközeivel határoz. És minden határozatát szintén a tömegszempont fémjelzi és a gépiesség jellemzi. Aki racionalizál, tömegsikerre dolgozik. Viszont minden munkaerőt a tömeg érdekében hasznosít. Így azután a tömeggazdagság megduzzad, az egyéni teremtő erő alkotása viszont elszikkad. A mai tömeggondozás nem igényel egyéniséget. Az egyéniség tehát éhen pusztul, ha a tömegélet alkatrészévé nem válik.

A mai életen végigvonul az olcsó egyformaság és kivész a ritkaságok szeretete. Ma kevés ember él olyan környezetben, amely az ő képmása és hasonlatossága. A technika korában csak kevés ember különül el és kevés örül a maga ízlésének.

Sőt kevés embernek van egyéni ízlése is. Mert a tömegben az ember tömegmódon érez, gondolkodik és akar. Nem is kíván kiemelkedni a tömegeből, mert az drága kedvtelés. Ki-k keresi a szükségset és boldog, ha azt jól és hasznosan megszerezheti.

A tömegélet nem teljesen sivár élet. A technika vívmányai legyőzték a teret és az időt. A fürge újságok, a filmszínház és a rádió az egész világot összehozták. Mindenki érintkezhetik mindenkivel. Semmi sincs távol, semmi sem rejtett, semmi sem csodálatos. A világeseményeknél is szinte mindenki jelen lehet. És az érdeklődő egyén közről megismerheti és hallhatja a világhíres embereket, illetőleg beszédeiket.

A tömegélet az emberből egész külön jellemvonást fejlesztett ki: az új tárgyilagosságot. Az írótól, a művésztől az egyszerű emberig mindenkiben kialakul ez az új vonás. Az írógép technikája hatással van az író stílusára. A kopogtató író kerül a hömpölygő, szóvirágos és cikornyás mondatokat. A gép gépiessé alakít és szinte követeli, hogy gondolatainkat egyszerűen, világosan és a tömeg nyelvén közöljük. A tudóstól azt várja a tömegízlés, hogy minden elméleti őrlődés és ide-oda kalandozás helyett rögtön fogja meg a tárgyat és

tiszta tudást adjon. A tömeg utálja az érzelmes alanyiaskodást; vágya ellenben a kézzelfogható tárgyilagosság. Nem kíváncsi általában az okok mögött működő rejtett okokra, hanem csak a legközelebb működő okot és tényállást óhajtja megismerni. Főcélja úgy tudni, hogy ez a tudás kezében hatalom is legyen. A tömegszellem hatása alatt az ember nem különködik. Úgy cselekszik, mint a többi és ez a többi mind kitermeli a tipikus embert, azt a közepszerű, általános embert, aki a mai ember, egyéniség nélkül.

Nincs egyéniség, mert senki se óhajt már nagyon egyéni lenni. Az egyén feloldódik abban a működésben, amelyet az élet rászab. A személyiség sem igen érezhető. Azután a személyiség az egyetemes tárgyilagosság falát áttörné. Az egyén és a személy tudata is ma inkább a társadalmi köztudat csilláma és nem az igazi egyéniségé. Az *élet maga* kollektív, technikai élet, tehát Péter, János, Mihály nem azt mondják: „én”, hanem „mi”.

Az emberi élet az általános felé halad. Mindenki résztvesz mindenben és a minden mindenki közös java. Az el-laposodás vagy helyesebben a kiegyensúlyozódás hatása alatt új ösztönök ébrednek föl bennünk. Lelkesedünk a tömeghatásért és a mértéktelen arányokért. Szeretjük a nyilvános élet szenzációit, a versenyeket, a játékokat és a küzdelmeket, amelyekben hol az ügyesség, hol a szerencse váratlanul közreműködik. Lessük napról-napra a technika újabb vívmányait. Érdekelnek a tömeges felvonulások és gyűlések, illetőleg az embernek megnyilvánulásai a tömegben. Ez a tömegélet rendszerint más, mint az élet a bizalmas otthonban. Szeretünk résztvenni tömegjátékokon, rejtvénymegfejtéseken, sorolásban és egyéb tömegcselekvésben.

A tömegéletben fő a működés és nem a működő. Az összjáték és nem az egyes szereplése. Tömegszempontból mindegy, hogy valaki fiatal vagy idős. Egyedül a jó munka kívánatos. Az ifjúságnak nincs varázsa, az öregségnek nincs hátránya. Mindenki egyformán fiatal vagy öreg, ha dolgát jól vagy rosszul végzi. Ez a munka pedig lehet ez vagy amaz;

egyszer ilyen, másszor olyan. Minden, minden időben lehetséges és semmi sem lehetetlen. Ha tehát az öreg úgy végzi munkáját, mint a fiatal, az öregség elveszíti szűrkeségét. És az öreg miért nem viselné magát úgy, mint a fiatal? Miért engedné, hogy az idő távolságot verjen az öregség és az ifjúság között, mikor az öreg erői fiatalok, a fiatalé pedig esetleg már öregek. A divat is fiatalít és a mai ember a maga szempontjából jól teszi, ha fiatalítja magát, hiszen ki-ki olyan öreg, amilyennek magát érzi.

A technikus és racionalizált életnek érintkezési formái is szabályosan egyenletesek, szóval egyszintűek.

Kifejezéseink, gondolatközléseink, modorunk, jó és rossz kedvünk egyformán nyilvánulnak meg. Az eláltalanosított ember mindenben általános, közhelyszerű, nem egyéni, nem személy.

A benső ember nem érdekli a tömeget; a tömeg pedig nem szorgalmazza a bensőbb embert. Ha van is bensőség az emberben, az a saját legbensőbb kincse marad. Ha van még valami meghittség, az csak önmagával lehet. Az életből azonban egyre jobban fogy a bensőség, a barátság meleg lelke és az élet hideg valósága egyre jobban kiszívja a nemes és zárt élet melegségét.

A mai embernek ez az életformája a történelemnek egy új jelensége.

Ha te, olvasóm, az életben ezt még nem tapasztaltad, hidd el, hogy az élet kifeszített nyila ebben az irányban halad. A bölcselő pedig nemcsak az élet folyásának egy pillanatát látja, hanem az adott pillanathoz hozzálátja a célt is, amely belőle kiterjeszkedik és megvalósul.

Az új ember kialakulása.

Mert az ember sohasem kész, ha nem folyton készül. A bölcselő önmagán és a világtörténelem nagy színpadán tapasztalja az ember szakadatlan múltját, jelenét és jövőjét. Az élet meg nem áll; szüntelen útban van és az élettel az ember is folyton születik. És amint a kígyó kibújik a régi bőrből, amely neki már szűk, így az ember is elhagyja régi gondolatait és érzéseit, amelyek már rövidek számára.

Az ember nem szűnik meg gondolkodni és a maga helyzetéről elmélkedni, bármily keretek között éljen is. A bölcselkedő lélek a maga öntudatára hozza sorsát, állapotát és kilátásait. Megérteni törekszik a külső és a belső világot, amelyeknek hatása alatt él és mikor számot vet úgy a természettel, mint a szellemmel, akkor egyszersmind mind a kettőt meghódítja, fölülmúlja. Úrrá válik a külső és a belső világ fölött.

Ha tehát az ember számot vet ezzel a technikai világgal és felismeri annak észölő és egyéniségét romboló erejét, érzi, hogy önmagán segítenie kell. A világ ne legyen úr a szellem fölött; a szellemnek kell uralkodni a világ fölött. A szellem nem veszítheti el önmagát és nem halhat meg a külső létrend szolgálatában; ellenkezően a külsőnek kell szolgálnia a szellemét. Az egész világ élete időben folyik le; a szellem azonban örökké él.

A szellemnek kell győzedelmeskednie és nem a világnak. A világ a szellem eszköze és nem a szellem a világé.

A világ arra jó, hogy a szellem önmagát a világ révén megismerje. Mennél változatosabb a világ, annál több oldalról ismeri meg a szellem a világot. Mennél súlyosabb a világ helyzete, annál ragyogóbban áll előttünk az önmagát folyton fölhaladó és a világban működő szellem ereje. Mert az ember mindig több annál, mint amit róla tudunk. És a szellemet csak akkor ismerhetnők meg a maga szélességében és hosszúságában; mélységében és magasságában, ha a világ minden elképzelhető változásaiban a szellem nyomait is követhetnők.

A történelem nagy élményei a szellem sugárzásai.

Az ember nem valami önmagában kerek és tökéletes valóság, amely formáját a = a módon mereven megőrzi.

Az ember nem tiszta lét, amely maradék nélkül adja önmagát. Az ember, mint Proteus, szakadatlan mozgásban van és minden változáshoz hozzáidomul.

Madách „Ember tragédiája” a folyton küzdő, a valósuló, de sohasem meg nem valósult ember színjátéka.

A szumír, az asszír, a babilóniai, a perzsa, az indus, a kínai, a római, a görög, a keresztény, az új kor embere mind az egy „ember” változatai. A kételkedő és a magában biztos bölcselő;

az eszményi és az anyagelvű gondolkodó; a külső tapasztalatot űző és a belvilágba tekintő tudós; a dogmatikus és az alanyiasan érző szellem; az Istent kereső és az istentelen lélek, mind az emberi szellem vívódásának példányképei.

Az ember élt nomád életet; élt a szabad Görögthonban; élt Róma vasszerkezetű jogrendje alatt; élt Spártában katonai kaszárnyaéletet. Élt mint szabad iparos, kereskedő és művész. Ma új világrend ajtaja előtt állunk. Bár sejtjük, de nem tudjuk, mily élet bontakozik ki a kapuk mögött és milyen formák szöknek elő a lélekből; de tudjuk, hogy az ember megtalálja a maga helyét.

A mai ember minden idők eszményeit ismeri, de érzi> hogy azok már a múltéi. Minden idők emlőin nevelkedett, de tudja, hogy ami elmúlt, az többé vissza nem tér. A jövőt ki kell harcolnia.

Harcolnia kell az új életrendért, mert az egész mai rend még csak katonai toborzás és nem kialakult életrend.

De harcolnia kell önmagáért is, hogy a tömegéletben szellemének legalább a legegységesebb erői ki ne száradjanak.

Mert minden jelen, minden sors itt a földön csak út a végtelenhez.

De minden jelent és minden sorsot csak gondolkodva tárhat föl maga számára.

Ha komolyan veszi önmagát és helyzetét, akkor ismeri föl azt, ami több, mint ő és ami mégis ő, mert ő azzá lesz.

Ami túl van rajta és ami mégis ő benne táruul föl, az az a lét, amely felé közeledik és benne jelenné válik.

Az az eljövő lét egyelőre csak pusztá sejtés. Ködös és homályos. Átláthatatlan. Harcolni kell érte, hogy kitisztuljon és mint valóság eléje ragyogjon.

Amint a márvány ereiben alakok pihennek, amelyeket a művész szeme lát és keze fejt ki; épp úgy a mindenkori világrendben is embersorsok szunyádnak, amelyeket a szellem szemei nyomoznak ki és feszülő izmai testesítenek meg.

Minden jövő a szellem erőiből és a létrend képességeiből bontakozik ki. Az új emberé már elénk dobban.

AZ ÚJ EMBER

Az új ember Tűkre.

Természetesen a szellemnek ismernie kell önmagát és erőit. Ismernie kell a világrendet és a világerőket, amelyekből az élet fakad.

Az embernek tükörbe kell néznie, ahonnan képe visszatükröződjék. Mert a szellem mindent lát, csak önmagát nem. A tükörben azonban arca eléje sugárzik.

Milyen ez a tükör?

Tükör az ő világnézete.

Tükör az ő tudománya.

Tükör az ő bölcselete.

Tükör az ő költészete.

Tükör az ő fiatalsága.

Tükör az ő erkölcsi világa.

Tükör az ő kedvtelései: autó, rádió és a film.

Tükör végre ősi mágikus természete;

álhite és álvallásossága.

örökös vágyódása a megváltás után és

Tükör az ő világnézete.

A világháború után igen mély elmék is túlzó aggodalommal nézték a lövészárokból hazatérő ifjúságot. Spengler és Keyserling elszomorító képet festettek elénk. Meggyőződéssel vallották, hogy a régi kultúra összeomlott, az új pedig még homályban van. Amint sem a fellaah, sem a beduin arab nem képesek folytatni a régi egyiptomi, illetőleg a régi arab kul-

túrát, épp úgy Nyugat ifjúsága sem alkalmas a nyugateurópai művelődést szervesen előbbre vinni.

A mai ifjúságnak más a törekvése, más a világnézete, mint apáiké, épp azért nem képesek a régit továbbfejleszteni.

A mai ifjúság nem érti meg azt, ami apjának mindene volt. Más az apák és más a fiaik lelkének felépítése. Más értelem lakozik az apákban és más a fiúkban. Más eszmények az apákban és más a fiaikban. Az apák lelkének mélyén fenséges élet-eszmények éltek; a mai ifjúság a lövészárokokban általában elvesztette az eszmények iránt érzett tiszteletét és az eszmények megszűntek lelkére hatni. Sőt a fiúk nem is szeretik őszintén még szüleiket sem.

E szomorú gondolatok nem alaptalanok.

Az az ifjúság, mely a háború nyomorúságaiból az életbe rohant, tényleg szegény és tartalmatlan.

De apái gondolatai egykor az ő lelkében is szunnyadtak, csak fénytelenül.

Minden nagy katasztrófa megrendíti és felborítja a lelkeket, de üres lappá nem változtatja azokat.

A fiatalok lelke az első kiélés után, merem mondani, visszatér önmagához.

A „sofőr” már talán mégsem az új világrend típusa és eszménye.

A sofőr talán már mégsem jellemzi úgy a mai kort, mint a lovag a lovag- és középkort.

A sofőr természete szerint technizált, primitív ember. A mai ember szereti ugyan a technikát, de nem primitív és nem barbár.

Keyserling téved, ha azt hiszi, hogy korunk legnagyobb férfiai sofőrtípusok. Sem Brüning, sem Briand, sem MacDonald, sem Hoover nem sofőrtípusok. Őserős nemzeti, társadalmi és emberi eszmények hevítik ezeket a férfiakat.

Mussolini sem primitív és nem is kultúraramboló egyéniség. Hiszen épp ellenkezőleg a régi római császárság korának fényes eszménye lobog benne.

Lenin sem soförtípus, hiszen ő is hatalmasabbá akarja népét minden földi hatalomnál tenni,

A sofőr nem kultúrtényező. Nem is lesz az új kultúra apja.

A munkástömegek sem kultúrtényezők, mert nincs bennük teremtő kultúrcsira! A kultúrát csak kivételes egyéniségek bontják ki, a tömegek meg utánozzák.

Az új világnézet úgy látszik egyrészt egyetemes világ-szövetség felé hajlik; másrészt az emberi lélek és szellem kimé-lyítése felé. Az ember tehát általánosabb is, meg mélyebb is lesz.

A technika — igaz — a tömegeket elanyagosítja, de a technika maga nem okvetlenül anyagias.

A gépek szelleme az egyszerű ember lelkét a földhöz verheti; de a teremtő szellem, amely a gépeket alkotja, fensőbbrendű szellem és természetéből kifolyólag is hisz a szellem alkotó erőiben.

A szent dolgokkal üzérkedő lehet istentagadó; de a szent dolgok kinyilatkoztató ja maga is szent.

Tagadhatatlan, hogy Marx démoni erővel írja a lelkekből a szellemiséget; de a szellem még sem válhat anyaggá és annak idején újra magához tér aléltságából.

Valami csodálatosan tragikus, de egyúttal vigasztaló tapasztalat, hogy ép Nyugat népei fogadták el az égfelé mutató kereszténységet; pedig a görögök, a rómaiak, a németek, a franciák mind szerették a földet és az anyagot. Viszont az égfelé irányuló keleti népek lelkét a földre kell irányítani, mert olyan szörnyűséges intézményekből, mint az érintetlenek kasztja, csak a helyes élet- és természetfelfogás emelnek ki.

Vannak bölcselők, akik korunk anyagelvűségét úgy tün- tetik föl, mint az emberi fejlődés természetes állapotát. Nagy tévedés.

Aki a szellemet nem ismeri, az az anyag előtt borul le. De aki a szellemet ismeri, az az anyag formáiban is a szellem megnyilatkozását látja.

Az anyagelvűség a fejlődés kezdetleges foka. A szellem ismerete ellenben annak magasabb szintje.

Mennél jobban ismered az anyagot, annál mélyebben látod a szellem erejét is az anyagban.

És mennél jobban ismered a szellemet, annál jobban ismered önönmagadat is. Hiszen az anyagot épp úgy a szellem alakítja, amint a szellem alakít és teremt tovább tégedet is.

A tömegvilágban, a gépemberek szemében az anyag valami nagy dolog, de a teremtő felfedező kezében az anyag csak eszköz, amellyel szelleme magát kifejezi.

A teremtő emberek a szellem képességeinek megvalósítói. A gépemberek a gép anyagi jelenségeinek irányítói.

Az alkotó lángész tudja, hogy a gépben az ő szelleme rejlik; a gépember ellenben azt hiszi, hogy a gép önmaga erejét adja.

Mennél több gépet fedezünk föl, annál jobban ismerjük meg a szellem és nem az anyag erőit.

Mennél gazdagabb a technikai élet, annál színesebb a lélek képességeinek és lényegének a kivetítése.

A szellem a technika révén a természetet hódítja meg és mennél inkább meghódítja, annál magasabbra száll, de egyúttal annál mélyebb öntudat is bontakozik ki a lélek mélységeiből.

Ez a szellem gyönyörűsége.

Mikor pedig a lélek teremtő kedvében a magasságokban és a mélységekben röpköd, mindenhol a saját rejtett lényegét és szépségét csillogtatja; mindenhol a saját fenségét és nagyságát sugározza és alkotó erői a szárnyalás boldogító lázában egyre újra születnek és megifjodnak.

Lehetetlen, hogy a lélek minden anyagi érzés és vágyak dacára is végre egészen önmagára ne találjon. Lehetetlen, hogy a testbe öltözött szellem a test minden feltolakodása dacára végre kristálytisztán ne lássa, hogy minden működése a szellem működése. A test csak eszköz a lélek kezében. Ma még csak a tudós szeme különbözteti meg világosan, mi az anyag és mi a szellem működése. De az igazság egyre jobban feldereng. Az anyag erőinek ismerete egyre tágabb lesz és végül teljesen eljutunk az anyag és a szellem érintkezésének küszöbéig.

Ahhoz a ponthoz, amelyen túl a tiszta szellem és amelyen innen vagy csak az anyag; vagy az anyag és a szellem együtt működnek.

Így azután maga a tudomány győzi le az anyagelvűséget. Maga a tudomány emeli polcra a szellemiséget.

A végső szó a szellemé!

Ez a világnézet nem szünteti meg az anyagot, mert az anyag épp oly valóság, mint a szellem.

Ez a világnézet épp oly helyesen értékeli az anyagot, mint a szellemet; épp úgy becsüli a természetet, mint a természetben működő szellemi erőket; épp úgy szereti a világot, mint annak alkotóját.

A vallás szent hite majd tudássá nemesedik. Tudásunk pedig a hit erejével ékeskedik,

A világnézet végre feloldja az ellentéteket.

Tükör az ő tudománya,

A tudomány a lélek tükre. S amilyen a lélek, olyan az ő tudománya.

A tudomány lelki alkotás és amilyen a lélek, olyan az ő alkotása.

A tudomány lényegét, mivoltát kevesen ismerik. Innen erednek a félreértések.

A tudomány ábrázolhatja a külső világot, ábrázolhatja a belső világot, de azért mindig csak ábra marad. A tudomány a külső világgal nem vág úgy egybe, mint két egybevágó háromszög. A tudomány a belső világot sem másolja úgy, mint a tükör az arcot. A tudomány a külső és a belső világnak a lélek tükréről visszavert képe. A kép valóságos kép, de tükörkép.

A tudomány felépítésében szerepel a tárgy, amelyet lelkünkkel tükrözünk és ábrázolunk, az ábrázoló alany és az alanynak egyéni képességei. Szóval a tárgy, amelyet megismerünk; az alany, aki megismer és végül a képességek, amelyek mint mindmegannyi egyéni csápok és fogantyúk a tárgyakat más-más oldalról, egyéniesen ragadják és dolgozzák föl.

A tárgy továbbá nem a maga testi vagy fizikai tömörségében lép be a lélekbe. Minden külső testnek testetlenné és minden belső idői élménynek szellemivé kell előbb finomulnia. A szellemben pedig minden szellemi értéké minősül. Szellemi lényiséget nyer. Ez megint úgy történik, hogy a szellem szellemi szemekkel kiemeli az illető dolognak benső testetlen alakját, tervrajzát, amelyet megismer. A tárgy viszont mint ábra, mint minőség, mint bizonyos szellemi csirának megtestesülése alkalmas arra, hogy a maga belső igéjét feltárja és a szellemmel közölje.

Ami az érzékek számára anyag, az a szellem számára ige. Az, ami érzékeink és testiségünk előtt testiség, az szellemiségünk tükrében és szemében eszme.

És ahány látó szem, annyiféle tudás!

Minden szellem ugyanis más, mert világnéző képességei mások.

Minden szellem a világban mást észlel; mert szellemi erői a világ más-más részéhez vonzódnak. A vonzalom, a szimpátia a lélek fénylő mécse, amely a tapogatódzás és az ismeretlenség homályában a lélek elé világít, hogy lásson. És ki-ki úgy lát, amint képességeinek fénylő szemei a látásra felvérteztek.

Mert más és más a látás.

Minden ember a képességek gazdag világát hordozza magában, de ez a gazdag világ egy fényes és érdeklődő látó szem körül csoportosul. A látó szem az ismeretlen titkok megsejtője, nyomozója, szimatolója, üldözője és feltárója.

Spengler az emberiséget Nyugatra és Keletre osztja. A nyugati ember a természet titkos erőit vadássza, leteríti és fizikai hatalmának nyers céljaira kihasználja. A keleti ember ellenben a természetben inkább a Végtelen értelmet csodálja és minden haszonkeresés nélkül Isten rabjává nemesül és a Végtelenbe tör.

Ez a felosztás egyoldalú általánosítás! A nyugati ember Isten megismerése mellett, a természet erőire is rászorul, mert a természet Nyugaton mostoha. A keleti ember csak az istenit szereti, mert a természet őt könnyebben táplálja.

A nyugati ember vét saját természete legjava ellen, ha anyaggá és géppé torzul. A keleti ember vét a természet ellen, ha isteni vágyai között elhanyagolja a természetes életet és nem tanul a természettől.

A nyugati és a keleti ember egymást kiegészítik, de nem tagadják. Nyugat anyagelvűségével szemben Kelet ősi szellemisége a példakép. Kelet szellemi szertelenségeivel szemben pedig Nyugat a józan természetesség tanítója.

S valóban a nyugati ember épp úgy lehet szent, mint a keleti gép. Ha a nyugati ember szellemi életet él, megszentelődik. Ha a keleti ember nem él szellemi életet, állati sorsba süllyed.

A tudomány tehát valóban a lélek ábrázatát másolja. Mert amilyen a lélek, olyan a tudománya. A természettudomány ugyanis a természettel rokonszenves léleknek természetfelfedezése és kifejezése. A szellemi tudomány pedig a lélek önönmaga iránt való nézetének megnyilvánulása és önönmaga megértése. A természettudásban háttérben marad a lélek élete. A szellemi tudományoknál háttérben pihen a természet élete. Ám azért a természettudóst épp úgy a lélek élteti, amint a szellem tudását a természet táplálja. A természet számára a szellem a fényes háttér, amelyből a természet elénk domborul. A szellem számára pedig a természet a sötét háttér, amelyből a szellem elénk sugárzik.

A természet iránt vak, sajnos, a természetet nem látja. A szellem iránt vak ellenben a szellemet nem észleli. Ez a vakság lehet bűnös, de lehet büntelen is.

A bűnösen vak önmaga vakítja meg magát, önmaga lázad minden más ellen, ami nem az ő szeretetének a tárgya.

A büntelen vakot a nevelés, az előítélet, a rossz példa vakíthatja meg.

Korunk vakságának főoka a tudományokban való egyoldalúság, a túlzott szakszerűség.

Az egyoldalú, a szakszerű ugyanis elveszíti a szellem egyetemes érdeklődését.

A gondviselés ezért adott két szemet, hogy mindenfelé lássunk. És nem egyet, hogy csak jobbra, vagy csak balra nézzünk.

A szakyszerűség az életet megcsonkítja, mert csak egy szemmel néz és lát.

A szakember sohasem képes a dolgokat mindenestől maradék nélkül, mintegy elevenen és szívverésük teljes lendületében szemlélni.

A szakos mindig valamit kimetsz a dolgokból és csak metszéseket lát. A művész szeme mindig az egészen pihen és nem a részeken. A lángeész szeme viszont a dolgok benső lelkén pihen; valósággal azon nyugszik.

A szakos tehát túlsiet és megcsonkítja a tárgyat, de egyúttal a saját lelkét is.

Korunkat nem az elmélyedő szemlélődés, hanem a szeleskedő rohanás jellemzi»

Nem befelé, hanem kifelé élünk. Elvesztjük így lelkünket is és tönkre tesszük testünket is. A szellemi tudományok háttérben vannak; a gépkultúra előnyben.

A gépkultúra és a gépek tudománya nem teszi tönkre az egész emberiséget, hanem csak az alkotóját, a Nyugatot.

A gép célja jó, de a bűnös visszaélés halál. Nyugat visszaélt vele.

Nyugat találta föl a gépeket és Spengler szerint Nyugatot a gép halálra ítélte. Viszont Kelet fejlesztette ki a metafizikát és Keletet a metafizika tartja boldogtalan embersorban, a leghihetlenebb emberi nyomorban.

Nyugaton visszaéltek a géppel, Keleten a metafizikával.

Nyugaton hallatlan és természetellenes élvezetvágyat, osztálygyűlöletet, irigységet, kegyetlenséget szült a gépkultúra nyomán kialakult fényűzés, gazdagság, erkölcstelenség és szívvelenség.

Keleten viszont a metafizikai világbép süllyesztette állattá a páriákat, a tisztátalanokat, egy-egy nép és vallás körében a szerencsétlenek millió és millióit.

Nyugat tönkremegy, mert Kelet eltanulja a gépalkotás művészetét és igénytelen kulijaival hallatlanul olcsón termel.

Kelet is tönkremegy egykor, amidőn majd Nyugat nyomorában megszűnik Kelet termékeit felvenni.

A bűnhődés gyökere az egyoldalúság. A gép mellett tehát őrt álljon a metafizika. A metafizika mellett viszont a gép. A gép célja, hogy az embert felszabadítsa és nem hogy lealjasítsa.

A hit célja pedig, hogy az embert isteni méltóságra emelje és nem hogy koldussá tegye, torzítsa.

A természetnek a szellemmel, a szellemnek pedig a természettel kell egyensúlyban lennie.

A gép hitelenné tette a munkást és üldözi a szellemet. Istent úgy, mint a lelket; a lelket úgy, mint a feltalálót — Nyugatot.

A hit restté tette a munkást és üldözte a természetet és jelenséggé varázsolta azt — Keleten.

Isten és az ész; természet és szellem; gép és ember egymásra vannak utalva és csak együtt kultúrtényező, együtt tudományépítők és együtt életetbaldogítók.

Az ember anyag és szellem; természet és isteni szépség; kéz és agy tehát az egész ember; összes tehetségeit, véges és végtelen vágyait egyaránt fejleszteni és növelni kell.

A tudományok az egész természetet és az egész embert, egész lényét merítsék ki. Hozzák öntudatra földi és égi természetét és minden értékét.

Az orosz élet a szörnyeteg ember megvalósulása.

Iskola, amelyből számúzik Istent, a lelket, a szellemi tudományokat, csak szörnyeket nevelhet.

Iskola, amelyben csak a gépet tanítják s az embert mindeféle testgyakorlatokkal géppé torzítják, csak állatokat képezhet.

Iskola, amely nem ismer egyént, csak személytelen tömegeglényt, csak csordát termelhet.

Az orosz gondolat a természetet akarja átalakítani, az ember testi és lelki életét átépíteni.

Nem akar individuumot, csak dividuumot. Nem egyéni lélektant, csak tömeglélektant. Nem ismer „Én”-t, csak „Mi”-t.

Valamikor a jobbágyság idején az ember egyszerűen szám volt. A bolsevizmus idejében meg egyszerű erőegység.

A géptudomány kitermelte a gépembert. Egy gépember egy erőegység.

A géptudomány csődje ez a géperőegység. Ennek az embernek jelmondata: légy gépésze gépies életednek.

Dala pedig németül így hangzik:

Wass euch fehlt, Genossen, ist:
 Scharfer Blick, Schnell-Entschluss, gestählter Wille.
 Aus ihnen schafft in euch
 Die neue Organisation!
 Damit wir Zeit und Raum
 Überwinden —
 Die ewigen Hindernisse.
 Der Hymnus der Zeitliga singt:
 Schaffe dir eine Mechanik deiner Zeit.
 Die Zeit berechnen, heisst länger leben!
 Hast du den Schlüssel deiner Zeit,
 Dann bist du der Ingenieur deines Lebens.

Tjutschew orosz lírai költő írja: „Ész föl nem fogja Oroszországot. Csodálatos az ő sorsa. Csak hinni lehet benne.”

De Oroszországban hinni sem szabad. Mi lesz tehát vele?
 „Az ördög tudja”, mondja Dostojewskij.

A tudomány a te tükröd. A kornak be kell látnia, hogy az életet nem szabad csak a földi javak, a haszon, az élvezet szempontjából szemlélni. Nem szabad tudományunkat pusztán a földi javakra építenünk. Az ily élet és az ily tudomány csak veszthet terjedelmességéből, de veszít főleg mélységéből. Aminthogy az ifjúság szellemi élete is laposabb, színtelenebb is, mint volt régen. A nagy és mély gondolatok, a széles látókör szeretete hiányzik az egész szellemi életben.

Tükör az ó bölcselite.

A bölcsélet az egész ember lelkivilágának visszatükrözése.

Az egész emberé.

Mert az ember test és lélek — kívülről. Értellem, érzelem és akarat — belülről.

Az anyagelvű mondhatja: az ember csak test.

Az idealista feleli: csak lélek.

Sok bölcselő szerint az ember lényege: az értelem.

Mások szerint az érzelem vagy az akarat. Tény azonban, hogy az ember gondolkodó lény. Világot megértő lény. Saját-maga szellemességét kifejező lény.

De ki gondolkodik? Ki ért? Ki látja a mélységek titkait?

Az egyik mondja: az értelem!

A másik feleli: a szív, az érzés!

A helyes válasz: maga a szellem.

Az észelvű épp úgy egyoldalú, mint az érzelemelvű, vagy esetleg az akaratelvű.

Ész, érzelem és akarat csak az egyszerű és testetlen szellem képességei és mégis együtt oly egységet alkotnak, mint a színek a fehér fényben.

Az okoskodó ész feldarabolja a testet és azt mondja: a test = fej, törzs és végtagok.

Felrészeli a lelket és tanítja: a lélek ész, érzelem és akarat.

A bölcselő azonban tudja, hogy az ész, érzelem és akarat együtt az élet; az élet pedig a lélek, a szellem.

Korunk bölcselite — sajnos — szintén morzsol.

Az egyik dicsóíti az észet, a másik az érzelmet. Az egyik ésszel ért, a másik szívvel. Az egyik *tud*, a másik *lát*. Az egyik okoskodva tanul, a másik tanulás nélkül lát.

Az észelvű is minden igazságot okoskodás révén bogoz ki és így tud.

A szív lángoló híve minden titkot megérez és okoskodás nélkül lát.

Az ész neveti a szívet, a szív pedig az észet.

Mi itt a hiba gyökere? A lélek szétmorzsolása és a világ meg nem értése.

A lélek szétmorzsolása! Mert ahol az ész, ott a szív is. Ahol a szív, ott az ész is. Az ész mögött a szív vagy a szív mögött az ész. Ész és szív mélységesen összeforrnak. Az ész hevíti a szívet, a szív gerjeszti az észet.

A világ meg nem értése. Mert világ ugyan a külső világ, de világ a belső világ is. A külső világot az ész érti a szívvel. Mert csak azt értjük meg igazán, amit szeretünk. A belső világot a szív érti meg, de csak az ésszel, mert a szív érzi és ismeri legjobban, mi lakozik az emberben, de csak ha eszes ez a szív.

Titkok kívülről és titkok bennünk. A titkok kulcsa az ész és a szív együtt.

Az észelvű már most tévedhet, ha mindent geometriai módon óhajt megismerni.

De tévedhet a szív híve is, ha mindent érzéssel kíván felfogni.

Az ész tényleg csodásan remekelt korunkban. De épp úgy remekelt a szív is.

A geometriai, a szenttelen ész feltárta a fizikai és kémiai valóságok rejtett titkait; bizonyos gőzök, gázok és sugarak bámulatos erőit. És a technikai találmányok gyors és meglepő egymásutánja, az energiák óriási mértékű felhalmozása, a mindenhatóvá tornyosult gépek cézári hatalma szinte felsőbbrendűvé vált anyagi erők játékvá tette az emberi sorsot és szinte háttérbe szorította a szívet és annak titokzatos életét.

Viszont épp az új és rohanó fizikai élet lüktető, izgalmas és vad tempót diktált a szív birodalmában is.

Az új lázokban fogant élet, a sebesség lebegő irama, a hangok és fények kavargó zűrzavara, a kimerítő hajsza s a folytonos nyugtalanság a végletekig érzékennyé tette az idegeket, szinte új és sokkal finomabb érzékeket fejlesztett ki az újkor emberében. Ezzel együtt kibővült és megsokszorozódott a szívnek a benyomásokra neszelő befogadóképessége. Az idegek az egyszerre ható benyomások minden gazdagságát

érzékenyen tudják megragadni és azokat egymástól külön észlelni úgy, amint a finoman felfogó karmesteri fül minden hangszert külön hall, minden hangszínt megkülönböztet még a legszínesebb sokszerűségben is.

Milyen színpompás korunk impresszionista festészete a klasszikus mesterek képeivel szemben! Mennyi finom színérték kacag elénk a fény vagy az árny játéka alatt.

Milyen sokkal más ezerrétű korunk lélekbúvárainak elemzése a régebbiekkel szemben!

A teljesen felajzott lelki érzékenység a lélek mélységeiben is új színeket, elemeket és lényiségeket észlel. Az öntudat küszöbe alatt szunnyadó ösztönöket, elnyomott és elalélt indulatokat, a lelki átöröklést, a gyermekkori érzécsökevények homályos törvényeit. Bizonyos eddig még meg nem magyarázott tünetek elemzésével kibogozták a léleknek legelrejtettebb titkait, a személyiség kettéhasadását, a kétféle személyiséget, az elmosódott múltat, amely akaratlanul is tovább él a hirtelen fellobbanó szenvedélyekben, a megokolatlan cselekedetekben, a lélek eltévelyedéseiben, a különös gátlásokban, szóval abban a titokzatos lelki kórtanban, amely sokszor még a legegészségesebb emberben is óvatlan pillanatokban felüti fejét.

A lélek e ködös, sejtelmes és titokzatos bensejét a szív tapogatja ki; az értelem csak magyarázza. Azért nyert korunkban oly óriási jelentőséget a szív, ez az új érzék, ez az új látószerv.

Csoda-e, ha Bergson szakít a logikus matematikai ésszel és belső közvetlen megérzéssel; a szív szimpátiájával igyekszik az eleven lét igazságait kitapogatni és ekként átérezni a dolgok benső természetét és életritmusát.

Janet a lelki élet automatizmusát fedezi fel és számos beteges lelkiállapotot vizsgál. Lelki megrázkódtatásokat óhajt és a megrázkódtatások szövevényes, zavart állapotait elemzi. A betegségek folytán ugyanis gyöngül a test és a test kárára erősödik a lélek. A betegségek révén igyekszik közelebb férközni a lélekhez, így akar mélyebben belenézni, mint bár-

mely más lélektudós. Azt hiszi, hogy az agy megrendüléseinek, túlérzékenységének, az idegek kimerültségének pillanatában dobban eléje a lélek rejtett élete,

A nehéz test, mondja a Szentírás, „elnehezíti a lelket”; a beteges test pedig, mondják a modernek, felszabadítja a lelket, „A betegek — vallja Proust — közelebb érzik magukhoz a lelket.”

Freud is ily nyomokon halad. Bár sok egyoldalúsággal, ő az álmvilág és a szunnyadó ösztönélet homályos területeit nyomozza,

Durckheim és Lévy Brühl iskolája pedig azokat az összefüggéseket mutatja meg, amelyekkel az egyén a társadalom kollektivitásába kapcsolódik be, ami lehetetlenné teszi az elszigetelt egyénieskedést.

Végül rámutatok a fideisták iskolájára. Ez a csodálatos iskola régi, mint a misztika, régi, mint az istentkereső ember.

Elődeik: Szent Ágoston, Szent Bernát, Szent Bonaventura, az oratórium-iskola, Pascal, Newmann, Gratry, Protestánsok: Kurt, Schleiermacher, Jacobi mind külön érzékről, Isten-érzékről, életérzékről beszéltek, amellyel úgy érezzük Istent, mint ahogy szemeinkkel érezzük a színt, a fényt.

Az isteni ihlet pillanatában kigyúl a jámbor és az arra hangolt lélek. Vágy és szomjúság támad benne. Érzi Isten kegyelemteljes közelségét, aki őt megérinti és akit ő megérint.

Esze és szíve együtt dobbannak. Szíve érez, esze meg megerősíti, hogy érez. Esze tapogat és szíve megsúgja, kit tapogat?

A lélek mint valami érzékeny lemez, felvételeket nyer pillanatnyi benyomásokról és ezekben a megérintésekben szemléli élményeinek okát és boldogságának forrását.

Vájjon ezek a titokzatos élmények, amelyeket ma ész és szív oly elmélyült és szinte fantasztikus megérzéssel hoznak föl a lélek fenekéről, nem tárják-e elénk a fenséges léleknek az Istennel érintkező szellemnek döbbenetes tükröképét és minden szépségét?

Soha nem volt annyi megtért író, mint napjainkban, mert soha nem nyílt meg oly szédítő mélységével a lélek, mint napjainkban.

A háború mint világrezgés; a háború mint a lelkek rezgése; a háború mint az egész világot átfogó nagy nyomorúság felkavarta a lélek eddig soha nem látott és nem érzett rétegeit és soha nem észlelt erőit és ezek a misztikus erők Istenhez törnek.

A lehetőségek határtalansága tárul föl a lélek sugárkörében és céljuk Isten,

Az ember kidörzsöli szemét, elhessegeti a káprázatos fényt és maga elé mormolja: ez te vagy!

Ez te vagy! Hitted-e, hogy ilyen vagy? A bölcelet vezetett tenmagadhoz. Kívül keresed az ismeretleneket és íme, benned tárul föl az igazi kérdőjel. A világot óhajtottad megismerni és kitűnt, hogy magadat sem ismered.

Hogyan ismernéd meg most, míg magadat föl nem fedezed?

Ismerd meg tehát magadat! A bölcelet a te igazságodhoz vezet. A bölcelet rávezet, hogy szellem vagy! Ész, szív és akarat lelked virágai. Az egyszerű, oszthatatlan, de mégis annyi ragyogó képességgel felékesített szellem színei, erői és világotmegfogó, megértő és átnemesítő képességei.

Vágyódjál az lenni, ami vagy! Szeresd szellemi erőidet és ezen erők tüzeiben éld és élvezd a világot.

Tükör az ó költészete.

A bölcelet a költőben teljesedik ki. A költő és a bölcselő ikertestvérek. A bölcselő súlyosveretű fogalmai a költő szívében érzésekké, látomásokká és lelkeket mozgató szépség-erőkké finomulnak.

A lelkek válságát a bölcselő ésszel, a költő szívvel fogja föl.

A világrengések hullámzásait a bölcselő fogalmakban, a költő élményekben éli át.

A bölcselő fogalmai mély belátást szülnek, a költő tüzelteli szavai tetterőt váltanak ki.

A szellem kifejezése a bölcselő és a költő egyaránt.

A szellem a bölcselővel tanít, a költővel pedig lelkesít és gyönyörködtet.

Az utolsó tíz év költészetében az új világ lelke lüktet. A bölcsélet hullámmozgása zajlik a költő érzéseiben és szavaiban. Az élet új ritmusától megragadott ész a költészetben lángol fel.

Amilyen a bölcsélet, olyan a költészet is. Az ész majd önmagát ünnepli, majd önmaga felett esik kétségbe. Most a logika szabályai vezetnek, máskor elvet minden logikát.

Lehet-e ugyanis az élet szédületes iramát az ész logikai kereteibe mindig beilleszteni?

Ami eddig lehetetlennek látszott, szinte pillanatok alatt valóvá vált. A régi alapokon nyugvó tudomány, bölcsélet, erkölcsi felfogás, társadalmi rend, felebaráti szeretet máról-holnapra megújult és helyébe lépett az, amit azelőtt csodának tartottunk.

Az elméleti tudomány életet mozgató tudománnyá tornyosodott. Az eszest, az észszerűt követő bölcsélet ma az észszerűtlent magyarázza. Az ész hevüléseiből fakadó költészetet is az észszerűtlen ihleti. Erkölcsi érzésünket döbbenetes cselekedetek sértik, amelyek túlesnek a jó és rossz eddigi fogalmán. A társadalmi rend recseg és ropog, oly szörnyű a haladás irama.

Az ész szédül és képtelen magyarázni. A költő képzelete ellenben az alkotás pillanatában és a szent örület lázában versenyt száguld az élet iramával. Átéli annak minden rezgését és ritmusát és lelkéből kiszakadó szavain végigzeng a túlfűtött pillanatok nyugtalan idegessége, logikátlan halmozása, valótlanságai.

Csodálatos, hogy a költészet mezején főleg a líra érzi a korszellem hullámmozgását, vajúdságát és extázisát. Beláthatatlan, elvadult, bozontosán sűrű a mai líra, éppúgy mint az élet. Az élet megdöbbenő, rendkívüli, fantasztikus, groteszk ár-

nyalatai a lírikus lelkén *izzanak* ki tükörképpé. A lírikusban rezeg vissza az élet rendkívüli kuszáltsága és sokszor brutalitása.

A túlhevített lírikus megélni igyekszik a mai életnek mindazon megnyilvánulásait; amelyek legmozgalmasabbak és a legidegesebben reszketők» ».A nagy fővárosok örökös iramlásban lévő; a sebesség vad zajától fűtött robajlását, a repülőgépek fellegszántó kockázásait, óriási gépek és félelmetes mechanizmusok zakatolásától süket csattogását» Óriási lendítőerők» mázsás pörölyök, fantasztikus érckarok, daruk és hengerek örvénylő ide-odalendülését; a pénz világokat behálózó titokzatos hatalmát, amely részeg marionettek groteszk körtáncát vezényli a tözsdepaloták aranyborjúi körül; a világok körül áramló rejtelmes atómhullámzást, amely gépek» hangok, életet adó vagy gyilkos híreket szállító vagy vagyonkolosszusbkat összemorzsoló válságok titkát röpi kontinensről kontinensig, az éjszakák fénytől, narkotikumoktól erotikás izgalomtól, bujkáló indulatoktól ziháló sűrűségét.” (Kállay Miklós)

A mai líra az élet minden életrezenését felfogja» A tudós, a bölcs, a szent, a démon, a pedáns, a groteszk, a gépies, a beteges stb., stb. mind megtalálják benne önmagukat» Az élet hiúságának vására tömörül, színesedik és cseng a költők lelkéből»

Marinetti futurizmusa a szellem terén a fascizmus előrevetett árnyéka» Gyors és mohó képzettársítással mimeli a pillanatok csattanó robaját, a közeledő jövő viharos szelét.

A sebesség és a dinamika ereje rezeg költeményeiben, A szociális érzést a kollektív líra zengi» Nem egy ember érzéseit, nem az én egyéni hangulatait, örömeit, fájdalmait hanem az egymást szerető embercsoportok közös érzéseit gondolatvilágát, vágyait és indulatait érzi és érezteti ez a líra,

Jules Romains vezetése alatt néhányan külön költői közösségben éltek és úgy ápolták a közszellemet.

A mai világban tettek kellene. Az aktivizmus kívánja, hogy a költemény tette magasztosuljon. A szavak legyenek vágytól, akarattól és tüztől átfűtött erők. Robbanjanak, gyűjt-

sanak és lelket leheljenek. A tetre kirobbanást pedig a szavak dübörgő, nyersen lázító páthosza fejezze ki.

Az aktivizmus hajlik a radikális szocializmushoz. Kurt Hiller és Ludwig Rubiner az új paradicsomot a kapitalizmus romjain óhajtják fölépíteni.

Az aktivizmus végül is intellektuális politikai költészetté modorosuk.

Az expresszionizmus ellenben érzelmi elemekből táplálkozik.

Az expresszionizmus általános művészi irány. A művészet egész mezején kifejezést nyert, mint ellenfele az impresszionizmus is.

Az impresszionizmus pillanatnyi benyomásokat rögzít meg. Az expresszionizmus minden tárgyat a maga egészében, összes lényeges tulajdonságaival együtt kifejez. Más szóval a dolgokat nemcsak mint jelenségeket ábrázolja, hanem a jelenségek mögött a magában valót is, mint a benne szunnyadó mozgási energiák forrását vetíti elénk. A jelenség maga csak megrögzített lelki élmény, a tárgy ellenben mozgó és mozgató és a maga lényegét különféleképp kisugárzó valóság. Az expresszionizmus nem egy életmozzanatot, hanem a maga magát mozgásban kifejező életet sejteti, sőt kinyilatkoztatja.

A kubista költő is mindent a maga teljes egészében, minden oldalról és minden jellegzetes tulajdonságával egyszerre akar kifejezni. Azért, mint a film, képes egy költeménybe a legtávolabb eső elemeket is bezsúfolni, bár azokat legtöbbször csak a véletlen tartja össze.

A kubizmus két irányban halad. Egyrészt az élet száguldó rohanását tükrözteti, másrészt pedig a lélek mozgalmasságát, legelrejtettebb ösztönéletét, félig öntudatos vágyait és indulatait emeli napfényre.

Az expresszionisták és kubisták egyaránt hajlanak a miszticizmusra (mint Maria Rilke és Paul Claudel) és a metafizikai szemlélődésre.

Szertelen korunkat jellemzi a dadaizmus és a szürrealizmus» Amaz a féktelen szabadságot hirdeti és a lélek minden művét: a filozófiát, lélektanát, logikát és minden tudományt a szabadság nevében megsemmisíti. Emez minden érdeklődését a lélek öntudatlan működésének szenteli. Főleg pedig az álom lélektanát fürkészik és az álom rejtélyes rendszertelenségét a költemények szerkezetébe is beviszik. Költeményeik tehát álomlátomásokhoz simulnak. Mint álmodozók kusza szociális tanokat szövögetnek és kommunisztikus ízű metafizikát eszelnek ki.

Az ész és az érzés, a test és a lélek csodálatos összhangja Paul Valéry költészetének jellemvonása.

Ő a mindent összefoglaló, a minden szeszély és egyoldalúság fölött álló költő és egyúttal példakép, milyennek kell lennie az új embernek ebben a zajos és szenvedélyes világban.

Bármily erők feszüljenek is a világban; bármily gépek zakatoljanak is füleinkbe, az ember mindig ember. Sem pusztá test, sem pusztá szellem, hanem mind a kettő határtalan képességeit önmagában foglaló ember. Amint a test a lélek számára, épp úgy az egész fizikai világ is a szellem számára alakítható anyag, amelyet úgy formálhat, idomíthat és hajlíthat, mint saját testét.

A költészet tükre a világnak, tükre az emberi lélek mélységeinek, de főképp tükre a saját maga és az egész világ fölött győzedelmeskedő ember szellemének.

Az új ember új hatalom, új erő és új világgalkotó.

Tükör az ő erkölcsi világa.

És ez a tükör valóban szomorú világ tükrözője.

Mindenkit kétségbeejt.

Kétségbeesik a vallás öre: hogyan szakadhat el ennyire az erkölcs a vallástól. A virág a gyökerétől. Az élet a forrásától. A teremtmény a Teremtőtől.

Kétségbeesik a gondolkodó: miképp torzulhatnak el a feltétlen, örök és változhatatlan erkölcsi szabályok, az emberi tevékenység szilárd bordazatai pusztán esetleges, időleges és

nemzedékről nemzedékre elf oszló és megsemmisülő szokásokká?

Kétségbeesik a nevelő: mire való a nevelés, az oktatás, a szoktatás, a példa, a történelem, a fáradhatatlan és gondos léleképítő és alakító munka, ha a lelki épületek egyik napról a másikra büntetés nélkül összeomolhatnak.

Kétségbeesik a nemzete hagyományaihoz, a családjá szokásaihoz ragaszkodó hazafi: mi lesz a világgal, amely ősi életvonalából ily hirtelen kisiklott és régi útjára nem is kíván visszatérni,

Ami ma végbemegy, az a régi Nyugat kimúlása, pusztulása és halála és egy új erkölcsi világ felfejlődése.

Új világé, amelynek körvonalai még elmosódnak.

Új világé, amelynek kialakulása még bizonytalan.

Spengler, Lüddecke és sok kultúrbölcselelő siránkoznak e régi világ végén.

A bölcselelők, mint hajdan Szent Ágoston és Boetius, az észhez fordulnak és a bölceletből merítenek vigasztalást.

Magam is korunk szomorú erkölcsi sorsa fölött bölcselkedem. Magam is az örök bölcelet eszményeinél keresek megoldást és megnyugvást.

Az örök bölcelet mondja: nincs új a nap alatt. A történelem önmagát folyton ismétli, mert a történelmi ember is szüntelen ismétlődik.

Népek születnek, fejlődnek és meghalnak.

Kultúrák születnek, fejlődnek és elpusztulnak.

Mindig ugyanaz a folyamat és egyúttal mindig más is. Idem sed aliter.

Mint a csillagok, úgy foszlanak szét évezredek alkotásai. És amint a csillagok zuhanása fénybe borítja a sötét láthatárt: a népek zuhanása is mámorban, dözsolésben és végső fellobbanásban lángol fel.

Az örök bölcelet tanítja: az ember jó és rossz erők: építő és romboló hajlamok, nemes és nemtelen szenvedélyek egyensúlya.

Amíg a népek fiatalok, az összpontosító, az építő élet-
elemek legyőzik, a széthúzó, a részekre bontó és halálthozó
gonosz csirákat.

Mikor azonban a népek felfejlődtek, hivatásukat betöl-
tötték és többé már új életáramokat fel nem szívhatnak magukba,
akkor beáll az összeomlás, a halál.

Az örök bölcelet azt is tanítja hogy a világ Alkotója nem
hagyja el az embert. Időről időre küld kiváló lángelméket,
látókat, erkölcsi zseniket, akik a népek útjának és fejlődésének
jelzői és vezető csillagai.

Végül az örök bölcelet rámutat minden igazság, jóság
és szépség teljére, az örök Igére, aki az idők teljével, a görög-
római birodalom összeroppanása korában mondotta: Én
vagyok az út, az igazság és az élet! Én vagyok a szőlőtő és ti
a szőlővessző,

A keresztény világ Krisztusba oltott és Krisztusból fakadó
világ. Krisztus mindig ugyanaz. Ma és az egész örökkévaló-
ságon át, A népek azonban jönnek, mennek és eltűnnek.

Krisztus az utolsó csillag, akit az Atya az emberiségnek
küldött. Mások már nem jönnek utána. Akik pedig jönnek,
azokat mind ő küldi,

A keresztény bölcselő tehát tudja: hogy Istenországa
már elérkezett és soha többé más Istenország helyébe nem lép,

A népek Isten országába beléphetnek; annak szellemében
fejlődhetnek, de annak szellemét el is hagyhatják, saját rom-
lásukra, 1932 év alatt sok keresztény alkatrészt szakadt el fájától.

Csak egy örök él a világrendben: az Ige, Minden egyéb
mulandó.

Csak egy a változhatatlan: az Ige, Minden egyéb változó.

Csak egy az igazán szent: az Ige, Minden egyéb rom-
landó,

A keresztény bölcselő a mai világ tükrében Isten orszá-
gának mély sülyedését szemléli.

Semmi nem dobban hirtelen elénk korunk erkölcsi rom-
lottsága sem. Minden láthatatlan erőből bontakozik ki; a
mai ember erkölcsi felfogása is.

Korunk embere hosszú fejlődés vége. A világháború is hosszú lelki alakulás, mérgezés és lelki felfordulás eredménye.

A mai ember az új kor egész vonalán egyre távozott és egyre messzebb szakadt el Krisztustól. Végre erkölcsileg teljesen elszakadt. Ennek az utolsó szakításnak eredménye a mai erkölcs.

Visszatér-e az ember az ősi erkölcs medrébe? Ki tudja! Minden attól függ: visszatér-e Krisztushoz.

Nietsche gyűlölte Krisztust és oly emberről álmodozott aki túl van már minden jón és rosszon! Nincsenek már lelki furdalásai.

Nietsche és Guyau olyan erkölcs fölött merengtek, amelyet nem Isten szentesít, sőt semmi sem szentesít; hanem az erkölcs csak önmagát szentesíti. Ez minden régi érték kicserélése. Nincs is már semmi régi az új gondolkodásban. És korunk erkölcsi vonala az erkölcsi nihilizmus felé halad.

Ki látta húsz év előtt, hová zuhan a világ?

Ki látta a háború előtt, milyen erkölcsi jövő bontakozik ki a múltból és a jelenből?

Láttuk tán a sok erkölcsörlő szűt és férget, amelyek az erkölcsi élet fáját belülről örölték?

Hallottuk tán az érzékek csiklandozó sziréndalát, amelyek a legtisztább Odyszeuszokat is kísértésbe hozták.

A mai világ hú képét senki nem látta és előre nem sejtette.

És az ember olyan lény, aki mindent megszokik és mindent közönyösen vesz.

Ha húsz év előtt egy jólelkű leány vagy fiú valami varázsgyűrű fényében a mai életet előre látja, bizonytalansággal talpig elpirul és szégyennel szívében dobja el a titokzatos gyűrűt.

Mit mutatott az a varázslatos gyűrű? Mutatta a mai szokásokat!

Mutatta a mai strandot és a strandok mámoros életét. A meztelenre vetkőződött nőt. A sohasem eléggé kivágott és átlátszó fürdőruhát. A régi fogalmak szerint szemérmetlenül érintkező hímet és nőtényt.

Mutatta a természetéből kifordult nőiséget. A tussal festett szemöldököt. A barnára mázolt arcbőrt. A rúzszal pirosított ajkakát. A vércseszerű vörösre lakkozott tépő karmokat.

Mutatta a szabadba ruccanó, felügyelet nélkül kalandozó fiúkat és leányokat; a szülői tekintetek alól felszabadult gyermekeket; a minden szeméremnek búcsút mondó fiatalokat.

Mutatta a sátrak alatt élő, nomád és nyers szokásoknak örvendező és magukat kiélő párokat. A csónakpartikat, vagy egyéb, bizalmas jellegű, tartózkodás nélkül való szórakozásokat.

Mutatta mindezek hegyébe az örült zenét; a vad, és exotikus táncokat; az érzékiséget felszító mozgásokat, a hús és vér diadalát. Az örült zenét és a nyers táncokat vadságra csak a társas érintkezés és beszélgetés duhajtsága és szertelensége múlja fölül.

És a varázsgyűrű azt is mutatta, hogy ebben az arcátlan légkörben már mindenki otthonos és már senki nem pirul. Eltűnt a különbség a tisztességes és nemtisztességes nő és férfi között. Az idősebbek irigylük a fiatalok fiatalóságát. A fiatalok pedig dühösek az idősek betöréseire; az ő élvezeteikben való részesedéseikre.

A varázsgyűrű azt is mutatta, hogy már gyerekek pajtás-házasságokat kötnek és szörnyű erkölcsi fertőben fetrengenek. Viszont a felnőttek házassága sem komoly ügy már. Az elválás és összegabalyodás napról-napra ismétlődik. A házasság fegyelme meglazult. A házasság már nem a régi házasság. A házasok nem kívánnak gyermeket s ha együtt is élnek, együttélésük meddő.

Szomorú képek, amelyeket a húsz év előtti fiatal lény akkor még nem nézhetett és eldobta a varázsgyűrűt, mint gonosz álmok felébredtőjét!

És e világ nyakunkba szakadt. Ma ebben a züllésben élünk, mint a sertések a piszkukban. Túl vagyunk minden jón és rosszon. Túl minden erkölcsi törvényen! A gonoszság szabályait vérünk és bűnös szenvedélyeink írják elő. Semmiféle földi hatalom nem feszélyez. Mi magunk vagyunk a jónak

és a rossznak a törvényhozói. Magunk fölött semmiféle hatalmat el nem ismerünk.

A legszomorúbb pedig, hogy ez az állapotunk szemünkben már egészen természetes. Semmi kivetni valót benne nem találunk. Ami már mindennapi, az fel sem tűnik. Ami pedig fel sem tűnik, azt megjavítani nem is igyekszünk.

A mai világ nem is gondol a javulásra; sőt rohan tovább a sírjába.

Valóban a sírjába?

A népek sorsa Isten kezében van! De ha a Rajna katolikus vidékén a házasságok negyven százaléka, a protestáns vidékeken pedig azok ötven százaléka gyermektelen, féltő, hogy Spenglernek és követőinek hite valóra válik. Féltő, hogy a gazdasági nyomorúság az erkölcstelen örületet csak még inkább fokozza és akkor mi menti meg a népeket?

Másrészt bízunk kell abban, hogy az ember örült szenvedélyei kiégnek és amint az ember titokzatos mélységeiből robbantak föl a bűnök gonosz szellemei, ugyanonnan törnek majd elő a jóság erői is.

Lehetetlen, hogy Nyugat teremtő erői Isten kegyelmével le ne győzzék a romboló erőket!

Lehetetlen, hogy Európa ép szellemi virágzásának csúcsán bukják a sírba!

A mámor elmúlik és beáll a kiábrándulás.

A boszorkányok órája lejár és új hajnalpír dereng föl.

És Krisztus vére megszenteli ismét az embert és új teremtményt formál belőle.

Tükör az új fiatalságra.

Új ütem, új láz, új lendület, új mámor, új fiatalság mindenütt. A régi világ részeire oszlott, a jegecesedés útban van, a kialakulás azonban bizonytalan.

A jövő képét még fátyol borítja. De élni kell, dolgozni kell. hogy a romok is még inkább romokká ne váljanak. Mindenkinél szüksége van bizonyos életfeltételekre, különben elpusztul. Zajlanak a népek; tülekednek az erősek és a gyengék;

az általános pusztulásból hazát, otthonát és családot kell ki-
menteni. Ki mennél fürgébb, mennél szemfülesebb, annál
biztosabban gyökeredzik a lét talajába.

Régekte a korszakok sok-sok évet öleltek magukba; ma
szinte hétről-hétre egy újabb korszak tárul föl. A tervek, a célok
és a szilárdul megalapozott intézmények alatt reng a föld; lázad
a szellem és amit egy hét előtt a bölcsek felépítettek, azt a *ma*
feldúlja, az idő a múlt emlékei közé silányítja.

Milyen sors vár az emberiségre!

Senki sem latjai Az öregek megdermedve szemlélik az
élet szédületes iramát. A fiatalok pedig tanácstalanul mentik
a menthetőt, mert gyökereik még nincsenek a laza élettalajban.

Soha ilyen fiatalság még nem élt. Az ifjúságot még az
apák tanították és az iskolák vezették be a család, a társadalmi
és a nemzeti életbe. Az öregek azonban csak a múltból élnek,
a múlt az ő tanítómesterük. A múlttól azonban ma keveset
tanulunk.

Azt mondják, a természetben nincs ugrás, csak fejlődés.
Ez az elv ma tévedés. Korunk zűrzavaros elrendezkedése nem
fejlődés, hanem szakadatlan sötétbeugrás.

Soha az ifjúság még nem lépett ily botorkálva az élet
mezejére.

Az ifjúság valaha egészen természetesen foglalta el az
idősebb nemzedék helyét. A parasztfíú átvette apja földjét.
Az iparosifjú az ipar köteleibe lépett. Aki tehetett, tanult és
a halál elég úrt nyitott, hogy ki-ki állásba jusson. Gondtalan
ifjúság és a kezdet bizonyos nehézségei után mindenki kenye-
ret kaphatott és tűzhelyet alapíthatott.

Ma minden téren sok a fölösleges ember. Semmiféle élet-
hivatás nem elég tág, hogy a pályázóknak kenyeret adjon.
A paraszt nincs otthon a faluban; az iparos nincs otthon
a műhelyben; a tanult ember nincs otthon a közpályán.

A fán sok a gyümölcs, de a gyümölcs a földön rothad.

Ki segít a fiatalságon? Nehéz megmondani. A kormányok
nem! A társadalom nem! Az idegen népek nem. Talán a létért
való küzdelem. Vagy valami előre nem látható esemény.

Ha a jövőt mi nem ismerjük, az ifjúság látja, hogy magára van hagyatva és önmagán kell segíteni.

Ebből az öntudatból sarjadzik az ifjúság új lelkisége, gondolkodása és furcsasága.

Az ifjúság valaha időt jelentett. Életkort zárt magába. Illet, hogy az ifjú lendületes, játsszi természetű és könnyed gondolkodású legyen. Az öreges ifjú époly szájalomraméltó volt, mint amilyen nevetségesnek tűnt fel az ifjút játszó öreg.

Boldog az az ifjú, aki ma is a régi értelemben ifjú. Akinek nincsenek gondjai. Van vagyona és boldog otthona a szülői körben.

De boldog-e az az ifjú, aki maga tartja fõnn magát; a diákasztalok teljesen ingyenes vagy olcsó kenyerét eszi és diplomával a kezében, keserűen néz maga elé hótakarítás idején.

Az ifjúság valaha idealizmust, eszményi gondolkodás-módot és még eszményibb cselekvést jelentett. Az idealizmus az ifjún olyan szépség, mint amilyen az üde hímpor a virágon, a gyümölcsön vagy a lepke szárnyán. Torz volt az az ifjú, aki fiatalsága napjaiban nem hevült ábrándokért; nem lelkesült a még messze jövő reményeiért és nem harcolt a nemzet vagy a társadalom fejlődésben lévő céljaiért. A szent mámor és eszményi részegség pirosította az ifjúság lelkét és tüzelte szívét.

A mai ifjú is lelkesedik, de több meggondolással. Küzd, de több kötelességérzéssel. Terveket szõ, de több elmélyedéssel. Ha ugyan ifjú és nem romja csak az ifjúnak.

Amiért lelkesedik, azt neki kell valóra váltania. Amiért küzd, az az õ sorsát dönti el. A jövő tervei az õ kenyerét illetik.

A mai ifjú nem számíthat az öregekre. Az öregek más világban nõttek fel és inkább a múltban élnek, de a jövő alapjait nem képesek lerakni. Az egész világ folyása oly képet mutat, hogy amit az öregek nappal szõnek, azt az ifjak éjjel ismét legõngyõlítik. A mai ifjúnak szenvednie, nélkülõznie és szervezkednie kell, mert látja, hogy a döntõ pillanatban vagy a fiatalságnak kell megoldania az égetõ kérdéseket, vagy a fiatalság bõrén egyezkednek ki az öregek hatalmak.

Az ifjúság ma a szervezkedésben nyilvánul meg. A szervezkedés célja az öntudatra ébredés, a jövő feladatainak megállapítása, az élet nehézségeinek felderítése és főleg mindazon fizikai és szellemi erők kifejlesztése, amely a boldogulást lehetővé teszi.

Az ifjúság ma sokat szenved a Vár, tűr és engedelmesen lesi, meg tudják-e oldani az öregek a jövő kérdéseit?

A jövő tehát egyelőre az idősebbek kezében van. De az idő száguld; a teremtő ész egyre több beteljesedéssel lép meg; a gépek munkája egyre nagyobb arányú; a fölösleges ember egyre több; a bölcsek a racionalizálással egyre több ember szájából veszik ki a kenyeret; egyre több tanult ember jut alantas sorba; a keserűség az életet egyre elviselhetetlenebbé teszi és a megoldás egyre nehezebbé válik.

Úgy látszik, elérkezik a pillanat, amikor az ész már felmondja a szolgálatot és az ősi ösztönök hatalmába kerül minden érzés, akarat és gondolat. Minden elhatározás és minden jövő.

Az ifjúság ezt érzi, de még maga sem tudja, mit fog tenni.

Nem hiszem, hogy bolondot csinál. A világ már örültebb nem lehet, mint amilyen ma.

Nem hiszem, hogy nincs belátása; de a belátás és az igazság ritkán diadalmaskodik.

Nem hiszem, hogy nincs testi ereje, hiszen a testi erők kiművelése épp e korszak eszménye.

A jövő nem ezektől az erőktől függ. A jövőt, — félsz, — hogy az állati ösztönök döntenek el épp úgy, mint a békeszerződésekben is, a népek sorsát ezek az ösztönök pecsételték meg. A gyűlölet, az „ölj, mert különben téged ölnek meg”, volt az az alapelv, amely Párizs legragyogóbb termeit betöltötte, mikor a győzők a szerződéseket kicsikarták. Ez az alapelv még ma is diadalmaskodik.

Pedig azóta a világban óriási változások mentek végbe.

A győzők maguk is rosszabbul állanak, mint valaha. A gyűlölet a társadalmat összetartó erős kapcsokat szétépte és a népek szétestek. Európa csak akkor volt boldog, amikor még minden népnek megvolt a helye, a szerepe, és az élet-

hivatása. Európa akkor valóban eleven szervezetet alkotott. Mindenki termelt és vásárolt. A népek *elvégezték* dolgaikat és áruikat a föld kerekiségén kicserélték, Kelet nyersterményeket adott, Nyugat iparcikkeket szállított s a nagy összhangban a bizalom mint éltető elem uralkodott.

A mai világnak más a képe. Kelet a világháborúban megismerte és megutálta Nyugatot. Kelet nem óhajtja többé látni a gyűlölködő és rabló Nyugatot. Keletnek nem kell Nyugat ipara. Kelet sokkal olcsóbban termel, mint Nyugat. Kelet elszakadt Nyugattól, és az elszakadási folyamatot nem lehet már megakadályozni.

De Nyugaton is a népek, minden külszín dacára, utálják egymást. Lehetőleg mindenki elzárkózik szomszédjától s a gyűlölet vége az általános összeomlás; Spengler szerint a halál.

Mi tehát ma a fiatalság szerepe? Tényleg készülünk el Spengler szellemében a halálra, mert a becsületes halál nem szégyen?

Spengler minden öreg ősi típusa!

Az öregek meghalnak, de a fiatalok élni akarnak. És élni is fognak.

Mihelyt Spengler eszméje átmegegy a köztudatba, nyilvánvalóvá válik, hogy most már a fiatalokon a sor. Az öregek a régi formákba bemerevültek; új életlehetőségeket csak új emberek tárnak fel. És ennek ideje elérkezett.

Mikor a rádióknak világokat átívelő zengése mindent betölt, mikor az energiaóceán hullámaiban a tér és az idő megszűnt; mikor a távolbalátás kérdése is a megoldás előtt áll, mikor repülőgépeink és automobiljaink a nagy távolságokat ember és ember teste között megszüntetik, akkor az állati ösztönöknek háttérbe kell szorulniok, mert különben az ember önmagát irtja ki.

A fiatalság odadobja a háborúkba életét; az ifjúság kockáztatja a gépek között az életét; az ifjú lelkek harcolnak a jövőért.

Az ifjak lelke igenis, látja a természeti erők felett uralkodó ember jövő képét és lelki akarata hozzásimul a jövő feladatai-

nak megoldásához. Keres magának oly életformákat, amelyekbe mindenki mindenhol otthon lehet, mással pedig békében élhet.

Élet vagy halál, ez a jövő jelszava. S mivel az ember élni akar, élni is fog.

Ez az iramban lévő kultúra még nem mutatja a halál hervadását, sőt tele van ígével, lélekkel és életcsírákkal. Az élet ígéreteinek testet kell öltetniök. Talán már testet is öltöttek és fejlődnek is közöttünk a jövő megvalósítói.

Ám az új élet új és friss testeket keres. Az ifjúság duzzadó erőiben vágyik megjelenni. A történelem és az élet hordozója tehát az ifjúság.

Ha az ifjúság szemébe nézek, belőle a titokzatos jövőt látom kiragyni. De csak az eszményi, a kötelességtudó és az életet tovább alakító ifjúságból. Mert, sajnos, az élet zord jelene sok ifjú lelket tarol le és dob az út szélére. Ezek a fáradtak és a küzdelemben elhervadtak.

Tükör az ő kedvtelése.

Autó.

Az ember igyekszik felülmúlni a külső világot; igyekszik megszabadulni belső világának homályaitól.

A külső világban lenyűgöz a tér és az idő; a belső világban a sok vágy és szenvedély.

Ősidőktől harcol a tér és az idő ellen; ősidőktől küzd belső gyengeségei ellen.

Az ember lelke független a tértől és az időtől; de nem független a teste a kettőtől.

Az ember teste független sok lelki kintól, de nem szabad a lelke azoktól.

A lélek tüzeli a testet, hogy helyezkedjék a korlátai fölé.

A test meg tüzeli a lelket, hogy győzze le lelki szenvedéseit.

A teret és az időt a gyorsaság, a szenvedéseket pedig a lelki felszabadulás múlja felül.

A képzelet gyors, mint a sas. Miért ne lehetne a test is oly gyors?

Az ember ősidőktől fogva gyorsítja életét. A ló, a fajló, a versenylovak; a kocsi, a gyorsjáratú postakocsi, a lóvonat; a gőzvasút, a villamosvasút, az autóbusz; a kerékpár, motor-kerékpár, az autó s végül a repülőgép az ember gyors lábait határtalan gyorsaságban múlják felül.

A rádió pedig már a tért és az időt is legyőzte.

De a rádió hullámai csak a hangokat szállítják; az embert magát szárnyaikra nem veszik. Az ember tehát gyorsaságát még tovább fokozza és ha az nem sikerül a földön, akkor felrepül a sztratoszférába, ahol még a levegő súrlódása sem csökkenti gépének sebességét.

Lassan járnj, tovább érsz, mondotta a régi idők embere; tagadd ez elvet, mondja az új ember.

Lassan járnj, mert a járás nemcsak fizikai munka és a lassú járás nemcsak a fizikai munkát könnyíti meg, hanem a szellemi is.

Az ember minden munkája valamikép szellemi munka. A járás nemcsak járás, hanem elmélkedés is. Járás közben gondolkozunk és gondolkodás közben járnj szoktunk. Senki sem járnj csak azért, hogy járnj. A sétát, az utazást szellemi tevékenységgel kapcsolja össze. Séta közben szemlélődünk; utazás közben tanulmányokat végzünk s a környezet folytonos változásai elbájolnak és felüdítenek. Ez a járás, az ilyen utazás egészséges, tanulságos és lélekvidámító.

Még a versenynek is van valami egészséges célja. Az izmok megacélozása és a szellem rugékonyságának a felfrissítése. A józan verseny nem halálba rohanó kedvtelés, hanem életet fokozó nekilendülés.

A magasabb értékű szellemi munkás még sem áll a testi versenyzők közé.

A tudós nem izmait, hanem lelki erőit ajzza föl.

A tudós nem fárasztja ki izmait és idegeit, mert a fáradt test képtelen friss és lehelletfinom szellemi munkára.

Viszont a testi versenyzők nem fárasztják lelküket, mert a lelki munka gyengíti a testet. *Meditatio animae afflictio carnis.*

A nagy tudós éppúgy távol áll a nyers sportolástól, mint a sportbajnok a szellemitől. Már Aristoteles észrevette, hogy az olimpiai bajnokok a közélet szellemi porondján sohasem tűntek ki.

A versenypályák hősei erőstestű és nem erős értelmű egyének.

A háború utáni ember különbözik a háború előttitől.

A háborúban elhullottak az írni tudók és megmaradtak a vívni tudók.

A háború felszította a szellemi erőket, de megsokszorosította a testi erejüket.

A háború után alászállott a szellemi munka értéke és felszökött a testi kultúrának az értéke.

A szellemi szórakozások idejét múlták és felvirradt a testi ügyességek napja.

A szellemi szórakozásokból kiszállt a lélek; de a testi szórakozásokból is elmenekült a szellem.

A szellemi szórakozások, a színház, az ezt igénylő társasjátékok, a régi szalonélet szellemeskedései, a szerelemnek a költészete és végül a nemesebb fajtájú művészetek mind aláhanyatlottak. De annál inkább győzelemre ébredt a film, a rádió, bridge, a könnyűvérű társalgás, a strand, a motor és az autó.

A szellemi élet, mint önmagában ragyogó és boldogító tiszta légkörű foglalkozás, egyre jobban aláhanyatlík. A tudománynak nincs olvasója. Csak az ismertetéseket kedvelik. Az erkölcsi fensőbbiségnek nincs bámulója. Az erkölcstelen rémtetteket szeretik; a szépségnek nincs szeretője; a művészet is a rútat ábrázolja.

A sport, a verseny pedig szintén lélektelen és durva ügyességé hanyatlott.

Nézzük az autót. Az autó gép és géppé teszi az embert is. Ha a kocsisnak nem volt esze, akkor volt a lónak. De ma sok-

szor sem a gépnek, sem a gépésznek nincs esze. Rendes körülmények között nem az megy sofőrnek, akinek esze van, hanem, aki ésszel nem képes boldogulni. Az úri társaságok fiai közül nem a kiváló szellemek, hanem a gyöngye szelleműek virtus - kodnak. Nem az ész a mai ember bámulatának tárgya, hanem az erő. Nem is akarják már az észet fejleszteni, hanem a nyers és durva erőt.

Autóról van szó. Autóra száll sokszor az az egyén, akit barátai ostobának, felesége gyengének, a közvélemény sem mire sem valónak tart; aki talán soha életében komoly fogalmazványt nem készített, semmi okosat nem olvasott. De autó kell neki. Van pénze, testi ereje, gépkészsége és ügyessége és autóra száll. Ki akar túnni és versenyre kél. Győzni akar, tehát kíméletlen.

Minden autósban kifejlődhetik a kíméletlenség és a durvaság; de a versenyzőben mások haláláig megy.

Még a bérautósban is felébred az autógőz, hát még a versenyzőben!

Az autó olyan szerszám, amely minden bűncsíránkat életrekelti és szenvedélyes kitörésekre lobbantja; de egy erényt sem nevel ki.

Az autó oly vonásokat fejleszt ki, amelyek dicsőségünkre ritkán válnak.

Az autó az érzékeny természetűt idegessé, az idegest bolonddá teszi. Az erősét állatává, az állatit pedig szörnyeteggé neveli.

Az autó minden lelki gyengédséget, udvariasságot, előzékenységet, szelídséget kigyomlál.

Az autó bolondja nem dolgait bonyolítja le, hanem a gyorsaság ellen küzd.

Száz kilométerrel legyőzi a kilencvenet; száztízzel a százszázat; százhússzal a száztízet.

Nincs más ideálja, csak a tér ellen küzd.

Az autós nem úr, hanem hitvány rabszolga. Rabszolgája a gépnek, amelynek szelleme az ő vérében űzi játékát. Rabszolgája a gyárnak, amelynek gépeit versenyre viszi. Rab-

szolgája végül a szellemi korlátoltságnak, amely fölé többé nem emelkedhetik.

Mennél több autós, annál több elveszett szellemi érték.

Mennél több autós, annál több unalom. Mert az autós az unalmat csak gyorsasággal úzi el; de lehet-e a gyorsaságot a végtelenig fokozni? Lehet-e az unalmat unalommal elűzni?

Az autó végül sem hódítja meg a teret. Az autó elveszti a teret. A tér valami nemes valóság, valami eszményi vágy tárgya. A szívnek és a szellemnek kitágítója. Az a hely^ ahol a lélek magára eszmél a csendben és a nemes gondolatok szépségében.

Az autó a teret undorítóvá, benzinszagává, porossá és piszkossá teszi.

Az egyszerű, a földhöz tapadt kisbirtokosok életét elkeseríti; utcákat egészségtelenné porosítja, mert a szívtelen autós jelszava: utánam a por.

Az élet halad. Az ember gépeivel átalakul; jelleme is átformálódik. Ki tudja, milyen lesz az ember ötven év múlva?

És ha a rokkó-korszak emberei feltámadnának és a kisasszonyok és úrfiak látnák korunk kisasszonyait és úrfiait, azt hiszem, rögtön a föld alá bújnának.

Rádió.

Minden gép az ember testi vagy lelki berendezésének meghosszabbítása.

A mikroszkóp a szemet, a telefon a fület tökéletesíti.

A messzelátó a szemet, a rádió a fül képességeit tágítja.

Minden gép végül, akár tudatosan, akár öntudatlan, a szellem titkos sugallatának gyermeke, amely erejét a végtelenig felfokozni igyekszik.

A technikus természetesen e gondolatokat nem ismeri. A bölcselő azonban a lélek rejtekeibe néz és onnan olvas. A bölcselő látja, hogy minden gép a megtestesült lélek erőit fokozza és minden lélek a gépet tökéletesíti.

A tökéletesítés szempontjából a rádió a legcsodálatosabb gép.

A mikroszkóp ugyan rendkívül messzire hatol a kis dolgok birodalmába, de érzi, határait, amelyen túl nem haladhat.

A távolbalátó lencséjét egyre jobban megnagyítjuk és látási körét egyre jobban a végtelenbe feszítjük; de tudjuk, hogy a látás sugárkörén túl is világok rejtőznek.

A rádió a maga szempontjából befejezett alkotás. A rádió mindent megad, amit tőle várhatunk. A rádió megszüntette a teret és az időt — földünkön. A földünkön, mert a rádió célja a föld területének és területének átfogása. Lehet, hogy más készülékkel más csillagok fényét is felfoghatjuk. Lehet, hogy egykor a távoli csillagok sugarai is új üzeneteket hoznak nekünk a messzi messziségekből. De a napfényvel és a földünket körülvevő energiaóceánnal működő rádió eszménye már is tökéletesen sikerült.

A rádiónak ismerjük a fizikáját; de kevesen ismerik a metafizikáját. Ismerjük a testét, de nem ismerjük a lelkét.

Mind a kettő igen fontos. Mind a kettő ellen igen súlyosan lehet vétkezni.

A rádió egyelőre hangfogó, de a közeljövőben már esetleg fényfogó gép is.

A rádió hangfogó. Amint a fül, vagy a telefon, úgy a rádió is az elektromos hullámokat felfogja és az agy szerkezetéhez vezeti. Az agy rezgéseit azután a lélek hangokban élvezi.

A rádió esetleg fényfogó. Amint a szem, épúgy a jövő rádiója majd az elektromos hullámokat szintén átveszi, az agynak átadja, az agy rezgéseit a lélek formákká, testekké és színekké módosítja és akkor csodás világba pillanthatunk, talán látni fogjuk a rég elmúlt idők eseményeit is, amelyeknek képletei a fénybe vannak írva és ott megörökítve.

Az egyszerű ész látja a hangszóró ládát és hallja a hangokat. Kezdetben csodálkozik, azután meg megszokja. A csodás lassan elveszti csodás jellegét és a csodás természetesnek tűnik fel. Mint a mindennapi élet ezernyi ezer csodás jelensége, úgy a rádió is hétköznapivá válik.

Az egyszerű ész nem hatol a rádió lelkébe, sőt mihamar visszaél még a rádió testi szerkezetével és hivatásával is.

Mennél műveletlenebb valaki, annál inkább vét a rádió és azok ellen, akik a rádióval magasabb szellemi igényeiket óhajtják kielégíteni.

A rádió feladata az irodalomnak, tudománynak, a művészetnek, a nevezetesebb világhíreknek és egyéb ismereteknek és eseményeknek a közlése.

A lelki szegényt mindez nem érdekli. A lelkileg szegény tehát játszik a rádióval. ő vadászik a rádiógéppel, ő nem kiváló ismeretek iránt fogékony, ő állomásokat fogdos és közbe belesüvit a hangok tanulságos vagy zenei hullámaiba és megzavarja az értelmesek élvezetét vagy tudásvágyát.

A tudatlannak fogalma sincs arról, mi a rádió célja. Ha tudná, békében hagyná a gépet.

A tudatlan nem tanul, nem nemesedik, nem műveli magát, hanem azért babrálja a gépet, hogy őt a gép, mint gép, szórakoztassa.

A tudatlan visszaél a gép hivatásával.

Más a gép és más a hivatás.

A gép arra való, hogy neveljen, de nem arra való, hogy vele nevetlenkedjenek.

A gép arra való, hogy tanuljunk, de nem arra való, hogy a szellemtelen egyének butaságát kielégítse.

A gép arra való, hogy esetleg az egész világ műveltségével összekapcsoljon, de nem arra való, hogy az egész világgal közölje a sivító műveletlenségét.

A gép arra való hogy legyőzzük a tért, de nem arra való, hogy ész nélkül utazgassunk a térben.

Amint azonban véthet a rádió ellen a hallgató, épúgy vét-het a bemondó is.

A stúdió komoly hely és nem kaszinó.

A stúdió bemondója nem színésznő, vagy színész, hanem egyszerűen komoly, okos és hivatásának élő egyén, olyan, mint a színház sűgőja.

A stúdiónak nincs szüksége sztárookra; hiszen a színházat is a sztárok járatták le.

A studio komoly intézet és a stúdió beléletéről szívesen hallok komoly dolgokat, de undorodom a pletykáktól.

A közönségnek lehet más ízlése, de a közönség ízlése ízléstelenség, amelyet nevelni kell.

Ha a színház belélete megköveteli a legnagyobb komolyságot, akkor annál inkább megkövetelhetjük, hogy a stúdió álljon a komoly munka szolgálatában.

A stúdió a legkomolyabb intézmény. Lehetnek a nemzet, vagy egyes egyének életében sorsdöntő órák, amikor a stúdióból hangzik el a figyelmeztető szó.

Komolytalan intézmény szájába nem való komoly beszéd.

Amint védekezni kell a rádióforgatók nevetlensége ellen, épúgy meg kell követelni, hogy a rádió minden magyarázata, tehát a lapja is, neveljen és ne a közönség pletykaszeretétét ápolja, hanem tudását, zenei műveltségét fejlessze.

A stúdió nem mondhatja, hogy lapjáért nem felelős. A stúdió felelős azért, hogy pletykálások oda be ne jussanak.

A közönség hibáit épúgy ki kell gyomlálni, mint a stúdió ferdeségeit.

Nem csodálom, hogy nagy művészek és tudósok még sokszor idegenkednek a stúdiótól.

A rádió, mint világot átfogó gép, megszünteti az időt és megszünteti a teret.

Megszünteti az időt.

Az energiaóceán elektrónokból áll. Minden elektrón érzékenyen jelzi, ami az egész világon történik. Az elektrón számára nincs idő. Minden elektrón visszazengi az egész világtörténetét. Amerika elektrónjai a szobámban zengenek. És a szobám elektrónjai Amerikában visszhangzanak. Leibnitz nagyszerű bölcséleti látása, hogy minden testetlen monaszból leolvashatom a világ életét, valóra vált.

Megszünteti a teret. Hiszen London Budapesten van és Budapest Londonban. Mihelyt a rádiót fényfógo géppel szereljük fel, akkor már az egész világot szobámban szemlélhetem és akár az egész világgal a szobámban beszélhetek. És milyen ez a világ? Testetlen és sugaras, mint Dante testetlen és

fénylő szellemei. Beszélhetünk is velük. mert valóságok és igazi lényiségek.

A rádió gép és a fizikai törvényei szerint működik. de a rádiónak metafizikai feltételei is vannak. amelyek nélkül a rádió nem működne.

A rádió fizikája a jelent közvetíti; a rádió metafizikája ellenben metafizikai ismereteinket gazdagítja.

A hívő pl. szívvel hiszi. hogy Isten mindent tud és mindent lát. A rádió ezt a szent hitet kézzelfoghatóvá teszi.

A rádió. mint minden gép (így tanítottam már két előbbi művemben is). akár tudatosan. akár öntudatlanul. a lélek működésének sugárkörét tágítja. feszíti a végtelen felé. Ha nincs lélek. nincs rádió sem. A lélek találta fel a rádiót és nem a rádió a lelket. Ha nincs rádió. akkor Newyork nincs Budapesten sem. De ha van rádió, akkor a lélek a rádió révén már testben is mindenütt van.

A metafizikus tanítja, hogy a szellem tér és idő felett áll. Térbe és időbe a test szorítja.

Hogyan győzi le a lélek a test akadékoságát? Megcsinálja a rádiót. Azért mondom: a lélek tudatosan vagy tudatomon kívül igyekszik szellemiségét érvényesíteni. A rádió az a készülék, amellyel a test térhez és időhöz kötött gyarlóságát legyőzi és a saját maga lényiségének tér- és időfelettségét megvalósítja.

Ha a lélek tér- és időfeletti (vagyis mindenhol és mindenütt van, legalább is itt a földön), annál inkább Isten mindenütt jelenlévő és mindentudó.

A szellem ugyanis annyi teret és időt foglal le, amilyen szellemi erejének sugárköre.

Isten teremtette a világot, tehát az ő működésének sugárköre túlsugárzik az egész világon; ő mindenhol van és mindent tud.

Ahol ugyanis a szellem erejével jelen van, ott mindent tud..

Isten végtelen erejével mindenütt jelen van, tehát ő mindenről mindent tud és mindent lát. Sőt mivel mindenben

benn van, épp azért még a lélek legtitkosabb gondolatait is tudja.

A metafizikai szemlélet még többre tanít.

A rádió azért közli a világtörténetet, mert a gépet a világenergia óceánjába kapcsoljuk.

A világenergia óceánja Földünket körülnyaldossa és ami a Földön végbemegy, az az energiaóceánban is visszatükröződik, sőt annak képe az energiaóceánban bennragad.

Mi azért látjuk magunkat a tükörben, mert arcunkról vagy testünkről kisugárzó energiákat a tükör felfogja és szemünkbe visszaveri. Ha a tükör nem fogja föl a rólunk kisugárzó energiát, akkor azt az energiaóceán fogja meg. Az energiaóceánban fénylő képet azonban esetleg géppel ragadjuk meg, és íme, akkor magunk előtt megint láthatókká válunk.

Ezen elgondolás útján megértjük a távolbalátás titkát is.

A parapszichológia ismeri a gép nélküli távolbalátást. Vannak ugyanis médiumok, akik felfokozott idegállapotban (transzban) távolbalátnak. Nyilvánvaló tehát, hogy a szem látóhatárát is ki lehet feszíteni. A szem képes az energiaóceánban bennlevő képet gép nélkül is felfogni és ez a természetes és gépnélküli távolbalátás.

Ehhez hasonló a távolbahallás; amikor gép nélkül hangok csendülnek meg a fülben.

Még tovább mehetünk.

A természetben semmi sem vész el. Az energiaóceánban is minden fogva marad. Földünk egész története és a népek és birodalmak élete az energiaóceán hullámaiba be van írva és onnan a múlt és a jelen egyaránt leolvasható.

Steiner Rudolf állítólag így olvasta le a történelemelőtti korok világlejlesztésének történetét.

Steiner Rudolf megerősítette az indus bölcselők nézetét, hogy az úgynevezett Akascha Krónika tényleg valóság és nem más, mint az energiaóceánba beírt történelem, amelyet jeles indusok szintén leolvastak.

Neumann Terézről az egyház még hivatalosan nem nyilatkozott, tehát csodás jelenségeit még természetesen is ma-

gyarázhatjuk. Neumann Teréz szintén a múltba lát és látja az Úr Jézus szenvedésének történetét. Mi ennek a látásnak természetes alapja? Az, amit már mondtam. Az Üdvözítő szenvedéstörténete itt van közöttünk, a minket körülnyaldosó energiahullámokban. Neumann Teréz kegyelemtől ihletett állapotban távolbalátó nélkül is látja és rádió nélkül is hallja azt, aminek hullámképei körülöttünk lebegnek. A szeretet és az isteni kegyelem beállítja lelkét arra a misztikus hullámhosszúságra, amely azután lelkének belső szemével és belső füleivel közli az energiahullámokat. így lát Neumann Teréz látó testi szem és hall halló testi fül nélkül, ihletett állapotban, közvetlenül a lelkével, lelkének tiszta szellemi képességeivel.

Ám ez a magyarázat még egy csodás gépet magyaráz meg, a Theremint és ennek zengését, az éthermuzsikát.

Mi ez? A szférák zenéje? Pythagoras álmainak megvalósulása?

Egy kis készülék és az emberi kéz, amely hol közelebb, hol távolabb lebeg, csodálatos és sajátos zengésű hangokat csal ki. Honnan a hangok? Az étherből? Az éther Einstein óta nem létezik, tehát csak az energiaóceánból erednek ezek a hangok is.

A rádió az új ember felfedezése! Jövője beláthatatlan. A jónak és a rossznak eszköze, A templomból isteni ihletet, Moszkvából állati örületet hoz.

Sok embert géppé módol, sok embert meg a gépiességből felszabadít!

Hivatása fenséges, de egyúttal könnyen veszélyes.

Isten vagy az ördög szólal belőle.

Film.

A fény művészete nem egészen az új ember művészete és mégis az új ember gyönyörűsége.

A fény és a hang; a szem és a fül kapcsolása azonban már az új ember dicsősége.

A hangos fény és a fényes hang már az új ember lelkületének tükrözése.

A rohanó élet immár a fényjátékban illan. Az *idő* gyors szárnyalását a fény sebességével röpíti. Az új ember gyorsan él. Nincs benne tengermélység, erői tehát könnyen viszik.

A mai élet csupa cselekvés; a cselekvést a vászon jól tükrözi. A mai élet nem ér rá eszmélődni, az ösztönös elhatározások pedig gyorsan cselekvésbe szöknek.

A művészet az embert belülről, a szellem mélységéből nézi: a fényjáték csak a külsőt szemléli.

A művészetben a cselekvés lélektani erők kinyilatkoztatása; a fényjátékban benyomások benzinszerű robbanása.

A művészetből a szellem elmélyedése sugárzik ki; a fényjátékban a lélekjelenlét ösztönösen gyors találékonysága lep meg.

Vitatkoznak, művészet-e a film, vagy nem? Az igazi művészet kárára van-e, vagy jómaga is magas művészetté fejlődik fel.

A művészet a korok szellemének művészi ábrázolása.

A korszellem kifejezi magát a tudományban, a bölcséletben, a világnézetben és a művészetben. A művészet viszont líra, elbeszélő költészet, dráma, festészet, szobrászat és építészet.

Minden szellem a kor hű képe és minden szellem a kort ábrázolja.

Legpontosabban a tudomány, az irodalom és a költészet. Legnehezebben a festészet, a szobrászat és az építészet tükrözik a korok lelkét.

Ámde hová csatoljuk a fényjátékot?

Nehéz a válasz! Talán színművészet; de lehet, hogy inkább önálló művészet. Ma még a hangos fényjáték is síkban, két dimenzióban lebeg. De lehet, hogy holnap már a harmadik dimenziót is feltalálják. Sőt az alakok majd színpompásan ragyognak a térben. Talán a fejlődés e fokán egy szintre kerül a színjátékkal!

Nehéz a válasz. Az árnyak árnyak maradnak. Ma az árnyak még sík képek; a képeket már megszoktuk. De hogyan hatnak majd idegeinkre a térben mozgó árnyak? Igaz, hogy az árnyak igazi embereket vetítenek a térbe. De ezek az árnyak mégis hústalanok és vértelenek. *Sem nem* emberek, *sem nem* szellemek. — Emberek test nélkül és szellemek tiszta szellemiség nélkül. A spiritiszták az emberben valami étheri testű lényt is látnak; íme, itt a vásznon megjelenik az étheri másodén.

A fényjáték fejlődése csúcán is csak árnyaszemélyek jelennek majd meg és azok játszanak. Ez az új művészet lehet művészet, de nem emberművészet, hanem az árnyak művészete.

De hisz ez a művészet hű másolása az igazi színművészetnek és igazi hús és vér művészeknek!

Nem tudom. Azt hiszem, mégis kellemetlenül érezném magamat, ha festményeim kereteiből kilépnének az alakok és előttem lebegnének. Ilyen még nem volt; ezt meg kell majd szokni!

De még kellemetlenebbül érezném magamat, ha egy ilyen játék alkalmával kedvem kerekednék és bottal neki vágnék pl. a Shylocknak és íme, botom az árnyat ugyan ketté vágná, de neki magának semmit nem ártana.

Az árnyak a Hádészbe valók. De a Hádészben ők keseregnek és hallom is Achilles keserű és zord szavait, amelyekkel az idéző Odyszeusznak felel:

„Ne beszélj nekem egy szót sem a halálról, Odyszeusz! Inkább béres lennék és szolgálnék napszámért egy szegény embert, ki alig tud megélni, mint hogy parancsnoka vagyok az összes holtaknak, kik már nem léteznek!”

Az árnyak művészete az árnyékvilágba való.

A fényjáték, mint kép, népszerű, de mint térben és időben mozgó árnyak játéka, az elysiumi misztériumokba való.

Egyébként is a fényjátékot más eszmények vezetik, mint a színjátékot.

A fényjáték csak a szemnek való, a színjáték a léleknek.

A fényjáték gyors pergését a szem követheti, de nem követheti az elmélyedő lélek. A benyomások repülnek; lázasan ker-

getik egymást és orrunk elöl elsiklanak. A fő, hogy valahogy ne unatkozzál. Sőt, fő, hogy ne gondolkozzál, ne vitatkozzál és ne mondhass ellen semmikép. Csak láss és vakulj! Vakítson a pompa, a zene, az emberi hang és lenyűgözzön teljesen ez az elkápráztató gép, amely ma mégis egy új nagyhatalom.

Minden káros, ami a szellemet sorvasztja, A fényjáték egész szerkezete a szellemtelenséget szolgálja, Georges Duhamel keserű szavakkal támadja a filmet,

„Állítom — mondja —, hogy ha egy nép egy félszázadon át tényleg az amerikai mozgó hatalmába kerül, akkor végzetesen süllyed lefelé. Állítom, hogy egy ily futó gyönyöröktől elgyerekesedett és minden szellemi munkától elszokott nép bizonyos idő múlva képtelenné válik hosszú lélegzetű munkára és képtelen lesz még oly csekély gondolattevékenységre is.”

És mennyi vagyont, mennyi szellemi munkát vesz igénybe a mozgó! Óriási anyagi erők és kiváló írók, művészek és tudósok állnak szolgálatába. És ha a legjobbat adják is, művészileg felér-e az Rembrandt egy képével, vagy Bach egy fugájával, vagy Molière egy darabjával?

Minden remekművet csak igazi és beható tanulmány után értek meg és akkor magam is már többembernek érzem magamat. Ámde kell-e a fényjátékot tanulmányoznom? Az önmagát adja. Az csak az ösztönöket dédelgeti. Épp ezért a tömegek kedvence, A tömeg nem tud gondolkodni, de annál jobban lát és hajhássza a látnivalókat, a gondtalan élvezeteket.

És épp innen ered a veszély, hogy a fényjáték a színművészetet tönkre teszi.

Az emberek ma inkább akarnak élvezni, mint gondolkodni, A színjáték mégis csak nevelte a közönséget, hogy gondolkodjék, eszmélődjék és önmaga fölé emelkedjék. Mennél jobban fejlődik azonban a fényjáték, annál többen hagyják el a színházat és futnak a tiszta benyomások élvezése és az érzékek vágyainak kielégítése után!

A színház máris szenvedí ezt a keserű állapotot.

A színház a művészet magaslatán óhajt maradni és íme, a nézőtér kong az ürességtől, A tiszta művészet többé csak

keveseket vonz. De annál inkább a látványosság és a hízelgés az érzéknek. A színház is lassan inkább a látványosság, a mozgókép szellemét követő és érzékcsiklandoztató varázslat felé halad és elhanyagolja a gondolatébresztés nagy művét. Minden inkább lefelé, mint fölfelé halad. Minden a nép nivójára süllyed, és nem a választottakhoz emelkedik. Elsenyvedünk és elállatiasodunk; a szellemiség felé kevésbé hajlunk. A fényjáték azonban más téren igazán hiányt pótol. Hagyjon fel tehát a művészet mímelésével és élje ki magát a saját munkakörében.

A fényjáték hivatása szintén az idő és a tér legyőzése.

Korunk nagyszerű eseményeit, a történelem nevezetesebb pillanatait a mozgó megörökíti és néhány nap múlva már az egész Föld közkincsévé teszi.

Nem utazhat mindenki mindenhová, de a mozgó repülő képeivel az egész földet beutazhatjuk.

Nem tanulhat mindenki mindent; de a képek ma az eget és a földet, a tenger mélyét és a nagy hegyek csúcsait, a jég birodalmát és a sivatagokat szemlélteti.

A mozgó nevelhet és torzíthat, lelkesíthet és bágyaszt-hat. Ez az ő ereje; de itt a mozgó veszedelme is.

A rémdrámák, a detektívregények, a csirkefogók iskolái szörnyetegeket nevelnek ki. De a nép ezekben gyönyörködik; és így romlik.

Viszont a mozgó az iskolában, sőt a templom szolgálá-tában erkölcsnemesítő hatalom.

* *
* *

Íme a gépek serege az új ember életében. Áldás és átok; gazdagság és szegénység; haladás és hanyatlás; szellem és szellemtelenség fakadhat nyomaikban.

Élet és halál eszközei!

Szentség és bűn lendítő erői!

A gépkorszak akkor nemesíti az emberiséget, ha nemes lángelmék irányítják a gépszellemet.

A gépkorszak akkor rothasztja el az emberiséget, ha rothadt lánghelmék gépekkel rothasztják a termékeny ember-szellemet.

Ki tudja, mit hoz a jövő?

Új ember! új idők és új világfejlődés felé nézel! Új ember! Új szellemi erők és új világerők bontakoznak ki előtted. Természeted képes-e az új erők fölé nemesedni?

Székely László, a költő ihletett szeme rajtatok és gépeiteken csüng és énekelve zengi:

Gépek, gépek
Ti jó szolgák, ti rossz urak!
Új imádott „faragott képek”!
Nem görnyedek rabszolgátokká!
Menekülök, fölletek lépek.
Onnan kiáltom a világba,
Hová nem ért még mérgetek:
Minden szívek és minden népek,
Térjetez észre, értsetek:
Többek vagytok, nem vagytok gépek,
Nem vagytok gépek!

És új ember, ha lelked mélyére tekintesz, megérzed-azokat az erőket, amelyekből korod miszticizmusa és annyi ezer és ezer misztikus érzése, gondolata, sőt misztikus rendszere fakad?

A lelked mélyének misztikus erői is tükör, amely a te arcodat tükrözi.

Tükör az ember mágikus természeté.

Lelkünk varázserejű, mágikus természetű. Titkok hordozója és feltárója.

Őselemi csírák szunnyadnak benne és kifejezésre várnak. Magasabb világrendből erednek és oda törtetnek.

Nem mi fejlesztettük őket, hanem ők fejlesztenek ki minket. Nem mi szereztük azokat, hanem isteni ajándék gyanánt nyertük.

Alkotó erejük varázserő, mert szinte tudunkon kívül működnek bennünk.

Az igazság kutatásában nem adnak pihenőt. A Wagner-típusú szaktudóst és a világerőket fürkésző faushti bölcselőt ők nyugtalanítják szüntelenül.

A jó keresésében ők buzdítanak. Az erkölcsi világregd törvényei belőlük serkennek. Az életet és létet fenntartó kategorikus imperatívuszoknak ők a forrásaik. Ők az emberi lét oszlopai.

A szépre ők lelkesítenek.

Minden művészetnek ők a szökőkútjai.

Ezek az erők oly régiek, mint az ember. Az emberiség írott, kőbe vésett, vagy szájról-szájra átszarmazott hagyományai a tanuk, hogy mindig ők hevítették az embert.

Igazság minden életrend mágikus alapja. Az igazság élteti a családot. A szülők és a gyermekek közötti benső viszonyt az igazság szabályozza. Ember emberrel való érintkezésében is igazságot keres, sőt az ember a természettel szemben is keresi az igazat.

Az ember még az igazság fogalmát nem alkotta meg, de természetes esze és eszének berendezése már úgy kereste az igazságot, mint a gyermek szája az anyai emlőt.

A jóság is az élet mágikus tengelye. A jóság nevel, gyarapít; a gonoszság öl és pusztít.

Az anya jósága a gyermek dajkája. Az apa jósága a család oszlopa. A családok jósága a társadalmi együttlét kelléke.

Még a gyűlöletnek is a jóság ad értelmet. Az „öld meg” elvének hátterében is a jóság lappang. Az ember mindent, még a rosszat is, a jó miatt műveli. A rosszal is jót akar. Magának, családjának, vagy másnak.

A jó bűvös köréből nem menekülünk ki.

A mágikus szépség a lét megdicsőítője. A bennünk pihenő szellem szépségének külső ábrázolója. A barlangi ember épűgy díszítgette önmagát, nyugvóhelyét és szerszámaint, mint a mai primitív ember.

Igazság, jóság és szépség a három ősi forrás, amelyből minden kultúra kiszökkent; minden életboldogság kisarjadzó..

Igazság, jóság és szépség azok a mágikus erők, amelyek a tudományt, az erkölcsi világrendet és a szépség birodalmát a földre varázsolták.

Nem a földről erednek; Istentől származnak. Est Deus in nobis agitante eo calescimus omnes.

A földön az ember lelki világán kívül nincs lény, amely tudatosan átérezné és a kultúra világává felfejlesztené e három szellemi erő bármelyikét!

Igazság, jóság, szépség, szellemi erők. A testbe öltözött szellem is a szellemvilágból hozza őket a földre és velük a természetet átszellemesíti.

Szellemvilág! Hol van ősi lakóhelyed? Hol van az a boldog fészek, amely a testetlen tiszta lények nyugvóhelye? Mert természetem mondja, hogy létezel. Testetlen gondolataim, képzeletszülte álmain, titokban kieszelt céljaim mind testetlen lényiségek. Szavakba öntött lelki világom, amelyet tanítók és mások lelkébe öntök, testetlen erők és hatalmak. A jóság varázslatos és felhevítő ereje szintén testetlen lényiség.

A költemény, a szép kép, a lélek mélységeit megindító zene, mint élmény, úgy a költőben, mint a befogadóban testetlen valóságok. Szavakra, színekre, levegőhullámokra csak az érzékeknek van szükségük. A testetlen lélek anyagi eszközök nélkül is átveszi a tiszta gondolatot, a nemes jóságot és a kábító szépséget.

Én is átélője vagyok ilyen testetlen élményeknek, mert én szellem is vagyok, és a szellemek hónába is tartozom.

De kívülem is kell akkor léteznie egy más világrendszernek, ahol a lények érzékek és anyag nélkül boldogulnak. Onnan származom én is és oda sír vissza a lelkem szüntelenül.

Onnan eredek én is. Hiszen az alkotó erőket kaptam és nem magam készítettem magamnak. Ők fejlesztenek ki engem és nem én fejlesztem őket. Bár varázserejük, mert nem az anyaghoz tartoznak, mégis az anyagban bűvös hatásokat

szülnek. Megdelejezik az anyagot és a szellem sugárik át rajta. Az anyag átszellemülése gyönyörű varázslat.

Ki adta azt az erőt nekem? telkem keresve keresi és rájön, hogy csak az a szellem, aki a szellemvilág feje, alkotója és célja. Az ősi szellem. A magában és magától való szellem. A lélek Lelke. Az Isten.

Az igazság, a jóság és a szépség, mint tiszta szellemi lényiségek, elvezetnek íme sajátmagam szellemiségéhez és szellemem tovább vezet az ősi szellemhez, a Lélekhez.

Ez a titokzatos lelki folyamat, a Léleknek a lelkekben való kiáradása, minden népben lezajlik. Amint a szem lát — öntudatlanul, fülöm hall — öntudatlanul, szívem dobog — nélkülem, épúgy az eszem is, mint szellemiségem szeme, keresi az igazságot, a jóságot és a szépséget — ösztönösen. A józan ész, a természetes jóság, a született művész oly szavak, amelyek jelzik, hogy az igazság, jóság és szépség bennünk, de nélkülünk indul meg. A szemet, ha van, élesíthetem; az ész, ha van, tökéletesíthetem; az erkölcsi erőt, ha van, gyarapíthatom; a szépség hajlamát, ha van, művészetté felfokozhatom, de csak akkor, ha ezek mind már — vannak.

Mindig ott lebeg az a — ha! Nyilvánvaló tehát, hogy ezeket az erőket kaptam. Kaptam attól, akinek van! Akiből ezek, mint ősi forrásból, felbuzognak éa kiáradnak.

A történelem beszéli el, mikép csíráztak, gyarapodtak és virágzottak ki díszes kultúrákban ezek az ősi szellemi erők.

És valami csodálatos tapasztalat, hogy az ősemlerben és a mai primitív emberben is először a legfőbb lény eszméje ébred föl. Azután költői képzelete isteneszmét mitológiára, vagyis szellemvilággá duzzasztja. A mitológiából megint a bölcselet szűrődik le, amint ezt a görög népnél észleljük. A bölcseletből pedig végül az egyes tudományok sarjadnak ki hosszú, hosszú századok alatt.

Az idők legtávolabbi mélységében is él Isten eszméje. Isten a lelke és szabálya minden szellemi értéknek. De amint a forrásból is az első percekben szennyes víz tör föl, épúgy az Isten, az igazság, a jóság és a szépség első eszméi is az ember

anyagi természetének salakjától fertőzöttek. A földolog azonban a tény, hogy az ember túlnő teste és az anyagvilág keretein és a szellemi világ igéit vallja, bármily kezdetleges legyen is.

Ne csodálkozzunk tehát azon, hogy a lélek minden alkotása mágikus színezetű. Minden lény a lényegét adja. És minden művész művein mint pecsét, ott fénylik a művész jellege. A lélek művei is mágikusak, mert maga a szellem varázserejű és varázserejével az anyagot is felülmúló és a maga képére átszellemesítő művész. A szellem varázsereje pedig az Istentől nyert ihlet és sugallat. A mágikus erő tehát abban áll, hogy az Isten ihletétől megtermékenyült szellem a maga isteni szépségét és erejét, természetfölötti hatalmát az anyagra is átviszi. Ez a varázlás öntudatlan, teljesen ösztönös és a szellem méhéből fakadt és valami ősi elemi erővel és igazsággal azt hirdeti, hogy mindenben: a természetben és a szellemben egyaránt Isten ihlető lelke pihen. Minden működés mögött, a természet művei és a szellem kinyilatkoztatása fölött Isten teremtő ereje, szépsége és igazsága lebeg.

Minden anyagelvűség és hitetlenség dacára él ez a hit, mint a lélek természetes mélyéből fakadó ősi elemi kinyilatkoztatás.

Ha nem kell igaz vallás, jönnek az álvallások.

Ha elveted a helyes spiritualizmust, akkor felébrednek az ősi és okkult spiritiszta tanok.

Ha nem kedveled a kinyilatkoztatott vallást, akkor keresed a magánkinyilatkoztatások elkábító útjait.

Ha tagadod Isten csodáit, vallani fogod az álcsodákat.

Az ősi mágikus erőt lelked mélyéről ké nem tépheted. Csak lelkeddel együtt semmisülhetne az meg. De akkor te is elpusztulnál.

A bolsevizmus, mint Lucifer, fellázadt Isten ellen. De nem lázadna fel, ha nem hinne Istenben. A harc Isten ellen, harc a létező legfőbb hatalom ellen.

Az anyagelvűség sem léteznék, ha saját szellemi erőit ön-maga ellen nem fordítaná. Az anyagelvűség szellemi öngyilkosság.

A tagadás épúgy a lét mellett bizonyít, mint az állítás, A tagadás ugyanazon dolog, de eléje mínusz előjelet tesz.

És milyen az *új ember* mágikus természete? Mikép jelentkezik ez a mágikus természet ma?

Minden, ami hamis, nagy forradalmak és nagy lelki válságok idején tör fel az ember őselemi ösztöneiből. Az elmúlt világháborúk megdermesztették és legyűrték az észet és az ösztönöknek kellett az élet megmentésére sietniük. Az ösztönök azonban a magas kultúra idejében már nem biztos útmutatók. A kezdetleges életet idomító ösztönök képtelenek a magas szellemi fokra felemelkedett életet feltétlen biztonsággal eligazítani. Innen erednek az ösztön torzszülöttjei.

Hogy is találná meg az ösztön a kellő útmutatást, mikor a háborúban a tudomány is csődöt mondott és visszaélt természetével.

Hogy találná meg az Ösztön a helyes életelvet, mikor a bölcsek mind ostobaságokat hirdettek.

Hogy találná meg az ösztön Isten akaratát, mikor a válások túlbuzgóságukkal egymás ellen fordultak.

A hajó himbálózása oly erős volt, hogy a legjobban megerősített lámpák is felfordultak és az ösztönök csak álértékeket nemzettek.

Tükör a sok álhit és álvallás.

Mindig vannak lelkek, akik a saját útjaikon járnak, ha azok még oly veszélyesek is. Hát még világháborúk korában!

Mindig vannak egyéniségek, amelyek zárt keretek között kénytelenek élni, ha a szabadság ott még oly sikamlós is.

Mindig élnek különcök, akik a testületekben rejlő rendes életmódot nem viselik el és saját kedvük szerint portyáznak, visszaélve a szabadsággal.

A szabadság azonban nem szabadosság. A szabadság egészséges; a szabadosság egészségtelen.

Mindenféle élet, hivatás, munka, hitvallás csak bizonyos kereteken belül szabad; azokon túl szertelenség és a kilengés otthonos.

A folyó mederben folyik; a költemény formákban pereg; a gondolkodás törvények vonalán halad. Az ilyen kötöttségek nem szolgaság.

A gyermeket a szülők, az iskola és a társadalom nevelik. A nevelés bölcs vezetés, útbaigazítás, haladás a jó úton.

A hitet a vallásos nevelés fejleszti. Tanítók, papok és az egész egyház öntözik, ápolják és gondozzák a lélekben szűnynyadó isteni magot. A gyermek gyöngye hite az egyház hitéből erősödik. Az egyház pedig a gyermek hitéből terebélyesedik.

Sajnos, a vallás mezején is sok a kilengés. Sőt a vallás igen sok szertelenség ellen küzd. Az ember nemcsak a törvények, hanem a hitcikkelyek (a dogmák) ellen is lázadozik. Azért nemcsak tudását, világnézetét, hanem erkölcsi és vallásos életét is önmaga igyekszik irányítani.

Ha elvethetjük a gondolkodás törvényeit, akkor még könnyebben túltesszük magunkat a vallás igazságain.

Ha nem szeretjük a külső életünket szabályozó rendeleteket, még inkább lázadunk azon parancsok ellen, amelyek a belső életünkbe nyúlnak.

Ha a tudományokat a magunk képére alakítjuk, még inkább igyekszünk a vallást is a magunk jellegére átépíteni.

Minden hit, minden vallás belső meggyőződésből igaznak tartja magát és csak magát. Aki kétfelé *hisz*, az semmiben sem hisz. Aki minden vallást igaznak tart, annak nincs vallása. A pozitív vallások önmagukat mind egyedül igaz vallásoknak tartják. Ezen ne csodálkozzunk! A tudós az ész igazságára épít. A vallás az Istenbe vetett hit tekintélyére. De vannak tudósok, akik az ést ledöntik trónjáról. Viszont vannak hívők, akik a hitet támadják. A tudomány területén így születik meg a kételkedés, a hit területén pedig a hitetlenség.

Sem a kételkedőkkel, sem a hitetlenekkel nem boldogulunk.

Ám azért a kételkedők a gyakorlati életben csak úgy tesznek-vesznek, mintha nem kételkednének. A hitetlenek viszont oly jelenségeket mutatnak, mintha hinnének. A kételkedőben ugyanis tovább működik a természetes ész, a hitet-

lenben pedig a természetes hit. Így alakul ki a kételkedőből az áltudós; a hitetlenből pedig az álhit.

Az álhit csodálatos szellemi áramlat, amely mint vallásos hit, a vallások keretein kívül oly gazdagon tenyész.

Az álhit korunkban is szellemi hatalom. Jelentősége tagadhatatlan. Jövőjét senki előre nem látja. Sok millió ember él az álhit különböző formáiban. Az új emberek tömegei az álhitben keresnek lelki megnyugvást.

Amint örülünk, hogy ez az álhit az anyagelvűségnek a leg-harcosabb ellenfele, épúgy sajnálkozunk, hogy annyi kiváló szellemi erő vész el az egyházak számára és menekül a rajongók táborába.

Az álhit köreibe sorolják sokan a tudományos okkultizmust is. Evvel én az „Okkultizmus bölceleti szempontból” c. művemben foglalkoztam. Most e kérdést mellőzöm, mert nem is tartom a tudományos okkultizmust hitnek, hanem tudománynak.

Az álhit körébe tartoznak azonban az új szellemiség, a teozófia, az antropozófia és a spiritizmus. E négy irányt gyűjtőnévvel valláserkölcsei okkultizmusnak is nevezzük.

Vannak, akik mind a négy irányhoz tartoznak és mind a négy árnyalat szerint gondolkodnak. Ezek az új spiritualisták a szó szoros értelmében.

Vannak viszont, akik vagy csak az új szellem híveinek, vagy csak teozófusoknak, vagy csak antropozófusoknak, vagy csak spiritisztáknak hívják magukat. Mi ezen álhitek tanítása és varázsereje? Honnan ered nagy népszerűségük? Vegyük sorba őket!

Az első, az új szellemiség.

Mindenkép igyekeztem ennek az új szellemi áramlatnak lélektani okait kifürkészni. Törekedtem megérteni, miért terjed napjainkban ez az újszellemiség oly nagy mértékben? Más lényeges okot azonban alig tudtam felfedni, mint amelyet az imént említettem.

Tagadhatatlan, hogy a háború borzalmai igen sok embert magába térítettek. Főleg anyagelvűek, közömbös természetűek és a hit dogmatikus kereteiből kinőttek felismerték világnézetük tarthatatlanságát, sivárságát és megrendültek s egy más világ fénye derengett fel lelkükben. Amde ezek a felébredtek nemcsak a sejtések és a hit szavára kívántak hallgatni, hanem egyéni tapasztalatok útján is igyekeztek meggyőződést nyerni a szellemi világ rejtelmeiről.

A vallások hitet közölnek. Isteni hitet, amelyet alázatos szívvel elfogadunk. A vallások ugyan elbeszélik az Úr Jézus és az apostolok csodáit. A szentek élete is tele van csodákkal és egyéni kinyilatkoztatásokkal, de a vallásos életben fő az isteni kinyilatkoztatás; fő az isteni kinyilatkoztatás szerinti élet. Az Úr Jézus megdorgálta a csodavárókat, bár csodákat művelt; megdorgálta a dúsgazdagot, aki kívánta, hogy Lázár szelleme jelenjék meg rokonainak. Az Úr Jézus hitet kívánt és azt csodálta és azt jutalmazta és azért dicsérte azokat, akik, nem úgy, mint Tamás, jelek nélkül is hisznek.

Az egyház közvetíti az Úr Jézus tanítását, kiszolgáltatja kegyelmét és az ő szellemében tanít, nevel és közli az isteni élet kincseit.

Az új lelkiség, mint társulat, azonban épp a vallások főfeladatát mellőzi és azokra a misztikus elemekre és mellék-hajtásokra helyezi a fősúlyt, amelyek a vallás légkörében ugyan feltalálhatók, de annak főalkatrészeit nem képezik. Az új lelkiség épp azért nem vallás, hanem álvallás. A vallás melléktermékeit ápolják, de a lényegét mellőzik. Istenkísértés és nem Isten tisztelete. Tolakodás Istennel szemben és nem istenfélelem. S mivel minden bölcsesség kezdete Isten félelme, még csak nem is bölcsélet, hanem álbölcsélet.

Ennek az egyetemes valláserkölcösös okkultizmusnak, mint társulatnak a címe: Bund für Seelenkultur, Schutzverband deutscher Okkultisten aller Richtungen.

A társulatnak munkáját világosan fejtegeti a Wahres Leben, Zeitschrift für seelische Kultur 1925. évfolyama, a 203. oldalon.

A cikk írója már 30 év óta mint szónok, kísérletező és író áll a társulat szolgálatában és tevékenységéről így számol be:

„A jó tanítónak — mondja — ismernie kell a vallások szent könyveit, a költőknek és a bölcselőknek műveit, amelyeken korunk kultúrája felépül.”

„A társulatnak hármias a célja: 1. Egy, az egész világra szóló vallásos testvéri szövetségnek magját kiképezni. A szervezet minden fajt, népet, hitet, nemet és állást felölel. 2. A szövetség műveli az elfogulatlan és összehasonlító vallástudományt; Kelet és Nyugat vallásos mondáit, bölcséleti tanait, művészetét és tudományát. 3. Kutatja a még fel nem derített rejtélyes természettörvényeket; az emberben szunnyadó titkos erőket és felsőbbrendű képességeket az emberiség javára.”

„A hangsúly a harmadik ponton van és ebben különbözik a teozófiától, amely főleg az erkölcsiségre tekint.”

„Én magam — folytatja — ugyanis du Prel nyomán az okkultizmust mint tapasztalati tudományt művelem. Sorrendem a kutatásban a következő volt: az ód mibenléte, gyógyítás mágneses úton; hipnotizmus, szomnambulizmus; médiumi állapot és médiumi jelenségek. Elméleteimet kísérletekkel támogattam. Pl. a személyiség hasadása álomban, az élő ember működésének kiterjesztése a testen kívül; a szellemvilág átsugárzása a mi világunkba. Könnyű ez nekem — mondja —, mert 16 éves koromtól fogva magam is beszélő és író médium, távolbalátó és hipnotizáló vagyok. Saját képességeimet másra is átruházom, illetőleg másokból is kiképezem a szunnyadó képességeket. Ekként sok-sok médiumot létesítettem és hivatásunknak átadtam.”

„Ismertetem a titkos tanokat is, sőt hallgatóimat a Yoga-gyakorlatokba is bevezettem. A népek szent könyveit is magyaráztam. Mivel magam egykor színész voltam, szavaim hallgatóim szívéhez könnyen megtalálták az utat!”

„Az ember jellemét is feltártam és tapasztalatilag kimutattam, miként szunnyadnak mindnyájunkban most is az Ősembernek őstönei és szenvedélyei. Miként nemesedett lassan az ember és miként irányítja a faj jellege ma is a lélek

életét. Magyarázatom alkalmával megmutatom a fej alkatát. Távolbalátó képességgel az ősoket is kikutattam és az ősök nyomán és a fej alkata alapján az utódok képességeit és hajlamait is levezettem. Mivel ténymegállapításaim pontosak voltak, hallgatóim a jellem tanulmányozását komolyan vették, sőt közös erővel igyekeztek e téren még előbbre is jutni. Az arc vonalvezetését is kifürkésztük és ekként az ember érzelem- és kedélyvilágát világítottuk meg. Hasonlóképp a kezek vonalait is megfigyeltük. Majd az írás jellegét szemlél-tük. Ingakísérleteket is végeztünk és a láthatatlan sugarak felette fontos körébe elmélyedtünk.”

„Az emberi jellemmel kapcsolatban az emberi sorsot is kutattuk.”

„A sors pedig függ az ősembertől, a fajtól, az ősoktól. Függ az anya állapotától a terhesség idején. A környezettől, amelyben születésünkör éltünk, a környezeten uralkodó időjárástól, a talaj- és vízi viszonyoktól.”

„Függ azonban azon lelkikapcsolatoktól is, amelyek az anyát a születéskor férjéhez fűzték. Amint mindezt korunk asztrológiája is megállapítja.”

„Harminc éve dolgozom így és mindenfelé iskolákat alapítok. Pythagoras a bölcselőm, aki inkább okkult tapasztalatra és a megélésre fektette a fősúlyt, mint a szép szavakra. A szép szavak mögött rendszerint semmi sincs a világtitkok egyéni megéléséből. Mi azonban a mágikus képességeket célirányosan fejlesztjük ki magunkban és bennünk a világiélek fejt ki működést, hiszen a mi emberi lelkünk annak a világiéleknek csak egy picike csöppje.”

A lap végül felsorolja azt a minden féle állást és hivatást, amelyből az új szellemiség híveit toborozza.

Németországban állítólag egy millió, hazánkban pedig százezer híve van. Valóban jelentékeny számok.

Ám ez a munkaterv is mutatja, miért oly kelendős ez a szellemi áramlat.

Az az ember, aki a villanyt, a mágnességét, a gőzt, a gázt, a levegőt és a sztratoszférát meghódította, most már oly erőket

igyekszik önmagából kitermelni, amelyek a fizikai erőket is felülmúlják és azoknál is csodálatosabb műveket létesítenek. Szemük a szenteken függ, akiknek életét sok Simon Mágus nézi irigy szemmel és sokan szeretnének olyan rendkívüli jelenségeket felmutatni. A kegyelem is a természetet nemesíti, a kegyelem talaja is a csodálatos természet. Nos, ők csak a természetet igyekeznek kifürkészni és annak képességeit hasznos vagy kártékony colokra felhasználni. Ők titkos és tiltott ajtókon iparkodnak a szellemi lét csodás birodalmába betörni. Annak a szellemnek a birodalmába, amelyhez szelleme révén öis tartozik. Amelynek kegyelmeiben az ő szelleme is részesül, bár ezek a kegyelmek Isten akarata szerint a földi lét tartama alatt békésen pihennek és csak a másik életben ébrednek fel, ők azonban nyugtalanok, ők már most igyekeznek felébreszteni és működésre serkenteni a kegyelemteljes erőket. És ha ez sikerül, akkor nem Isten akarata érvényesül, nem is a kegyelem működik, hanem a démoni erők démoni céljai valósulnak meg.

Minden jó szolgálhat rossz célt is. Ezek a túlvilági jó erők a földön bűnné fajúlnak el.

Az új szellemiség egyik ága az Új szellem szövetsége. Eredetileg Amerikából származik. Alapítója dr. P. Ounsby. 1840-ben lépett föl és a szellem felsőbbisége mellett szállt síkra. Működését ő is sugalmazással és hipnotikus gyógyító móddal kezdte. Férfi- és nőtanítványai voltak, akik különféle neveken különböző társulatokat alapítottak. Tanaikban hemzsegek az indus bölcselők, a középkori misztikusok és a kiváló költők mondásai. Céljuk pedig a gyakorlati élet, a tevékeny kereszténység, szemben az elméletekkel.

Németországban is elterjedt ez a mozgalom, sőt tagjai között olyan kiváló tanárokat tisztel, mint dr. Hans Driesch és Verweyn. Ausztriában és nálunk is vannak követőik és *Das neue Licht* című lapjukat igen sokan olvassák.

Főelvük: „mit használ a tudás, ha az életet nem mozgatója; mit használnak a legszebb eszmék, ha eleven erővé nem válnak.” A világnézet elveit az életben kell alkalmazni.

Maga a név: „új szellem” azt jelenti, hogy életünket új árammal tölti el és a régi dogmákban megmerevedett életet új lélekkel frissíti fel. Az újjászületésre tehát mindenki vár. A lelkek elkészültek. Hatalmas, szinte ösztönös vágy hatja át az emberiséget és keresi az elveszett lelkiiséget. Az emberek már belefáradtak a dogmákba, keresik a szellemet, amely megelevenít. Az „új szellem” új lelkiiséget nyújt, új erőket kölcsönöz és új célok felé tüzel.

Ez a harcoss új szellem főleg az anyagelvűséget támadja, amely a szellemtelenség, az önzés és a kegyetlenség kútfője. De küzdenek a régi vallások ellen is, amelyek szerintük megmerevültek tanaikban. A régi szellem oly tanokban hisz, amelyeket senki be nem bizonyít. Az új szellem hisz, de az ő hite erő és ez az erő még hatalmasabb erőket hoz mozgásba. Az „új szellem” dogma nélküli kereszténység. Az „új szellem” az egyéni hit szabadságát követeli.

Szilárdan vallják a szellemek létezését és azoknak a világban való működését. Sőt tanítják, hogy a szellemek létezését tapasztalati úton be lehet, sőt be is kell bizonyítani. Ha majd szemmel láthatólag bebizonyítjuk, hogy szellemek léteznek, akkor az egész világ lélekben újjászületik, a tagadás meg megszűnik.

Az „új szellem” mint gyakorlati tan igen hangsúlyozza, hogy a szellem mindennek alakító ereje. A gondolatok erők. Gondolatok alakítják testünket, jellemünket, arcunk vonásait, egészségünket, sőt azok befolyásolják egész külső életünket is. A gondolatok a forrásai örömeinknek és bánatunknak, szerencsénknek és szerencsétlenségünknek. Minden belülről, a gondolatokból alakul és fejlődik ki. Hiszen az egész világ és benne az ember is nem más, mint anyagiassuk eszme.

Gondolatok működnek tehát a külső világban is. Mert az atomtól a csillagokig minden Isten gondolatainak a megtestesülése.

Éljünk jól gondolatainkkal. Önsugalmazás és mások sugalmazása; elmélkedés és lelki összeszedettség; hallgatás és egyéb lelkigyakorlatok azok a jó eszközök, amelyekkel élet-

célunkat elérjük. Mert olyan a mi életünk amilyennek gondolataink alakítják.

Főleg az összeszedettségre, az ^elmélkedésre és végül a szemléltére buzdítsanak. Ezek a lelki működések voltak minden Időben a katolikus lelkiélet forrásai. Amint szentjeink, úgy ők is tanítják, hogy a szellemi elragadtatás valami szavakkal ki nem fejezhető élmény. Elragadtatás, átistenülés, a földtől váló „felszabadulás telve örömmel, békével és szeretettel a szentek és az „új szellem” képviselőinek szívevágya.

Szép himnuszokkal és egyéb énekekkel ébresztik a lelket magukban és lelkesedésük akkor a végsőig feszül.

Mіндеz azonban nem kereszténység. A kereszténység elemei összekeverednek a minden-istenítés tanaival. Nincs igazi Krisztusuk, nincs igazi Szent Páljuk, ők nem Krisztus testének tagjai; Krisztus nem az ő szántőföldjük.

Csak ahol Krisztus működik, ott van az igazi vallás és kereszténység.

T e o z ó f i a.

A teozófiával csak valláserkölcsei szempontból foglalkozom. Ezen nagyszabású mozgalomnak csak mint álvallásnak a természetét tárgyalom. Vallásbölcseleti fejtegetésekbe nem bocsátkozom. A tan alapítóinak jellemét és erkölcsi értékét nem bolygatom. René Guenon és Lucien Roure a kritika terén remekeltek és aki a teozófia szerzőivel is mélyebben óhajt megismerkedni, Guenon műveit nem nélkülözheti.

Az új ember kedveli a teozófiát. Az új ember nem elégzik meg a történelmi kereszténységgel, az új ember a kereszténység fölé egy más kereszténységet épít. A saját képére alkotott Krisztust helyezi az igazi Üdvözítő helyére. Ám ez a Krisztus hamis Krisztus, amint azt az Üdvözítő még életében előre jelezte.

Az új ember lelkét Kelet vallásai sugalmazzák és ő Krisztusban nem Isten egyszülött fiát, az egyedüli Megváltót tiszteli, hanem csak a sok Krisztusok egyikét, akik a földön az ember megváltását végrehajtották. Krisztus is csak egy a sok Mahatma közül. Ilyen mahatma Ghandi is.

Sőt alapítónőjük: Blavatsky és követői gyűlöltek is a történelmi kereszténységet. Gyűlöltek a személyes Isten fogalmát is, hiszen ők Buddha tanait is vallották és az indus bölcséletet is tanították és a mindenünnen összegyűjtött vallási elemeket egy álvallásba igyekeztek összefoglalni és így a mindenki vallását összeállítani és megszerkeszteni.

A teozófiai mozgalmak abból az új ideges szellemből táplálkoznak, amely valamiféle vallást ugyan akar, de a saját szája ízének megfelelőt. A lelke mélyén felsikoltó vágyat Isten után nem tudja elfojtani, de viszont komoly vallásossággal nem igyekszik azt táplálni. Sajátmaga óhajt vallásának forrása, tanítója és lelkiismerete lenni.

A teozófiai mozgalmak Amerikából erednek és Indián keresztül jutottak Európába. Mint említettem, Blavatsky (1875) és Olcoltt állottak kezdetben a mozgalom élén. A teozófusok fő műveit: „A leleplezett Isis”-t és a „Titkos tan”-t is Blavatsky írta. A vezetés Blavatsky halála után 1907-ben A. Besantra szállt át, aki főleg indiai elemeket kevert a teozófiába és jelenleg is a Madras melletti Adyarból intézi a teozófiai mozgalmat. A berlini teozófiai mozgalom 1902-ben csatlakozott A. Besanthez, főleg R. Steiner kívánságára. Innen azután egész Európába elterjedt. Röviden jelzem, hogy e mozgalomnak mindenütt vannak hívei, papjai, tehát hazánkban is.

A teozófia nem vallás, hanem álvallás, amely azonban vallást óhajt pótolni. Személyes Istenben nem hisz, hanem a pantheismust tanítja. E rendszerben Isten és a világ egy. A világ Istennek kifejlődése, külső megjelenése. A teozófia szerint az emberi természet is az isteni lényeknek a része, mert Isten minden lénynek az alapja.

A mindenség hét fokozaton fejlődik ki a Minden-Egyből. Az ember, mint a mindenség kis képe, hétszer vándorolja át a világláncot. Lényisége is hét főrészből áll. Ezek: a test, az életerő, az asztrálest, az állati lélek, az emberi lélek, a szellemi lélek és a szellem. Az ember élete szakadatlan fejlődés.

Fejlődik pedig mindaddig, amíg tökéletesen át nem szellemül. A halál tehát az emberi életnek nem vége, hanem egy-egy újabb életnek a kezdete és ezek a megtestesülési folyamatok egyúttal az átszellemülési fokozatok is. Az átszellemülés jutalma pedig a Nirvana.

A megtestesülés folyamatát a Karma intézi. Amilyen a jelenlegi életem vége, olyan lesz a rákövetkező életem kiindulása. Minden befejezett élet egy új életnek az irányítója. Ez a híres Karma. Előbbi életem átnyúlik az utóbbiba; ez pedig a rákövetkezőbe. A Karma tehát a végzet, mert minden új életben csak az előbbi életet lehet folytatni. Természetesen minden élet haladás vagy hanyatlás és így a jelen tökéletességem a jövőben tovább nemesedik. Viszont mostani bűneim a jövőben újra kicsiráznak és tovább szenvedek miattuk.

Keyserling az újraszületést illetően kiemeli, hogy az indiai bölcelet erre nem helyez súlyt. Az újraszületés és a Karma az indiai bölceletnek nyugati szellemben való átalakítása.

Viszont Nyugat ragaszkodik ezekhez a tanokhoz, mert nem ragaszkodik a kereszténység megszentelt tételeihez. A teozófia szereti Krisztust, de nem szereti sem egyházát, sem tanítását.

A teozófus tudni akarja, honnan van a rossz, de nem akarja tudni, mit tanít a Szentírás a rosszról? A teozófus vallást akar, de a vallását a bölceletből meríti és nem a vallás szent könyveiből. A bölceletet vallássá, a vallást viszont bölcseletté módolja.

A vallás tanítja, hogy a rossz oka az eredendő bűn. Az ember szakított Istennel és természete a bűnre hajlandó lett. A hajlam végzetes és sunyi erő. Könnyebb az eredeti jóságot megőrizni, mint a hajlamot, a hajlást kiegyenlíteni.

Ezt mindenki magán tapasztalhatja.

A hajlam erőszak a természet ellen, sőt a természet megváltoztatása. Betolakodás a természet összhangzó erői közé. A hajlamos természet hajlamát megőrzi, sőt utódaira is átörökíti és az utódokban folytatja és éli ki hajlamát.

Az eredeti bűn az első és igazi véglet. Az első bűn minden bűn csiráját magában hordozza és e csírákat minden új lénybe beoltja.

A bűn mint hajlam, sokrétű és ahány az ága, annyi az elnevezése. Ahány a tárgya, annyi a megjelenése. Az eredeti bűn voltaképp minden bűn törzse. Az eredeti bűn minden rossznak betörése a lélek szentélyébe. Így gondolkodunk mi, de így nem bölcselkedik sem az indus, sem a teozófus. Az indus, a teozófus és a keresztény lélek három külön lény; három külön élet.

Az indus épp úgy kívüláll a kegyelem rendjén, mint a teozófus. Az indus épp úgy nem ismeri a keresztény lélek kegyelmi megtisztulását, mint a teozófus.

A keresztény tan lényege: a bűn, a kegyelmi megtisztulás és a személyes örök boldogság.

Ahol kiáradt a bűn, ott túláradt Isten kegyelme.

Megjelent Isten fia, hogy egyszer s mindenkorra megváltson, megszenteljen és megmentsen bennünket és a kegyelem eszközeit is átadja nekünk.

Krisztus egyszer jelent meg és csak a világ végén jelenik meg újra. Mese, hogy ő Apolloniusban is újra megtestesült és hogy Krishnamurti az új megváltó.

A végtelen Isten műve nem szorul javításokra; az végtelenül elégséges nekünk.

Avagy Apollonius vagy Krishnamurti több-e, ragyogóbb-e, mint Krisztus?

Az újrászülött Krisztusnak még istenibbnek kellene lennie és vájjon Apollonius és Krishnamurti fölülmúlják-e Krisztus istenségét, aki a láthatatlan Istennek képmása; az elsőszülött minden teremtmények között; akiben teremtetett minden égen és földön?!

Szomorú dolog, hogy kiváló bölcselő elmék is mennyire eltévelyedhetnek! Mindig szívesen olvasom J. M. Verweyn bonni egyetemi tanár műveit. Legújabb könyvében: „Der neue Mensch und seine ziele külön *fejezetben* foglalkozik Krishnamurti hivatásával. (Krishnamurtis Botschaft in un-

serer Zeit.) Lelkesen írja le az új megváltó életét, jellemét és küldetését. De úgy látszik, nem ismeri azokat az ellenkező benyomásokat, amelyeket Guenon ad róla.

Mi tudjuk, hogy csak egy név van, akiben üdvözülhetünk és más messiásokra nincs szükségünk. Ezt Verweyn is, úgy is mint tanár, úgy is mint jó protestáns, tudhatná!

És mikor elolvastam Verweyn művét, egyik újság hozta a nevezetes hírt, hogy Krishnamurti maga rájött arra, hogy ő nem messiás és nem is óhajt messiási mezben szerepelni.

„Egy darabig hittem, hogy én vagyok az új Messiás, most azonban rájöttem, hogy csak annyira vagyok megváltó, mint maga vagy más.”

Mit szól majd ehhez Verweyn?

Hisszük tehát, hogy amint egy ember oka a bűnnek, épp úgy egy a forrása a kegyelemnek, — Krisztus, ő egyedül Isten fia.

A kegyelem a keresztény vallás másik nagy kincse; Krisztus vérén szerzett isteni gyümölcse és ajándéka.

A bűnt csak a kegyelemmel tehetjük jóvá. A kegyelem mossa csak tisztára lelkünket.

Amint tudónk levegővel élteti és felfrissíti minden percben szervezetünket, amint szemeink a fényvel látnak színeket, épp úgy érzéseink, akaratelhatározásaink és jó gondolataink csak a kegyelemből nyernek isteni és végtelen értéket.

A kegyelem a keresztény ember lelkének a megszentelője és felékesítője. Amint levegőrezgés nélkül nincs hallás; fény nélkül nincs látás, épp úgy kegyelem nélkül nincs egy isteni jó tett, nincs isteni szépség sem.

És megfordíthatjuk tételünket, mondván: hiába van levegőrezgés, hiába van fény és hiába van kegyelem, ha nincs fül, nincs szem és nincsen vágyódó lélek, akkor sem a hangok, sem a színek, sem az istenes cselekedetek nem szöknek létbe.

Ha pedig jól hallunk, kell-e a hangot fokoznunk? Ha süt a nap, gyújtunk-e gyertyát, hogy erősebb fényt nyerjünk?

Ha bennünk dolgozik Isten kegyelme, van-e akkor szükségünk mesterségesen kieszelt bölcselkedésre?

A Karma épp oly hamis tan, mint a testben való újra-éledés. Egyikre sincs szükség, ha Krisztus tanát követjük és átéljük.

A bűn és a bűnös hajlamok forrásai maguk a szülők, az ősszülők és az ősök élete a heted, a tized és ki tudja hogy még hány ízig visszamenőleg. Szüleink és őseink a mi Karmánk. Az ő életük bűnei élednek fel bennünk.

De minden Karmán uralkodik a kegyelem.

A kegyelem is mindenki bennük működik, épp úgy, mint az átörökölt bűnös hajlamok. És Isten minden embernek ad kegyelmet, hogy üdvözljön. Csak az nem üdvözl, aki nem akarja az üdvösséget. Sajnos, ilyenek is akadnak, amint ezt az igazságot a teozófus is vallja. Aki pedig üdvözl, fog, de még tisztulásra szorul, az a tisztulást a tisztítóhelyen szenvedni és nem itt a földön újraéledve.

A katolikus lélek ismeri ezt a tant és ez a tan őt boldogító érzéssel tölti el. A protestáns lélek nem vallja és épp azért hajlamosabb is az újraszületés vagy a lélekvándorlás elfogadására, mint a katolikus.

És katolikus testvérem, ha te is hiszsz a lélekvándorlásban, mondd, mi szükséged van arra a tisztítóhely mellett?

A teozófus neked azt mondja, hogy amikor a halál után a lélek felébred, csak akkor látja igazán, mit tett? És akkor valami nagy fájdalom fogja őt el és vágyódik előbbi rossz életét jóvátenni. Vágyódik vissza a földre, hogy itt megjavuljon? Elhiszed te ezt? A másik parton magára eszmélt lélek többet tud, mint a teozófus. Tudja, hogy a tisztulásra biztosabb hely a szellemi lét, mint ez a siralomvölgy. Tudja, hogy ott csak javulni lehet; itt a földön pedig még romlani is. S végül tudja, hogy a másik partról a földre többé már út nem vezet vissza.

Isten túlradó kegyelme elég arra, hogy a földön mindenki üdvözljön, ha üdvözl, akar és semmi szükség sincs arra, hogy az egyetemes létben ide-oda sétáljon.

Elég a kegyelem arra, hogy a halálból élet fakadjon, de fölösleges arra, hogy a másik életből a földre újra visszavezessen.

Elég a kegyelem arra, hogy a szellemi világban tovább szellemüljünk, de fölösleges arra, hogy a földi játékainkat újra megismételjük.

Elég arra, hogy az örök boldogságot megnyissa, de fölösleges arra, hogy a földi nyomorúság kapuját újra feltárja.

Elég arra, hogy üdvözüljünk, mert az a hivatása a kegyelemnek, de fölösleges minden másra.

A kegyelemnek csak az a célja, amire Isten rendelte.

Csodálom a jó katolikust, aki üdvét egyházában, amely Krisztus teste, nem találja meg, hanem megleti azt a teozófusoknál, akiknek nem Krisztus a feje.

Mert vannak jó lelkek, lágyak és ihletettek, de épp csak nem okosak.

Ismertem igen művelt, képzett és szorgalmas egyéneket, akik belemélyedtek a teozófiába, de nem mélyültek el a keresztény tan szellemében.

Azt mondják a teozófia minden vallást felölel. A katolikus ott katolikus maradhat, a protestáns protestáns stb., mert a teozófia minden vallás fölött áll.

De mit keresel te ott, amit a katolikus egyházban nem lelsz meg?

A teozófus — mondod — az összes népeket és vallásokat felöleli, de hiszen a te egyházad katolikus, azaz egyetemes világegyház. Miért nem gondolsz a missziókra és a missziós atyákra és miért nem hozasz áldozatot inkább az ő javukra, mint Krishnamurtiéira?

A teozófus — folytatod — csodás lelki és testi erőket észlel és azok hatását élvezi. Valóban, a teozófus inkább csodát vár, gyógyulást keres, okkultizmust hajszol, mint igazán vallásos életet él. Korunk nyavalyája a titkos erők után való vágy. Blavatsky, A. Besant állítólag szintén ily erővel hódítottak, bár Guenon szerint sokszor felsültek.

De mik ezek a rendkívüli jelenségek az Úr Jézus, a szentek *életéhez* képest? És az Úr Jézus és a szentek nem óvnak-e épp azoktól a hamis prófétáktól, akik rendkívüli tevékenységükkel a hívőket is megszedítik? Hatalma az ördögnek is van, de kegyelme nincs sem az ördögnek, sem A. Besantnak. Ne keresd tehát a teozófusok gyülekezeteit, de annál szorgalmasabban járj Isten házába.

Ne hallgasd az ó fület csiklandóztató beszédeiket, hanem annál buzgóbb lélekkel figyelj Isten igéjére, az újszövetségi szent könyvek kinyilatkoztatásaira.

Ne kívánj csodákat és szemfényvesztő mutatványokat, hanem látogasd az Úr Jézust az Oltáriszentségben. Ott van a legnagyobb isteni csoda.

Ne olvasd írásaikat, hanem olvasd a Szentírást és a szentek életét.

Ne epedj Krishnamurtik után, hanem mondd bizalommal: Jöjj el Úr Jézus, és ő eljön hozzád.

Ne gondold, hogy azok körében átistenülsz; csak Isten tölthet meg isteni erőkkel. Az isteni erők pedig az ő egyházában vannak.

Szent Pál mondta: Tudom, kinek hittem! De tudod-e te, kinek hiszel?

Az Úr Jézus élete isteni élet, de ismered-e Blavatsky vagy Annie Besant élettörténetét?

Végül ha ismered, kérdem, lehet-e a tövisokről szedni szőlőt, vagy a bojtorjánról fügét?

Testvér, adj hálát Istennek a vallásos lélek nagy adományáért, de vigyázz, hogy lelked isteni ajándékát meg ne hamisítsd.

„Ne öld meg magadban a lelket” és „örizd meg a rádbízott kincset”. „Kerüld a világias szószátyárságot és az áltudomány ellenvetéseit, melynek követése által némelyek elszakadtak a hittől. Kegyelem veled! Amen.”

Szent Pál szavaival óvlak és kérlek, hogy „örizd meg a reádbízott szép kincset a Szentlélek által, aki bennünk lakozik.”

Antropozófia,

Steiner Rudolf korunk egyik legérdekesebb elméje. Természettudós, költő és rejtélyes erejű okkult képességű egyén. Szerette Haeckelt, rajongott Goethéért és elmerült a titkos tudományokban. Mikor Haeckelt kikapcsolta lelki-világából, a természet szeretete tovább fűtötte szívét.

Eleinte a teozófiát kedvelte és tisztelte A. Besant, Mikor azonban ez a nő Krishnamurtit Messiásnak kiáltotta ki, Steiner szakított a teozófiával és megalapította az antropozófiát.

A teozófia az istenségről tárgyaló bölcelet. Mint pantheismus azonban ez a bölcelet az embert is az istenségbe zárja. Az ember Isten lényegéből eredő szikra.

Az antropozófia ellenben, az ember szellemének bölcséleti megismerése. Egyszerűen szellembölcsélet. Célja az ember szellemi erőinek feltárása, rejtett szellemi képességeinek megismerése és végül a szellemi világgal való intim közlekedés és kapcsolat felvétele és rendszeres kifejezése.

A spiritizmus szellemeket idéz, a szellemi világból a földre hozza őket és így bizonyítja be a szellemek létezését.

A teozófia nyugton hagyja a szellemeket és inkább az ember szellemét fejleszti föl úgy, hogy saját erőnkől emelkedjünk föl a szellemek társaságába.

Az antropozófia harcban áll úgy az anyagelvűséggel, mint a spiritisztikus kísérletekkel. Viszont az emberi szellem képességeit a földön oly fokra igyekszik felajzani, hogy átléphessük a földi élet küszöbét és beléphessünk a szellemek birodalmába és a szellemekkel közvetlenül érintkezhessünk és társalgás révén szellemi tapasztalatokat szerezhessünk.

Ez az elgondolás Steiner Rudolf komoly meggyőződése és életének főműve.

Steiner Rudolf a saját tapasztalatai és élményei alapján remélte, tanította és módszeresen oktatta, hogy mindnyájan magunkban hordozzuk a szellemvilággal való érintkezés szükséges erőit és mindnyájan átléphetjük a szellemvilág küszöbét.

Rendkívüli látású elme volt. Tömegeket mozgatott és szervezett meg tanítása terjesztésére. Bazel mellett állította fel a Goetheánumot, vagyis azt az intézményt, ahol a jelentkezőket a szellemi világgal való kapcsolatokra kitanította.

Módszerét, mint az új spiritualizmus is, a keresztény lelki életből vette.

Rátanította tanítványait először a lelki összeszedettségre (concentratio), tehát a lélek erőinek tökéletesen egy pontra szegzésére és minden szórakozottság elkerülésére.

Azután ránevelte őket arra, hogy egy-egy gondolat fölött teljes elmélyedéssel és elmerüléssel tudjanak elmélkedni, (meditatio.) Végül a harmadik és legfőbb fok a szemlélődés (contemplatio) csúcsára való felemelkedés és az igazságok tiszta látása. E ponton a lélek a szellemvilág küszöbét átlépi és feltárulnak előtte az igazságok.

Mit kellett tehát a látónak előbb megtanulnia? A látónak lelki gyakorlatai közben meg kellett tanulni figyelni. És pedig figyelnie kellett arra, hogy gondolatfolyamataiban, amelyek a lelkéből kisugárzanak, a különböző elemeket egymástól jól meg tudja különböztetni és azokat helyesen tudja osztályozni.

Steiner ugyanis vallotta, hogy gondolataink forrása részint a külvilág, részint a mi lelkünk maga és végül a körülöttünk élő, szellemvilág, amelybe belépünk.

A jól kicsiszolt lelki szem az elmélkedés munkájában külön-külön látja a külvilágból eredő elemeket; felismeri a lélekből felfakadó eszméket; de különösen ügyel azokra az eszmékre és gondolatokra, amelyeket a szellemvilág sugároz lelkébe. Az erősen kifinomult értelem ugyanis tudja, mily ismeretek jönnek kívülről; milyenek önmagából és végül melyek azok a lelki bevilanások, amelyek sem kívülről, sem belülről, hanem a szellemvilágból erednek.

Mint mondtuk, a lélekben van egy csapóajtó, egy csodálatos küszöb, amelyen innen a földi világ és a földi élet zajlik és amelyen túl már a szellemvilág tárul fel. Ez a küszöb, ez az ajtó sarkain ide-oda fordul. Hol a természet határai felé nyílik,

hol pedig a természetén túli világ felé hajlik és ez az a pillanat, mikor a lélek már természetfölötti dolgokat is lát, érez és megél. És ezek a pillanatok az ihletve látás pillanatai. Ezen rendkívüli látás eredetét és lehetőségét is igyekszik Steiner szemléltetni és tudományosan bebizonyítani. Amde ez bizonyítás nagyon mítikus ízű.

Kezdetben csak a végtelen szellem létezett. Hogy hogyan, ennek a szellemnek egy része anyaggá módosult.

A szellemi lét egy jó része tehát anyagba sűrűsödött. A másik része azonban az anyagon kívül maradt, mint tiszta szellemvilág.

Az anyagba zárt szellemvilág tehát így elszakadt az ősi szellemvilágtól. De az anyagban működő szellem képességeit még nem veszítette el, csak érdeklődési köre tolódott el. Mivel ugyanis az anyagban él, erői az anyag felé irányulnak és életét a természetben éli, a természetfölöttinek sokszor minden sejtése nélkül. Mint szellem, mélyen alszik.

Amde a szellemnek egyszer fel kell mégis ébrednie. Sőt az anyagba zárt szellemiségnek öntudatra is kell jutnia és fel kell ismernie ősi eredetét és ősi hazáját. És ha ez a pillanat elérkezik, akkor a szellemvilág ismét kiszabadul az anyagiasság merevségéből és tiszta szellemmé változik s az anyag ismét megszűnik létezni. Csak a szellemvilág marad meg továbbra is.

Steiner Rudolf átélte azt, amit tanított. Mint ihletve látó, a szellem tiszta látásában szemlélte a világ kifejlődését az ősi elemi állapottól az emberig. Lélekben látta, hogy miképp alakultak ki a csillagok és a csillagokban miként bontakozott ki egyre több erő és mint iparkodott az egész mindenség a fejlődés fokozatain keresztül az embert megszülni.

Ezeket a nagyszabású látomásokat részint szűkebb körben, részint a nagy nyilvánosság előtt tanította, magyarázta és leírta.

Ezek a látomások a tudósvilágot meglepték és részint bámulatot keltettek, részint tagadást ébresztettek. Steiner hajlandó volt önmagát és képességeit kísérletezés céljából vizsgálatnak is alávetni. Külpe egyetemi tanárt kérte fel, hogy foglalkozzék vele. Külpe erre nem vállalkozott. Viszont Oester-

reich egyetemi tanárnak meg ő nem állott rendelkezésre. A kivizsgálás így elmaradt.

Steiner főcélja, hogy az emberben a szellemet felébressze és a szellemi erőket ennek a világnak a javára szellemi élet révén kamatoztassa.

Sok kisebb-nagyobb műben magyarázza és tanítja, miként fejlődik tovább ez az átszellemülési művelet. A lelket a lótuszvirághoz hasonlítja, amelynek levelei jelképezik a lélek erőit. Ezek az erők a bölcselet- és a természettudományok hatása alatt meglehetősen kifejlődnek. Most azonban a fejlődést még tovább kell folytatni. A fejlődés menete pedig az, hogy a lélek ne csak tudjon, hanem átéljen. A merev tudás tiszta élménnyé elevenedjen. Az ember érezze, hogy ő ezentúl egy új Én és ennek az Énnel képességei, az érzés, az akarás és gondolkodás egészen új alakban érvényesüljenek/Az új Én ugyanis a lelki gyakorlatok közben új szempontokból észlel és ezeknek az új szempontoknak megfelelően a lélek két, négy, hat, nyolc, tíz, tizenkettő, sőt tizenhatrétű képességei is újabb és újabb látómező felé nyílnak és azokon a mezőkön egyre többet látnak. S ha végül a lélek oly magas fokra emelkedett, hogy az initiálásra, a felavatásra is méltó, akkor a képességei természetüknek és számaiknak megfelelően, egyre több és újabb rejtett valóságot tárnak fel az új szellemvilágból, mint magából a természetből is.

Steiner ezt a gondolatot még egy olyan tudományos magyarázattal is szemléletessé tette, amely magyarázatot a legújabb anyagelmélet, sőt a rádió és a távolbalató készülék is megerősítenek.

A mindenséget — mondja — körülveszi a világéther. Ez a világéther felfog minden történést és magában megőríz. Ez a világéther zárt könyv, amely a mindenség egész történetét magába rejti. Földi szemeinkkel e könyvből nem tudunk olvasni. Az ihletet látó azonban, akinek lótuszképességei és szemei kinyíltak, fényeket kap és a fényekben kibontakozik az egész múlt és jelen és jövővé szélesedik a jelen. Az ihletve látó épúgy látja tehát a múltat, mint a jövőt.

A fődolog azonban nem a kíváncsiság kielégítése, hanem az ember természetének, hivatásának és végső céljának a fölismerése.

Fődolog az, hogy az életet a szellem természetének megfelelően rendezzük be.

Szellemi szemeiddel látod a világfejlődés folyamatait. Innen nyersz tehát világnézetet. De látod a jövőt is. Ez meg életnézettel gazdagít. Élj tehát szellemi természetednek vonalában és élj akkor úgy, mint Goethe költészete az életet eléd rajzolja, mert Goethe szellemszemekkel látott és eszerint élt.

És mily szerepe van e rendszerben Krisztusnak és a kereszténységnek I

Valóban Steiner, aki Haeckelből indult ki, csak hosszú fejlődés után látta meg Krisztus messiási hivatását.

A fejlődés, szerinte, az emberre is kiterjed. A fejlesztő tényezők az ember történetében is nagy szerepet játszanak, így villant felt az ő lelkében Krisztus képe. Krisztusé, akihez mindennek hasonlulnia kell. De az ő Krisztusa, mégsem a mi Krisztusunk. Az ő istene sem a mi Istenünk. Az ő istene a világnak a szelleme és a világ Isten szelleme egy részének anyagiasulása.

Steiner tehát panteista és ez az egyetemes istenelvűség átítatja minden gondolatát, Krisztus tanát és embertanát is.

Vallása nem a mi vallásunk. És bármily közel áll is látszólag az ő erkölcsi felfogása a miénkhez, ez a közelség csak látszat. A kegyelem rendjének az ő etikai és természettudományos felfogásában semmi helye sincsen. Erkölcstana természetes és nem természetfölötti. A megváltásnak is más az értelme. Emberi és nem isteni mű. A végzet és az újra megtestesülés tanát ő is vallja és így a megváltás tanát hatálytalanná teszi.

Az antropozófia végeredményben Kelet és Nyugat; a Buddha-indus szemlélet és a keresztény gondolatok összehalmozása.

Kit elégíthet ki ilyen egyvelegrendszer?

Az anyagelvű tovább fog ülni az ő ponyvabölcseletén, mert az egyszerű, hízelgő és nem kíván nagy szellemi megerőlte-

test. Keleti ember talán hírért sem hallja Steinernek és rendszerének. Jó keresztény pedig az ő *egyházában* mindent magasztosabban kap, mint a Goetheaneumban.

De bizonytalanság lesznek kételkedők, vagy közömbösek, akiket Steiner energikus szemléldései elragadnak.

Amíg Steiner élt, egyéniségének rendkívüli varázsa termékeny iskolát vonzott egybe. Halála után működésének eredményei is elhalványulnak. Épületének egy részét a tűz pusztította el. Emlékét majd a közepszerűség temeti el.

Tanai idővel részeikre oszlanak és visszatérnek ősi forrásuknak ősi medrébe.

Az antropozófia maga Steiner volt; meg is hal vele együtt.

Ami pusztán egy ember nagyságára támaszkodik, az annak halála után összeomlik.

Steinert a tanítványok nem érik utói. Az az erő, amely benne működött, nem szállt át követőire. Azért kell az antropozófiának egyre halványulnia, végül pedig feloszolnia.

Az antropozófia majd Hegel bölceletének sorsára jut. Látszatra Hegel rendszere is a legelvontabb szellembölcelet volt és belőle született a nyers szocialista anyagbölcelet.

Az a bölceleti szemlélet ugyanis, amelyben az anyag szellem; a szellem pedig anyag, előbb-utóbb ketté szakad s az egyik gondolkodó megtartja belőle a túlzó szellemisséget, a másik a túlzó anyagelvűséget.

Ami kívülről anyag, belülről szellem, az az anyagimádó lelkében csak anyag; a szellemimádó eszméjében pedig csak a szellem.

Steiner Haeckelből indult ki és a szellemet anyaggá sűrítette. Utódai viszont az anyagot fogják szellemmé finomítani. Úgy, mint Hegel utódai.

Az anyag azonban — a helyes bölcelet szerint — nem lágyulhat el szellemmé, sem a szellem nem keményedhet anyaggá. A kettő egy nevezőre nem hozható. A világból a kettőség ki nem küszöbölhető.

Olyan nagy átélő, mint Steiner, az ihletve látás perceiben csak a szellem művét érezte át. A földízű és felületes szó-

szátyár azonban csak a külső anyagi látszatot látja. A szellemi érintések ellenben elsiklanak előle.

Steiner bölcselete megint csak az anyagelvűséget fogja táplálni.

A lelkek hármasság tagoltsága: a beavatottak, a kiválasztottak és a tömeg, nem hiszem, hogy korunk túlzó demokráciájára kellemes hatással legyen.

A tömeg nem tisztel kiválóságot. Jelszava: mindenki egyenlő. Mindenki minden akar lenni. Csak igen művelt és igen átszellemült egyének értik meg az ember és az ember közötti minőségi különbséget.

A józan ész is ma inkább lerontja, mint kiépíti a válaszfalakat.

A józan ész is inkább felemeli a gyengéket és a magaságokból leszállítja az erőseket is, hogy a lelkek egymást megértsék.

Krisztus is emberré lett, hogy az ember Isten gyermekévé váljék.

Így lett mindenki az istenfűség folytán egyenlő.

Az egyház is a szent demokrácia híve.

Az egyház csodálja ugyan Isten szentjeiben a kegyelemnek kiáradását és a rendkívüli jelenségek csodálatos megnyilvánulását, de nem kívánja azt senkitől sem. A szentek sem büszkék rá. Sőt, mint Szent Teréz, óvva intenek, hogy ilyenek után vágyódjunk.

Az Isten szeretet — mondja a Szentírás — és az, aki a szeretetben marad, az Istenben marad és Isten ő benne.

A szeretet a mi isteni jegyünk. Szeretni pedig nem nehéz. Mindenki szerethet, aki akar. A szeretet szent érzésében ráakadunk Istenre és Isten mireánk.

A keresztény iniciálása, ihletése és felemelése a keresztség és a bérálás szentségében megy végbe. Semmi külön lelki nekifeszülés, mások fölé felszárnyalás nem szükséges.

A keresztény Isten szárnyain röpdül és nem a természetes erőkein!

A keresztény a kegyelemben magasztosul föl és nem a fausti töprengésben és démoni erejű italok kihörpintésében.

A keresztény összeszedi elméjét, elmélkedik és jámbor szemlélődések magaslataira emelkedik, mert ő Isten gyermeke. És nem azért elmélkedik és szemlélődik, hogy rendkívüli erők besugárzása folytán több ember legyen.

Több ember Isten gyermekénél nincs. Isten gyermekeivé pedig a keresztség és a bérmálás kegyelmei avatnak föl.

Akik Istent és az ő Fiát így befogadják, azoknak hatalmat adott, hogy Isten fiaivá lehessenek; azoknak, kik hisznek az ő nevében, akik nem vér és vér, sem a test ösztöne, sem a férfi ösztöne útján, hanem Istentől születtek.

Ez a keresztény ember hite, reménye és feltörekvése.

Ez a krisztusi és nem steineri szellembölcselet és átszellemült emberszemlélet.

És végül újból idézem Szent Pál Timoteushoz írt másik levelének következő sorait: „Nem szégyenkezem, hogy apostol és a pogányok tanítója vagyok, mert tudom, kinek hittem, s biztos vagyok abban, hogy Ő meg tudja őrizni a reábízott kincsemet. Tartsd hát magadat a tőlem hallott egészséges igék mintájához, hittel és szeretettel Krisztus Jézusban, őrizd meg a reábízott szép kincset a Szentlélek által, ki bennünk lakozik.

Végül megjegyzem, hogy e műben a spiritizmus miatt azért nem foglalkozom, mert e kérdést előbbi két művemben már bőven tárgyaltam.

ÚJ TEREMTMÉNY

Vágy a megváltás után.

A lelkiesség, teozófia, antropozófia, spiritizmus és annyi más, a lélek mélyéről feltörő érzés és gondolat a szebb, a jobb, a boldogabb élet felé sír föl.

Az ember érzi elégtelenségét s gyengeségét és magasabbrangú erőre vágyik.

Az ember érzi érzései, gondolatai és természetének ösztönei s erői között az űrt és tökéletességre törekszik.

Az ember sejti a szépet, a jót és a végtelent és a végtelen szép és végtelen jó felé igyekszik.

Ez az új ember rendeltetése. Ez az igazán új teremtmény célja,

A vallás táplálja érzését, gondolatait és a kegyelemmel nemesíti természetét gyenge és vad erőit.

Az álvallások, az álhitek elszakadnak a vallástól és megfosztják magukat a kegyelemtől.

De vallások és álvallások, a kegyelem és a természet szeméi előtt egyaránt a jobb, a szentebb, a fensőbbrangú élet lebeg.

Amíg az ember a földi pályán halad, mindig vágyódni fog — fölfelé.

Amíg az ember vágyódni fog fölfelé, mindig keresni fogja a lépcsőket és hágcsókat — fölfelé.

Amíg az ember keresni fogja a lépcsőket és hágcsókat, mindig magasabb magasságok tárulnak szeméi elé.

Amíg a magasságok még magasabbra tornyosulnak, addig mindig még vágyódóbb marad a lelke.

Amíg pedig a lelke mindig vágyódóbb és vágyódóbb lánggal ég, annál jobban érzi a vágyaktól való megszabadulás vágyát és a beteljesedést, a megváltás hevét.

A megváltás most is az ember célja; az ember természetének ékessége és kivirágzása.

Az ember célja, mert egyedül az ember test és szellem. Véges és végtelen. Időben született és örökkévaló.

Az ember természetének ékessége: mert a véges és a végtelen erők küzdelme rajta zúg végig és a végest a végtelen felé emeli és felszépíti.

Az ember természetének kivirágzása: mert a földön csak a szellemi ember erői lángolnak a végtelenbe és ott feslenek ki teljes szellemi szépségükben és pompájukban.

Amíg azonban az ember a földön él, átéli azt a teljes drámát, amely a lényét alkotó képességek, a véges és végtelen erők között lelkében lezajlik.

Ha átéli!

Mert ha a test elnyomja a lelket, akkor a test állati életet él.

Ha a szellem teljesen átizzítja a testet, akkor szent és szellemi életet él.

Ha a kettő szinte egyensúlyozza egymást, akkor csatatér az ember belvilága és e csatatéren a test és a lélek, a véges és a végtelen erők páros harca folyik.

Ahol a harc, ott a nyugtalanság. Harcból és nyugtalanságból szökik ki a sóhaj: ki szabadít meg engem a halál testéből? Az Isten kegyelme! — feleli Szent Pál —, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Ki szabadít meg engem? Ez az örök ember szívből fakadó siralma.

Isten kegyelme — hangzik rá a válasz —, a mi Urunk Jézus Krisztus által! Ez a hang a végtelen Isten szívvidító ígérete, sőt maga a megváltás.

Az új ember is felsír: Ki szabadít meg engem?

Úgy van! Ki szabadítja meg a szellemtelen és megfogyott gépembert?

Ki szabadítja meg a soförtípust?

Ki szabadítja meg az anyagba merült és eszményevesztett észrt?

Ki szabadítja meg a technika egyoldalú hatásától, amely elpusztít embereket és megsemmisít eszményképeket?

Ki szabadít meg az értelem kiélt és üres jelszavaitól, amelyek „gyilkoló miazmákat lehelnek”?

Ki szabadít meg a bölcselet hamis tételeitől, amelyek istentelenséget vallanak?

Ki szabadít meg az erkölcsvesztett társadalmi elvektől és haszontalan ígéretektől?

Ki szabadít meg a helytelen szellemiségtől; a teozóflától, az antropozóflától, a profán spiritizmustól?

Ki szabadítja meg lelkünket mindettől a rövidéletű és hamis ideálistmustól, amelynek nincs húsa, nincs veleje.

Ki szabadít meg a nyers mágikus erők játékától, az okkultizmustól és annak túlhajtásaitól?

Csak az Isten kegyelme, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

A Titkos Jelenések Könyve így végződik:

„És megmutatá nékem az élet vizének folyamát, mely fényes volt, mint a kristály s az Istennek és a Báránynak trónjából fakadt.”

Kérlek, Uram, add az életnek ezt a vizét, amely a Te és a Fiad trónjából fakad. Add, hogy ihassuk ez éltető vizet. Add, hogy felelevenedjünk tőle! Add, hogy megtisztuljunk benne!

„Az utcájának közepén és a folyam mindkét partján az élet fája volt, mely tizenkét gyümölcsöt termett, minden hónapban meghozván gyümölcsét és a fának a levelei a nemzetek gyógyítására szolgálnak.”

Kérlek, Uram, add nekünk az élet fáját és annak tizenkét gyümölcsét. Add minden hónapban és a hónap minden napjára, hogy éljünk és örökké éljünk, mert az élet fájában az élet vize csörgedez. Az élet vize, amely a Te királyi székedből fakad. Ez a gyümölcs tápláljon étellel, levelei pedig gyógyítsák a mi és a nemzetek sebeit. És mi hisszük, hogy akkor:

„nem lesz többé semmi átok, hanem Isten és a Bárány trónja léssen benne és az ő szolgálai szolgálják neki. És látjátok az ő orcáját és az ő nevét homlokukon viselik.”

Az élet fájából, az élet vizéből fakadjon és nőjön és fejlődjön ki az igazi új ember! A nova creatura! Az új teremtmény.

Vajha a próféták lelke elmémbe költözhetne! Vajha az élet vize szívem érzéseit felfrissítené! Vajha az élet fája minden idegemet és agyam minden sejtjét táplálná! Vajha a Te fényed lelkem sötéttségébe villanna és a fény mellett úgy láthatnám a szellemi világot; az új ember örök hivatását és a végső célját, amint a nap fénye mellett szemlélem a külső világot, gyönyörködöm a természet szépségeiben.

Tudom, Uram, hogy kegyelmed lelkem mélyén szakadatlanul működik. Hiszem, hogy amint a nap fénye nélkül nem látnék — kifelé, épúgy a Te fényed nélkül nem látnék — befelé. A nap fénye a külső végtelenbe csalogat; a Te fényed a bennem feltáruló szellemi végtelen távlatait csillantja meg.

Uram, a Te fényed fényesítse szellememet, hogy a szellemi mélységek mélyére nézzek és az új embert, a Te mélységeid Örök szándékai mellett érthessem meg.

Az új embert! Az új teremtményt, aki úgy hozzád nőtt, mint a tengeri kökörcsin a kavicsához. Az új embert, aki végre benned gyökeredzik és minden érzésével, akaratával és gondolatával a Te örök szándékaidat valósítja meg.

Az új embert! Az új teremtményt, amelynek misztikus ábrázatát Szent Pál varázsolta a pogány világ elé és ezt a pogány világot új teremtménnyé fejlesztette.

Ez az új ember mindig korszerű. Mert Krisztus örökké ugyanaz. Az ember természete szintén ugyanaz.

Nincs szebb alkotás, mint a krisztusi új ember.

Az örök Krisztus.

Krisztus velünk van a világ végezetéig.

Szent János az elragadtatás szent fényében hallja szavát és megfordul, hogy „lássam a hangot, amely velem beszélt”.

És lát „hét arany gyertyatartót és a hét arany gyertyatartó között hasonlót az Emberfiához, felöltözve hosszú ruhába és körülövezve mellén aranyövvel. És midőn megláttam őt, leestem lábaihoz, mint a halott. És ő reám tette jobbkezét, mondván: „Ne félj! Én vagyok az első és az utolsó és az élő. Meghaltam és íme, élek örökkön örökké s nálam vannak a halálnak és a pokolnak kulcsai.”

Krisztus él örökkön örökké !

Krisztus az élő. Sőt ő az út, az igazság és az élet.

Ő az örök úti Az élet útja.

Ő az örök igazság! Az élet igazsága.

Ő az örök élet. Maga az élet és minden élet örök kútfeje.

A titkos jelenések végén Szent János újra látja Krisztust a trónon:

„És monda, ki a trónon ült: íme, mindent megújítók! És monda nekem: írad, mert e szavak megbízhatók és igazak! És monda nekem: Megtörtént! Én vagyok az Alfa és az Omega: a kezdet és a vég. Én a szomjazónak ingyen adok az élet vizének forrásából. Aki győz, megkapja ezt és én annak Istene leszek és ő nekem fiam lesz. A gyáváknak, a hitetleneknek, a gonosztevőknek, a paráznáknak, a varázslóknak és minden hazugnak *űzzel* és a kénkövel égő tóban lesz a részük, ami a második halál.

Krisztus az élő, az örökké élő; az örök éltető, ő az élet vize. *ő* az örök megelevenítő.

Ahol a végség, ott a halál. A véges azért véges, mert születésétől kezdve a halál felé fut. A kezdet és a vég közé esik a véges. Előtte és utána a végtelen.

A véges a végtelenből bukik fel és a végtelenbe fut. A két végtelen között zajlik le az élet drámája. Minden életé. Ásványé, növényé, állaté és emberé. Minden élet öntudatlan, csak az emberé öntudatos. *Semmi* sem ismeri eredetét és végét, csak az ember. Sőt az ember sem — önmagától.

Isten világítja meg értelmét a kezdetre és a végre egyaránt.

Isten a világosság, az élet céljára nézve.

Amióta emberi szív dobog, él benne a vágy a jó, az erkölcs, a végtelen után.

Amióta emberi ész eszmél, él benne s törekvés, hogy létezésének titkát és célját megoldja.

De a végtelen vágyak és érzések nem a véges szívből és eszből erednek.

Akitől eredünk, ahhoz tartozunk szorosán. Akitől kaptuk szívünket és eszünket, az rendezte be egész szellemi természetünket és az alkotott olyannak, hogy Alkotónk után epedjünk.

A végtelen Alkotó művei végtelenül jók és észszerűek.

Ő fénylik eszünk fényeiben, a végtelenbe törő igazságokban.

Ő vágyik szíveink vágyaiban a végtelenbe törő sóhajtásainkban.

Ő szépsége ragyog művészetünk ihletett alkotásaiban. A szépet is az Égből nyertük.

Igazság, jóság és szépség pedig az emberi szellem lényegének kivetítése.

Igazság, jóság és szépség egyúttal az emberi szellem mélyén működő istenség kisugárzása.

Igazság, jóság és szépség az emberben lakó Isten és az Istenben gyökeredző ember életnyilvánulása.

Isten szakadatlanul működik az emberben. Az ember pedig szakadatlanul működik a kultúrában.

Ha nem működnék Isten, nem működnek az ember sem és nem szépülne meg a világ kultúrákban.

Isten lelke ragyog az őseMBER baltájában, tűjében és vésőjében. Az Ő lelke fénylik a sumír, a babiloni, az egyiptomi művelődésben! Az indus, a kínai és a japán történelemben.

Ő vezette a zsidókat. Az ő lelke égett Athénben és Rómában. Ő, az Ige, a Krisztus jött el az idők teljében, mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta érte, hogy aki benne hisz, az üdvözöljön.

Az óvilág az adventi homály világa. A lefátyolozott titkok világa. A szellemi világ igazi, de még elrejtett életének előkészítő kora. Isten elrejtett bölcsesége.

Krisztus a beteljesedés, az eljövétel. Az örök eljövétel. Az igazság.

Az ember véges és mindig gyarló. De szelleme végtelenbe nyíló és oda törtető. A végtelenből ered, a végtelenbe fut. Hogyan töltsse ki ezt a véges időt és véges tért? Isten lelkéből eredt, Istenhez tér, mert Isten sugalmazza őt az időben és térben. Isten váltja őt meg az idő és a végesség következményeitől az ő szent fia által. A két végtelen között van az idő, az időben perdülnek le az ember végtelen felé lendülései.

Végesség! Ez a mi gyengeségünk és erőnk. Kicsinységünk és nagyságunk. Alacsonyságunk és fenségünk.

A gyengéhez leszáll az Erő és Erőbe öltözteti.

A kicsinyhez lehajol a Nagy és magához emeli.

A mélységbe száll a Magasság és a Fenségesbe magasztosítja.

Ez a megváltás! Az Erő, a Nagy, a Fenséges leereszkedése, és a gyengének, a kicsinynek és az alacsonynak felmagasztalása egészen az istenségig.

A gyenge mindig gyenge. Mindig bukik. Mindig le hanyatlik, mert véges. Viszont a Végtelen folyton segít, mert Ő a Végtelen és a Megváltó.

Krisztus, Isten Igéje, örökké él és örökké megvált.

Az embert, a kis és nagy népeket szakadatlanul váltja.

A kicsinyek kicsinyben gyengék, a nagyok nagyokban gyengék és végesek. Mindketten rászorulnak a megváltásra.

Az egyes ember élete és a népek élete az ember kultúrája és a népek kultúrája homlokán Isten vagy az ördög neve ragyog. Isten Igéje így harcol értünk, mint a gonosz szellem. Krisztus vagy az ördög vére rajtunk.

Melyik erősebb? Melyik győz? Semmi kétség, semmi bizonytalanság! Isten mindent Önmagáért teremtett és legfőképp az embert. Isten mindent a maga útján vezet, legfőképp az embert. Ha ásvány, növény, állat betölti és eléri célját, akkor az ember is. Ásványt, növényt és állatot a beléjük helyezett erők és ösztönök vezetik. Az embert is a beléje lehelt lélek benső fénye és a benne ragyogó Krisztus lelke irányítják.

A lélek Isten lehelete. E lehelet nem üres forma, hanem ihlető képességekkel gazdag lényiség. Mint lélek, a test éltetője,

mint szellem, a szellemi világ testvére az Isten képmása. De e képmás is véges és azért útra. igazságra és életre szorul a képmás is.

Minden véges valami magasabbra támaszkodik; a végtelenbe törő véges szellem pedig a Végtelenre. Krisztusra.

A szellem vágyik a Végtelen után. a Végtelen pedig szakadatlanul betölti a feléje síró szellemet. íme Isten művel íme Krisztus megváltói örök élete.

Mert Krisztus az út, az igazság és az élet.

Ő az út és az út célja az Atya, a Lét; a szeretet és az élet örök, változhatatlan és elapadhatatlan forrása. Lélek a lélekben.

Ő az Igazság és az Igazság ajándéka minden igazság és tudás boldogító látása; minden lényeknek tiszta szemlélete; minden titok megvilágosodása.

Ő a Szeretet és minden szeretet tűzhelye.

Ő az Élet és az Élet célja maga az örök és végtelen Élet hiány nélküli bírása — Isten.

Isten győzni fog. Amint minden őtöle ered, épúgy minden Őhozzá tér vissza; csak egy igazi lét van, amely mindennek ősi fészke; amiből minden kirepült, de ahová minden ismét visszatér. Isten ez a Lét! Ami Istenhez nem térhet, az az örök semmibe merül el.

Az ördög véges lény. Léte is véges, ő lehet a nyomor kacagó oka, de nem a boldogság forrása, őbenne élni halál! neki meghalni élet.

A világ a látszatok látszata.

Látszat a rossz győzelme, mert a rossz, a bűn vége csak a halál. A szellem halála ugyan az ördög öröme, de mi köze ezen örömnnek a boldogsághoz? Csak az az igazi öröm, amely boldogít és csak az a boldogság, amely tökéletesen kiteljesít.

Látszat a gonosz világ győzelme. Csak az győz, aki eléri célját. De a rossz világ örökké elveszíti célját. A teljes céltalanság pedig a teljes bukás.

Látszat a rossz győzelem a jó fölött. A halál nem oltja ki az életcsírákat. A halálból is élet ered. A kettőt végtelen úr választja el egymástól. Törődik-e az Istennel eltelt szellem

a pokolba zuhant gonosszal? Ez a pokolba zuhant lélek feltekinthet a jó birodalmába?

Isten népe, országa minden gonosz dacára is megvalósul. Az isteni erők megdicsőülnek. Az ördögi erők a semmibe, az céltalanságba zuhannak.

Ha elmúlik a világ, mi célja a gonosznak?

Ha elmúlik a világ, akkor valósul csak meg Krisztus célja.

Akkor nincs többé rossz; nincs többé bűn; nincs többé halál.

Akkor nincs többé véges; megszűnik az idő; megszűnik a tér.

Uralkodik Krisztus; a Végtelen és a Végtelenben végtelenül boldog a véges.

Az örök ember.

Az ember örök, örök, mert öröktől fogva Isten gondolatában élt, A világ még nem létezett, a Föld még nem keményedett meg, az ember azonban Isten eszméjében, mint testetlen lényiség, lakozott.

Amilyen volt Isten eszméje, olyanná testesült meg. Lényege a testiség és a szellemiség. Hivatása a benne pihenő szellemi és testi erők kifejlesztése; a születésre váró emberi világok és kultúrák megvalósítása.

Az ember *történelme* a kultúrák történelme. Ha az ember nem alkotna kultúrákat, nem volna történelme sem. És ahányféle a kultúra, annyi az örök emberi eszmény kivirágzása.

Az ember ugyan benső lényegében mindig ugyanaz, külső megvalósulásában azonban mindig más. Amint a természet évről évre megújul, úgy az emberiség is időről időre más-más alakot ölt. A kultúra, az új belső szellemiségnek külső kifejezése; a lényegében mindig azonos szellem erőinek új kivirágzása.

Kőkorszak, bronzkorszak, vaskorszak; ó-kor, középkor, új-kor a magával azonos szellem fel-fellángolása; fel-feltörekvése.

Sic itur ad astra. Felfelé haladunk; folyton megújulunk; újjá születünk.

Az újjászületés Isten és az ember közös műve.

Istené, mint előbb láttuk. Emberé, mert az ember oly lény, aki magát folyton felülmúlja.

Mi az igazi felfelé lendülés természete?

Hogy alacsonyságból a magasságba; a gyengeségből az erőbe; a tudatlanságból a tudásba; a testiségből a szellemiségbe lendülünk és fejlődünk.

A szellemiség a legfőbb. Sőt a legnehezebb.

Az ember azért örök, mert a szellemülés vágya, akár tudja, akár nem tudja, benne örök és a földön egyúttal elérhetetlen eszmény.

Az ember mindig új, mert ez az átszellemülési vágy mindig új alakban lép föl.

Minden korszak új szellemiség és minden szellemiség új ember. A kígyó elveti régi bőrét; az ember elveti a régi élet formáit. Az ember a Proteus, aki a világfejlődéssel együtt alakul és a világ szellemével együtt tovább szellemül, a Szentlélekkel pedig teljesen átszellemül.

A külső szem csak a testit, az anyagiast, a kézzelfoghatót látja.

A belső szem a testetlent, az anyagtalant és a szellemmel észlelhetőt tapogatja le.

A legdurvább, a legvaskosabb életformák mögött is izzó lelkiség és bátor, bár barbár szellemi erők működhetnek.

Viszont a legfinomabb kultúrák is csak az anyagba merülhetnek és korcs törekvésekben, bűnös életformákban jelentkeznek.

A fizikai világfejlődés haladás, felfelétörekvés az anyagtól a tiszta szellemig; az anyag fizikai erőitől a szellem legmagasabb gondolataíig.

A szellemi fejlődés haladás a szellem legegyszerűbb törvényeitől a legragyogóbb szellemi alkotásokig; az igazság, a jóság és szépség kimeríthetetlen tökéletességeihez.

Az anyag nem alakulhat, ha a benne levő létecsíra mint mozgatóerő szakadatlanul nem dolgozik.

Minden mozgás belső mozgatók, alakító erők műve.

A világ ősi alakjai egyre lágyítják és finomítják az anyagot és az egyre jobban elfinomult anyagban az ősi létecsírák egyre tökéletesebben testesülnek meg. A szellemi világ akkor ölti majd föl legragyogóbb kultúrköntösét, ha az anyag és a test a legnemesebb valósággá magasztosulnak.

Az ember szellemi világa pedig akkor éri el csúcspontját, ha az összes anyagi erők a szellem képességeit és a születésre váró ígéreteit támogatják.

Könnyebb azonban mindezt elgondolni, mint valóra váltani.

Az anyag tehetetlen és nyugalomra vágyik. Lázad a szellem igényei ellen.

A szellem viszont cselekvés ugyan, de vágyik az érzékiség gyönyörei után.

Az anyag örül a formáknak, de nem örül a formálásnak.

A szellem is örül a szellemülésnek, de nem örül az érzékiségtől való felszabadulásnak.

Ez a visszásság minden bűn oka.

A bűn gyökere, a rossz kezdete, az élet és a halál drámája ez a kettőség az anyagban és a szellemben.

Minden dráma célja azonban a megtisztulás.

Az anyagnak és a szellemnek ez a drámai megtisztulása sőt szakadatlan tisztulása az élet fejlődése, a kultúrák nemesedése; a szellem tovább szellemülése.

Ami Isten gondolata az emberről, az az ember eszméje saját végső céljáról.

Isten *mindent magához vonz*; viszont minden Istenhez vonzódik.

Isten szellem és azt akarja, hogy minden átszellemüljön: viszont minden a szellemisség nehéz útján törtet előre.

Isten az Alfa és az Omega; a Kezdet és a Vég; viszont mindegyiknek ő a kezdete és Ő felé halad minden út.

A világejlődés borzalmas, sötét, kegyetlen és a ködtől szinte láthatatlan útjai elé Isten gondolatainak fénysugarai lövelnek. A történelem nagy korszakai a szenvedések szakadatlan láncolatai. Minden fejlődés azonban véres vajúadások gyümölcse. Az elnyomódott ember roppant terhek alatt nyög. Az egész természet, az ásvány-, a növény- és az állatvilág szinte mind ellene támad és az ostorcsapások alatt felordít: ments meg Uram minket! Az ember szemei a könnyek között nem látják a kegyelem rendjét. A csúcsponton azonban minden kitisztul és íme, a halál tornácából az új élet verőfénye ragyog eléje.

A világtörténelem a népek története. A népek története az örök ember fejlődéstörténete. Az örök ember fejlődéstörténete pedig a szellemi világrend megvalósulásának története.

A látható fizikai világ, Földünk és az összes égitestek mind a láthatatlan, őselemi és testetlen energiaóceánból bukkantak elő és annak sugaras állományában lebegnek.

A látható élet minden sejtje és alakja pedig a láthatatlan Élettől ered és a láthatatlan Élet ölen pihen, az egész szellemi-világgal együtt.

A fizikai világot az őselemi energiaóceán élteti, erősíti és szakadatlanul megújítja.

Az élet világot maga az Élet frissíti, fejleszti és egyre magasabb alakra tökéletesíti. Dans omnibus esse, virtutem et operationem.

A fizikai világ nem szakadhat el az őselemi energiavilágtól. Hiszen belőle ered és benne él, mint az ember a levegőben, vagy a hal a vízben. Kívüle csak halál van.

Az élet sem szakadhat el az Élettől, hiszen csak azért él, mert az Élet élteti és meghal, ha az Életet elhagyja.

Az anyag és az élet külső világában minden rendben van.

A külső világban minden hódol a lét és az élet feltételeinek.

A belső világban azonban az ember lázadozhat léte és élete Eredete ellen.

A lázadás a véges szellemisség kiváltsága. A végtelen szel-

lem hű a végeshez; de a véges hűtlenkedhet a Végtelennel szemben.

A hűtlenség a végeesség sajátja. A hűség a Végtelen erénye.

A véges azonban nem semmisítheti meg a Végtelen örök tervét, mert a véges nem győzhet a Végtelennel szemben.

A végtelen végül is megdicsőül, mert a véges elszakadása is a Végtelen felmagasztosulása. Hisz a romlott végesnek mi helye volna az örökké szent Végtelen hazájában.

Az ember bűnözhet; a népek is bűnözhetnek s mint a romlott gyümölcs, lehullhatnak az Élet fájáról. De az elhullás csak az élet megtisztulása és Isten házának megszépülése.

Az emberek és a népek természetes vallásaikban ugyanígy gondolkodtak. A pokol, a hádesz az Istentől való elszakadás. Isten öle a mennyország.

A lélekvándorlás, a halál után való sokszoros megtestesülés elképzelése az ember egyre tökéletesebb és szellemibb életét jelképezi. míg végre Istenhez jut. Az egyre tökéletesebb ember-típus viszont az egyre magasabb szárnyalású kultúra alkotója.

Keletkezés, fejlődés és kialakulás az ember és a népek sorsa.

Új ember születik, újjá fejlődik és ismét újjá virágzik ki; ez az ember és a népek sorsa.

Az örök emberé; az örökké megújuló emberé.

A bölcselő és a vallástól ihletett egyaránt gyönyörködik az újban, a megújulásban és a teljesen újjá való kivirágzásban.

Látja az élet drámáit; látja a bűn roppant pusztításait; látja a démoni erők harcát a múltban és a jelenben; a múlt és a jelen vajúdásaiban, forradalmaiban, istentelenségében és teljes romlásaiban, de tudja, hogy az emberiség története Isten kezében van és Isten nem bukhatik el.

A jelen szemszögéből néző hívő felkiált: hol van Isten? A múlt szemszögéből néző hívő azonban minden romlás és füstfelhő dacára mondja: ott van az Isten. A jövőt illetőleg pedig vallja: győz az Isten. Győz Krisztus, az ő örök Igéje.

És aki Krisztussal kitart, az Krisztussal együtt győz.

Ez a győzelem az örök emberi természet győzelme.

Az élei és a tudás fája.

„És nevelé az Úr Isten a földből mindenféle, tekintetre szép és ételre kellemes fát; az élet fáját is a paradicsom közepén és a jó és a gonosz tudásának fáját.”

„És parancsolá az embernek, mondván: A paradicsomnak minden fájáról egyél;

de a jó és a gonosz tudásának fájáról ne egyél, mert amely nap arról eszel, halállal halsz meg.”

„Monda pedig a kígyó az asszonynak: Semmikép nem haltok meg halállal.”

„Mert tudja az Isten, hogy amely napon esztek arról, megnyílnak szemeitek és lesztek mint az istenek, jót és gonoszt tudók.”

és monda az Úr: íme, Ádám olyan lett, mint egyik közti-lünk, jót és gonoszt tudó; most tehát netalán kinyújtsa kezét és az élet fájáról is vegyen és egyék és örökké éljen.

„És kiküldé őt az Úr Isten a gyönyörűség paradicsomából, hogy mívelje a földet, amelyből vétetett.”

Az ember földi sorsa csendül ki a Szentírás szavaiból.

Az Úr akarta, hogy az élet fájáról táplálkozzék és éljen boldogságban. Élje az életet és az életet élve valósuljon meg.

Az Úr azonban nem akarta, hogy egyék a jó és a gonosz tudás fájának gyümölcséből, mert az a tudás megrontja az ember lelkét, eltereli őt az élet céljától.

Az ember azonban nem akarta az életet, csupán saját belső lelki fénye szerint élni; nem akart a szellemi élet eleven erői és ösztönös szabályai szerint céljához érni. Nyitott szemmel, a jót és a rosszat tudva, óhajtotta pályáját befutni. És evett a tudás fájáról.

Mi jobb? Gond nélkül, az élet lendületében, mint a kilőtt nyíl, célhoz futni; vagy gondokkal a vállainkon és magunkra hagyatva botorkálni újabb és újabb utakon a végső cél felé?

Mi jobb, a látó szemével befutni a földi pályát; vagy okoskodásokba merülve őrlődni és fontolgatni — mint örök Hamlet — a lét kérdéseit.

Ha Ádám megmarad az Úr ösvényén, nem ismeri meg sem a jót, sem a rosszat. Azokon felül emelkedik és felettük is marad. Az élet fájának dús nedve ugyanis állandóan és üdén isteni erővel élteti. És élete mint a tiszta élet; tiszta fény; árny és folt nélkül. Olyan élet, mint az angyalok élete, amelyről *mi* mondjuk, hogy jó, mert *mi* tudjuk, mi a rossz? De ők nem tudják, milyen nagy jóság az életük, mert nem ismerik a rosszat.

A hamisságban benn van az igazság is és a rosszból fenyesedik ki a jó is.

De Ádám szívébe nyilait az ördög sugallata. Akarta tudni, mi a jó és mi a rossz? És megtudta. íme, új érzék nyílt ki lelkében és feltárult előtte a jó és a rossz örök ellenmondása és titka.

Az ember sorsa eldőlt.

Nem akarta, hogy csupán az élet benső, ösztönös lendülete vezesse, tehát az észnek kellett őt ezentúl kalauzolni.

Az ember jövője is új irányt vett. Ha Ádám az életet a maga *teljében éli*, akkor a halál hozzá nem fér. Ahol teljes az élet, ott nincs halál.

Ádám *azonban az ész*t kívánja és elveszti az életet. Az ész akarja és megismeri a jó és a rossz nyomorúságos hullámzását, harcát és keserűségét és most már maga is óhajt meghalni.

Ádám elhagyja a paradicsomot és az örök Ádám a világ végéig folyton át és átéli bűnös lelkének benső forradalmát; a jó és rossz szakadatlan vívódását az ész és az akarat erőiben.

Elvesztette az élet teljét és elvesztette boldogságának is a teljét.

Az élet és a boldogság telje volt, hogy összhangzatban élt önmagával és összhangzatban a természettel.

Mind a kettő megszűnt. Azóta küzd az ember önmagával és a természettel is.

Érzék, ész, értelem; érzelem és akarat azok a belső erők, amelyek a szellem testetlen lényiségében működnek és amelyekkel a szellem *éli az ő* szellemi életét.

Külső és belső világ; természet és szellem; külső és belső lelki erők Ádámában szoros benső egységben és összhangban éltek. Ez az összhang immár felbomlott.

A természet mosolygott Ádámra; Ádám szeretettel pillantott a természetre.

Az *érzékek* vidám és üde hírhozók; a szellem meg boldog élvező. Ez a boldogság is megszűnt.

Érzékek és érzelem; ész és értelem; *ész, érzék és érzelem*, és akarat, mind megannyi színek, a szellem csodásan tiszta és hófehér fényében és ragyogásában legbensőbbben egyek. A szellem ebben a zavartalan és szent összhangban határtalanul boldog. Hiszen minden ő benne van; ő meg mindenben egy.

Az ember azonban evett a jó és a gonosz tudásának fájáról és körülötte és benne minden elváltozott.

Ádám már nem néz gyermekded szeretettel a természetre; viszont a természet arca bosszúsán tekint Ádámra.

Ádám észreveszi, hogy mezítelen, mert testi érzékei lázadoznak szelleme ellen és nyugtalanítják őt.

Érzékek és érzelem; ész és értelem; *ész, érzelem és akarat* kirobbannak a tiszta és egyszerű fény boldog együtteséből és az elemek mind a maguk életét kívánják élni. És a szellem belső boldogsága; tiszta, szeplőtelen belső látása; értelmének világos szemlélődése elborul. A test, mint páncélkéreg zárja körül a szellemet és a szellem szellemiségének legdicsőbb színei, erői és képességei megmerevednek.

A szellemi ember átváltozik testi emberré.

A szellemi boldogság elhomályosodik testi boldogsággá.

A szellemi szemek lehunyódnak és kinyílnak a testi szemek.

Egy világ omlott össze Ádámban és egy új világ csírázott ki belőle.

Az ember sorsa ezentúl a testi ember világának kiépítése a szellemi ember romjain.

Amilyen az ember, olyanok az erői is. A szellemi ember erői szellemi módon működők. A testi emberé érzékien, testien és szenvedéllyel hatók.

„És látta Isten, hogy az ember hús.”

A szellem szemei szellemi módon látnak. A húsnak szemei

húsosan. A húsember idegeinek, érzékeinek, érzelmeinek és eszének minden moccanása a húsból ered és a hús felé irányul.

A hús elhomályosít minden szellemet az emberben. Főleg pedig az öntudatot.

A szellememberben a gondolkodó erők és a gondolkodó szellem egy. A testi emberben ellenben érzék, ész és értelem szétesnek.

A szellemi ember nem ismeri ezt a felosztást, hanem azt mondja: érzék, ész és értelem Én vagyok.

A testi ember ellenben nem ismeri az Ént és az érzék, ész és értelem azt sikoltják: mi vagyunk.

A szellemi emberben a hit, tudás és bölcelet a szellem vetületei.

A testi ember elfojtja a szellemet és mennél inkább elfojtja, annál inkább ordít belőle a hitetlenség, a tudás megvetése, vagy meghamisítása; a tagadás vagy a kételkedés.

A testi ember az igazi ember természetének tökéletes ellentéte és tagadása.

Az ember hús!

Ki emeli ki őt a húsból a szellemiségbe?

Az örök Krisztus, mint új ember.

„*Akik új érzékekkel járnak*”.

Régi ember régi érzékek; új ember új érzékek.

Mi az *érvék*? És mi az új érvék?

A szellemi emberben maga a szellem az érvék. A testi emberben maga a test az érvék.

A szellemi emberben a szellem néz az érvék ablakán. A testi emberben a test néz az érvékek ablakán.

A szellemi ember ismeri a testet, de vallja, hogy ő az érvék. A testi ember nem ismeri a szellemet és azért mondja, hogy ő, a test az érvék.

A szellemi emberben az érvékek vágyai is szellemiek. A testi emberben ellenben csak testiek.

A szellemi ember testi szemeivel a test mögött is szellemi

erőket észlel. A szellem jól ismeri a szellemet. A testi ember az anyagi jelenségek mögött semmiféle szellemit nem nézdel. A test nem ismeri a szellemit.

Ádámnak nemcsak külső, hanem belső érzékei is voltak. Sőt mindenhez volt érzéke. Az *igazhoz*, a jóhoz; a széphez. A természethez és a természetfölöttihez. A nyílt és a rejtett valóságokhoz.

Az érzék nagy és becses adomány. A bűnös Ádám nem vesztette el összes érzékeit: de elvesztették az érzékek élüket és finomságukat. Eltompultak.

A bűnös embernek is van tehát ilyen vagy olyan érzéke. Nyelvérzéke; számtani, természettudományos, művészi érzéke. Vallásos érzéke; erkölcsi vagy társadalmi érzéke. Ám ezek az érzékek vagy gyengék, vagy sokszor egészen vakok.

A természetre irányuló érzékek a természet számára fegyvereink. Természetfölötti érzékeink a természetfölötti életre készségeink.

A természetes érzékek fogyatékosága földi életünket nehezíti. A természetfölöttieké a szellemi és a földöntúli életünk szárnyait szegi.

Amennyi ugyanis az érzék, annyi a könnyedség. Az érzék ösztönösen igazít el a maga körében. Az érzék hiánya sötétségben botorkál.

Az érzéketlen nem érzi az érzék lendítő erejét. Az érzék ellenben sajnálja az érzéketlenség vakságát.

A bűnös ember, a régi ember gúnyolódik a jó, az új emberen. Nem érti az új embert, mert nincs érzéke. Gúnyolódik a hívő ember hitén; nincs érzéke. Cinikus a vallásosság iránt; nincs érzéke.

Az érzék a legfőbb kincs.

Az ész elé az érzék világít. A jóság felé az érzék hajt. A szép iránt az érzék lelkesedik.

Végtelen nagy tények ezek.

Büszke vagy értelmedre, tudásodra, előmeneteledre? Az érzék vezeti értelmedet, gyarapítja tudásodat és gyorsítja

előmeneteledet. Az ész avval foglalkozik szívesen, lendületté és kitartóan, ami iránt van érzéke.

Az erény gyakorlatait végzed? De csak annak az erénynek ösvényeit taposod, amelyre érzedek vezet.

Szereted a szépet? A benned lüktető szépérzék terebélyesedik benned művészetté.

Szereted Istent? Isten ültetett beléd hajlamcsírákat és ezek mint érzedek lángolnak benned imádassa.

Minden nagyságunk és gyarlóságunk az érzednél kezdődik és avval végződik.

Az érzedek izgatnak, hogy igazak, igazabbak és legigazabbak legyünk.

Az érzedek készítetnek, hogy mint jók, jobban és legjobban tündökljünk.

Az érzedek lángolnak fel: hogy mint szentek, szentebbek és legszentebbek ragyogjunk.

Viszont az érzedek hiánya dob a tudatlanságba, az erkölcselenségbe és istentelenségbe.

Az érzedeket nevelhetjük, de ki is irthatjuk.

Amint az érték az igazságnak, a jóságnak és a szentségnek a gyökere, épügy az ész az érzedek nevelője, kiteljesítője és végső tökéletessége.

Viszont az ész, a jóságot és a szentséget elfojthatjuk, ha az érzedet kiirtjuk. És az érzedet kiirtjuk, ha az ész, az erkölcselenség és az istentelenség ellene lázadoz.

Az élet adja a példát.

Oroszországban él ma 25-30 *millió* 25-30 éves ember, kiknek életformája és világképe oly elmondhatatlanul más mint a miénk. Lelkük szerkezete is olyan döntően és lényegesen eltér a mieinktől. Ezek az *átépített* emberek. A bolsevista emberek. A bolsevista érzésű emberek.

Ami nekünk büntetés, az nekik élettartalom. Ami nekünk robot, az nekik hivatás. Ami nekünk anarchia, az nekik család. Ami nekünk szerelem, az nekik rögeszme. Ami nekünk szerzetesi fogadalom, az nekik a magántulajdon megengedett és lehetséges maximuma. Ami nekünk halálraítéltség, céltalan-

ság és ambíció nélküli tengődés, az nekik élet és fejlődés, az egyén és a közösség természetes célja. Ami nekünk valami ősi patriarchális élet egyszerű és kezdetleges vergődése, az nekik az eszményi állapot, az idők kivirágzása. A mi számunkra élő jog, erkölcsi törvény, az nekik kóc és kocát; tabu és mumus, melytől már a gyermek sem fél.

Íme az érzékek kicserélődése.

Az ember olyan, amilyen az érzéke. Az érzéke pedig rugalmas; majd ilyen, majd olyan, amint alakítják. S az érzékekkel alakul át az ember.

A vízözön után oltárt emel Noé és égő áldozatot mutat be az Úrnak.

„És az Úr megérzé a gyönyörűség illatát és monda: Soha többé nem átkozom meg a földet az emberek miatt, mert az emberi szív érzései (sensus) és gondolatai hajlandók a gonoszra, ifjúságától kezdve!”

Az ember mindenre hajlandó és a hajlandóság érzéket, az érzék pedig érzéseket terem.

„Új szívet, új érzéket adj, uram és ne vedd el tőlem Szentlelkedet”, — sír föl a zsoltáros.

„Testvérek — kiált föl az Apostol —, ne legyenek gyermekesek érzékeitek; hanem a gonoszságban legyetek gyerekek; érzékeitek dolgában pedig legyetek tökéletesek.” (Kor. I. 14. 20.)

A gyermekek érzékei gyerekesek; a felnőtteknek azonban legyenek „gyakorlati érzékeik a jónak és a rossznak a megkülönböztetésére.” (Szt. Pál a Zsidókhöz. 5. 14.)

A jó érzék és jó érzések tudják, mi a világ és mi Isten! Mi a világ kívánsága és mi Isten akarata Miként módosít el a világ és miként alakít Isten lelke!

„Ne szabjátok magatokat a világhoz, hanem alakuljatok át a ti érzékeitek megújulása által, hogy megvizsgáljátok, mi az Isten akarata és mi jó, kedves és tökéletes az ő szemében.”

Így leszünk Krisztusé. Az új emberé.

Így leszünk mi is krisztusi új emberek, ha „Krisztus érzékeivel bírunk.”

„Nos autem sensum Christi habemus.” (Sz. Pál, Kor. I. 2. 16.)

„Nincs évielmes, nincs Isieni kereső”.

Non est intelligens, non requirens Deum.

Non est intelligens. Nincs értelmes.

Intelligens = intus legens. Értelmes az, aki a dolgok könyvében olvas. Intelligens nem a könyv kötését és díszítését, hanem a tartalmát csodálja. Nem a külső szépségben, hanem a belső igazságban gyönyörködik. *Semmit* sem néz kívülről, hanem mindent belülről. Nem a szavak csengése, hanem annak értelmes mélysége bódítja el.

A régi ember értelmének szerkezetét részeire osztották. Ezt már mondtam.

Érzék, ész és értelem valaha együtt működtek. Az értelem és érzék és az ész szárnyain röptél és az értelem jól működött.

Az értelem azonban elvesztette szárnyait. Az érzék és az ész saját útjukon haladnak és az út szélén mindannyian ki-merülnek.

Nem érnek céljukhoz.

Azért oly hervadt ma az ember szelleme és azért oly fáradt. Pedig a szellem birodalma a mindenség. A szellem mindent átvizsgálhat; mindent megmérhet, ha erői otthon vannak és neki engedelmeskednek.

De a régi emberben a szellem erői fellázadtak és a szellem ellen küzdenek. A testi, az állati ember elkülönült a szellemtől. A régi ember testi ember; nem szellemi ember. A test szerint él és nem a szellem szerint. A szellem elsorvadt.

„Mert akik test szerint élnek, azon jártatják eszüket, ami a testé.”

„Akik pedig lélek szerint élnek, lelki dolgokról gondolkoznak.”

„Mert a testi okosság halál, a lelki okosság pedig élet és békesség.”

A testi ember érzéke, esze és értelme a testi életet műveli és műve vége az enyészet.

A szellemi ember *érzéke*, esze és értelme ellenben a dolgok és a lét örök és változhatatlan értelmét, benső igéjét fűrkészi és sikere a halhatatlanság.

„Akik a test szerint élnek, Isten előtt kedvesek nem lehetnek.”

Akik a szellem szerint élnek, azokban Krisztus kedves lelke vagyon és kedvesek Isten előtt.

A régi és a testi ember, az új és a szellemi ember két világ. Kétféle szem és kétféle látás.

A testi ember a világot kívülről, a szellemi ember belülről nézi.

A testi ember mindent a mulandó jó, az érzékiség, a haszon, a szükségesség szempontjából értékkel. A szellemi ember a természetben az isteni gondolatot, a lényekben Isten szeretetét, a világban Isten gondolatainak megtestesülését szereti és ünnepli.

A testi ember a természetet mint a javak sokaságát, bőségét gazdagságát habzsolja.

A szellemi ember a természetet mint Isten elhomályosult festményét, megkopott művészi remekét szeretgeti, amely vele együtt vár Isten gyermekeinek dicsőséges szabadságára.

A testi ember rombolja és kiuzsorázza a természetet.

A szellemi ember megszenteli.

A testi ember halált merít a természetből; a szellemi ember *lelki* feltámadást.

A testi ember nem érzi, nem érti a természetet, az ember, a szellemvilág nagy összhangját Istenben, „aki mindenkit összetart”. Vak minden iránt, ami szellem, ami Isten! A szellemi ember ellenben meghatva szemléli, mint teljesedik ki mindenben Isten, „mert az Úr lelke betölti a föld kerektségét.”

A testi ember a paradicsom kertjében is az ördög szavát hallotta.

A szellemi ember fülében minden poklok között is Isten igéje csendül ki.

A testi ember a technika poklát, a gonoszság varázslatos műhelyét állítja föl a természetben; a szellemi ember számára

a természet Isten kegyelmes mulatóhelye, Ludens in orbe terrarum.

A testi ember az elemeket, a gőzöket és a gázokat, az atomokat és az elektrónokat, a sugarakat és az erőket a pusztítás és rombolás eszközeivé torzítja. A szellemi ember az elemekben életfenntartó és életet üdítő javakat dicsér.

A testi ember öl; a szellemi élтет.

Az egyik tudása halált hozó; a másik tudása életet fakasztó.

A testi ember tudománya rombol; a szellemi emberé épít.

Így azután a tudás egyszer áldás; máskor meg átok. Az örög tudása gyilkos méreg; Isten tudása megszentelő élet.

Szavaim nem frázisok; maga a valóság.

Amilyen a tudós, olyan a tudás. A katedrák tudósai ölik, vagy éltetik a nemzedékek lelkét.

Ölik azok a tudósok, akik mindennek csak a külszínét látják és semminek a mélyére nem tekintenek.

Ölik azok a tudósok, akik csak a részeket ismerik és nem látják a lények misztikus egészbe való összefutását és belső összhangját.

Ölik azok, akik csak a gépek kerekeit és a világgépnek mozgását figyelik, de nem fedezik fel a mozgások rugóit és mozgatóit.

Ölik, akik maguk is gépemberek és nem szellemtől ihletett alkotók.

A testi ember csak a testeket látja; a lelki ember ellenben „mindent átkutat, még az Isten mélységes titkait is.”

Mily fenségesen szárnyalnak Szent Pál szavai.

„Hol a bölcs? Hol az írástudó? Hol a világ kutatója? Nem tette-e Isten csúffá a világ bölcseségét?”

Más helyen pedig így szól:

Mivel „elbizakodtak gondolataikban, elhomályosodott az ő balga értelmük.” „Mert bölcsenek állítván magukat, bolondokká lettek.”

Non est intelligens, non est requires Dominum.

Az elborult ész torzul ismeri meg a világot és nem ismeri

meg Istent. Az Istentől megvilágított ész valóban a „világ kutatója”.

Aki a világnak belülről alakító erőit nem ismeri, hogyan ismerné az Istent?

Akit csodálatba nem ejt a világ szépsége, rendje és egyszerű szerkezete, hogyan látná az Istent?

A bölcs azonban vallja, „hogyan a teremtmények szépségéből eléggé nyilván megismerhető azok teremtője.” (Bölcs., 13- 5-)

Az oktanok tehát önmaguk okai oktalanságuknak, miért nem tanultak?

A vakok is maguk okai lelki vakságuknak, mert „Isten igazságát igazságtalansággal elnyomják.”

„Mert ami Istenről ismeretes, nyilván előttünk van. Mert Isten kijelentette nekik. Ami ugyanis Benne láthatatlan, a világ teremtése óta a teremtett dolgokból érthető és látható, miként az ő örök hatalma és istensége is úgy, hogy nem menthetik magukat.”

A fényvel ezt a világot a fény természete szerint szemléljük. De lenne csak villamos érzékünk és ezt a világot egészen másképp látnók.

A testi szem csak testieket észlel; a lelki szem azonban szellemieket is látó.

A tudós szem részekben és részeket tapintgat; a bölcselő szeme előtt a lét nagy egysége és teljessége tárul fel.

Az istenes szem mindenben Isten nyomait szemléli; az istentelen szemein a bűn vastag hályoga vakít.

„Vigyázz tehát, hogy a világosság, amely benned vagyon, sötétséggé ne legyen.” (Luk. 14. 35.)

A szem látása ugyanis a test állapotától is függ. A sötét, állati Ösztönökkel terhelt test szemei is homályosak és rövidlátók. Az erényekkel ékes, megtisztult és fénylő test szemei ellenben szintén fénylők és tisztán látók.

„Ha egész tested világos, nem lévén benne sötét rész, akkor szemed is világos lesz egészen és mint a szövetnek fénye, megvilágít téged. (Luk. 14. 36.)

Az állati szem tehát láthat-e szellemi módon? A szellemi szem láthat-e állatiasan?

A homo animalis, „a test szerint való ember nem fogja föl azt, ami Isten Lelkéé, mert az bolondság neki és nem értheti meg, mert azt szellem szerint kell megítélni” (I. Cor. 2. 14.)

Ahol nincs szellemi szem, ott a szellemi látás lehetetlen.

Szellemi szem a szellemi emberé.

Non est intelligens et non requirens Deum.

Csak a szellemi ember értelmes. Csak a szellemi szem pillant a természet és a lélek mélységeibe és csak a szellemi szem fődözi föl a természet és a lélek isteni szépségét, rejtett életét és a bennük élő isteni Igét.

Csak a szellemi ember Istent kereső. Csak a szellemi emberben gerjedeznek szellemi érzések és vágyak; végtelenbe törő lelkesedések és törekvések, mert a szellemi emberben a Szentlélek működik és ébreszt; Ő imádkozik és vágyódik nagy sóhajtással, „Ő könyörög értünk kimondhatatlan fohászzkodásokkal.”⁴¹ (Róm. 8. 26.)

A Szentlélek szemei a szellemi ember szemei; a Szentlélek vágyai a szellemi ember vágyai. Szellemi ember tehát értelmes és keresi Istent.

A lelki ember mindeni megítél.

Az állati ember (homo animalis) csak úgy lát, mint az állat. A szellemi ember, ellenben, mint a szellem, mindent szellem módjára lát és ítél.

„Spirituális autem iudicat omnia”. Az ember állat és szellem egyszerre. Tökéletes állat, de tökéletlen szellem. Azonban szellem. A szellemi világrend tagja.

Az ember állati képességeit azonban a szellem erői sugározzák be. Szellemi képességeit viszont az állatiság kódéi árnyékolják be.

Állatiságát a szellem ereje nemesíti; szellemiségét az állati nemteleníti.

Az egyik ember inkább állat, mint szellem (homo animalis); a másik inkább szellem, mint állat (homo spirituális).

A bűn állattá aljasítja; az erény szellemmé magasztosítja.

A testiség a szellemiséget szörnyű állatisággá és vak-sötétséggé sülyesztheti; az erény viszont az állati természetet átszellemesítheti és kristályátlátszóvá fényesítheti.

A testet lehet fertőzni és tisztítani. A fertőzés állatiság; a tisztulás átszellemülés.

Az állati ember befűl az anyagiasságba; a szellemi fel-emelkedés a szellem magaslataira.

A megváltás szabadulás az állatiságtól. A megszentelés pedig felemelkedés a szellemi világba.

A régi ember állat; az új ember, a nova creatura, szellem.

A régi ember semmit sem tud a szellemiről; az új ember szelleme a szellemi életsíkba emelkedett.

A szellem szellemi képességekkel ékes. A test testiekkel díszes.

A szellem több, mint lélek; a lélek pedig több mint test.

Mint lélek, idegekkel, érzékekkel és aggyal közlekedik a külső világgal, úgy mint az állat. Érez, gondolkodik és akar, bár tökéletesebben, mint az állat.

Mint szellem, a lélek többre képes. Érez, gondolkodik és akar, úgy, mint a szellem. Testetlenül. Anyagtalanul. A szellemnek van önlényisége és önfénye.

Mint anima, lélek, külső érzékekkel működik. Mint Spiritus, szellem, szellemi erőivel dolgozik, otthon, a maga külön életében.

Tudomány, erkölcs, vallás, szépség, jog, társadalom, rend, törvény; matematika, geometria stb. a szellem erőiből futnak ki; szellemi látásból virágnak ki.

Ha az ember csak animal és anima, állat és lélek volna, akkor az állatok is művelnének tudományt; alapítanának erkölcsi rendet, vallásos életet, matematikát stb. Viszont mivel az állati ember sohasem tökéletes állat, azért ő is dolgozik szellemi módon, bár tökéletlenül, mert érzéketlen a szellem legkitűnőbb megnyilvánulásai iránt.

Az állati ember nem ismeri szellemének mélységeit, mert állati.

A szellemi ember ismeri szellemének mélységeit, mert szellemi.

Az állat nem tagadja meg állati természetét; az ember, sajnos, megtagadhatja szellemi természetét.

Az állat nem mondja: nincs lelkem. Az ember bizony vallja: nincs szellemem.

Az állat nem mondja: csak természet van. Az ember bizony mondja: csak anyag van; nincs Isten!

Az állati lélek nem oly tökéletes, hogy ily tételeket állítson föl, mert szellemi sugárzást nem kap. Az ember állatias lelkebe is sugárzik a szellem fénye és mégis tagadja a fénylő igazságokat, mert ködös a lelke és sötét a szeme.

A régi ember elvesztette szellemisségét. Az új teremtmény visszanyerte azt.

A régi ember az ördögé; az új ember Krisztusé.

„Ti nem vagytok testiek, hanem lelkiek (spirituales), ha Isten Lelke lakik bennetek. Akiben pedig Krisztus lelke nincsen, az nem az övé.”

„Ha pedig Krisztus tibennetek vagy, a test ugyan halandó a bűn miatt, de a lélek él a megigazulás által!”

Ki tehát a szellemi ember? Akiben Isten Lelke lakik és akinek lelkét Isten lelke tanítja.

Az új emberben a szellem lakik, a szellem pedig Isten Lelkéből merít. Azért tudja a szellemi lélek, mi ő, mint szellem, és mi az Isten, mint szellem.

„Mert ki tudja az emberek közül, amik az emberben vannak, ha csak nem az ember lelke, ki ő benne van. Úgy, amik Istenben vannak, is, senki sem tudja, hanem csak Isten Lelke.

„Mi pedig nem e világ lelkét nyertük, hanem azt a Lelket, ki Istentől van, hogy megtudjuk, mit ajándékozott nekünk az Isten. És erről beszélünk is, nem emberi bölcsesség betanult szavaival, hanem a Lélek tanítása szerint a lelkieket lelkiekkel magyarázva. Az állati ember (animalis homo) azonban nem fogja föl, ami Isten Lelkétől származik, mert az balgagság

neki és nem képes megérteni, mert azt szellemi módon (spirituáliter) kell megítélni.”

Egész világ választja el a szellemi és az állati ember lelkét egymástól.

Az állati ember értelme csak egy fény mellett lát, a lélek fénye mellett. A szellemié két fényt élvez, a leiekét és a Szentlélek lélekbe világító fényét.

Az állati ember csak a külső mindenséget; a szellemi a külsőt és a belsőt ismeri egyaránt.

Az állati ember köre a természet, — a szellemié a természet és a természetfölötti.

Korunk új szellemi irányzatai épügy látják ezt a különbséget, mint mi.

Míg azonban mi a természet és a kegyelem útján haladunk előre; ők pusztán a természet vonalában maradnak.

A szellemi ember elé tehát saját szelleme és Isten lelke világít.

Először is a szelleme világít.

A szellem ugyanis önmaga tükrében tükröződik. Feltárul előtte szellemének kincsesháza: szellemi érzékei, szellemi értelme; szellemi érzelmei és szellemi akaratirányai. Fényárban úsznak azok az erények is, amelyek a szellem gyümölcsei.

Szellemi érzékei, amelyek megérik a dolgok belülről alakító elvét; az élők csodás ösztöneit; az ember Isten felé röplő vágyát.

Szellemértelme, amely elmondja, mi is a létezők benső formája, létcsirája, entelecheiája, lelke, akarata, szabadsága? Mi az erő, élet, ösztön? Mi az okság, a törvény, a természet? Mi az állag? a véges és végtelen? az idő és az örökkévalóság?

Szellemi érzelmei ezek: „szeretet, öröm, békesség, türelem, kegyesség, jóság, béketűrés/”

„Szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság/” (Gal. 6. 22-23.)

Szellemi akaratirányát az Apostol e mondatban fejezi ki: „Ha a lélek szerint élünk, a lélek szerint járjunk is.

Másodszor a szellemi ember elé Isten lelke világít.

„Meg vagytok pecsételve az ígéret Szentlelkével,” vagyis világít bennetek a Szentlélek fénye.

Mit jelent ugyanis a Szentlélek pecsétje? Jelenti Isten világosságát.

Jelenti a zsoltáros tételét: „meg vagyunk pecsételve az ő világosságával”.

Jelenti a nagy ígéretet: „az ő fényében látjuk a fényt”.

Jelenti Szent János mondását: Isten „minden embert, megvilágít, aki a világra jő”, és akik „Istentől születtek”.

Jelenti, hogy a Lélek segíti gyarlóságainkat.

Jelenti a végső és örök célunkat, vagyis azt a hazát, amelyet Isten azoknak készített, akik őt szeretik. Nekünk pedig kijelentett az ő Lelke által.

Jelenti a Léleknek azokat a szakadatlan sugalmazásait, amelyek szellemünkben elhangzanak, megvilágítanak, ha Isten fiai vagyunk.

„Mert maga a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünknek, hogy Isten fiai vagyunk.”

A szellemi ember értelmi látásait az állati ember nem észleli.

„Mindez bolondság neki.”

Ez az ő alsóbbrendűsége.

Gyümölcse pedig: „paráznaság, tisztátalanság, szemtelenség, bujaság. Bálványozás, bűbájlás, ellenségeskedés, viszálykodás, versengés, harag, veszekedés, visszavonás, pártütés.

Irigykedés, gyilkosság, részegség, tobzódás és ezekhez hasonlók. Akik efféléket cselekszenek, Isten országát el nem nyerik.” (Gal. 4. 19-21.)

A világ két táborra szakadt: az állati, a régi; a szellemi az új emberek táborára.

Szörnyű világ! Minden emberi nyomorúság az állati embertől ered!

Minden boldogság a szellemi embertől várható. „Teljetek be Szentlélekkel.” (Efez. 5-18)

„Isten templomai vagytok.”

„Én vagyok, aki vagyok.”

Maga a Lét vagyok.

Minden a Léttől ered, de semmi sem a Lét. Isten egyedül a Lét. A Lét Isten; Isten a Lét. A kifejezés mind a két alakban igaz.

A Léttel ellentétben van a semmi, önmagában nincs semmi, önmagában csak a Lét van. A mindent betöltő, a mindent magából kibocsátó, a mindent magában foglaló Lét. A semmi csak hiány. A véges lény szenved valami hiányt és ami hiányzik, az számára nem létezik. Az a semmi.

A Létből ered minden, az ősi elemi világtól a legmagasabb szellemekig. De az ősi elemi világ a legmagasabb szellemekig nem maga az Isten. Isten több mindezeknél.

Vörösmarty minden sora Vörösmartytól származik. De összes költeményeinél több maga a költő.

A költő minden sorban benn van és minden sor benn van a költőben és mégis a költő lényisége nem merül ki a költeményekben. Minden gondolat utánozza a költő költői lényiségét, de az összes gondolatok fölött áll maga a költő.

A világ Isten költészete. Isten benn van a világban; a világ meg Istenben. De a világ nem Isten és Isten sem a világ. Minden utánozza Istent, de Isten a világban és a világon kívül, a világ pedig Istenben és Isten végtelenségén belül van.

„Istenben élünk, mozgunk és vagyunk/’ Isten is bennünk él, működik és éltet. De mi, mint véges a végtelenben, por-szemek vagyunk. Isten ellenben, mint végtelen a végesben, minden körvonalak nélkül, túlaradóan mindent betölt.

Mielőtt a térben és az időben megjelentünk, Isten lényegében gondolatlányek valánk. Mikor, mint gondolat, mint ige, testté váltunk, az Ő igéjét és gondolatát testünkben is lemásoltuk. A másolat azonban nem több, mint az eredeti ige.

A másolat mindig csak utánezat és soha az eredeti báját nem tükrözi.

A másolat is az élet dalát éneкли, — de az eredeti csen-gése kifejezőbb.

Minden másolat, mint alkotás, dicséri az igét; de egyik sem úgy, mint az ember.

Egy másolat sem tudja, hogy ő képmás. Csak az ember fogja föl, hogy ő képmás.

Minden képmás öntudatlanul utánoz. Az ember tudatosan utánoz.

És mennél tudatosabban utánoz, annál tökéletesebb képmás.

Minden teremtmény jó és tökéletes; de egyedül az embernek mondja az Úr: legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes.

Minden teremtmény Isten nyoma; de egyedül az embernek mondja: „nem tudjátok, hogy istenek vagytok és mindannyian a Főnséges Istennek gyermekei.”

Ha ugyan Isten gyermekei vagyunk.

Az ördög fiainak ugyanis nyomban zordul fülekbe harsogja: „ti pedig, miként az emberek, meg fogtok halni és miként egy az ő fejedelmeik közül, el fogtok bukni.”

Csodálatos lét! Istenhez oly közel; vagy Istentől oly távol. Végtelenül közel ahhoz, aki bennem él. Végtelenül távol attól, aki bennem működik.

Isten az én templomom és én az Ő temploma.

És mégis a legkönnyebben erről a nagy igazságról feledkezünk *meg*.

Az ember ugyanis mindig ember s a legszükségesebbéről, mert mindennapos, legkönnyebben megfeledkezik.

Gondol-e a levegőre, amely nélkül nem élhet? Gondol-e a fényre, amely nélkül nem láthat? Gondol, ha fuldoklik. Vagy gondol, ha megvakul. De Istenre még a fuldoklás, a halál pillanatában sem gondol.

Mert egyáltalán elfeledkezik, vagy nincs tudomása Istenről.

Tudtuk-e eddig, hogy sugaras világban élünk, mozgunk és vagyunk?

Későn tudtuk meg, de most, a rádió korában már tudjuk.

Haj! Sokszor mily későn ismerjük meg, vagy mily későn eszmélünk Istenre!

Isten az én templomom és én Isten temploma!

Mikor válik e szent tudat vérünkké? Ha vérünk szent erővé magasztosul. A gondolat megszentelheti a vért; a vér pedig megszentelheti gondolaterőinket.

A gondolat megtisztíthatja bűnös és ösztönös vérünket; és vérünk megszentelheti istentelen gondolatvilágunkat.

Krisztus vére rajtunk, mondák a zsidók és Krisztus átka szakadt rájuk.

Krisztus vére bennünk, mondja az Úr Jézus, az új-szövetségé, mely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. És Krisztus áldása, pecsétje a vér a fejünkön.

„Az ő vérével vagytok megszentelve.”

Az állati ember állati öntudatlansággal minderről semmit sem tud, semmit nem érez.

A szellemi ember ellenben új világfelfogást hordoz szívében és elméjében.

Az állati ember szemhatára az anyag, az érzékeink alá eső tárgyak és jelenségek köre. Az ő világa az erő, az anyag, a növény, az állat, az ember. De mindezek az állati ember szemében csak mechanika, kémia; mindezek csak gépies erők és mind csak gépek.

Hiszen a gépies ember mindennap látja, hogy az erő gépet mozgat; a gép pedig erőt szül. Az anyag erőt termel; az erő meg az anyagokat átépíti. A gépies ember szerint a növény élete csak gépies, kémiai erők játéka. A kémiai erők viszont növénytestet fejlesztő gépies erők. Az állati is csak gép a gépember szemében s a gép sem kevesebb, mint értelmes erők összefoglalója.

A gépember szeme szerint az egész világ gép; és minden a világon a világgépezetnek alkatrésze.

A szellemi ember mindent másképp lát.

A szellemi ember nemcsak fizikai, hanem főleg erkölcsi oldalról néz mindent.

A gépek maguk se nem tiszták, se nem tisztátalanok; egyedül az ember tiszta vagy tisztátalan.

A gépek nem kérdezik: szabadok vagyunk-e vagy nem? Egyedül az ember küzd a szabadságért.

A gépek nem kíváncsiak, alkotók vagyunk-e, vagy nem? Egyedül az ember alkotó lény.

A gépek nem gondolkodnak és nem elmélkednek: bűnösök-e, vagy sem? Egyedül az ember töpreng ilyenek fölött.

A gépek tehát se nem istenesek, se nem istentelenek. Egyedül az ember istenes vagy istentelen.

Mily nagy a különbség a szellemi és az állati ember között.

De még tovább is mehetünk!

A mechanikus erők mind a nagy erőrendszerből erednek. Ezek mind a világerők szemernyi részei, de arról ezek az erők mit sem tudnak. Egyedül az ember tudja ezt és ha anyagelvű, önmagát is tiszta mechanikus erőnek vallja.

A szellemi ember azonban teljes öntudattal épp ennek az ellenkezőjét vallja, mert ő szellem.

A szellemi ember szemhatára az érzék vonalát meghosszabbítja. Az ő látása az anyagon túl terjed. Sőt észleli, amint az anyagból az élő vonala kihúzódik; amint ez az életvonal az anyagtól függetlenül vastagodik, mert gazdagodik, finomul; mert mindig több lelkeséggel fényesedik; végre átszellemlül, mert a lélek egyre magasabb szellemi erőket nyer.

A szellemi ember átlát az anyag külső kérgén és azt nézi, ami az anyag mögött, mint testetlen erő mozgat. És mindent fordítva lát.

Az ő szemében nem gép az állat, hiszen tudatosan is működik, a gép pedig gépiesen.

Nem gép a növény, hiszen a növény élete bájos élet, változatos élet, sokfélekép alkalmazkodó élet. A gép unalmas és egyhangúan zakatoló és inkább törik, mint alkalmazkodik.

Nem gép a kristály, a nismus formativus, alakító erő működik benne. A gépben nincs önmagát alakító és újra létrehozó erő, mint pl. a sóban, vagy a timsóban, amelyek feloldás után ismét kockában, illetve nyolcszögben jegecesednek.

Nem gép az erők világa. Mi az erőt kocsiba foghatjuk, mint a lovat; vagy cséplésre szoríthatjuk, mint az embert.

De ló is több, mint erő; az ember is több, mint a cséplő; sőt az erő is több, mi gondoljuk.

Ha még annyi könyvet is írunk össze, nem tudjuk, mi az erő? Mi bennünk? Mi kívülünk? Mik a világerők? Pedig az erők mi vagyunk! Pedig a világerők éltetnek. Pedig az egész világ anyaggá keményült erő és az erő megtestesült kifejezései az összes lények.

Az erőt igazán csak az erő ismerheti. Mi csak jelképekben ismertethetjük az erőt.

Az erőt, amely mindent betölt, a maga igazi mivoltában csak az láthatja, aki még az erőt is áthatja és magában foglalja.

Aki oly nagy, hogy mennyiséggel nem is mérhető, mert végtelen, az felméri a mérhető és mérhetetlen erőt is.

Aki minden hely nélkül van, az tudja, hogyan van elhelyezve a világban az erő.

Aki mindent betölt, de a kit semmi be nem tölt, az ismeri az erőt is.

Erő van mindenben. Minden alacsonyabb erő magasabb rangú erőben. A világerők pedig Istenben. Isten pedig mindek fölött.

Ő benne mozog minden; ő benne él minden; ő benne helyezkedik el minden.

De semmiben sincs úgy, mint a szellemi emberben.

A szellemi ember is ismeri Istent és Isten őt. Az állati embertől lefelé azonban semmi sem ismeri őt.

A szellemi ember felfogja Istent, mint a Létet és mint minden lét gyökerét (Atya); Igéjét (Fiú) és Lelkét (Szentlélek). És csak a szellemi ember ért így és senki más.

A szellemi ember az anyag mögött az alakokat; az erők mögött a törvényeket és minden mögött az alakok Alakját, a tiszta s legszépségesebb és legtisztább Alakot, Istent. Az alakok világát csak a szellemi ember ismeri.

A szellemi ember tudja, hogy Isten: szülő, szülött, és újra szülő. Élő; élet az élőtől s az élők éltetője. Egy erő, egy jószág

és egy boldogság, akitől, aki által és akiben boldogok mindenek, akik boldogok.

Az Isten egy; ettől az egytől van minden; ez egy által van minden; ez egyben van minden. Akitől, Aki által és Akiben.

A szellemi ember tudja, hogy Isten mindenek ősi fészke, hazája, de igazán csak a szellemi ember az ő temploma.

A szellemi embert nemcsak a tudás, hanem főleg a jóság, a szeretet szellemesítik át és teszik Isten méltó templomává.

Aki mit szeret, azzá lesz. Az állati ember az állati életet, a szellemi ember az *isteni életet* szereti. Ez a *szeretet* áthatja és megtisztítja a vérét, idegeit, sejtjeit, ösztöneit, ösztönös hajlamait, húsát, minden testrészét, fejtől a talpáig. Ha mocskos a testünk, mocskos a lelkünk, mocskosak érzelmeink, mocskosak az akarathajlamaink is. A tiszta szeretet mindezt áthatja, felderíti, leszűri, kilúgozza és végül minden szennyet lecsapol, így lesz a test átlátszó, fényt átbocsátó, fénytől kifényesedő és megszentelő. Így lesz Isten temploma.

„Az éj elmúlt, a nap pedig elközelgett. Vessük el tehát a sötétség cselekedeteit és öltözzünk a világosság fegyvereibe.”

„Mert Isten... támaszta világosságot szíveinkbe, hogy terjedjen ismerete az Isten dicsőségének, mely Jézus Krisztus személyében fényeskedik/ (Róm. 13. 12. II. Kor. 4. 6.)

„Míg világosság vagyon, higyjetek a világosságban, hogy a világosság fiai legyetek.” (Jan. 12. 36.)

„Egykor ugyan sötétség valátok: de most világosság vagytok az Urban: mint a világosság fiai, úgy járjatok.” (Efez. 5. 8.)

„Úgy járjatok, mert csak akkor lestek Isten méltó templomai.”

„Nem tudjátok-e, hogy az Isten temploma vagytok és az Isten lelke lakik bennetek?” (I. Kor. 3. 16.)

„Nem tudjátok-e, hogy a ti tagjaitok a Szentlélek temploma, ki bennetek vagyon, kit az Istentől vettetek és nem vagytok magatokéi.” (I. Kor. 6. 19.)

„Krisztus, mint fiú van a maga házában, mely ház mi vagyunk. (Zsid. 3. 6.)

A szellemi ember vágya, telje, hogy templom legyen.

Templom, szentély és a szentek szentje. Szentségtartó. Aranyszívből, gyémántgondolatokból, acélos akaratelhatározásokból. Isten eleven hordozója.

Profán vággyal a Yogik is erre törekednek. Pythagoras csendjében a tanítványok is erre gondoltak. Az antropozófusok vágya is ide irányul. Keyserling darmstadti iskolája is erre nevel. Ám ezek a kísérletek szememben csak tapogatózások, vértelen érzelmek.

Krisztus iskolájában a szentek már rég megtanulták a nagy művészetet.

Szeresetek — mondja az Üdvözítő. — „Aki engem szeret, azt én is szeretem és én és Atyám szívében lakást készítünk.”

„Maradjatok én bennem, én pedig tibennetek.”

Szent Pál pedig felkiált: élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem.

Az Istennel való egyesülés a szentek mennyegzője. A jegyesek házassága. A mennyei lakodalom.

A profán lélek csak hírből ismeri mindezt. A betűket érti, de nem a tartalmat. A hangokat hallja, de nincsenek élményei.

A szellemi ember azonban az ő templomában misztikusan egyesül Istenével. Átéli az egyesülés minden gyönyörét, az isteni szeretet kiáradását.

Mit ér az a szeretet, amely csak a testre irányul és a lelket hidegen hagyja? A lelkek összeolvadása az igazi szeretet.

Mit ér a szeretet, ha csak a lélek külsejét érinti, de a lélek gyökeréig nem ér el. A szellemet átfogó, szeretet az igazi boldogság.

Ezt a boldogságot a lélek a maga legszentebb szentélyében éli, mikor az ő szikrájában Isten fénye lobban lángra.

„Tudom, kinek hittem”

A hit nem vak, a hitnek a tudás a szeme. Scio. Tudom, miért hiszek. Tudom, kinek hiszek. Mihelyt tudom, hogy

hiszek, tudom, mi, vagy ki a hit oka. Tudattalan hit nincsen! A tudattalan hit a sejtés. A sejtés pedig ösztönös érzés. Az ösztönös érzés pedig céltudatos lökés a cél látása nélkül. A hit ellenben nemcsak lökés, irányítás; a hit tudás, meggyőződés, okoskodás nélkül.

Tudom, *kinek* hiszek. Hiszek, mert te mondd. Hiszek egész lélekkel, mert égés.; lelkedet ismerem. Nem értem, nem bizonyosodok meg arról, amit mondasz, de hiszek, mert te mondd. így hitt Szent Pál Krisztusnak. Mert aki a Fiúban hiszen, örök élete vagyon.”

„A hit az alapja a reménylendő dolgoknak és a láthatatlankok bizonyítéka.”

A hit mondja meg, mik a mi jövő reményeink? Hová szegezzük szívünket? A hit bizonyítja, mi az örök élet? mi a túlvilág? mi az Isten? mi a lélek? mi az a testetlen és anyagtalan világ, amelyhez szellemünk is tartozik? mi a bűn? mi az erény? mi a kegyelem? mi a megváltás? — szóval mindaz, ami nélkül nem üdvözülhetünk.

Ősidőktől fogva voltak jövendölők, akik jövendőt jósoltak.

Csillagokból, madarak repüléséből, állatok beleiből, tenyérből, kártyából és ki tudja, még honnan.

Ősidőktől sejtették, hogy az ember a világerők, a jó és a rossz szellemek, jó és rossz emberi gondolatsugarak, érzés-áramok és akarathullámok hatása alatt él vagy senyved.

Ősidőktől érezték, hogy Isten erői, szellemi megvilágításai befolyanak az ember sorsába és az ő kiválasztottal tanítják a tudatlanokat és irányítják a történelem szekerét.

A királyok egykor papok, bölcsek, mágusok is voltak; mágikus erővel rendelkeztek, felsőbbrendű képességeket ragyogtattak, Isten szelleme lebegett fölöttük.

Scio cui credidi.

Szent Pál tudja, hogy Krisztus Isten fia, a megtestesült Isten, a világ megváltója. Több, mint a pátriárkák; több mint a próféták; több mint a világ bölcsei, mind együttvéve, ő mindennek a teljél Mindennek a végső koronája és dicsősége. ő az örök élet.

„Aki a Fiúban hiszen, örök élete legyen.”

„Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adá, hogy aki ő benne hisz, el ne vészen, hanem örök élete legyen.”

Az Üdvözítő mondotta e szavakat és Pál hitt bennük.

Az Üdvözítő mondja e szavakat és rengetegen nem hisznek neki.

A hit nagy kegyelem! „Nem mindenkié a hit/„Isten a hit mértékét kinek-kinek kiosztotta”, mondja Szent PÁL (II. Thesz. 3. 2., Rom. 12. 3.)

„Öregbítsd bennünk a hitet”, rimázkodnak az apostolok. (Luk. 17. 5.)

„Hiszek Uram! segíts az én hitetlenségemen”. (Márk, 9. 23.) mondotta a fiáért aggódó atya az Úr Jézusnak.

Scio, cui credidi.

Különség van mégis hit és hit között. Az egész élet a hiten nyugszik. Oly kevés van, amit gondolkodás útján tudunk és oly rengeteg sok, amit hallás útján tudunk. Oly kevesen török a fejüket és oly sokan hegyezik a fülüket. Oly kevés az eszes és oly sok a gyöngébb elméjű. A tudás nagy fáradság; a hallás útján való tanulás élvezet. Minden embernek van természetes esze; de kevésnek van tudományosan kiművelt elméje.

Isten igazságai mélységesek és fenségesek; az ember értelme felületes és hétköznapi. Kevés ember hatol a mélységekbe és kevés szárnyal magasságokba.

Isten tervei az emberrel természetfölöttiek. Az ember céljai nagyon is természetesek. Pedig azért mégis kevés ember ismeri a természetet, de még kevesebb a természetfölöttieket.

Hogyan éri el Isten célját az emberrel?

Leereszkedik hozzájuk az együgyűségbe és felemeli őket a bölcsességbe.

Sastekintetű szellemeknek és isteni érzésű elméknek ki nyilatkoztatja igazságait és a sasszeműek szárnyaikra veszik a gyengeszárnyúakat és felemelik az isteni szépségek magaslataira.

Papokat, törvényhozókat, ősapákat és prófétákat megvilágosít és ezek közlik a gyengékkel a gyengék nyelvén az üdvösség igéit.

Századok jelzik Isten gondoskodását az emberiség üdve körül; az idők teljén pedig az Ő Fia vált emberré, hogy emberi nyelven hirdesse Isten örök gondolatait, végzését és az üdvösséget.

Századok hirdetik, hogy az emberek megölték Isten küldötteit, sőt megölték az Ő Fiát is és Isten tovább küldi nekünk az ő Fiának fiait és tanítványait.

Az állati ember üdvössége a Föld. A szellemi ember reménye Isten országa.

Az állati ember felbőszül, ha aranyát, érzékiségét, Földjét el kell hagyni és megöli a prófétákat. A szellemi ember szeme előtt azonban szétfoszlik a sok álérték és mulandósággá és ördög ganéjává utálatosodik az uzsora és a pénz.

Az állati ember az ördögnek hisz. A szellemi Krisztusnak. Scio cui credidi. „Az örökélet igéi nálad vannak.”

Az állati ember hemzseg és betölti a földet. Mily kevés a szellemi ember!

Az állati emberé a hatalom, a dicsőség, a földnek a javai, az élvezetek. A szellemié Isten, a békesség, az öröm és az igazság.

Sok az ördög cimborája; de kevés az Isten temploma.

Sok a régi ember, kevés az új teremtmény.

Hová halad a világ sora? A romlás, vagy a feltámadás felé. Isten templomai is rombadőlnek? vagy a sátán fiai is Isten fiaivá eszesednek? A szellemé-e a végső győzelem, vagy az anyagé?

Szerény az én tudásom és még szerényebb a jövőbe látásom.

A szentek és a bölcselők azt vallották, hogy a szellem felzabardul az anyagtól s Istenhez száll vissza minden megtisztult és mégis még a Szentírás is bánkódik a világ végének hitetlenségén és szomorú sorsán.

A nagy gondolkodók sejtették, hogy a szellemnek anyagba merülése átmeneti állapot s az anyagból kiteljesedett szellem az anyagot is megszenteli; viszont tudom, hogy a gonoszság titka is förtelmesen működik.

Az anyag sem nem jó, sem nem rossz, erkölcsi értelemben; a szellem visszaélése rontotta az anyagot és fertőzte meg a szellemet; azért vágyik az anyag is a végső megszentelés és megváltás után.

Az anyagban a szellem éli magát. Kiéli jó és rossz alakban s míg ez a kiélés tart, addig merül el a szellem oly könnyen az anyagban. Kultúrája azért torzul el anyagi kultúrává.

De eljön az idő, midőn a szellem visszahajlik önmagához; visszatér saját otthonába és új kultúrát, szellemi kultúrát teremt.

Amíg a szellem hódol az anyagnak, az anyagi kultúra van fölényben; a szellemi csak kiváltságosak élete.

Ha majd a szellem önmagának hódol, a szellem erőiből alkot új kultúrát, a szellem kultúráját.

A rossz minden hatalma dacára is hiszek a jóban.

Mennél jobban megismeri ugyanis a szellem az anyagot, annál inkább rájön, hogy az anyag csak látszat. Az anyag mögött rejtőzik az anyagtalan erővilág; az erő mögött pedig a tiszta szellemi világ, íme, az anyag látszattá foszlik szét.

Viszont minél jobban megismeri a szellemi világot, annál jobban látja a hit világának fényét és sugaras derűjét, az igaz, tiszta és feltétlen lét pirkadását, Isten országát és birodalmát.

A lángelmék évezredekkel megelőzik korukat. Mennyi lángelme tért vissza a lélek hónába, hogy a lélek szerint éljen,

A jövő fejlődése is a lélek, a szellem irányába halad. Majd elhagyja az ember a jelen bálványait épügy, amint elhagytuk a kő-, a bronz- és a vaskorszak stb. stb. eszményeit.

Az aranykorszak után következik a szellem korszaka.

És amint a mai primitív népek többnyire régi kultúrnépek salakjai, épügy lesznek törmelékek a jövőben is, akik, mint a letűnt kultúra maradványai, nem értik meg a szellemi kultúra fejlődését és abban részt nem vesznek.

Ezek továbbra is a sötétség gyermekei,

A szellemi kultúra gyökere pedig a hit. De nem annyira az a hit, amely csak hallásból ered — fides ex auditu —, hanem az a hit, amely belső megvilágításból, a lélek erőinek belső felfényesedéséből sugárzik ki.

Isten kinyilatkoztatásai örök igazságok. „Az ég és a föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak/'

De Isten szózata a lélek templomában, a szentek szentélyében is kezdettől való, és fejlődésében kiszámíthatatlan.

Minél több lélek tér saját szentélyébe, annál többnek szívében szólal meg Isten szava. Minél több hallja Isten hangját, annál több beszéli el az ő örök jószágát. És minél többen istenülnek meg, annál gyorsabban hódít Isten országa.

Hiszem, hogy az emberi fejlődés célja az átszellemült emberiség és az átszellemült kultúra.

Hiszem, hogy a szentek útja lesz a jövő kultúra országútja, A nagylátók reménye pedig mindannyiunk közös célja.

Hiszem, hogy az állati ember birodalma után elérkezik Isten országa.

Hiszem a szellemi ember, az új teremtmény megvalósulását.

Mindennek kezdete pedig az elmélyülés és belemerülés a lélek ismeretlen, de valóságos erőibe. Azután pedig Istennel való benső összeforradás és az átszellemülés.

Az ember Isten kegyelmeiről csak hallásból tud valamit. Sok ember azonban semmit sem tud.

A jó keresztény imádkozik Istenhez, hogy világítsa meg őt; vagy hogy akarátát a jóra hajlítsa,

A gyermek imádkozik őrőangyalához, hogy vigyázzon rá. Tanácsaival óvja meg a büntől és a veszedelemtől.

Végül mindannyian fohászunk a szentmise végén és kérjük Szent Mihály arkangyalt, hogy a sátán gonoszsága és incselkedése ellen oltalmazzon meg.

De vájjon átéltük-e a sugalmazás gyönyörét, az akarat-hajlítás folyamatát? Átéltük-e ezeket a kegyelemteljes hatá-

sokat? Ha nemcsak szájjal imádkozunk, de lélekkel is, akkor észrevesszük a Szentlelket magunkban.

A szellemi ember nem teozófus, nem antropozófus, nem yogi, nem fakír, nem álbölcsező, nem spiritiszta. Nem gondol arra, hogy a szellemekkel, vagy Istennel úgy érintkezzen, mint földi barátaival. Nem kopog rájuk. Nem tolakodó. Nem elemzi úgy a lelki élményeket, mint a kémikus az elemeket, a fizikus az atomokat.

A szellemi ember szelleme mélyén felismeri az Úr szándékát és akaratát. Tudja, hogy Isten az ő Atyja és ő a fia. Ismeri szavait, hogy az Isten lélek és aki őt imádja lélekben és igazságban imádja. Tehát lelkébe vonul, lelkének is a legbensőbb szentélyébe, és ott imádkozik. És mert szereti Urát, az Úr is szereti őt és lakást készít nála. És mert szól az Úrhöz, az Úr is felel neki a benső megvilágítás fényében; a jó gondolatok és szándékok kitörésében; a nemes elhatározásokban és az átélt erőken.

Isten érintése alatt a lélek kitágul és új erők szabadulnak föl benne. Erők, amelyek eddig pihentek. Erők, amelyek láthatatlanok voltak. Erők, amelyeket eddig nem érzett és nem élt át.

Ha a villám a fát sújtja, minden levél odafordul, ahonnan a villám lesújtott.

Ha Isten lelke érinti az ember szellemét, minden erői összes gazdagságával Feléje fordul és Felé neszel.

Új világ ébred föl benne és ezt az új világot is a hit világának nevezzük. Ez az újjászületett ember világa.

A fideisták jól ismerik ezt a világot és keresik is azt a misztikus érzéket, amelynek gyökeréről fakad, fejlík és ki-virágzik.

Igen jámbor és lánglelkű szellemek külön ösztön, külön lelki szem, külön természeti erők rendkívüli kinyilatkoztatása gyanánt ünneplik a hit új világát.

Azt hiszik, hogy amint földi szemeinkkel látunk, földi füleinkkel hallunk; épp úgy csodálatos belső szemekkel és belső fülekkel és belső tapintó szervekkel észleljük, halljuk

és letapogatjuk Istennek bennünk felragyogó hatásait és látomásokban, hallomásokban és belső érzésekben élvezzük a kegyelmek kiáradását.

Jámbor elgondolások, érzékies szemléletek, találó hasonlatok; én azonban másképp gondolkodok és ítélek.

A szellem birodalmában nincsenek érzékek, nincsenek érzékszervek.

A testi világot testünkkel, a szellemi világot a tiszta szellemmel érintjük.

A testi világban hanggal, szájjal beszélünk, a szellemi világban szellemi módon, benső megvilágosodással értünk.

A testi világban elektromossággal és szemmel látunk, a szellemi világban a gondolatok kigyúlnak bennünk, ha mi akarjuk; vagy baráti szellemtársaink, vagy a jó Isten akarják.

Hányszor éreztem meg az emberek érzéseit, hányszor fogtam föl gondolataikat anélkül, hogy külsőleg elárulták vagy hozzám szóltak volna. A lélek a lélekben lakozó érzéseket, gondolatokat már a földön is felfoghatja.

A szellemi világban a beszéd csak egyszerű gondolatátadás; a látás értelmi megvilágosodás.

A szellem szentélyében Isten gondolata világossággá gyúl ki. Kegyelme boldog érzésekben nyilvánul.

A szellem szentélyében a gondolat megértés, az érzés pedig élmény.

A szellem feltárja bensejét és a másik szellem magába szívja a lelket.

Isten szólni akar és a szellem megvilágosodik és „még a gyermek is megérti szavát”.

Declaratio sermonum tuorum illuminât, et intellectum dat parvulis.

Os meum aperui et attraxi spiritum. (Zsol. 118.)

Mily csodálatos igék! Szívd magadba a Lelket!

Ez a hit, mely a szellem szikrájában kigyúl nem emberek bölcsességén, hanem Isten erején alapul. (I. Kor. 25.)

Ez a hit több mint a tudás, több mint a tekintély tisztelete; ez a magasabbrangú belátás, a szellem erőinek isteni

ihlettel való felemelése, megvilágosodása és az egész ember megdelejezése. Ez a hit az emberi szellem őselemi erőinek felvirágzása. Túlradó és felfokozott élet egész a végtelenig.

Ez a hit magasabbrendű látás, mert nem elektromos fény csalja ki, hanem a megtestesült isteni fény sugározza ki.

Ez a hit magasabbrangú meggyőződés, mert igazságai' a magasból jönnek és érzékek és agy nélkül közvetlenül hatolnak a szellem szétnyíló és befogadó erőibe.

Ez a hit magasabbrangú akarás, ez a hit a szellem élet-akarása. Akarás, amelyben Isten gondolata akarássá, a lélek életének hő vágyává izzik.

Ez a hit nem fogalmi valóság, nem okoskodás útján leszűrt elvont tan; ez a hit élmény, esemény a szellem életében, amelyből a megújulás, az átalakulás mindent megrendítő és nem sejtett erői robbannak ki. Ez az eleven hit nem pusztá szótári szó; ez a hit egy új világ felémsugárzó és csillogó képe.

Képekkel beszélek. E hitben Isten a mennyországot ígéri, az ember azt felfogja és megragadja. A hit Istentől indul ki, az ő adománya, a lélek pedig a boldog birtokos. Azért a hit nagy kegyelem.

Az ember ilyenkor csak azt hiszi/ amit Isten kinyilatkoztat és beléje sugároz. A lélek viszont az isteni sugárzásokat csak akkor veheti át, ha lelki átvevő erői felnyíltak és fogékonnyak és kinyilatkoztatást átvevők,

A bűn az ember erőit végleg eltompítja. Az isteni élet pedig kiszellemesíti.

A hit bűbajos területe valóban az a boldog ország, amelyben Istent tudatosan és boldogító érzések között megéljük. Az egyik így, a másik úgy. Az egyik szent ilykép, a másik olykép, A szó szemléletté, a szemlélet pedig gyönyörre finomul. És a lélek mélyén felcsendül a samariabeliek kijelentése:

„Most már nem a te beszédedért hiszünk, mert magunk hallottuk és tudjuk, hogy ez valóban a világ Üdvözítője,” (János 4. 42.)

Vagy esetleg a hitetlen Tamás sóhaja fakad ki a lélekből:
Én Uram és én Istenem!

Vagy Szent Ferencé: Én Istenem, én mindenem!

Az élmény vége pedig:

Igazság, békeség és öröm a Szentlélekben. (Rom. 14. 17.)

A bizonyosság végső indítóoka pedig:

„A lélek maga tesz bizonyosságot a mi lelkünknek, hogy Isten gyermekei vagyunk.” (Rom. 8. 16.)

Mindnyájunknál így legyen!

És mindez ne csak pusztá álomkép legyen.

Tesinek és Istennek bölcsesége.

Az új teremtménynek új a bölcsesége.

Más a tudomány és más a bölcelet. A bölcsesség tudomány, de a tudomány még nem bölcelet.

A tudomány sarjadt a bölceletből és nem a bölcelet a tudományból.

Más a hit és más a bölcseség.

Minden hit bölcseség, de nem minden bölcseség hit.

A bölcseség sarjadt a hitből és nem a hit a bölcseségből.

Hit, bölcelet, tudomány a lélek őselemi erőinek és lényegének kisugárzásai.

Minden csak lényegét adja. A lélek lényegéből a hit, a bölcelet és a tudomány ered.

Ám a lélek a testben lakik. Testet öltött szellem. Teste a világ erőinek kincsesháza. Szelleme viszont a szellemvilág erőinek birtokosa.

Ahol a lélek súlypontja, odaterelődik minden figyelme és minden szeretete.

Ha szereti a testet, testi életet él és az anyagvilág természetete bontakozik ki szellemi erőinek hatása alatt.

Ha szereti a szellemi világot, akkor a szellemi világban marad és annak értékeit tárja föl.

A keleti népek a szellembe mélyültek és Istentől ihletett lelkük a vallások, a hitek szökőkútja volt.

A görög nép szelleme a természetbe meredt és a természet művészi formáit és csodás bölceletét tárták föl.

Kelet idealista, Nyugat inkább materialista.

Kelet népeinél hiányzik a természet okos látása; Nyugat népei pedig sokszor vakok a szellemmel szemben.

Keletet a természet felfedezése, meglátása, a józan materializmus gyógyítja majd ki nyomorult idealizmusából és lelki nyugalmából.

Nyugatot pedig az idealizmus menti meg az anyagelvűségtől.

Krisztus szelleme dacára a test bölcelete Nyugatról ered.

A gyönyörű, a hatalmas és a termékeny természet dacára a szellem bölcelete Keletről származik.

A vallások bölcsője Kelet.

A természettudomány, a művészet és a tudományos bölcelet bölcsője Nyugat.

Amilyen a szem, olyan a bölcelet. A lélek gazdagsága és misztikus élete Nyugaton és Keleten ugyanaz. Csak a szem más.

Nyugat szeme természetlátó szem. Kelet szeme Istent és a szellemi világot néző szem.

A nyugati ember szeme a végesre, a keleti a végtelenre tekint.

A nyugati ember a végestől jut el a végtelenhez, a keleti a végtelentől a végeshez.

Aristoteles a mozgásról a mozdulatlanhoz ér el, aki az első mozgató, Isten!

Buddha a mozdulatlantól a mozgóhoz, a jelenségekhez, amelyek összege a világ, mint jelenség.

Nyugat szellemében a természet csilingel. Kelet népében pedig Isten sugalmaz.

Mind a két szemlélet a lélekből fakad, csak lelki érdeklődésük és nézőpontjuk más.

Az egyik a testen át ér el a szellemhez, a másik a szellem közvetlen látásán át a természethez.

Nyugat tudja, hogy a természet valóság és oly sokszor tagadja, hogy a szellem is valóság.

Kelet tanítja, hogy a szellem a valóság, a természet csak jelenség.

Nyugat öröme az arany, Kelet öröme a bölcsesség.

Nyugat is, Kelet is túlzásokba merültek.

Nyugat szellemét lenyűgözte a túlzó anyagiasság. Kelet szellemét pedig megdermesztette a túlzó lelkiesség.

Nyugat, Rómával élén az arany fensége nevében kiszákmányolta és rabszolgaságba hajtotta a népeket. Hiszen itt egyedüli valóság a vagyon és a jólét. Carpe diem.

Keleten ellenben a maharadzsa, az előkelőek, a felsőbb-rangú kasztok a szellem nevében dermesztik meg a páriák sorsát. Hiszen fő a jelenségbe való megnyugvás, mert jutalma gyakor a felsőbb sorba való felemelkedés és a végtelen.

Nyugaton is, Keleten is az élet végül anyagelvűségbe torkollik.

Íme, ez a jelen!

Isten azonban megkönyörült az emberiségen és elküldte Fiát, hogy az emberiséget megváltsa.

Megváltsa Nyugatot az anyagelvűségtől és Keletet a lélek babonáitól.

Megváltsa itt a lelket a testtől, ott pedig a testet a lélektől.

Hirdesse *itt* a szellem fönséget, ott meg tanítsa az anyag valóságát.

Krisztus épp úgy szerette a testet, mint a lelket. Épp úgy megváltotta a természetet, mint a szellemet.

Testbe öltözködött, hogy megdicsőítse a testet. A test hozzája magasztosult, hogy méltó legyen a szellemhez.

A szellem leereszkedett az anyaghoz és az anyag át-szellemült a szellemhez.

Krisztus jelenti az idők teljét. Mert a múlt elérte célját, mikor kiélte magát. A jövő meg megkezdi pályafutását, hogy elérje célját.

A sapientia carnis átmagasztosul és a sapientia Christi alakját ölti föl.

A test bölcselete már csak az időé; Krisztus bölcselete az örökkévalóságé.

Hiszen idő csak ott van, ahol test van. A szellem művei tér- és időfölöttiek.

A világ végén nem leszen idő; a szellemi világ hajnalán csak örökkévalóság léssen.

Nyugat bölcselete az idő bölcselete. Istenei nagy emberek. Zeus Kronos székébe ült és Prometheus tudja, ki foglalja el Zeus székét. Az istenek is halandók. Krisztus azonban tanítja: én vagyok a halhatatlanság.

A világ is mulandó. Az anyag akár atomokból, akár erőkből áll, szétmorzsolható és romlandó.

Krisztus a görög lélekkel szemben új eget és új földet hirdet.

A lélek halandó, vagy egyáltalán nem is létezik, mondja a görög bölcsesség. Igaz, hogy Sokrates, Plato és Aristoteles tanítják a lélek létét, halhatatlanságát, de tanaik részben homályosak, részben hiányosak. A tömegre nem hatottak. A kiváltságos elmék meg más utakra tértek. A három nagy bölcselő inkább szolgált bevezetésül a kereszténységnek, mint a görög-római szellemnek,

A három nagy bölcselő sok belső ellentmondását vagy újszerűségét a görög-római lélek nem szerette. A keresztény szellem azonban a saját képére átalakította.

A görög lélek vagy pantheista, vagy materialista. Szemében vagy a szellem, vagy az anyag örökkévaló. De nem mind a kettő.

Az ember — mondja — halhatatlan, de milyen alakban? Van-e jövő élet? Van-e feltámadás? Mi az ember rendeltetése? Van-e végzet? Milyen az Isten? Milyen az embernek Istenhez való viszonya? Mi az egész szellemi világ, ha még az istenek is a végzet hatalma alatt állanak?

A történelem megmutatta! Az istenek meghaltak.

De talán Kelet bölcselete a Végtelennek bölcselete? Ám milyen ez a Végtelen? Valóság-e vagy álm? Végtelen lényi-

ség-e, vagy matematikai fogalom? Valóban inkább csak matematika, mint élő valóság, lényiség, szeretet, jószág vagy igazság.

Nyugaton és Keleten egyaránt minden vallásos eszme homályos, sőt ködös.

Az istenit csak sejtik, de sem meg nem élik, sem meg nem értik.

A istenség léte, a halhatatlanság és a jövő élet reménye, a lélek mélyéről felsugárzó természetes vallással némileg közösek, de az istenség eszméjét mindenütt ugyanazok az örültségek zavarják és mindenütt ugyanazok a tévedések éktelenítik.

Nyugat és Kelet ma is többé-kevésbé öntudatos pantheismus bilincsei között nyög.

Istent a természettel azonosítják s a kettőt egy állagnak tartják.

A természetet istenítik. Istent anyagiasítják.

Istent a természet véges erőibe feloldják, a természeti erőket viszont isteni személyekbe öltöztetik.

Valami alakban a végzetet mindenütt ma is hirdetik s a végzet, mint a jelképes kígyó teste, merev és át nem szakítható körben magábazárja az isteneket, az embert, a természetet, szóval az egész világegyetemet.

Nyugaton a testnek bölcselete ma is a lelket a természet járma alá helyezi, Istenhez fel nem emeli. Keleten viszont az Istenhez való felemelkedés a semmibe való elmerülés. Istent nem ismerik.

Sem ott, sem *itt* Isten nem az igazságnak, a reménynek, a szeretetnek, a vigasznak eleven és közvetlen kegyelemforrása.

Az egész világ ma is hiábavaló és haszontalan halhatatlanságról vagy lélekvándorlásról álmodoz. A feltámadás és az Istenben való örök élet ellenben ismeretlen fogalmak.

Valamennyi nép bölcselete ismeri ma is a kasztrendszer, a rabszolgaságot, az emberölést és a feslettségét.

Olyan erkölcstelenséget, amelytől az ember megborzad, ha Szent Pál leveleit a Rómaiakhoz olvassa; de akkor is elszörnyülködik, ha a napi újságját olvassa,

A sapientia carnis a romlott emberi elme, a bűnös szív és a gonosz akarat tökéletes kifejezése és minden emberi bölcsesség csődje.

És ebbe a hihetetlen értelmi és erkölcsű elfajulásba kiáltotta be Szent Pál hajdan, de szavai még most is hangzanak.

„Krisztus küldött engem az evangéliumot hirdetni, de nem bölcselkedő ékesszólással, hogy Krisztus keresztje erejét ne veszítse.”

Mert írva van: „Elvesztem a bölcsék bölcsességét és az okosok okosságát elvetem.”

„Hol a bölcs? Hol az írástudó? Hol a világ kutatója? Nem tette-e Isten csúffá a világ bölcsességét?”

„Mivel ugyanis a világ az ő bölcsesége által Istent az ő bölcsességében meg nem ismerte, tetszett Istennek a hit-hirdetés balgasága által üdvözíteni a hívőket.”

„Mert a zsidók jeleket kívánnak, a görögök meg bölcsességét keresnek.”

„Mi pedig a megfeszített Krisztust hirdetjük... Krisztust, az Isten erejét és bölcsességét.”

„Mert az Istentől származó balgaság bölcsőbb az embereknél és az Istentől származó gyengeség erősebb az embereknél.”

„Bizony a test szerint nem sokan vannak bölcsék... s azért a világ szemében eszteleneket választotta ki Isten, hogy megszégyenítse a bölcsüket... hogy az ember se dicsekedhessek az ő színe előtt.”

„Ti pedig Ő általa vagytok Krisztus Jézusban, ki nekünk Istentől bölcsesség és igazság; megszentelés és váltság lesz, hogy amint írva van, aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.” (I. Kor. 3. 17-31.)

Szent Pál a bölcsék között hirdeti a bölcsességét, de nem a „test szerint”, hanem Krisztus szerint, aki nekünk „Istentől bölcsesség”.

Bár ez a bölcsesség időben lép a világ színterére, de öröktől fogva való. Ezt hirdeti Szent Pál

Mi tehát beszélünk bölcseségről, de nem ennek a világnak, nem a világ nagyjainak bölcseségéről, mik elmúlnak, hanem beszélünk Istennek titkos elrejtett bölcseségéről, amelyeket Isten a világ kezdetétől elrendelt a mi dicsőségünkre; melyet a világ nagyjai közül senki meg nem értett, mert ha megértették volna, akkor a dicsőség Urát soha meg nem feszítik.

Nekünk azonban Isten kijelentette az ő Lelke által, mert a Lélek mindent átkutat, még az Isten mélységes titkait is, (U, o, 2, 6-10.)

Úgy tekintsen tehát bennünket mindenki, mint Krisztus szolgáit és az Isten titkainak sáfárait, (U, o, 4, 1.)

Az Úr Jézus maga volt az élő Isten bölcsesége és e bölcseség mint élet sugárzott belőle.

Ennek az isteni bölcsességnek sáfára, hirdetője és harsónája Szent Pál; az isteni titkok lefátyolozója Szent Pál; az üdvösség lánglelkű hirdetője Szent Pál,

Az isteni élet eleven valósága az Üdvözítő az isteni élet bölcselője Szent Pál,

Aki élni akar, kövesse az Úr Jézust, Aki érteni óhajt, hallgassa Szent Pált,

A test bölcselete leáldozott; a lélek bölcseletének hajnalpírja már felderengett.

Krisztus élete megváltoztatta a világ életét. Bölcselete megújította a bölcsék értelmét.

Tetszett Istennek és elküldte szent Fiát, hogy mint ember, életében mutassa meg, milyen az új teremtmény, a nova creatúra élete és bölcsesége.

Tetszett az Istennek és az ő Igéje útján akart mindent megújítani Krisztusban és minden bölcseséget átépíteni,

A test bölcsesége elenyészik, mert véges; Krisztus bölcsesége örökké megmarad, mert végtelen,

A test bölcselői, „a világ nagyjai.” mind „elmúlnak”, A Lélek bölcselőjének szavai még akkor sem múlnak el, ha az ég és a föld elmúlnak.

A véges dolgok és gondolatok elenyésznek, a végtelenek mindig újak maradnak.

Idő múlik idő után; az örökkévaló örökké fiatal.

Ki mondhatja, hogy Krisztus elavult. Isten nem öregszik.

Ki mondhatja, hogy az új teremtmény elavul, hiszen Krisztus él benne. Krisztus nem öregszik.

Az új teremtmény nem az idő; ő az örökkévalóság fia.

Az új teremtmény nem a ma vagy holnap, hanem minden idők gyermeke.

Az új teremtmény nem időbeli fogalom, hanem a magát Krisztusban mindig megújító eleven valóság, eleven ember.

Az új teremtmény bölcsesége nem Nyugat vagy Kelet bölcsesége. Hanem Isten öröktől fogva elrejtett bölcsesége.

A test bölcsesége, mint a divat, változik. A szellem bölcsesége, mint Isten, változhatatlan.

Az új teremtmény hite és bölcsesége két ragyogó szem kivillanása, a világba való fénylővélése. Ezt a hitet és ezt a fényt megérik és felfogják azok, akik nem a test vágyaiból, hanem Istentől erednek.

„Isi én kegyelméből vagyok, ami vagyok.”

Az új teremtmény Isten kegyelme. Az új teremtmény: lélek Istenben és Isten a lélekben. A lélek mélységes mélye nyitva Istennek és Isten mélysége nyitva a léleknek. A lélek zárt kertje Isten szentélye: Isten szentélye meg a lélek csendes otthona.

A lélek imája Isten dicsősége; Isten dicsősége a lélek lelki eledele.

A szeretet Istent a lélekben tartja; Isten szeretete a lelket a Végtelenben boldogítja.

A szeretet az ember lényegének teljes odaadása; Isten szeretete a kegyelmeknek kútfeje a lélek lényegében.

A szeretet a jószág szakadatlan megújulása; a kegyelem az erők örök megújulásának a forrása.

A szív az ember életének folytonos mozgatója. A kegyelem a szív erőteljes lendületének megújítója.

A szerető lélek mindig fiatal; Isten kegyelme a szeretet lelkét ifjítja.

Aki mindig szeret, mindig ifjú. Isten kegyelme a szeretetet frissíti és az életet fiatalítja.

A bűnös bánattal vallhatja: az állatiság erőimet felőrölte. A szent örömmel énekelheti: Isten, „ki megörvendezetted ifjúságomat...”

A bűnös zokogva bánhatja, hogy a *gonosz lélek szelleme* megtörte. A szent tiszta szívvel sóhajtja: Isten kegyelme felemelt.

Amint a véges nem szakadhat el a végtelentől; úgy a végtelen örökké magába zárja a végest.

A lélek ősi szellemi erői a végtelenből ifjúinak; a végtelen erői a szellemben gyulladoznak.

A végesnek a végtelen a támasza, a végtelennek a véges a gyámoltja.

A véges nem menekülhet a végtelentől; a végtelen nem hagyhatja el a végest, mert a véges a végtelenben van.

Amily mértékben tapad a kicsiny a nagyhoz, oly mértékben öleli át a nagy a kicsinyt.

„Eljött az idők telje és megjelent az Üdvözítő kegyelme minden embernek” és minden embernek fel kell emelkednie az Ő kegyelméhez.

Eljött, hogy kedves népet készítsen magának; el kell tehát Hozzá mennünk, hogy az ő kedves népe legyünk.

Eljött, hogy a „Szentlélek újjászüelő és megújító fürdője” üdvözítsen minket. Vágyódnunk kell tehát, hogy a Krisztus révén ránk árasztott kegyelem folytán az örökéletnek reménybeli örökösei legyünk.

Le kell vetni az állatembert és magunkra kell öltetni Krisztust.

Mert nincs más üdvözítő név az égen és a földön, csak Krisztus neve. Nincs más kegyelem, amely megszentelne, mint Krisztus kegyelme.

Az ő kegyelme révén vagyok, ami vagyok, mondja Szent Pál: az ő kegyelme révén vagyok, api vagyok, mondja az egész emberiség és minden új teremtmény.

Az idők teljén mondja az Apostol: íme, itt az óra, hogy a bűn álmából felserkenjünk! Serkenjünk fel mindannyian, mondja azóta minden jámbor lélek és minden új teremtmény.

Mihelyt felserkenünk, a lélek misztikus erőiben megzsendül a kegyelem éltető lehellete. Mihelyt a bűn álmaiba merülünk, kialszik a lélekben Isten tüze.

Isten kegyelme felfokozza a szellem fenséges erőit; a bűn égető lehellete elfújja a kegyelem lámpását a szellemben.

Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön. Az embernek akarnia kell, hogy az üdvösség minden áldásában részesüljön.

Az élet születés, munka és halál. A lelki élet is újjászületés, üdvözülés és élet. Vagy bűn, megrögződés és enyészet.

A külső világot a lélek erői mozgatják; a belső világot is lelki erők alakítják.

A szellemi világ mélyén vagy Krisztus, vagy a démon dolgozik. Az új élet és a régi élet Krisztus, illetőleg a démon műve.

Új ember! Serkenj fel és szídd magadba Krisztus kegyelmét. Üdvözítői segítsd az embert, mert nálad nélkül semmit nem tehetünk.

Ha a mező ugarát taposod és arcod verejtekével keresed kenyered: Nála nélkül semmit sem cselekedhetsz.

Ha műhelyedben szerszámaid között fáradozol: nála nélkül semmit nem cselekedhetsz.

Ha irodában töröd az eszedet és gyártod az aktákat: nála nélkül semmit nem cselekedhetsz.

Ha lelked szárnyakat ölt és gondolataidat költeménybe képbe, szobnrba vagy zenébe foglalod: nála nélkül semmit nem cselekedhetsz.

Ha felveszed papi ruhádat és a szentmisét bemutatód, vagy a szentségeket osztod ki: nála nélkül semmit nem cselekedhetsz.

Ha még úgy magad szeretnél is dolgozni, Isten kegyelme nélkül semmi sem vagy, mert minden elégséges erőnk (omnis sufficientia nostra a Deo est) Istentől ered.

Máskép működik azonban Isten Péterben és máskép Pálban.

Amily mértékben támaszkodik a lélek Istenre; oly mértékben támogatja Isten a lelket.

Amily szeretettel tekint a lélek Istenre, oly szeretettel tekint Isten a lélekre.

KérjeteK és adatik nektek. KérjeteK többet és több adatik nektek. KérjeteK több bensőséggel és bensőségebb forrás nyílik föl lelketeKnek.

Az anyagi világban Isten kegyelmét nem mindig érezzük feltűnően. A szellem mélyén Isten kegyelme mindig feltűnően és föltétlenül tapasztalhatjuk.

A sorsjátékot talán nem nyered meg; de lelkeK játékos kérését mindig megnyered.

A bizalom Isten bizalmát rád tereli; a kételkedés az ő jó-ságát visszatartja.

Amilyen az emberi élet, olyan az emberiség élete.

Az ember nem újulhat meg Krisztus nélkül; de az emberiség sem dobhatja el régi öltönyét Krisztus nélkül.

Az ember szellemi erőit Krisztus isteni lelke erősíti. Az emberiség szellemiségét is a megszentelő Lélek fejleszti.

Krisztus imádkozott az apostolokért: Szenteld meg őket igazságban. Krisztus imádkozott az egész emberiségért Istenhez: „hogymindazoknak, akiket neki adott, örök életet adjon⁴..

A szellemi erők Isten kezében vannak és Isten áldó keze erőink felett lebeg.

Add Uram LelkeKed, hogy megismerjük, mire képes az ember, ha LelkeKed telje benne van. íme, Uram, itt a lelkeK, hogy LelkeKed telje benne győzedelmeskeKdjék.

Minden jó gondolat a jó lélekből fakad és minden jó léleK a Szentlélekből árad.

Annyi kegyelemmel világosítottál már meg, add hát meg-értenem most már teljesen, milyen az új teremtmény a lényegében.

Te teremtetted a lényegeket; Te teremtetted az új ember-lényegeket is.

A te gondolatod legyen az én gondolatom.

Nova creatura

Az evangélium jó hír. Jó hír a jó embereknek. Új hír az új embereknek.

A régi, állati ember kora lejárt; Isten Fia új szövetséget, új törvényt, új hírt, új lelket hozott. Mindent megújított önmagában. Az ő szellemében, vérében és tanításában megifjodott ember az új ember, az új teremtmény.

A régi ember is Isten teremtménye; de ez a teremtmény *hússá*, „caro”-vá fajult. Túlsúlyba jutott benne az állati, az ösztönösen *érzéki*. Kiszállt belőle a szentség, a szellem, az isteni jelleg.

Bár a kultúra egyre megújult, bár az emberiség eszménye folyton felfrissült, a régi ember mindig megmaradt, sőt állati természete egyre süllyedt. Az ifjú népek új fegyverzettel léptek ugyan az élet színpadára, de ez a fegyverzet állati testet, állati ösztönöket takart és állati művelődést alkotott.

Az ókorban a testből és a szellemből alkotott ember testiége élte ki magát. A test erői futották ki pályájukat. A szellem isteni erői mély álomban pihentek.

Az Üdvözítő a lelket ébresztette fel. „Mert mit használ, ha az ember az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja.” „Nem több-e a lélek, mint a test?”

Az újkor, Isten örök gondolatai szerint, a szellemnek a kora.

Az újkor az állati ember letűnése és a szellemi ember tündöklése.

Bár így lenne.

Mert egy korszak sem ugrik elő készen, csak az eszmény csillaga ragyog fel hirtelen.

Epifánia új csillaga az új Krisztus csillaga. Az új csillag viszont az új idők csillaga.

A csillag megjelenése meglepetést *keltett* és új reményeket ébresztett. A csillag megjelenését Krisztus megjelenése követte. Krisztus élete Isten nagy művét befejezte; de a mű a maga életét csak akkor kezdte.

Amíg a csillag ragyog, hirdeti az Üdvözítő művét. Amíg a csillag ragyog, hirdeti az ember kötelességét.

A csillag folyton fénylik; a kötelesség folyton kezdődik. Az élet szüntelen megújul; az új élet új erővel buzdul és Krisztus eszménye szüntelen megújul.

Az ember türelmetlen és gyermekes szenvedéllyel kérdi: mikor valósul meg az új ember?

A felelet egyszerű.

Jézus hivatásának eleget tett. Az ember kötelessége már nem az ő kötelessége. A kincs *itt* van. A tan közöttünk él. A kincset mi kamatoztatjuk; a tant lelkünkben mi valósítjuk meg.

Jézus hivatásának eleget tett. Az ember természete azonban nem pillanat alatt módosul. A történelmi erők nem máról holnapra alakulnak át. A megváltás folyamata időben addig tart, amíg idő lesz.

Jézus hivatásának eleget tett. De a konkolyhintő ördög is ébren van és ahol az Üdvözítő igéje kikel, oda hinti ő is a konkolyt.

Ami időben folyik, az *idő* mostohaságát szenved. Ami véges lények közé kerül: az a végesség keserű sorsát éli. Tudta ezt az Üdvözítő és tudták az apostolok is. Tanításaik ezt a nagy meggyőződést tükrözik. Tehát mi sem türelmetlenkedjünk.

Az új ember ideje megérkezett és a megvalósulásának ideje nem szünetel.

Az új ember folyton valósul és soha idejét nem múlja.

Idejét csak az múlja, ami az idő hatalma alatt áll.

Az idő hatalma alatt állanak az ember gondolatai, tervei és eszményei. Isten gondolatai, örök tervei azonban tér és idő fölé szárnyalnak.

Tér és idő fölé szárnyal tehát a krisztusi új ember, mert ez az ember Isten gondolatából pattant ki.

Tér és idő ereje pusztítja azonban az emberi eszményeket; mert minden emberi eszmény ép oly véges, mint maga az ember.

És mert a véges ember eszményei végesek, azért ezek a véges eszmények a történelem folyamán felhőbe homályosíthatják Isten eszményeit is. A felhők azonban szétoszlanak, Isten eszményei tovább ragyognak.

Isten eszményei tovább ragyognak, ha pl. a bolsevista. szellem még úgy átépíteni törekszik is az ember örök természetét. Ha még oly gyűlölettel igyekszik is kigyomlálni minden szellemi erőt és eszményt a lélekből.

A bolsevizmus nagy harca ébren tartja a tudatot, hogy Isten nagy hatalom. Ágyúval nem lövünk verébre! Nagy hadsereggel csak nagy hatalom ellen indulunk. A sátánizmus küzdelme a sátán bukásával fog végződni. És ha szétoszlik majd a háború füstje és a puszkapor felhője, ismét előragyog Krisztus csillaga az új teremtmény: az örökké új isteni ember.

Új teremtmény. íme, itt az ideje, hogy az új ember jellemrajzát a Szentírás szellemében vázoljam. Itt az ideje, hogy az új teremtmény krisztusi arcát és ez arcon Isten örök fényét ragyogtassam. Nem a történelmi idők divatos emberképését rajzolom. A divatos emberek a divat változásai szerint születnek és kimúlnak. Ami divat, az mind időszerű és nem örökkévaló. Isten új teremtménye ellenben folyton új, ha öröktől való is az eszménye. Milyen hát ez az új ember?

1. Az új ember szellemember.

Krisztus a szellemet ébresztette föl álmából. A szellemet öntudatra keltette.

A szellem a szellemi világ polgára. A szellem itt, a testben, elmerülhet ugyan a test érdekeibe. Azonosíthatja magát a test állati életével. Megszűnhet szellemi életet élni. De a szellem mindig szellem. Hány kiváló szellem sorvad el a test gondjai közötti Hány lángelme pusztul el, mert szárnyait lenyírják!

A régi idők emberei, urak és rabszolgák, a test erőinek vonalában éltek.

Krisztus a szellemet szabadította fel. Lélek az Isten és akik őt imádják, lélekben imádják. Szellem az ember javarésze, akik élnek, szellemben éljenek.

Krisztus is szellemember. Testet öltött, hogy a testben, mint szellemi ember jó példát mutasson nekünk.

A Szentlélek szellem. A szellemet csak Szellem taníthatja. Azért tanít bennünket a Szentlélek.

Az apostolok szellemiek és azért az Úr Jézus barátai. Jam non dicam vos servos.

Szellemiek és azért imádkozik az Úr Jézus: Én ő bennük vagyok, te meg énbennem, hogy tökéletesen eggyé legyenek... és szereted őket, amint engemet is szeretted... És megismerttettem velük a te nevedet s meg is fogom ismertetni, hogy a szeretet, amellyel engem szeretted, bennük legyen és én őbennük.

Krisztus követői is szellemiek, hiszen „mi nem a világ lelkét nyertük, hanem azt a Lelket, mely Istentől van, hogy megtudjuk, mit adott nekünk az Isten”. Isten szellemi ajándékait, kegyelmeit csak szellemmel fogjuk fel.

Testvérek, mondja Szent Pál, ti szellemiek vagytok... viseljétek tehát egymás terhét és úgy teljesítétek Krisztus törvényét.

A szellemi ember a szellem módjára viselkedjék.

A szellemi ember igényei szellemiek. Keressétek Isten országát s a többi mind megadatik nektek. Ne törődjétek elsősorban a testtel és a testi kultúrával; hanem törődjétek a szellemmel és annak javaival. Atyátok tudja, mire van szükségetek? Keressétek először az ő országát. „Ne féljétek, kis nyáj — mondja apostolainak —, mert úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országát. Adjátok el, amitek van és adjátok alamizsnának. Csináljatok magatoknak el nem avuló erszényeket, kimeríthetetlen kincset a mennyben, ahol tolvaj nem férhet hozzá, sem moly nem árthat neki. Mert ahol a kincsetek, ott a szívetek is.”

A szellemember szíve a szellemek honában, az érzéki emberé az érzéki világban vagyon.

A szellemi ember szellemmel éljen. Emelkedjék a test fölé és a maga tiszta elefántcsonttornyában élje szellemiségét.

A testi lélek a testre, az anyagra, a külső világra figyel. A külső univerzumból szerez tapasztalatokat, gondolatokat, tudományt: a világ tudományát. A szellemi ember ellenben a maga gazdag világába mélyül: ebbe merül el; ezt figyeli, ezt lesi el, innen meríti a szellemi élet tudományát.

Testünk révén a nagy testi világgal, szellemünk révén a szellemek otthonával és az otthon királyával, Istennel érintkezünk.

Nem túlzok. Ismétlem, amit már többször elmondtam.

Igen, mi a szellemekkel és a jó Istennel kegyelemteljes szövetségben élünk. Lelkük lelkünkhez szólnak; gondolataik, sugalmazásaik gondolatainkba szövődnek. Az Úr Jézus tanítói működését a Szentlélek folytatja. A jó angyalok sugalmi az őrzőangyalokéval oktatnak.

Nem szimbolikus, jelképes az én vallomásom, hanem tiszta meggyőződés.

Mi azonban valahogyan másképp gondolkodunk mint hívő vallásos lelkek és másképp, mint tudósok. Mi a „Jöjj el, Szentlélek Úristen” énekével felsóhajtunk; de ezt a sóhajt tudományosan nem gondoljuk át. Mi *hisszük*, hogy az Isten Lelke a lélekhez hajlik; de nem kívánjuk *tudni*, miként ihlet a Lélek?

Amit a szellemről tudok, azt én vallom is, hiszem is gyakorlati életemben is.

Az emberi szellem működésének sugárköre túlnő az agyon és túlfeszül az érzéki világon. A szellem az aggyal a földi tudásnak a körét teremti. A szellem az agyon túl és fölül a mennyei tudatban nő föl. Szellemünk egyik oldala az érzéki világgal, a másik a szellemi világgal érintkezik. A szellem bizonyos erői a tér és az idő kereteiben működnek; más erői a tér és az idő fölött a tértelen és időtlen létben érvényesülnek.

Mélyen az ember lelki világában van a küszöb, amelyen innen, mint emberek, és amelyen túl, mint szellemek működünk, hatunk és hatásokat felfogunk.

Az új teremtmény szellemi ember.

Az új teremtmény ne csak higgye, hanem öntudatosan élje is a szellemi életét. „A *néma* csendben és az éj kellős-közepén a te hatalmas szavad, uram, a királyi trónusokról szállt hozzám”, írja a bölcsesség könyve.

A patriárchák és próféták, a gyermekek és a felnőttek, Uram, hallották szavaidat, mert lestek sugalmaidat. Mert tudták, hogy szólsz hozzájuk. Mi kevésbé figyelünk rád és azért nem is halljuk, amit mondasz. De kell figyelnünk és akkor meghalljuk szózatodat.

Minden látás látni vágyás; minden hallás hallani vágyás. Csak aki vágyódik és a ki neki is feszül, az tanul meg látni és hallani.

A szellemi embernek új iskolába kell benyitnia; az Úr Isten iskolájába.

A gondolkodást, az elmélkedést és a szemlélődő felszárnyalást csak a jó Isten iskolájában tanulhatjuk meg.

Dornachban és Darmstadtban az új spiritualisták és antropozófusok is rájöttek már erre és buzgón gyakorolják magukat az összeszedettségben, az elmélkedésben és a szemlélődésben. Ám ezek a buzgó lelkek csak a lélek természetes erőivel igyekeznek azokat a hegyeket megmászni, amelyekre csak a kegyelem szárnyai ragadnak fel. Igaz, hogy a szárnyak a testhez, a természethez tapadnak; de a test a testi szárnyak dacára is súlyos és gyenge. „A lélek ugyan kész, de a test erőtlen.”

Az új teremtmény, mint a kegyelem birtokosa, kegyelmi szárnyakat kap és úgy röptül a szellemi lét tiszta mezőire. És ha oly sokan természetes úton kívánnak szárnyalni, nem kell-e a szellemi embernek ugyanazon vággyal vágyódni -?

A kegyelem sohasem meddő. Aki a szellemi világgal közeledik és onnan tanul, az áldással és gazdag lélekkel tér majd vissza. Ha a földi élet tapasztalatai természetes eszünket és

ismereteinket *gazdagítják*, a szellemi világ élményei szellemünket és természetfölötti tudásunkat duzzasztják. A föld földi bölcseséggel, a szellemvilág mennyei bölcseséggel ékesít. A föld az okos ember értelmét is eltompítja; az ég a gyermek eszét is felfényesíti.

Az emberi bölcsesség többnyire „rábeszélő ékesszólásban”, a mennyei bölcsesség „a léleknek és az erőnek megmutatásában” nyilvánul. Így válnak a gyermekek lángésszé, a lángeszűek pedig gyermekekké.

Valaki e gondolatokkal szemben felhozhatná: tudja-e a szellemi ember, mikor kap kegyelmet, sugalmat a jó Istentől vagy a jó lelkektől?

Némelyik tudja, némelyik nem. Tudja az., aki mélységesen ismeri önönmagát, lelkét és a lelkéből eredő ismereteket. Nem tudja, aki soha ilyesre nem gondol.

Ámde ez minden megismerésben így történik.

Ismereteink egyrészt pl. a külső világból, másrészt saját értelmünkéből (lelkünkéből) erednek. De hány ember tudja megkülönböztetni ismeretének tárgyi elemeit az alanyiaktól? És hány ember tudja megmondani, hogyan működik ismeretszerzés közben a lélek és hogyan működnek érzékei?

Vannak ötleteink, termékeny villanásaink, amelyeknek olykor ismerjük a gyökerét, máskor meg nem. Pedig az ötletek sokszor a kegyelem gyermekei.

Finom megfigyelés, lelkünk gondos tanulmányozása derít fényt arra, hogy mikor vagyunk mi magunk az alkotó elmék és mikor vagyunk azonban hangfogók a kegyelem rendjében.

A mai korban sok-sokezer szellemhívó ember érzi, hogy ő gyakran csak médium, tehát eszköz a szellemek kezében és mégis kívánja, hogy mint médium, a szellemi világgal még bensőbb kapcsolatba jusson. Viszont a szellemi ember is, aki hiszi és vallja a Szentek egységének tanát, méltóképpen igyekezzék arra a kegyelemre magát kiképezni és vágyódják a diadalmas Egyházzal szellemileg érintkezni.

2. Az új ember szent ember.

A szellemisség nem öncél; a szentség azonban öncél.

Szellemiek legyünk, hogy szentekké fejlődhessünk. De legyünk még szentebbek, hogy még szellemiebbekké lehessünk.

Az ember Isten képmása; a képmás tehát követi a példaképet.

Azért mondja az Úr: Szentek legyetek, mert én is szent vagyok. S azért buzdít Szent Péter: az Úr Krisztust szenteljétek meg szíveitekben.

Az ember imádottja az Úr; az Úr dicsősége pedig az szent. „Csodálatos az Isten az ő szentjeiben.”

A bölcs ember még nem szent; a szent azonban bölcseségben marad, mint a nap.

Azért mondom, hogy a szellemiség nem öncél, de a szentség öncél.

Krisztus akkor követelte a szentséget, amikor a világ csodálattal látta, hogy eltűnt a szent a földről és igaz nincs az emberek között; mindnyájan a vér után leselkednek és az ember halálra vadássza atyjafiát. (Mih. 7. 2.)

Krisztus akkor mondta: legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes, mikor eltűnt a szent földről.

Amint Isten a szentség forrása, épúgy a szentek a szent élet buzdítói.

A szentekkel szent legyen. (Zsol. 17. 26.)

A szentek a föld sava; a kovász: az éltető levegő; a hegyre helyezett gyertya stb.

Szent Pál a keresztényeket egyszerűen szenteknek nevezi.

Üdvözlétét küldi Rómába a meghívott szenteknek (Rom. 1. 7.) Korintusba, a Krisztus Jézusban megszentelteknek, a meghívott szenteknek. Egy másik alkalommal ismét köszönti az összes szenteket Korinthusban, a levél végén pedig tudatja, hogy a közelében lévő *szentek* is üdvözlétüket küldik. Az efezusiakat buzdítja, hogy szentek és szeplőtelenek legyenek. Hálát ad a kolosszabeliekhez írt levelében az Atya Istennek, ki bennünket a szentek osztály részére méltatott a világosságban... aki Krisztusban kibékített testi halála által, hogy szentekké tegyen az ő színe előtt. A filippieknek meg

utasítást ad, hogy „köszöntsétek minden szentet Krisztus Jézusban”, (4, 11.)

Keresztény és szent egyet jelent. Az állati ember fertőzött; az új ember szent. Az új ember csak szent lehet és csak a szent új ember,

A vad tőből vadóc nő: a nemes tőből nemes növény,

A keresztény törzse Krisztus,

Krisztus a szőlőtő, mi a szőlővessző.

Krisztus a gyökér, mi a hajtások.

Krisztusban gyökerezni, annyi mint szent gyümölcsöt teremni,

„Maradjatok én bennem, én pedig ti bennetek,” Ezek a szavak nem szótári üres szavak, hanem tények, erők és élet-fakasztó ígéretek. Sorsdöntő lépések. Kilátások az élet vagy halál felé.

Ám a keresztény, aki megmenekült a halál árnyékából, csak szent lehet. Különbözik nem keresztény, nem Isten fia. Nem Krisztus gyermeke.

A keresztények egymás között nemcsak testvérek, hanem szent testvérek, mert ők „a mennyei hivatás részesei”. Sőt részesei Krisztusnak, ha az általa megkezdett alapon mindvégig megmaradnak”. (Jud. 3. 14.)

A szent jelző nemcsak olyan kedveskedés, hanem a lelki tényállás kifejezője. Akiben nincs meg a lelki alap, az csak álszent, de nem szent.

A szent az a jó anyag, akiben Krisztus újjászületik és aki Krisztusban újjászületik.

Szent Pál nemcsak azt mondja: Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él én bennem. Hanem azt is követeli, hogy öltük magunkra Krisztust.

A szülő büszke gyermekére, mert benne tovább él. A gyermek büszke apjára, mert apja fia.

Akit követünk, az él bennünk. Követed Krisztust: Krisztus él benned. Követed Lenint: Lenin él benned. Követed a letűnt századot: az él benned. Követed az új szellemet: az él benned. Ki mit szeret, azzá lesz.

Szereted Krisztust, Krisztussá válsz. Szereted a démont: démon leszesz magad is.

Nem szavakkal játszunk, mikor Isten fiai akarunk lenni.

A szent a szentet szereti, a gonosz a gonoszat. A szent megszentel, a gonosz megront. Új ember vagy? szent vagy! Régi ember vagy? gonosz vagy!

A bűnös a bűnösnek tagja.

A szent Krisztus testének tagja.

A szentek pedig mind Krisztus testének tagjai. A szentek egy testet alkotnak, melynek feje Krisztus.

A szentek között nincs rangbéli különbség. Nincs kisebb vagy nagyobb, nemesebb vagy nemtelenebb, hiszen ők mindannyian a Krisztus. Krisztus lelke élteti Krisztus testét és a test minden kis porcikáját, a legkisebb szentet is.

Senkinek nincs oka büszkélkedni és senkinek nincs oka alázatoskodni. Senkinek nincs oka dicsekedni és senkinek nincs oka irigykedni.

A legszerényebb tag is az egész test javát szolgálja és a legnemesebb tag a megvetett testrészt is élteti.

Sőt Szent Pál szemében is különös eset, hogy „amely tagok a test gyöngébb tagjainak látszanak, sokkal inkább szükségesek és amelyeket a test kevésbé nemes tagjainak tartunk, azokat nagyobb tisztességgel (t. i. ruhával) veszünk körül; és amelyek tisztességtelen tagjaink, azoknak nagyobb tisztességük vagyon. Tisztességes tagjaink pedig semmire sem szorulnak. Isten pedig azért alkotta úgy a testet, hogy amely tagoknak nem volt, annak nagyobb tisztességet adott, hogy ne legyen meghasonlás a testben, hanem a tagok kölcsönösen egymásért szorgoskodjanak. Ha tehát az egyik tag szenved, együtt szenved vele valamennyi tag; vagy ha az egyik tag megdicsőül, együtt örvendez vele valamennyi tag.

Ti pedig Krisztus teste vagytok és egyenként az ő tagjai.”

Krisztus tagjai pedig csak Krisztus lelkéből, erejéből élhetnek. A Krisztusi élet a szentek életforrása és az egyház örökké ifjító életfája. Mindenféle mesterkedés és hűtlenség a halálba visz.

Hiába mondják az új szellemiség hívei, továbbá a spiritiszták, a teozófusok, az antropozófusok, a pünkösdisták és ki tudja még milyen új vadhajtások, mi is keresztények vagyunk; mi is Krisztust követjük. Sajnos, ti Krisztust valljátok, de nem rajta és belőle épültök föl. Ti nem szeretitek fenntartás nélkül Krisztust és csak Krisztust. Ti másfelé is kacsingtattok. Titeket mind megmételyezett valami álkrisztus. Az egyiket Kelet pantheizmusa, a másikat a szellemek rendetlen hite, a harmadikat a természettudomány újabb elgondolásai, a negyediket a bölcselet.

Így történt, hogy a krisztusi alapra rossz házat, rossz vagy felületes lelki épületet építettetek.

„Mert más alapot senki sem vethet, mint amely Krisztus Jézus.”

„Ha pedig valaki erre az alapra aranyat, ezüstöt, drágaköveket, fát, szénát, szalmát épít, kinek-kinek munkája nyilvánvaló lesz. Az Úr napja majd megmutatja, mivel az tűzben fog megnyilvánulni, s a tűz majd kipróbálja, hogy kinek-kinek milyen a munkája. Az, akinek munkája, melyet ráépített, megmarad, jutalmat nyer. Az, akinek munkája elég, kárt vall; ő maga ugyan üdvözülni, de úgy, mint a tűz által”.

Az Úr Jézus az alap. Erre az alapra kiki maga építi föl üdvössége templomát. Az egyiknek háza olyan, mint az arany, a másiké, mint az ezüst, a harmadiké, mint a drágakő. De sajnos, sok emberé csak fából, szénából és szalmából összetákolat ház. És jön az ítélet haragja, a tűz, amely mindent kipróbál. Az arany, az ezüst, a drágakő ellenállanak és lakója házának teteje felett elfut a tűz, a fát, a szalmát és a szénát azonban felgyújtja és lakója maga is csak nagynehezen menekülhet meg a lángokból.

De ha a rossz tanok szalmaházából Isten ereje megment is tégedet, te szegény eltévelyedett lélek, mégis jaj annak, aki megtévesztett. Mert, folytatja Szent Pál:

„Nem tudjátok-e, hogy az Istennek temploma vagytok és az Isten lelke lakik bennetek. Azt pedig, aki az Isten templomát

megrontja, megrontja azt az Isten. Mert Isten temploma szent; ti vagytok az!”

De mikor azok a tévesztők oly okosak!

Szent Pál erre azt feleli:

„Senki se ámítsa önmagát. Aki közületek azt hiszi, hogy bölcs ezen a világon, legyen oktalanná, hogy bölcs lehessen. Mert a világ bölcsesége oktalanság Isten előtt. Mert írva vagyon: Megfogom a bölcseket ravaszságukban. És ismét: Az Úr ismeri a bölcsék gondolatait, hogy hiábavalók. Senki ne dicsekedjék tehát emberekkel. Mert minden a tiétek; ti pedig Krisztusé vagytok”

Ha Krisztusé vagytok, maradjatok az ő szentjeivel, a ti édes testvéreitekkel. Mit portyáztok ott, ahol Krisztus mellett álkrisztusok tanítanak. Mit kerestek ott, ahol keresztények mellett pogányok, hitetlenek vagy álhívők kíváncsiskodnak.

A szentek maradjanak egymás között egy nagy és szent közösségben, a szentek egységében.

A szentek szeressék Szent Pált és a Pálok utódait, akik egy szívvel és érzéssel mondják nektek:

„Mi Isten munkatársai vagyunk, ti pedig Isten szántó-földje, Isten építménye vagytok.”

Ne Blavatskyra, ne Besantra, ne Steinerre, ne Krishna-murtera, hanem Krisztusra hallgassatok.

„Mert megjelent a mi Üdvözítő Istenünknek kegyelme minden embernek, oktatóván minket, — hogy megválthasson bennünket minden gonoszástól és egy tiszta és előtte kedves népet készítsen magának.”

Mi szent nép vagyunk, a „világosság fiai” és a „nappal gyermekei” vagyunk. Nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötét-ségé”, tehát „legyünk éberek és józanok”.

Szívleljük meg e szavakat és még inkább ezt a vesébe nyilalló buzdítást: „A lelket ki ne oltsátok.”

Az idegen tanokkal való kacérkodás pedig kioltja bennünk Isten Lelkét; a Szentlelket, a jó lelket. Elzsibbad a szellem, eltompulnak erői és egy szép napon azt sem tudjuk, kié vagyunk?

Bármily magasra szöknek a lángok, ha azokat fojtogatjuk, végre is csak hamu marad belőlük. Szíved és eszed lángjai is hamuvá szürkülnek, ha nem vigyázol rájuk.

A szentek lelkiadományai.

Az új teremtmény ismerje a Szentlélek adományait, hogy meg ne tévesszék az ördög jelei.

Szent Pál panaszkodik, hogy „a zsidók csodajeleket kívánnak, a görögök meg bölcseséget keresnek”. Korunk okkultistái pedig csodajeleket is és bölcseséget is. „Mi azonban a megfeszített Krisztust hirdetjük, ki, a zsidóknak botrány, a pogányoknak balgaság, maguknak a meghívottaknak azonban — zsidóknak és görögöknek egyaránt — Krisztust, az Isten erejét és az Isten bölcseséget.”

Az új ember is új utakon, a lélek erőit zsarolja meg. Az új ember is új utakon, a bölcseséget támadja meg. A léleknek nem hivatása, hogy a szertelen kíváncsiságot, vagy a féktelen hatalmi vágyat dédelgesse. A bölcsességnek meg nem célja, hogy álcsoaelméleteket termeljen.

Az Úr Jézus megróttá a zsidók csodavárását és elítélte a tudálékosok áltudományát. Boldognak mondotta azokat, akik Tamással szemben csoda nélkül hisznek. És dicsérte azokat, akik mint a gyermekek, egyszerűek és nem körmönfontak.

Az új ember tilos úton halad, amikor vakmerően a szellem birodalmába betör és oly célokra igyekszik az erőket felhasználni, amelyek nem hivatásuk az erőknek.

Az új ember tilos úton jár, ha a természet erőivel visszaél és természetellenes irányban kényszeríti azokat.

Isten úgy a természetbe, mint a lélekbe csodás erőket helyezett, de ezeknek üdvösség és nem kárhozat a hivatásuk.

Az új ember elvesztette az erkölcs és a természetes érzés nagy kincseit és csak egy vágya van: ördögi módon uralkodni az emberek lelkén és a természetén.

Ilyen varázslók, kuruzslók, vagy titkos erőkkel kérkedők minden időben és minden népnél voltak ugyan, de ezeket mind a társadalom egészséges ösztöne, mind az isteni törvények folyton üldözték. A Szentírás Mózesről Szent János titkos jelenéséig bünteti és irtja a titkos erők garázdáit.

Amily nagy bűn a lélek rejtett erőit mutatványokra vagy titkos bűnökre felhasználni, ép oly erény azok áldását elfogadni, velük Isten akarata szerint élni.

Bűn azokat a természetből kizsarolni. De erény a szentség, a hit és a szeretet magasztos hatása alatt azok kegyelemteljes áldásaiban Krisztus tagjait részesíteni.

Az ördög is mutathat jeleket, de ki kívánja azokat? A bűnös is művelhet csodákat, de ki óhajtja velük megmérgezni magát.

Az Úr Jézus élete azonban a csodák sorozata. Nagy műve pedig a csodatevő erők felszabadítása és megszentelése.

Az üdvözítő mondta, hogy a hit hegyeket mozdit el. Hatalmat adott tanítványainak, hogy betegeket gyógyítsanak; a gonosz szellemeket pedig kiűzzék. A tanítványok tényleg az ő nevében jeleket és csodákat műveltek.

A zsenge egyházban csodás volt a lélek erőinek kivirágzása. A szeretet szent lángja a legmagasabb fokra hevítette a szellem képességeit és azok a legcsodálatosabb alakokban ragyogtak föl.

A görögök mint bölcselkedő szellemek tűntek ki. A bölcselő lélek mindent öntudatra igyekszik hozni, mindent megmagyarázni és összefoglalni törekszik. A görög híveket meglepte az a sok csodás lelki jelenség és adomány, amely a krisztusi szellemből és erőből kivirágzott. Főleg isteni tisztelet alkalmával nyilvánultak meg ezek a csodás erők és az egész hitközségre óriási benyomást gyakoroltak. Mégis ezek a lelki adományok (görögül *pneumatica*, ma: *charismata*) gondos elbírálást igényeltek, annál is inkább, mert a görögök isteni tiszteletei is ismerték a jóslást és a különféle varázslást. A korinthusi keresztényeket, akik előbb pogányok voltak, könnyen félrevezethették ezek az álcsodák, amint a mai kereszte-

nyéket is könnyen megtéveszthetik az okkultisták csodás műveletei. A görögök is ismerték a hipnózist, a somnambulizmust és papjaik alkalmazták is azokat. A hívők között is voltak valaha olyanok, akik megengedték, hogy sugalmazás folytán álomba merüljenek és őket is az istenek képeihez cipelték. És ilyenkor olyan események is történtek, mint ma a szellemidéző összejöveleteken. Megtörtént pl. az is, hogy az illető felkiáltott: Átkozott legyen a Krisztus! mint a mai spiritiszta üléseken is.

Szent Pál ezeket a passzív élményeket mind megvizsgálja és elrendeli, ha valamely keresztény elragadtatásba vagy álomállapotban a hitközséghez szól, akkor azt a beszédet jól meg kell mérlegelni. Ha Krisztust gyalázza, akkor az nem a Szentlélek műve. Ellenkező esetben a gyümölcseiről ismerhetitek meg a szellemet.

A szöveg egyébként így hangzik Kor. I. 12:

A lelki adományokra nézve, nem akarom, hogy tudatlanok legyetek, testvérek! Tudjátok, hogy mikor még pogányok voltatok, a néma bálványokhoz mentetek, amint hajtottak titeket. (T. i. a gonosz lelkek.)

Azért tudtotokra adom, hogy senki, aki Isten Lelke által szól, nem mondja: Átkozott legyen Jézus! és senki sem mondhatja: Úr Jézus, hanem csak a Szentlélek által.

A kegyelmek maguk különfélék ugyan, de a Lélek ugyanaz.

És a szolgálatok is különfélék, de ugyanaz az Úr.

És az erőnyilvánítások is különfélék, de ugyanaz az Isten, aki mindezt mindenkiben cselekszi.

A Lélek kinyilatkoztatása azonban mindenkinek a hasznára adatik.

Szent Pál e bevezetés után kilenc lelki adományt számol fel.

1. Egyiknek a bölcsesség beszéde adatik a Lélek által (ez a hitigazságok mélyebb megértésére és közlésére való adomány);

2. a másíknak meg a tudománybeszéde ugyanazon Lélek szerint (a keresztény tudomány ajándéka, a keresztény igazságoknak rendes összefoglalása és tudományos megismerése);

3. ennek a hit ugyanabban a lélekben (az a hegyeket mozgató, csodás hiterő, amelyről az Úr Jézus beszélt);

4. annak a gyógyítások adománya ugyanazon egy Lélek által (betegek gyógyításának adománya);

5. ennek csodatévő hatalom;

6. annak prófétálás (a prófétálás oly események megjövendölése, amelyeket nem lehet okaikban előre látni; de prófétálás a vallás tanainak mélységes és bölcs fejtegetése is);

7. ennek a szellemnek megítélése (Isten Lelke beszél-e, vagy a gonosz szellem az, vagy az által);

8. annak a nyelvek nemei (különbféle idegen nyelvek beszélése, fáradtságos tanulás nélkül; de jelenti azt az isteni adományt is, hogy a lelki elragadtatás a többi ember előtt érthetetlen szavakban tör ki);

9. amannak pedig a beszédek értelmezése (a fent említett érthetetlen szavak jelentésének a magyarázata)

Az apostol ezután megmagyarázza, hogy mi mindannyian Krisztus tagjai vagyunk. Vannak ilyen tagok és vannak olyanok. Vannak ilyen adományok és vannak olyanok, de mindannyian Krisztus tagjai vagyunk és minden adomány Krisztustól származik.

Mi jellemzi tehát a lelki adományokat? Mikor isteniek, kegyelemteljesek és megszentelők? Ha Krisztustól erednek, ha olyan lelkekben nyilvánulnak meg, akik Krisztus testének eleven tagjai; akiket tehát Krisztus Lelke sugalmaz, ösztönöz és erővel felruház.

Keresztény testvér! Az Úr Jézus óv az ál-krisztustól és álprófétáktól, „akik nagy jeleket és csodákat művelnek, úgy-hogy tévedésbe esnek, még ha lehetséges, a választottak is, íme előre megmondottam nektek,, hogy ne higgyetek!”

Kedves testvérek, Szent Pál is jelzi, hogy a „sátán közreműködésével mindenféle szemfényvesztő erők, hamis jelek és csodák lesznek a mindennemű csábítás a rosszra azokra nézve, akik elvesznek, mert az igazság szeretetét be nem fogadták.”

A Szentírás véges-végig óva int az álcodáktól, áljövendölésektől, álgyógyításoktól, vagyis azoktól, amelyek az ál-Krisztusoktól származnak és a gyenge keresztényeket meg-tévesztik.

Keresztény testvér! hagyd el tehát a titkos társulatokat; a titkos vagy nem titkoár csodavárásokat; a szellemekkel való kacérkodást.

Azonban törekedjél arra, hogy Krisztus eleven tagja légy és Krisztus isteni erői a te szellemedben is kivirágozzanak. És ha Istennek az az akarata, te is elnyerheted a lélek adományát.

A szeretet diadalmas ereje.

Ámde mik ezek az adományok mind a szeretet fenségéhez képest!

Jók; de vannak ezeknél kiválóbbak is. „Sőt még a jobbaknál is nagyszerűbbet mutatok nektek.”

Hát lehet a szellem túlragyogó és kegyelemteljes erőinél magaszosabb?

Szent Pál az Énekek Énekének nyelvén zengi el a legistenibb ajándéknak, a szeretetnek halhatatlan himnuszát.

„Szóljak bár az emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretetem nincs, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy a pengő cimbalom.”

„És legyen bár prófétáló tehetségem és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt és legyen bár oly teljes a hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem, ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok.

És osszam bár el az egész vagyonomat a szegények táplálására és adjam bár testemet oda, úgy, hogy elégiek: ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem!

A szeretet türelmes és nyájas. A szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal,

mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel.

A szeretet soha meg nem szűnik.

A profétálások — véget érnek. A nyelvek — megszűnnek. A tudomány elenyészik. Hiszen úgy is csak részben ismerjük meg az igazságokat és csak kis részben látjuk előre az eljövendőket. De ha majd eljő a tökéletesség ideje, akkor a mi sok foglalkozásunk is véget ér.

Midőn gyermek voltam, úgy beszéltem, mint a gyermek; úgy vélekedtem, mint a gyermek. Midőn azonban férfiúvá nőttem, felhagytam mindazzal, ami gyermekhez illő.

Most mindent csak tükrözve és homályban látunk; akkor pedig majd színről-színre.

Most csak a dolgoknak ezt vagy azt a részét ismerem meg; akkor azonban majd oly tökéletesen fogok ott én is mindent megismerni, amily tökéletesen ott engem ismernek.

Most még megmarad a hit, a remény és a szeretet; ám ezek között is legnagyobb a szeretet.”

Törekedjetez tehát a szeretetre!

A szeretet túlszárnyal minden erényt. A szeretet maga Isten a lélekben. Hiszen Isten a szeretet. Akiben Isten lakozik, az minden fényt és ragyogást szívében hordoz.

Csak a szent lélek szereti Mennél szentebb, mennél Istennel teltebb a lélek, annál ragyogóbbak szeretetének művei. És minél démonibb erők foglya a lélek, annál sötétebbek cselekedetei.

Az idők távoli mélyéből kegyetlenség, vad erőszak és durva öldöklés sóhajt felém. Az állati embernek története az állati ösztönök faragatlan és irgalomnélküli kiélése. Ám ezek az ösztönök az állati vérből robbantak ki, sőt ahol az ember állati életet él, ott ma is ezek az ösztönök nyüzsögnek.

Az ember belső világát Krisztus váltotta és változtatta meg. A szellemet Krisztus ébresztette föl.

Krisztus zengte az állati ember fülébe: ember, te lélek, te szellem vagy!

Szeresd tehát a te Uradat és Istenedet. Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

Sőt szeresd ellenségedet is és tégy jót azokkal, akik téged gyűlölnék.

Ezek az igék nem az állati ösztönök durva erőiből, ezek Istentől erednek.

Úr Jézus, te elhoztad isteni igéidet. Te beoltottad tanítványaidat, apostolaidat és első híveidet. Beoltottad a nemes és isteni szeretettel az emberiséget és az újjászületés véreben megfűrösztötted a bűnös és vad állati érzéseket. Beoltottad az új teremtményt. A szeretet fenséges jegyével; a Szentlélek zálogával és minden isteni fénnel ékes új embert. És hol van most ez az új ember, ez az új teremtmény?

Újnak nevezi magát a démoni gyűlölettel eltelt ember is.

Újnak nevezi magát a Téged gyűlölő állati gépember.

Újnak nevezi magát a minden keresztény erényt megvető modern pogány ember.

Újnak nevezi magát az új spiritualista.

De lehet az új, aki csupán kapocs a múlt és a jövő állati embere között?

A nagy újság, a jó hír, az embereket megváltó nagy eszme Krisztus gondolata volt: emberek, szeressétek egymást, amint Isten szeret benneteket.

A szeretet szabadított meg titeket az állati Ösztönök durva parancsaitól; az ölni vagy elpusztulni jelszavától; a fölfalni vagy fölfalatni szörnyű erőfeszítésétől.

S most hol tartunk?

Mint valami hatalmas pörölycsapás, úgy üti az állati ember a szellemi ember eszményét szünet nélkül a történelem folyamán.

Mint valami szörnyű végzet, úgy tiporja le az érzékiség rohama a szellem műveit.

Új ember! Mi újság van önző, kegyetlen és ördögi zengésű korunkban. Korunk minden vágyán a régi ember farkasüvöltése rezeg végig. Minden izmán, izületén és inán a törvénynélküli vadállatok durva élethulláma reszket.

Krisztus azt mondta: szeressetek. Az Apostol éneket énekel a szeretet megváltó erejéről.

Krisztus és az Apostol isteni dala végighullámzik a századok életfolyamán.

Azóta minden századot a szeretet emel magasra, ha épen történik emelkedés a népek életében.

A vértanúk szeretete meghódította a római birodalmat.

A szentek szeretete a barbárokat.

Szent Ágoston szeretetét rápecsételi korának áramlatára.

Szent Ferenc szeretete a középkor üdítő és lelkesítő forrása.

Szent Erzsébet szeretete az igazi humanizmus termékeny gyökere.

Borromei Szent Károly szeretete a keresztény megújulás csirája.

Ligouri Szent Alfonz, Szalezi Szent Ferenc, Calasanti Szent József a szeretet fénylő sugarait lövelik századaikba.

Nagy Szent Teréz és kis Szent Teréz két hatalmas szeretetláng. Az előbbiből a barokk-kor, az utóbbiból az újkor, a mi korunk merít szeretetszikrákat.

Az igazi új ember csak a szeretet embere.

Az igazi új ember csak az Isten szeretetén csüngő és onnan életet merítő ember.

Az igazi új ember Szent Pál énekét énekli.

Új ember-e azonban korunk démoni embere?

Ti állati, ti istentelen emberek, hol ragyog a szeretet bennetek?

Ti emberek; ti félig emberek és félig vadállatok; ti kentaurusok délcegség híján; ti szirének bájosság híján; ti faunábrázatú és kecskelábú démonok; ti nőikeblű és ragadozó-lábú szfinxek, ti vagytok az új emberek?

Ti pénzeszsákok; ti aranyimádó uzsorások; ti a szegénység és a nyomor vámszedői; ti minden háborúnak és vad harcoknak titkos mozgatói és uszítói, ti volnátok az új ember?

Ti elgépiesítő és szellemi rabszolgaságba visszataszító politikusok és államférfiak, ti volnátok az új ember?

Az új élet és az új ember bámulói, szónokai és költői
Szent Pál dalát zengik.

Az új ember jóslói és varázslói azok, akik az állati életet
szellemi fokra emelik. A démoni világot istenibb világra
fejlesztik. És az eget és az ég törvényeit hozzák a földre.

Szépen éneklí Mécs László:

A szeretet nagy kozmikus titok,
az Isten vére;
más törvényű világból érkezik
sok szív remeg meg mártírok hírére.

S a tisztaszívű költők és a szentek
átszűrlik, szenvedik, könnyel lúgozzák
s jószág-, szelídség-, békesség-alakban
ízlelheted, milyen az Isten-ország

Milyen az Isten-ország! Az Istentől elgondolt és a szellem
erőitől fakadó ország! A szívből kiragyogó és az életet be-
aranyozó isteni ország. A szeretet országa! Ami nincs! Amiért
epedünk! Amiért mindennap imádkozunk: jöjjön el a Te
országod.

Imádkozunk majd kétezer év óta és mégis ez az ország
vajmi nehezen születik. Az állati ember oly lassan-lassan
nemesül. Az ösztönök erejét oly csekély eredménnyel hódítja
a szellem! Az emberiség szellemi és erkölcsi válsága pedig
oly borzasztó és reménytelen.

Új ember! Krisztusi ember! mily sorsnak nézel elébe?

Hitem nem gyöngül. Nem hagyom el magamat. Hiszen
Szent Pál is látta a démoni erőket. A világban romboló gonosz
szellemeket. Látta azok nagy hódítását, győzelmi mámorát
és mégsem tört meg hite, lelkesedése.

Mindnyájan, akik soraimat olvassátok, tartsatok velem!!!

Arra legyen gondunk, hogy szentek legyünk. És együtt
mint szent testvérek éljünk.

Arra legyen gondunk, hogy bennünk legyen Isten országa!
 oitán nézzünk bátran a démoni erők szemébe. Nézzünk
 án Isten szemével a zúgó, zajló, háborgó, füstölgő és vértől
 rolgó földre és bízva a jó Isten erejében, kacagjuk ki ezt
 bolondok házáat, de féltve őrizzük azért saját lelkiségünket.

Úgy mint Mécs László:

AZ ISTEN PÁPASZEMÉVEL NÉZVE.

Egyszer hogy, hogy nem: az Isten mellé álltam:
 a Nap akkora volt, mint egy nagyobb alma,
 tíz lépésre tőle földünk mint köménymag!
 Hogy a magon brittek s franciák hatalma
 merre van: hiába lestem szemeimmal
 S elkezdett rázni egy kacagási inger.

Az Isten átadta nagy ókuláréját
 s azon át megláttam a nyüzsgő hangyabolyt,
 mint ki nagyítóval néz kis bolhacirkuszt.
 Egy tudóska így szólt: Isten nincs, nem is volt!
 Elhitték s szobrot is kapott a kis svindler
 — s elkezdett rázni a kacagási inger.

Egyszer összeveszttek elnökök, királyok:
 melyikük az Isten! Lehetek vagy húszan.
 Isten mellől néztem népeik csatáját,
 négy évig folyt a vér a bolhacirkuszban!
 Sírtam! Majd spórolni kezdtem könnyeimel
 s elkezdett rázni a kacagási inger.

A hangya-népecskék megunták a heccet,
 hogy őket nem fogja senki sarabolni
 s megegyeztek gyorsan elnökök, királyok:
 „Magyarország bűnös, szét kell darabolni,
 Isten lesz a földön a francuz a brittel!”
 S elkezdett rázni a kacagási inger.

A világnymorban jött egy vörös ember:
 „Tömörüljetez mind, mint hordós heringek,
 a kollektívumban nincs külön-hasfájás,
 ha együtt felvesszük a boldogság-inget!”
 Sok mindent fedtek el a kollektív inggel
 s elkezdett rázni a kacagási inger!

Isten pápaszeme mindig megkacagtat!
 Ha látom, hogy ember más embert akasztat,
 vagy ha kegyelmet ad, vagy ha Istent játszik,
 mikor a szegénynek krajcárt dob a gazdag,
 vagy ha egy kis költő nagy gög-sulykot hint el,
 mindig rázni kezd a kacagási inger.

Egyszer hogy, hogy nem, az Isten mellé álltam:
 a Nap akkora volt, mint egy nagyobb alma,
 tíz lépésre tőle földünk mint köménymag
 porszemnyi holdjával! Az Isten vigalma
 rámragadt s legjobb lesz, ha szívem csilingel!
 Harangozz örökké kacagási inger!

A lelki adományok és az okkultizmus.

Az okkultisták kedvéért lélektanilag is elemzem a lelki adományokat.

Az okkultisták kedvéért rámutatok arra, mi különbség van a Szentlélek adományai és az okkult képességű egyének természetes jelenségei között.

A Szentlélek adományait azok ragyogtatják, akik Krisztus eleven tagjai, Krisztussal mélységesen egyesültek, akik a szószoros értelemben szentek. A lelki adományok megszentelt erők kifejezései.

A Szentlélek adományai azokban tündökölnek, akiknek lelkét a Szentlélek a maga lelkével átította.

„Mert amint a test egy, bár sok tagja van; a testnek pedig minden tagja, bár sok, mégis egy test, úgy van Krisztus is.

„Ugyanis mi mindnyájan egy lélekkel egy testté kereszteltettünk, akár zsidók, akár pogányok, akár szolgák, akár szabadok és mindannyian egy lélekkel itattattunk” idézet.

A keresztény bölcselelő a rendkívüli jelenségeket ebből a szempontból ítéli meg.

Igazi csodás jelenségeket csak Krisztus eleven tagjai, csak a Szentlélekkel átítatott szellemek művelnek.

Igazi csodák csak természetfölötti erőkből erednek és csak a szentek szentségének isteni jelei.

Igazi csodák végül csak a szentségerők felfokozását, a szentek lelki épülését és az egyház dicsőségét harsogják.

Csodás jelenségeket a természet is létrehozhat. Az emberi természet az isteni kegyelem alapja. Az alapnak, a természetnek benső készségén és természetes rátermettségen ragyog föl az Istenerő is. A természetnek jó talajnak, engedelmes szolgának és zengő szerszámnak kell lennie, hogy a kegyelem hatásait, sugalmazásait és játékát hűen átvegye és megtestesítse.

Amint a muzsika nemcsak a muzsikustól, hanem a hangszertől is függ; amint a hegedűs más hangokat csal ki a Stradivariusból, mint egy közönséges gyári hegedűből, épp úgy a szent, a szentebb és a legszentebb is fokozatosan és szentségüknek megfelelően tündökölnék Isten erejében, ha Isten akarja.

A Stradivarius zengő fája hasonló a zengő emberi természetéhez.

Rendkívüli érzékeny természeteknek finom az önzengésük, kivételes a fogékonyságuk és bámulatos a kicsengésük. Ez a természet a szent életében csodákat, de az eltévelyedett életében álcsodákat hozhat létre.

Maga az Úr Jézus, de az apostolok is szent komolysággal figyelmeztetnek és óvnak azoktól, akik nem a Szentlélek, hanem a démon hárfái, és pedig oly ügyes hárfái, hogy még a kiválasztottak is meginnognak.

Szent Pál, mikor a lélek adományairól tárgyal, megjelöli, mik az igazi lelki adományok ismertető jelei? Kiemeli, hogy a lelki adományok:

- a) a Szentlélektől származnak,
- b) a keresztenyek lelki épülésére szolgálnak,
- c) az értelem mérlegére helyezve józanok és minden jámbor bírálattal szemben helytállóak, és
- d) végül ezek az adományok főleg annak a szemében, aki a „szellemek megkülönböztetésének igen finom lelki képességét nyerte”, valóban a Szentlélektől és nem valami önsugalmazásból vagy a gonosz lélektől ered.

Ez utolsó pontot illetőleg az apostol nem elégszik meg egyszerű belátással, hanem főleg a szellemek megkülönböztetésének kegyelmével bírók kegyelemteljes ítéletét is megköveteli.

Az a Szent Pál, aki maga oly sok és oly rendkívüli lelki kegyelmeket élvezett, egyrészt mélységesen hívő, másrészt józanul kételkedő.

Épp ezért két bíró elé helyez minden csodás jelenséget: a Szentlélek és az értelem elé, E két bíráló ítéli meg egyúttal, milyen szempont szerint értékeljük mi is a lelki adományokat és melyiket minősítsük jobbnak, kiválóbbnak és kívánatosabbnak,

A legkiválóbb a szeretet, amely „minden tökéletesség kapcsa”, vinculum perfectionis. Minden tökéletesség koronája, amelyet fenséges himnuszban énekel,

A szeretet után az Apostol a korinthusiak vitáját oldja meg:

Az volt ugyanis a vitás kérdés: melyik kiválóbb adomány, a nyelvek adománya-e, vagy a jövendölés, a prófétálás adománya?

A könnyen hevülő korinthusiakat a nyelvek adománya inkább meghódította, mint a prófétálás adománya.

Szent Pál, mint bíró könnyen ítél, mert ő (saját vallomása szerint) bármely korinthusi hívőnél tökéletesebb fokban nyerte el a nyelvek ajándékát, de egyúttal Isten őt a prófétálás képességével is felruházta.

Szent Pál abból indul ki, mit mond először a józan értelem? Mit mond továbbá a Szentlélek?

Mit mond az értelem?

Az értelem mind a két adomány belső természetét vizsgálja.

Az értelem látja, hogy a nyelvek boldog birtokosát a Szentlélek elragadja és az elragadott szájába azután olyan idegennyelvű szavakat ad, amelyeket az illető maga sem ért. Sőt talán a hallgatók sem értenek. Ki épül tehát ilyen esetben az igék értelmén? Senki. A jelenlévők lázba esnek, mert az elragadtatás szent heve őket is megszállja és ez a nyelvek ajándékának az előnye. De tudatlanságban maradnak, ha csak a szavakat valaki a jelenlévők közül meg nem magyarázza. Vagy ami megint egy újabb nagy kegyelem, ha az elragadott, visszanyerve öntudatát, önmaga nem értelmezi azokat. Ez az eset azonban igen ritka.

A jövendölést illetőleg az értelem tapasztalatai különfélék.

A Szentlélek sugalmazása rendszerint hirtelen érkezik.

A sugalmazott ilyenkor a gyülekezetben feláll és mindenki feszült figyelemmel hallgatja az Istentől eredő igéket.

Ezek a szavak kegyelemmel, erővel és épüléssel teljeseek és „Isten egyházának” javára szolgálnak.

Némely jövendölés bölcseséggel ékeskedik.

Más jövendölés tele van tudománnyal.

De vannak olyanok is, amelyek a jövőt tárják föl.

Sőt vannak olyanok is, amelyek az emberek szívének rejtett titkaiba világítanak és az illetőket megtérésre serkentik, mint az Úr Jézus a szamariabeli asszonyt.

Melyik tehát most a kiválóbb képesség?

Szent Pál két példával könnyíti meg az elbírálást.

A nyelveken beszélő olyan, mint a fuvola, a citera vagy a trombita. Ha valaki csak úgy értelem nélkül fújja a fuvolát, vagy üti a citerát, ki tudja, mit játszik az illető? Vagy ha a trombitás csak úgy, cél nélkül fújja a trombitát, ki fog a csatára készülni?

Aki idegen nyelveken beszél, az a levegőbe beszél. A „beszéd épülésre nem szolgál”.

Vagy tegyük föl, hogy a gyülekezetbe épp akkor érkeznek hitetlenek, vagy tudatlanok, amikor többen is nyelveken beszélnek, nem fogják-e azt mondani, hogy elment az eszetek?

De ha ép akkor lépnek be ezek, amikor jövendölnek és a jövendölők az ellenvetőket megcáfolják, vagy esetleg leleplezik még szíveik titkait is, nem borulnak-e akkor ezek arcra és nem imádják-e Istent, megvallván: „ hogy valóban Isten van bennetek”.

A kérdés tehát e szerencsés véggel úgy az értelem, mint a Szentlélek szempontjából eldőlt. És világos most már az Apostol kijelentése: Szeretném, ha mindannyian nyelveken beszélnétek, de még inkább, hogy jövendőlnétek, A maga részéről a vitát e szavakkal fejezi be:

„Hálát adok az én Istenemnek, hogy úgy beszélek nyelveken, mint ti mindnyájan, de az egyházban inkább akarok öt szót mondani értelmekkel, hogy másokat is oktassak, mint tízezer szót nyelven,”

Az értelemre Szent Pál mindig súlyt helyez és súlyt helyezek én is és az értelem fontosságát a rejtett jelenségeknél különösen kiemelem.

Az okkultisták épp úgy, mint a fideisták elhanyagolják az értelmet.

Az okkultisták az értelem helyett a tudatalattival dolgoznak, A sugalmazottak, akár önmagukat sugalmazzák, akár mások hatása alatt kerülnek ihletett állapotba, mit sem tudnak arról, ami velük a sugalmazás alatt történik,

A mi szentjeink azonban éber állapotban elbeszélnek és magyarázzák is azt, amit az elragadtatás állapotában átélnek. Azért mondja Szent Pál is:

„nagyobb az, aki jövendöl, mint az, aki nyelveken beszél, kivéve, ha meg is magyarázza, hogy az egyház épüljön,”
Mert erre is van eset.

Sőt Szent Pál saját példájával igazolja, hogy van ilyen eset. Már most, testvérek, ha hozzátok érkezném és nyelveken beszélnék, mit használnék nektek, ha csak nem szólnék hozzátok vagy kinyilatkoztatásban, vagy tudományban, vagy jövendülésben, vagy tanításban?

A szentek is az elragadtatás ihletett állapotában sokszor érthetetlen szavakat rebegnek, de visszanyerve öntudatukat

tanítanak, felvilágosítanak annak alapján, amit elragadtatás közben hallottak, láttak és tanultak.

A fideisták magánkinyilatkoztatásokról beszélnek. Tanítják, hogy a vallás igazságai nem az értelemből, hanem valami hatodik érzékből származnak. Sőt tagadják, hogy ezen igazságokhoz az értelemnek bármi köze is van.

Szent Pál azonban így tanít minket:

„Épp azért, aki nyelven beszél, imádkozzék, hogy meg is magyarázza. Mert ha nyelven imádkozom, lelkem ugyan imádkozik, de értelmem gyümölcstelen. Mi tehát a tennivaló? Imádkozzam lélekben, *de* imádkozzam *értelemmel* is, énekeljek lélekben, *de* énekeljek *értelemmel* is.”

„Testvérek, ne legyetek gyermekek az *értelem* dolgában.⁴

A többi lelki ajándékok is: a bölcsesség, a tudomány, a hit, a gyógyítások ajándéka, a csodatevés, a lelkek megkülönböztetése, mind az értelem műve és az értelem okos felhasználásának a gyümölcse. Az értelem parancsa, hogy:

„A szeretet legyen tettetés nélkül!” Gyűlöljétek a rosszat, ragaszkodjatok a jóhoz! Testvéri szeretettel szeretve egymást, tiszteljétek egymást.

Legyetek a reményben vidámak, a szenvedésben béketűrők, az imádságban állhatatosak s a *szentek* szükségleteiben résztvevők, vendégszeretők.

Áldjátok a ti üldözőiteket; „áldjátok s ne átkozzátok őket...”

A Szentlélek ajándékai ily szívekben, ily szent életfel fogásban sugárzanak ki és ily lelkekben termik gyümölcseiket.

A keresztények rejtett lelki élete Isten mindenhatóságának és jóságának gyökeréből táplálkozik.

A keresztény szentek csodás művei Krisztus szellemének gyökeréből erednek és krisztusi virágokat sarjadzanak.

Egy világ választja el tehát a keresztények szentségi életnyilvánulásait az okkultisták tudományos vagy nem tudományos műveitől. Amily más és más világ az ég és a föld; a kegyelem és a természet; a hit és a tudomány; a szentség és a világiasság; épp oly távol esnek a kegyelmi ajándékok a világiasság ízű kísérletektől.

Mit keres tehát az új teremtmény a teozófusoknál, az az antropozófusoknál vagy a spiritisztáknál? Mit keres a Szentlélekkel teljes még a lélekteleneknél, vagy esetleg a démoni erők kezelőinél? Mit keres Krisztus testének tagja azoknál, akik megfertőzhetik e tagot?

Vigyázzon minden jólelkű és készakarva ki ne oltsa a Lelket magában!

Lelki szabadság.

A szeretet az új ember diadalmas ereje, A szeretet a szentség, a szentség pedig megistenülés. Tovább az ember nem emelkedhet. A végtelenből jött és már a földön a végtelenhez visszatért.

A szent tér és idő fölött áll. Teste ugyan térben és időben mozog, lelke azonban felszabadult a tér és az idő szellemétől.

A szent feltétlenül szabad.

A szabadság a szeretet és szentség gyönyörű virága. A szabadság a lélek titkos vágya, de csak a szeretet és szentség koszorúja.

A szeretet az új embert szabaddá és szentté magasztosítja, a szabadság és a szentség pedig a szeretetet fokozza. A démoni ember is új embernek ünnepli magát, pedig az ördög bilincseiben nyomorog.

Az ördög nem lehet az ember célja, hogy volna tehát a démoni ember új ember?

A szent ember azért szabad ember, mert Isten az ő jutalma! Aki pedig Istent öröklí, minek annak bármi más!

A démoni ember nem örökölheti az ördögöt, épp azért nem mondhat le semmi testi jóról. Az ördög tehát minden jót ígér, de semmi jó ki nem elégíti a szomjat és mind a jók együttvéve nem adják a végtelent.

A szent ember Isten gyermeke! Istennel mindent elért és megkapott.

A démoni ember az ördög cimborája, de az ördöggel mindent elveszített.

A démoni ember gépember. A gépember cselekedeteinek nem maga a forrása; a gépembert más *idegen* erők mozgatják. A gépember nem alkotó ember, a gépember mindig a régi nótáját húzza.

A gépember nem elég önmagának; a gépembert folyton etetni és itatni kell, benső lelki erői gyengék és terméketlenek.

A gépembert rontja az idő és a tér; aki csak az időben és térben él, annak pusztulnia kell.

A gépember kisebb és nagyobb gépembereket lát maga körül és gyűlöli azokat. A gépemberben gépies erők, durva ösztönök dühöngenek.

A gépember boldogtalan; mi boldogság volna az unalom és egyhangúság.

A gépember nem lehet új ember, a gépemberben nincs fejlődés.

A gépember nem egy világ, csak egy szög a világ alkotmányában.

A szeretet, a szentség kivirágzása az új ember, az új teremtmény, az új szabadság.

A szent ember mindig szabad ember. A Szentlélek honol lelkében. Ez a lélek az élet üde forrása, a fiatalság titka, az alkotóvágy belső mozgatója, a szabadság tiszta levegője.

A szent ember szabad ember. Lényében az újjászületés folyton tart és győzelmes kedvvel mindig új eszmék, gondolatok feszítő erői sarkalják új tettekre.

A szent ember szabad ember, mert szabad és független mindentől, ami nem isteni. Nem rabja testi szenvedélyeknek. Nem foglya durva ösztönöknek. Lelkében a lélek és elég önmagának. Erős önmagában.

A szent ember szabad ember, mert idő és tér fölött áll. Aki a végtelent hordozza szívében, az nem fél az idők mohától, azt nem köti le a tér szűk kerete. A térben és az időben teste hervadhat, de szelleme a végtelen erőből végtelen boldogságot merít.

A szent ember szabad ember, mert mindenben a végtelent látja. Mindegy, hogy valaki szegény vagy gazdag,

úr vagy szolga! Egy a lélek mindenkiben és ez a lélek mindent isteni egységben, Krisztus misztikus testébe forraszt. Ez az igazi szabadság, egyenlőség és testvériség.

A szabad ember boldog. Hisz aki a végtelent elnyeri, mindent elnyert. S aki érzi is a végtelent önmagában, annak összes testi és lelki erői a legtökéletesebb összhangban és a legpompásabb tavaszban virágzanak ki.

A szabad ember szakadatlanul fejlődik, hiszen a szeme a végtelenen nyugszik, a végtelenben pedig a fejlődés végtelenül lehetséges.

Szabadság, egyenlőség, testvériség.

Jaj azoknak, akik e szent szavakat ripők szájukba veszik, noha tudják és érzik, hogy soha azokat szívből megvalósítani sem nem tudják, sem nem akarják.

Jaj azoknak, akik folyton a demokráciát hangoztatják és gyáraikban, a szakszervezetekben, a bolsevista csordafegyelemben megfosztják az embert a szabadság érzésétől is és a gépeknél is gépiesebb és nyomorultabb sorsba döntenek.

Jaj azoknak, akik az alkotás szellemét is kiirtják az ember lelkéből, mert unalmassá, fáradttá teszik az életet és minden alkotó lendületet elhervasztanak.

Jaj azoknak, akik elfojtják és kiölik az emberből a szellemiség tudatát és csak az evésben, ivásban és a testi élvezetekben keresik a földi élet boldogságát.

Jaj azoknak, akik a végtelenség tudatát elhomályosítják és csak az idő és a tér börtönébe zárják a szegény elállatiasodott embereket.

Jaj azoknak, akik folyton az állati ösztönöket tüzelik és a gyűlöletet, irigységet, osztályharcot és faji irigykedést táplálják.

Jaj azoknak, akik állandóan szítják a boldogtalanságot, állandóan táplálják a bűnök durva csiráit és állandóan a kétségbeesésbe taszítják az emberek százazreit.

Jaj azoknak, akik meghamisítják az élet értelmét és az ember rendeltetését és nem engedik, hogy az emberek benső szeretetben egyesüljenek.

Krisztus az új szabad ember minden kor új és szabad emberének eszménye. Minden kor a maga körülményei között csak Krisztust másolhatja, ha valóban és a szó nemes értelmében új és örökké új akar maradni.

Ez az új ember nem mérlegeli, mi a jó és mi a rossz. A Krisztusban új ember túl van a rosszon és lényege a jóság. Szabad a büntől.

Ez az új ember túl van a törvényeken. A törvény azoknak való, akik hajlamosak a törvénytelenségre. A krisztusi ember lényében csak jót akar. A jóság pedig a törvényeket is felöleli. Az új ember szabad a törvénytől.

Ez az új ember nem rabja a világnak és semmi helytelen világiasságnak. Őbenne van a végtelen világ, ő csak ezt imádja. Szabad a kis pizkos világtól.

Az új ember teste és érzékei átszellemültek. Szabad az állati vágyaktól.

Ez az új ember legyőzte a testek kívánságát, a szemek kívánságát és az élet kevélységét. Benső szabadsága tökéletes.

Hite már a földön is látással, reménysége valósággá magasztosult.

Benne a hit átélés. A remény a lélekben megvalósult Isten országa, hiszen Isten országa bennetek vagyon — mondja az Úr Jézus.

Mi tehát az élete? Szeretet. Az a szeretet, melyről Dante mondja, hogy:

„Mozgat napot és minden csillagot”⁴

Isten szeretete a lélekben és a lélek szeretete Istenben, ime az új és a szent ember dicsősége, kegyelme és szabadsága.

Harc a gonosz szellem ellen.

Az igazságok hol tündökölnék, hol elhomályosulnak. Az élet az igazságokat fényesíti és elkoptatja. Még a vallás szent tanai is néha jobban megragadják értelmünket; máskor meg szinte elpárolognak.

Az anyagelvűség, a természetrajongás és a bővérű jókedv

mindenütt csak *anyagi*, természeti és érzéki erőket ismer. A szellemvilág kisiklik érdeklődéséből, A gonosz szellem pedig csak mint ijesztő krampusz szerepel.

A szellemi ember, az Istenért küzdő ember és a szenvedő harcos a látható természet mögött a láthatatlan erőket; a jó és a rossz szellemi hatalmakat is sejti és figyel.

Az anyagelvű történetíró a történelem folyásában csak természeti erőket, állati ösztönöket, egymással küzdő gazdasági érdekeket, a feltörekvő egyének és osztályok érdekarcát és szakadatlan küzdelmét nyomozza és írja,

A szellemi életet élő történetíró a saját lelkén keresztül érzi, hogy a történelemben magasabb értelmi és erkölcsi erők is küzdenek és az emberiség sorsát hatalmas szellemek küzdelme is befolyásolja,

A zárt természeti okság elve szeret minden történést, amelynek színhelye e világ, a világi erőkből kielemezni,

A zárt természeti okság azonban elfelejti, hogy a természet ismerete viszonylagos és más a tudósnak természetlátása és más az egyszerű emberé.

Minden a mi kívülem van, természet. De ki tudja, mi minden van kívülem? Érzékeim csak a világ egy részét érzékelik; az érzékeimhez illő részt. És ez az én egész természetmegismerésem.

De milyen más volna világ- és természetszemléletem, ha azon őselemi energiával nézhetnék a természetbe, amelyből a nap fénye is csak később született.

Minden, ami kívülem van, természet. Az őselemi világ is kívülem létezik. Az is természet. Még pedig rejtelmesebb természet. Ha evvel az őselemi erővilággal fegyverezhetném föl szemeimet, füleimet, akkor oly dolgokat látnék, amelyek a jelenlegi érzékeim számára csodák és tudásom számára ismeretlenek.

Azzal a misztikus erővilággal láthatnék lényeket, amelyeket most nem látok. Láthatnék anyagtalán lényeket, amelyek azonban erőtesttel ékesek. Láthatnék élőket, amelyek testet-

lenek, mert csak erőbe vannak öltözve. Láthatnék lényeket, amelyek szellemek.

Az őselemi világ Isten első alkotása.

Az őselemi világ a természet bölcsője. Minden e bölcsőből született és mindent e bölcső ringatott.

A természet maga Isten nyoma és ez az őselemi világ is Isten ujjai bélyegét viseli.

Mily tulajdonságú az az őselemi természet, az az őselemi erővilág, amelyből minden született?

Az anyagot felbontjuk parányokra a parányokat elektrónokra; az elektrónokat még kisebb (sub)elektrónokra. A kisebb elektrónokat megint tovább bontják (Broglie) még kisebb részekre; fotonokra, sugarakra s ki tudja, hová jutnak még a szüntelen részelésben. De a sugaras világ már nem anyagi világ.

Erővilág! Testetlen világ.

És ki tudja, mit rejteget ez a sugaras világ?

Eddig jutunk el mi. De eljutottunk-e ahhoz a sugaras erő-tengerhez, amely közvetlenül Istentől származik és mint Isten első nyoma, valóban fény a fényből?

Ha evvel a fényvel vértézhetném fel szemeimet, mennyi csodás vesztené el csodás jellegét! Mennyi új teremtmény lebegne szemeim előtt! Mennyi testetlen lényiség hemzsegne látómezőm síkján!

Akkor látnám, hogy amint a légköri tünemények, az elektromos hullámok, a gondolatáramok, a sugalmazások hatnak kedélyemre, gondolkodásomra és akaratelhatározásaimra, épúgy hat ez a rejtélyes erővilág az emberiség szellemére, tömegmozgalmaira és nagy kirobbanásaira.

A kozmikus titkok még titkok. De az ember is a titkokhoz tartozik. Az ember, aki az elmerülés és a szellemi összeszedettség ihletett perceiben úgy néz a rejtelmes végtelenbe, mint a Szibilla az éjbe, az a saját lelke tüzetől átizzott testének a segítségével benyomásokat vesz ebből az őt átkaroló erővilágból is és azokat a benyomásokat szellemisége erőivel öntudatra hozza és magyarázza.

Mindig lesznek hívők és mindig lesznek kételkedők,

A hívők azok, akik saját erőiknek és a saját erőik életritmusának és megmozdulásainak hisznek, A hívők azok, akik a saját lelkükbe elzengő szellemi indításokat megérik és akikben ezek a szellemi sugarak látássá, hallássá módosulnak. Amint az egy és ugyanazon elektromos áram is a szemben fény, a fülben hang, a nyelven íz, az orrban pedig szag.

A hitetlenek azok, akiknek bensejében semmi sem rezdül. Amint a vakok nem látják a színeket és valami csodás dolog az nekik, ha színekről hallanak, épúgy a hitetlenek is bámulnak, ha a hívők nekik élményekről beszélnek.

A világszemlélet és a történelemszemlélet is más az egyiknek és más a másiknak.

Az egyik a saját életében érzi a gondviselést és a balsorsot. Megérző lelke nyomoz a jó és nyomoz a rossz után. Megérző lelkének élményei az értelem fényében áttisztulnak és rájön arra, hogy sorsát jó és rossz erők befolyásolják.

A primitív ember, akiben az ösztönös természet elevenebb és fogékonyabb az őselemi ráhatások iránt, az egész földön vallja a jó és a rossz erők sorsdöntő hatásait.

Az eszeskedő ember, a másik ember, főleg ha eszeskedése már az ösztönös érzéseket is kigyomlálta, mitsem érez és egyszerűen kételkedik, sőt tagad.

A hit és a hitelenség nem annyira külső befolyásokból, gonosz művekből, vagy rossz nevelésből származik, mint inkább a lelki élet tényállásából.

A fogékonyságot és a belső érző- és ítélőképességet semmiféle külső hatás nem ronthatja le. Mert lehet-e a látónak azt mondani: te nem látsz! és a hallónak: te nem hallasz! Viszont ha a vak semmit sem lát, következik-e ebből, hogy a látó is vak? Vagy hogy a halló is süket? Vagy hogy nincs mit látni? Nincs mit hallani?

A hit belső látás; belső hallás; belső ízlelés; belső tapintás. Hit csak azért, mert belső érzékekkel tapasztalunk.

A hitelenség belső vakság, belső süketség, belső érzé-

ketlenség. Hitetlenség, mert belső élményekre vonatkozik és nincs belső érzék, amely azokat megfogja.

A hívő a hitét eszével tudásra emeli. A hitetlen pedig hitetlenségét tagadásba foglalja.

Aki nem hisz a szellemi lényiségekben, annak nincsenek belső tapasztalatai.

A hívő ellenben tapasztal, tehát hisz, sőt tudja, miért és kiknek hisz?

A hívő tudását fokozza és élénkíti a testetlen erővilággal és erőlényekkel való foglalkozás. A hitetlenre semmiféle új meglátás nem hat.

A hívő figyel, a kinyilatkoztatásra is. A hitetlen ellenben elzárkózik a kinyilatkoztatástól.

Pedig a Szentírás az elsőtől az utolsó lapig az embert a magasabb világba, sőt a végtelenbe helyezi. A Szentírás világa nem a zárt természeti okság világa; nem a természettudós szakja szintjére lemerített és leszűrt világ; nem a szűk látókörű bölcselő álomvilága; nem a rövidlátó, anyagígérő kéjenc világa. A Szentírás világa Isten világa. Felöleli az Eget és a Földet; a természetfölöttit és a természetet; a szellemet és az anyagot; a tiszta szellemeket és az anyagba zárt lelkeket; a jó szellemeket és a gonosz szellemeket; a természethez illő végzet-szerűséget és a szellemhez fűződő szabadakaratot; a sorsot és a gondviselést.

Ennek a végtelen mindenségnek élete a harc.

Harc az égben és harc a földön.

Harc az égben Isten ellen; harc a földön Isten ellen.

Harc az égben az emberért; harc a földön az emberért.

Harc a földön ember ember ellen; nép nép ellen; jó a gonosz ellen.

Harc a földön a természet ellen; a növények, az állatok ellen.

Harc a levegőben, a vízben és a szárazon az elemek ellen.

De a legnagyobb a harc Istenért vagy Isten ellen, a gonosz szellemmel vagy a gonosz szellem ellen.

A Szentírás szemléletében minden összefut és együtt hat.

Amit mi a földön átélünk, tapasztalunk és végigküzdünk, abban résztvesz Isten, a jó és a rossz szellemek, a jó és rossz emberek, az égi és a földi természeti jelenségek.

Amit mi átélés közben elszenvedünk és megértünk, az nem több, mint annak a szegény katonának a tudása, aki a háborúban bizonyos ponton, bizonyos terepet megszállt és azt vérevel védi mind halálíg. Mit tudja ő, hol van a fővezér? Mikép küzdenek a seregek, mily erők harcolnak egymás ellen?

A Szentírás félti az embert és kinyitja a szemét, hogy mégis többet lásson, mint az a szegény katona. Lássá, hogy ő a Végtelenben küzd, bár talán egy műhelyben, vagy piszkos irodában dolgozik. Lássá, hogy Isten harcosa, bár esetleg hitetlenek között működik. Lássá, hogy a szellemvilághoz tartozik és ez a világ érte is dolgozik, vagy rá is leselkedik. Lássá, hogy ő nagy érték, bármily szerény körülmények között is küzködik.

Háborúság az ember élete a földön és a Szentírás e háborúnak nagy színterére állít be mindenkit és pedig úgy állít be minden egyest, mintha az Ég és a Föld harca csak ő miatta és az ő javáért folynék.

A háború, az örökös égi és földi harc, az emberért, még pedig az új teremtményért folyik.

Az új teremtményért a régivel szembeni

Szent Pál az efezusiakat, ezeket a pogányvérűeket buzdítja, hogy:

„Korábbi éltetek után immár vessétek le a régi embert, akit a család kívánságok romlásba döntöttek; és újuljatok meg lelkileg bensőtökben és öltsetek valóban magatokra *az új embert*, aki az Isten *képére igaznak* és szentnek teremtett.”

Öltsetek magatokra az új embert. De ez nehéz dolog.

Súlyos harcot kell végigharcolnotok, ha győzni akartok.

Szent Pál római fogsága idején gyakran látta, mily nehéz fegyverzetben küzdenek a római katonák. Látta, mily erőre kell szert tenniök, ha győzni akarnak.

Az új teremtménynek is győznie kell, mert az új teremtmény ereje az Úr!

„Erősödjete meg az Úrban és az ő erejének hatalmasságában.”

Az új ember ereje is a fegyverzet.

„Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét!”

Az újember legnagyobb ellensége az ördög!

„Öltsétek fel Isten fegyverzetét, hogy az ördög cselvetéseivel szemben megállhassatok. Mert nem a test és a vér ellen kell tusakodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok ellen, ennek a sötétségnek világkormányzói ellen, a gonosz ságnak égi magasságokban lévő szellemei ellen.” Mily borzasztó a gonosz szellem ereje.

Isten fensége a végtelenbe tör. A gonosz szellem sötétsége is az égi magasságokba tornyosodik.

Isten dicsősége kimondhatatlan; az ördög erőfeszítése szörnyűsleges.

Isten maga a világ kormányzója; az ördög sötétségének is vannak világkormányzói.

Isten maga a legfőbb fejedelem és a mindenható hatalom, ám az ördög is kiszemelt magának fejedelemségeket és hatalmasságokat.

A harc Isten és az ördög világa között örök.

Isten emberének és minden új embernek tehát folyton

harcolnia kell a gonosz szellem ellen.

Isten országának folyton harcolnia kell a világ fejedelmei ellen.

A gonosz szellemet úgy kell venni, amint van. Tudni kell, hogy ellenség. Ellensége a jó embernek épúgy, mint Isten országának. Aki ezt tisztán látja, az győz. Aki ezt tagadja, elveszett. A tagadás engedelmesség. Aki a gonosz létét vagy erejét fölényesen lenézi, az észre sem veszi és már is az ő kelepcejébe esett.

A gonosz *szellem* különféleképen kísért.

A test és a vér bizsergéseiben és vágyaiban ő izgat.

A hamis tanítók írásaiból és beszédeiből ő kacag!

A spiritiszta mutatványokban ő csalfáskodik, „aki képes

még a világosság angyalának álarcát is felölni” és a jóhiszeműeket megtéveszteni.

A gonosz szellem megkísértette Krisztust, megkísérti tehát az új embert is.

A gonosz szellem fel akarta ébreszteni az Úr Jézusban az érzéki vágyat, az evés és ivás szenvedélyét, az önmegtágadás gyűlöletét, a kielést és a vágyak szertelen kielégítését. Annál inkább megkísérti így az új embert.

Ismerd meg csak természetedet és felfedezed magadban a kielégíthetetlen vágyat az érzéki és az anyagi javakkal szemben. Megleled magadban a tüzet, amely annál magasabb lánggal ég és annál több anyagi jó után kapkod, minél inkább kielégítéd.

Minden szertelen, amit az emberi mohóság étel, ital, lakás, ruházat, ékszer, fényűzés, kényelem stb. terén kieszelt, mind ezen érzéki tűzből tör fel. „Csak a szerénynek vágya nem hoz semmi kint”. De a szerénytelen élete örökös kín, hajszo-lás és lótásfutás.

A gonosz szellem ezt a tüzet éleszti, fűti és mind hatalmasabb lángra lobbantja.

Ez a tűz azután nemcsak a testet és a lelket, hanem a becsületet, a hírnevet és a szellem összes egészséges erényeit felperzseli és kiegoeti.

Mennyi bűn, mennyi igazságtalanság, önzés, gyilkosság követi a bűnt.

Ismerd meg csak természetedet és felfedezed magadban a kalandort, aki vakmerően csodás tettekre vágyódik. Felfedezed a gögöt, amely akarja, hogy mindenki neked hódoljon. Felfedezed a hiúságot, amelynek mindent feláldozol.

Korunk sofförtípusa nem a mértéktelen versenyben, a nyaktörő vállalatokban, a másokat felülmúló nyers és durva küzdelmekben leli-e örömét?

Az ördög azt akarta az Üdvözítőtől, hogy ugorjék le a templom ormáról, úgy, hogy lábát se horzsolja meg.

Az ördög ma is azt kívánja, hogy ugorjék le az ember a repülőgépről; hajtson 200-300 kilométer sebességgel;

táncoljon egyfolytában heteken át; ússza át a tengerszorosokat, hogy a világ csodálatát kivívja.

Az ördög azonban nem akarja, hogy gyakorold az önmegtágadást; légy szerény, műveld elmédet, szeresd az önmegtágadást.

Szeresd szóval mindazon erényeket, amelyek tökéletes emberré fejlesztenek.

Ismerd meg tenmagadat és felfedezed, mennyire szeretted a hatalmat. Hogy szeretnél uralkodni! Hogy szeretnél mások feje tetején táncolni.

Tudást, képességet, vagyont, születési előjogot, szóval mindent a hatalomért és az uralkodásért áldoz föl az ember.

Az ördög végül mindenét, sőt az egész birodalmát az Üdvözítőnek ajánlja, ha neki szolgál. Mert minél tehetségesebb, nagyobb valaki, annál több jót ígér a gonosz neki, csak leborulva őt imádja. De az Üdvözítő végleg elutasította őt. De elutasítja-e a rossz szellemet az ember?

Az ember a kísértés ezen történetéből láthatja, mily borzasztó hatalommal kell szembeszállnia, ha kötelességét, feladatát s főleg istenfiúságát teljesíteni óhajtja.

Új ember! Újjászületett és Krisztus szellemével eltelt ember, láss, láss és tudj!

Lásd, mily igaz az, amit mondok. Mily igaz, hogy az ember a világ központjában él és minden érte küzd: jó és rossz, Isten és a sátán, jó szellemek és a gonosz szellemek egyaránt.

Amint a bolygó keletkezése, fejlődése és legcsekélyebb változásai közepette is az égen marad, amely átöleli és az űrben fenntartja, épúgy az ember is gondolataival, szenvedélyeivel, ösztöneivel, szabadakaratóval és egész lényével érintkezik avval a szellemi világgal, mely közte és Isten között létezik.

Ezerféle titkot, sugallatot nyerünk tőlük. Rejtett módon belenyúlnak testi és szellemi életünk szerkezetébe és mint hajtóerők, új utakra, új színekre igyekeznek terelni életünk szekerét.

Igaz, jó és szent ember szívébe nyilallik a fájdalom, ha

a gonosz szellem győzelmét látja. Kín neki még a gondolat is, hogy a sátán kísért és esetleg győzhet. És hányszor kell ily kint elszenvedni.

Viszont mily gyönyörűség az erény, a hősiesség győzelme.

Minden bűn bukás és a szolgaságba, a gépiességbe és az állatiasságba dob. Minden bűn mélyen elsüllyeszt az idő és a tér sárkretrecébe.

Viszont minden győzelem út a szabadság, a függetlenség és az átszellemülés felé. Minden győzelem egyúttal győzelem a tér és az idő fölött is, mert minél inkább felülemelkedünk a földiek, a mulandók, a változók fölé, annál inkább megszűnik számunkra a tér és az idő és csak a végtelenben élünk.

Az állati ember a sátán foglya, ha rá sem gondol. Az állati ember épúgy nem eszmél a láthatatlan szellemekre, amint a tanulatlan nem gondol arra, hogy a fénnel lát és az elektromos árammal hall. A rossz, a bűnös ember bűnösen él és nem elmélkedik affölött, honnan ered a bűn. Ez benne marad a bűnben. Ez a bűn sötétsége.

Az új teremtmény azonban számon tartja a gonoszt. Tudja, hogy a támadások minden ember, sőt az egész emberiség életében ismétlődnek.

Az új teremtmény küzd a gonosz sugallatok ellen, a melyek betöltik a földet.

Az új teremtmény küzd ugyanazon cselek, ugyanazon álbölcsélet ellen, amelyek külső fénye és érzékeinket csiklandozó varázsa örök csábítás a rosszra.

Az állati ember, bármily új embernek nevezze is magát, mindezt nem érti. Sőt gúnyolódik is fölöttünk, mert nem ismeri a mai, az igazán új emberek szellemét. Mi „Isten gyermekeinek hivatunk és azok is vagyunk. Azért nem ismer minket a világ, mert Istent sem ismeri”. Nem ismeri a világ a mi szeretetünket, istenfűségünket; isteni látásunkat. Ha ismerné mindezt, akkor látná a gonosz szellem műveit is.

Ők nem hisznek nekünk, mi meg nem hiszünk nekik.

Mi nem hiszünk nekik és annak a gonosz lelkiületnek, amely belőlük sugárzik. Mert amint belőlünk Isten Lelke

zeng ki, ő belőlük meg a sátán szelleme. Mi nem hiszünk minden szellemnek, hanem Szent János intése szerint „megvizsgáljuk a szellemeket, vájjon Istentől vannak-e, mert sok hamis próféta ment szét a világba” és sok gonosz beszéd hangzik el ajkaikról.

Ők nem hisznek nekünk, mert lelkük elsötétedett és kialudt belőlük Krisztus világossága.

De mi hiszünk *Szent* Jánosnak és hiszünk a szavaiban felharsogó isteni szeretetnek: Ti, fiacskáim, Istentől vagytok és amazt (az ördögöt) legyőztétek; mert nagyobb az, aki ti bennetek van, mint aki a világon van.

Az a két szellem, amely mi bennünk van és amely ő bennünk van, létesíti szakadatlan küzdelme által a történelem nagy zaját.

Ez a kétféle szellem nyíltan vagy a háttérben ott lüktet úgy az ember, mint az emberekből kialakuló népek életében.

A földművelés, ipar és kereskedelem; a tudomány, művészet és emberi érintkezés; a bölcsélet, vallás és babona; a családi, a nemzeti és az általános emberi gondolatok és törekvések gyökerén megtaláljuk a két szellem, a jó és a gonosz; az erkölcs és az igazság; az öserény és a bűn örökös küzdelmét.

Amint a nap szakadatlanul ontja fényét és szétszórja áldását, épúgy Isten lelke is betölt minden teremtményt áldásával.

Amint a sötétség kiolt minden fényt és halálba dermeszt minden lényt, amely fényből él, épúgy a sátán is szakadatlanul a fényeket fojtogatja és összműködésükben bénítja.

Gondolják azt meg jól azok, akik szellemeket szólítgatnak és idézgetnek.

Tudom, hogy a spiritiszták jó és jámbor emberek. Tudom, hogy jóhiszeműleg művelik mesterségüket. Tudom, hogy hiába szállnék velük vitába. Egyébként is két utolsó művemben foglalkoztam velük és sokan hálás sorokkal tiszteltek meg.

Nem vitatkozom tehát, de kérem őket, ne játszanak a szellemekkel.

A szellemidézés, főleg, ha jóhiszemű, túlzó kíváncsiság és vallásba ütköző foglalkozás.

A Szentírás mindig üldözte a szellemidézést, a jóslást, a varázslást, mert tudatában van, „hogya gonosz szellem körüljár, mint az ordító oroszlán, leselkedve, kit nyeljen el.’.

Az Úr Jézus azt mondotta: Távozz tőlem, sátán!

A szellemidéző pedig kíváncsiságával magához szólítja.

A szellemidéző ugyanis tudja, hogy olykor az ördög nyíltan is mondja: Átkozott legyen Jézus (amint Szent Pál is írja a korinthusiakhoz írt levelében). Miért cselekszel tehát olyant, amellyel az ördögöt is magadhoz idézed.

Vannak szellemidézők, akik kedves férjükkel vagy szeretett nejükkel óhajtanak beszélgetni az idézés percében. Sőt így folytatják a halál után is földi életük boldogságát.

Nem vitatkozom velük!

A józan emberi ész nem szeret halottakkal társalogni. Mint falun nevelkedett ember, tudom, hogy a paraszti lélek bosszankodik, ha valamely szellem lábatlankodik neki. Azt akarja egyszerű eszével, hogy a megholt boldog legyen, de nem itt a földön, ahol semmi helye és szerepe már nincs, hanem teljesítse hivatását a szellemek otthonában, főleg a boldog lelkek országában, Isten ölében.

Szerettem anyámat, apámat és testvéreimet, de sohasem óhajtanám őket a kopogtató asztalnál viszontlátni. Boldogtalan és nagyon szerencsétlen volnék, ha tudnám, hogy még mindig bolygó szellemek, hontalan szegény kóborló lelkek.

Minden céljához törekszik. A föld vonzóereje folytán minden anyag a föld középpontja felé törekszik. A mennyei gravitáció folytán viszont minden szellem a Szeretet Középpontjához, Istenhez vágyódik. Én, lelketlen teremtmény, hogyan merném anyámat, apámat vagy testvéreimet gyerekes ésszel vagy érzélgős szívvel a földre ráncigálni, hogy engemet szórakoztassanak.

Ők az Istené! Velük csak Isten rendelkezik, nem én, szegény féreg!

Nem hiszek a szellemidézők vallásos komolyságában.

Krisztus harcosa.

A világtrend sorsa a harc.

Harcol az *élettelen* az élő ellen. Harcol a rossz a jó ellen. Harcol a szent az ördög ellen. Harcol Isten a sátán ellen.

A harc az igazság körül folyik, Isten és a sátán igazsága körül. Isten igazsága a szentség, a sátán igazsága a gazság. Isten igazsága az isteni lét, a sátáné az ördögi világtrend.

Az állati ember az állati igazságért küzd, a szellemi ember a szellemiért. Az állati igazság a test és a vér igazsága, a *szellemi* ember *igazsága* a szellem javainak *győzedelme*.

Aki időben és térben él, annak igazsága függ az idők jellegétől és a helyek természetétől. Nem ismer örök és feltétlen igazságot.

Aki a végtelenben él, az keresi az idő és a tér fölé csúcsosodó feltétlen, örök igazságot.

Isten igazságos és akarja az igazságot. Akarja, hogy ismerjük a természet, az emberi és az isteni lét igazságait. Akarja, hogy az igazság áthassa érzésünket, akaratunkat tetteinket. Akarja, hogy ismerjük életünk és hivatásunk legbelsőbb igazságát. Akarja, hogy természetünk veleszületett igazságát, célját és rendeltetését is tudatosan megvalósítsuk. Akarja, hogy tudjuk az Ő akaratát, örök bölcsességét és a megváltás titkát.

Az ember tragédiája, hogy folyton letér az igazság, a cél, az örök rendeltetés útjáról és téves utakra tévelyeg. Az ördög útjára.

Az ember szomorú története, hogy a paradicsomi élettől a végső ítéletig bolyongás és bukdácsolás a pályája és végső halál a sorsa.

Az Ószövetség prófétái (mint Izsaiás) és a bölcsek mind az igazság „összeroskadásán” keseregnek.

„Megremegnek, mikor látják, hogy az Úr, mint a harcos, felöltözik az igazságba, mint páncélba és a szabadulás sisakja az ő fején. Felöltözik a bosszúállás ruházatába és mint a palásttal befödi magát buzgó haraggal.”

A bölcsesség könyvének írója pedig leírja, hogy:

„Fegyvert fog az ő buzgalma,, Mellvért helyett igazságot ölt föl és a bizonyos ítéletet teszi föl sisak helyett.”

„Győzhetetlen paizsul veszi az igazságot,”

„A kemény haragot pedig dárdává élesíti és hadakozni fog vele az esztelenek ellen,”

Szent Pál is harcosnak, az Úr Jézus katonájának mondja magát. Harcol a külső és harcol a belső ellenségek ellen és egy a vágya, hogy jó harcot harcoljon és az igazság koronáját elnyerje.

Szent Pál az új teremtményt is harcra neveli. Az új teremtmények Krisztus hadserege. Az ellentábor a sátán hadserege. Harcolni kell!

A sátán Krisztus legnagyobb ellensége, A sátán ellen kell küzdenünk mindannyiunknak, mint erős harcosoknak. A harchoz pedig fegyverzet kell. De milyen? Szent Pál napról-napra látta a harcrakész római katonát. Látta a gondosan készített fegyverzetét. Látta az előrelátó felfegyverkezést. Tehát itt a példa, mint fegyverezze föl magát az új teremtmény!

„Öltsétek fel az Isten fegyverzetét, hogy mindenben teljesen megálljátok helyeteket.”

„Úgy álljatok tehát, hogy derekaitokat felövezzétek igazsággal s rajtatok legyen az igazság vértje. Lábaitok saruja legyen a felkészültség a béke evangéliumának hirdetésére. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonoszok minden tüzes nyilát. Azonkívül vegyétek föl az üdvösség sisakját és a lélek kardját (vagyis Isten igéjét). Mindenkor lélekben esedeztetek, minden imádságban és könyörgésben és e mellett virrasszatok kitartással és esdek-léssel az összes szentekért...”

„Öltsétek fel az Isten fegyverzetéti” Ezeket a szavakat mondja az efezusiaknak, az új embereknek. Azoknak, akiket buzdított, hogy öltözzetek az új emberbe, aki Isten szerint van alkotva igazságban és valódi szentségben.

„Öltsétek fel Isten fegyverzetét”, vagyis az új teremtmény fegyverzetét, hogy kitartók legyetek és mindvégig harcrakész állapotban megmaradjatok.

„Úgy álljatok tehát! Álljatok és ne aludjatok. Ébren vigyázzatok!

„Derekaitokat felövezzétek⁴¹, tehát nem eresztett szíjjakkal, kényelemben álldogáljatok, hanem mindig talpig harcra-készen figyeljete!

„Igazsággal”. Az igazság Krisztus igazsága, „Krisztus titkaiba” való mély bepillantás és azok éles megértése.

Ez az az igazság — mondja az efezusiaknak —, mely örök időktől fogva el volt rejtve Istenben, ki mindent teremtett, hogy kinyilatkoztassák végül az egyház által Isten különféle bölcsesége.

Az igazság, mint öv, Isten bölcsesége. Az ember sok mindent megismer eszének világánál is, de vannak életbevágó igazságok, amelyeket Isten csak Krisztus útján közölt velünk. Az igazság tehát krisztusi igazság és az egyház által folyton hirdetett igazság.

„Rajtatok legyen az igazság vértje.” Nem elég tudni mi az igazság. Kell, hogy az mindig rajtunk legyen! Bennünk éljen. Mi magunk életében ragyogtassuk, mi az igazság? Az ördög is ismeri az igazságot, de nem éli. Az új teremtmény igazságból él. Vir iustus! Igaz ember, akihez a bűn nem fér!

Lábaitok saruja legyen a felkészültség a béke evangéliumának hirdetésére. Krisztus harcosai egyúttal a béke harcosai. A békéért harcol. Krisztus békéjéért. „Békét adok nektek, békét hagyok nektek, de nem azt a békét, amelyet a világ ad nektek.” Krisztus békéje Krisztus országa, amelynek hangulata: a béke, az igazság és az öröm. Ez az új teremtmény vágya és ezért harcol is, hogy ez a békeország megvalósuljon. Jöjjön el a te országod!

„Mindezekhez vegyétek a hit paizsát.” Hit nélkül nincs harc. Aki harcol, annak elevenen hinnie kell annak igazságában, amiért harcol. Az élő hittel küzdő harcos a győző harcos. Benső feszítő ereje, lángoló lelkesedése és halálbarohanó meggyőződése csak a hitnek van. A tudás maga langyos, álmos és erőtlen ismeret. A tudósok nem harcosak. A tudósok hol így, hol úgy kételkedők. Belülről kigördülő lendülete,

„szárnyaskerekű” nekivágása csak a hitnek van. Krisztus is hitet követelt. Hegyeket mozgató hitet; világokat megnyitó hitet. Az új teremtmény paizsa a hit. A hitnek ezt a kemény paizsát nem lövi át semmiféle tüzes sátán nyila. Semmiféle álgazság, rút szenvedélyeket felzaklató ígéret, semmiféle kísértés.

Szent Pál a hit himnuszában megéneкли azokat, „akik mivel hittek, országokat legyőztek, igazságosságot cselekedtek, ígéreteket nyertek el, oroszlánok száját tömték be, eloltották a tűz erejét, megmenekedtek a kard életől, felgyógyultak betegségükből, diadalmaskodtak a harcban, megfutamították az idegenek táborát stb.” (Zsidók II. 32-40).

„Vegyétek föl az üdvösség sisakját.” A szentek fejét koszorúzó fény, a szentség kisugárzása az üdvösség sisakja. Legyetek szentek, ez az üdvösség. Éljetek szentül, ez az üdvösség sisakja.

Az üdvösség már itt a földön kezdődik. Csak az megy be a boldogság házába, akinek fejét a szentség fénye koszorúzza. Ez az üdvösség sisakja.

Ez a sisak nemcsak jel, hanem erő is. A szent csodásan; ható erő. A bűnös érzi a szentség erejét, a mágikus erő kisugárzását. Krisztus harcosa nemcsak fizikai erővel, hanem szellemi erővel és főképen legcsodálatosabban a sugárzó szentség ereje- j vei sújt és győz.

„És ragadjátok meg a lélek kardját, mely az Isten ígéje.”

Ez a kard nem élettelen, hanem eleven kard. Amilyen eleven a lélek, olyan eleven az Isten ígéje is.

Ki győz az eleven kard ellen? „Mert eleven az Isten ígéje és hathatós és mélyrehatóbb minden kétélű kardnál és behatol az elmének és a léleknek, az ízeknek és a velőknek eloszlásáig és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” Krisztus harcosának kardja a Szentlélek. Az isteni harcos Isten erejéből és a lélek sugallatai szerint párbajozik, „ő eszetekbe juttat mindent. Nem ti, hanem Ő beszél belőletek!” A nyelvek és a jövőndölések ajándékát élvezők is a lélekből beszéltek. Ki állhat ellen a lélek kardjának?

Íme Krisztus harcosa és harcias felfegyverzése.

Az új teremtmény a szellemi világ harcosa; az igazság, a hit, a szentség harcosa.

Az új teremtmény Krisztus szövetségese és Krisztus erejének és igazságának harcos hirdetője.

Az új ember egyedül bírja Isten nagyszerű ígérését; „Az én lelkem, mely benned vagyok és ígéim, melyeket szádba adtam, nem távoznak el szádtól és ivadékaiknak szájától, úgymond az Úr, mostantól és mindörökké.” (Iz. 59, 21.)

Az utolsó fegyver azonban a gonosz világ ellen a lélekből fakadó imádság.

„Mindenkor lélekben esedeztetek minden imádságban.”

A lélekben való imádság a legmagasabb imádság.

Lehet imádkozni ajakkal gépiesen; lehet elmével összeszedett lelki erővel; de lehet imádkozni a Szentlélekkel, vagy a szellemi világgal együtt zengve.

Az ajakimádság gépies imádkozás. Szegény, egyszerű emberek imádsága, akiknek nincsenek gondolataik, de az Úr ígéit annál alázatosabban hajtogatják.

Az elme imádsága a mi magunk sóhaja, kérése és vágyódása az Úrhoz.

A lélekben való imádság a Szentlélek zengése a lélekben és a lélek zengése a Szentlélekben.

Akiben Isten lelke lakik, abban énekel a lélek. Aki Istenben lakik, az meg az istenségben énekel.

A bölcsélet magaslatáról nézve, a gondolkodás a legszellemibb lelki működés. A gondolkodásban a gondolkodó a testetlen gondolatok tiszta világába helyezkedik és mint testetlen szellem szellemi módon működik. Az anyagtól és agytól függetlenül benne él a gondolatokban, a gondolatok pedig benne élednek megértésre.

A tiszta szellemi gondolkodásban a gondolkodó elszakad a tértől és az időtől; elkülönül az anyagi tárgyaktól és a természettől; függetlenül szárnyal a testtől és működésének sugara túlló mindenben, ami véges és múló és benne él a vég-

telenben, ahol minden tárgy és jelenség idő és tér nélkül, mint ideális lényiség él.

Amikor pedig a szellem túlszárnyal az idő és a tér keretein, amikor a szellem kitágul és igazságlátó szeme a végtelenbe tör át, akkor mint szabad szellem egyúttal a szellemek világában éled föl és a szellemvilág nyelvén és képességeivel forr össze a szellemvilággal és Istennel.

Itt ezeken a szellemi magaslatokon a lélek a Lélekben és a Lélek a lélekben megértik egymást és átveszik gondolatközléseiket. Az az imádság, amely ebben a végtelenül szent és eszményi szellemkörben elhangzik, e léleknek lélekből fakadó imádsága, a Szentléleknek a lélekben zengő vágya. Ez az a boldog pillanat, „amikor a Lélek jár közbe érettünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal. Aki azonban vizsgálja a szíveket, tudja mik a lélek kívánságai/. (Róm. 8, 26.)

Akiben a lélek imádkozik, az minden katonai fegyvernél jobban felfegyverzett. Erősebb mint a pokol minden hatalmassága. Hatalma láttára megremegnek az alvilág erősségei és a lélek békét, boldogságot és örömet nyert.

Harcolni tehát! Harcolni. Harc nélkül nincs béke. Fegyverkezés nélkül nincs nyugalom!

Égi és földi tudomány.

Est ne scientia in Deo? Van-e tudomány Istenben?

A tudomány fokozatos tudás. A bölcsőtől a siring észlelünk, tapasztalunk, ismeretet ismeretre halmozunk, elrendezünk és azt mondjuk, tudunk.

A tudással szemben van a nemtudás és a tudás úgy tűnik föl, mintha a nemtudásból bukkanna föl. A hajnal az éjszakából, a fény a sötétségből, a tudás a nemtudásból.

Azután a tudás vagy egyszerű tudás, vagy megokolt tudás. Rendezetlen vagy rendezett tudás; darabokra szakadó vagy épületté kialakult tudás. Az előbbi csak tudás, az utóbbi tudomány.

A tudás gazdag mezője két határ között terül el. Az egyik határ a semmi. Ez az ész alatt van. A másik határ szintén

semmi, mert az ész fölött emelkedik. Az emberi tudás tehát részleges: határok közé szorított területre terjed. A határokat alul is felül is ki lehet tolni, a tudás alsó és felső küszöbét mélyebbre és magasabbra lehet helyezni, de a maradéknélküli tudás csak eszmény és nem valóság.

A véges tudás mindig véges. A végessel pedig szembenáll a végtelen.

Van-e tehát tudás in excelsis, a magasságokban? Istenben? És milyen az égi tudás?

Ha még oly tökéletesen összeszedném is eszemet, ha még oly mélységesen és még oly szárnyraeredten akarnám is Isten tudását kifejezni, szavaim csak dadogás volna Szent Pál fenséges sasszemléletéhez képest.

„Oh Isten bölcseségének és tudományának mélységes gazdagsága! Mily megfoghatatlanok az ő ítéletei és megvizsgálhatatlanok az ő útjai. Mert ki láthat át az Úr végzésein? Vagy ki volt az ő tanácsadója? Vagy ki adott neki előbb, hogy visszaadassék neki?”

„Mert Őtöle és Őáltala és Őbenne van minden. Őneki legyen dicsőség örökké! Amen.”

A tudás tudniakarás. A tudás oly ismeret, amely előbb nem volt. A tudás megértése annak, ami kívülem vagy mögöttem van. A tudás és az, amit tudunk, két különböző lényiség. Az egyik független a másiktól. Azért tudunk, mert van valami, amit eddig nem tudtunk; látunk valamit, amit eddig nem láttunk. Nem azért van valami, mert tudunk, hanem azért tudunk, mert van kívülem vagy van bennem sok tudnivaló.

A tudás lehet nehéz fejtörés gyümölcse, de eredhet hirtelen meglátás és megértésből is. Mindegy! Amit tudunk, az a nekünk tudnivalók köréből ered. Lehet, sőt biztos, hogy sok tudnivaló van még égen és földön, de nem a mi számunkra! Azok is a tudás tárgyai, csak talán más szellemi lények számára, íme a tudás általában. Ember, angyal, kisember, nagy-angyal így tudnak!

Ilyen Isten tudása is? Van-e tehát tudás Istenben?
Istenben nincs tudás.

Az emberben a tudás hol van, hol nincs? Hol alapos, hol laza. Hol biztos, hol bizonytalan, A tudás jön és megy! A tudás nem lényegünk, csak ékességünk. Az ékesség pedig tündöklük és hervad; fénylik és elkopik.

Istenben nincs tudás. Isten maga a tudás. Az ő tudása az ő lényege. Istenben nincs lényeg és járulék. Isten tiszta lényeg, A tudás is az ő lényege. Semmit sem tud kívülről, mert kívülről nincs semmi. Semmit sem tud belülről, valami belső múltó élményből, mert nincs benne semmi múltó élmény. Az ő tudása nem meglátása annak, amit előbb nem látott, nem megértése annak, amit előbb nem értett, nem tudniakarás a tudás, A tudás az Ő lényege, Ő feltétlen tudás.

Senkitől nem tanul. Senki neki tanácsot nem ad. Minden, az egész végtelen mindenség ő, mert Ő a végtelen és benne, őtöle és Őáltala van minden.

Csak az van, amit Ő tud. És amit tud, az van, akár az időben, akár az ő végtelen lényegében. Ami csak volt és ami csak van most, az előbb benne létezett, mint születésre váró lényiség. Ami pedig évezredek múlva lesz, az is benne van már öröktől fogva, mint a jövő ígérete.

Nehéz az emberi elmének ezt elgondolni. Nehéz, mert véges 1 Nehéz, mert lépésről-lépésre halad előre. Nehéz, mert az ember oly nehézkes lényiség.

Ámde Isten egyszerű lény, A fény is egyszerű és benne van az egész színskála. Az Isten is fény, de a fénynél is egyszerűbb és benne minden tökéletesség (például tudás, jószág, szépség) a legtökéletesebb egységben olvad az egy isteni lényegben.

Van-e tudás Istenben? Ő a mindent alkotó és mindentudó. Tudása alkotás és alkotása tudás! Tudása teremt és amit teremt, tudásra vágyik.

Isten és a tudás nem két valami. Isten tudás és az ő tudása maga az Isten,

Isten és az alkotás azonban két különböző valami.

Isten alkotó, teremtő; helyes. De az alkotott és a teremtet nem Isten. Csak Istentől származik. Isten gondolata

testesül meg minden alkotásban. De semmiféle alkotás nem válik Istenné, azaz végtelenné. Végtelen csak Isten. Több végtelen nem lehet.

Amit Isten alkot, annak magja az isteni ige. Mindennek van isteni magja és mindenben az isteni igemag az alakító erő és minden megtestesült gondolat. Az ige szellemi lényiség; gondolatlény. Az igét, a szellemi magot csak a szellem ismerheti meg. *Simile enim simili cognoscitur*. Csak a hasonló ismeri meg a hozzá hasonlót.

Igéje mindennek van, ami van. Akár eszményi a lényisége, akár valóságos.

Eszményi lényiségek például a törvény, a cél, a végső cél, amely felé a lények mind haladnak.

A törvény! Micsoda csodálatos lényiség. Van és még sincs. Van, mert a porszemtől a csillagvilágokig minden törvények szerint működik. Nincs, mert kézzel semmiféle törvény meg nem tapintható.

Amint azonban az épületek törvényei az alaprajzok, épp úgy a világépület törvényei Isten örök világtervei. És amint az alaprajzot az ész alkotja, épp úgy a világalaprajzot, a világtörvényeket is az ész látja.

Fizika, mechanika, dinamika, mágnesség, elektromosság stb., stb. mind-mind törvények, amelyeket nem a testi érzékek, hanem az ész olvas, le a világmindenség arcáról, testéről, életéről.

A törvényeket azonban nem emberi ész teremti. A törvényeket az emberi ész kutató munkája csak felfedezi.

Azután minden halad a maga célja felé. Sőt még a mindenség is, mint minden lény összefoglalása, szintén külön tör a maga céljához.

A cél sem kézzelfogható lény. A célnak is testetlen és ideális léte van és mégis, mint a kifeszített nyílban az erő, úgy mozgat mindent a maga pályáján.

Törvény, cél és mindeneknek célja szintén igék, amelyek a világmindenségéig teljesednek ki.

Hogyan? Úgy, amint Szent Pál mondja: „őáltala, őbenne és Őtőle van minden.” Igen, Istentől ered az ige; az Atyától a bölcseség és tudomány és a kettőtől a Szentlélek.

A világeledés úgy vette kezdetét, hogy, a láthatatlan Isten képmása és az elsőszülött minden teremtmények között”, egyúttal mindennek a kezdete és alfája, „őbenne teremtett minden az égben és a földön; a látható és a láthatatlan dolgok, úgy a trónok, mint az uralkodók, úgy a fejedelemségek, mint a hatalmasságok, minden őáltala és őbenne vannak teremtve. És Ő mindent megelőz. Őbenne létezik minden.” (Kolon, I. 15-17.)

Az Atya igéje minden ige ősi fészke! Az igében vannak a világtervek, a világtörvények, világigék és a világerők. Az Ige az ő igéivel teremt, fenntart és céljához vezet mindent. Istenben él minden és minden Isten akarata szerint bontakozik ki. Amiket mi törvényeknek látunk, azok az ige világtervei. Amiket mi célhoz jutásnak nézünk, az olyan irányítás, mint amelyet a nyíl a kifeszített nyílba sugároz.

Amik kívülről törvények és célok, azok belülről nézve isteni működéstervek. A világigék földi élete Isteni akaratok, parancsok és rugók, amelyek a világegyetem életét bölcseséggel, szeretettel és a Szentlélekkel mozgatják, kiteljesítik, hogy „Isten legyen mindenkben minden.” (I. Kor. 15., 18.)

Az égi tudomány egészen más, mint a földi. Az égi tudomány nem fogalmak, ítéletek és következtetések rendszere; nem meghatározás, felosztás, bizonyítás és módszer. Az égi tudomány Isten bölcs gondolatainak időben és térben való megtestesülése. Az Úr igéi, szavai teremtő szavak és amint az Úr azokat kimondja, azok teremtenek is. A zsoldáros éneke:

Az Úr szava a vizeken:
A dicsőség Istene mennydörög,
Az Úr a nagy vizek fölött.
Az Úr szava erősséges nagyon,
Az Úr szavában ékesség vagyón.

Az Úrnak szava cédrusokat tördel,
 Libanonhegyi cédrusokat tördel.
 Mint fűge borjakat,
 Megtomboltatja a nagy hegyeket,
 Az Úrnak szava lángot ont,
 És csapkodó tüzet.

Az Úr szava
 A sivatagot megremegetteti,
 Kádes vadont vajúdni késztteti.
 Az Úr szava
 Megvajúdtatja a szarvasünöt,
 Letarolja a rengetegeket.
 Minden dicséri templomában őt.

Sik Sándor. (Zs. 28.)

Isten tudománya Isten szava. Hatalmas, fenséges és varázslatos, mint maga az Ige! Szeretettel teljes, mint a végtelen Isten élete.

Az új teremtmény hódol Isten tudása előtt. Tudja, hogy Isten tudománya alkotás és alkotása tudomány. Ráeszmél, hogy az ember legnagyobb érdeme, hogy ezt az alkotó tudományt kitapogathatja és ebbe a tudásba belemélyedhet.

Minden dicsőségünk a szellemiség. S a szellemiség minden dicsősége Isten bölcseségének a világban való szemlélete és felismerése. Isten alkotása a mi tudományunk s a mi tudományunk Isten teremtő tudásának utánérzése és utángondolása.

Isten változhatatlan, feltétlen lény. Gondolatai, világtervei és világigéi szintén változhatatlan és feltétlen igazságok.

Isten lényege mindig ugyanaz. Törvényei, céljai és világpolitikája az egy és ugyanazon isteni lényeknek örökké azonos megnyilatkozásai.

Az Istenben gyökerezett ember, a krisztusi új teremtmény, az Ige képmása. Szellemiségének törvényei az ige tör-

vényei. Szellemi tudása az Ige bölcseségének tükörképe és visszfénye.

Az ige igazsága — az új teremtmény igazsága is.

Az új teremtmény, akiben a Lélek a lélek Lelke, az Ige Lelke képmására észlel, lát és tud. Tudása szintén feltétlen. A világ arcáról leolvasott törvények az ő lelke szerint is örök és változhatatlan törvények.

Tudja, hogy Isten végtelen. Tudása is végtelen. A végtelen pedig úgy múlja fölül a végest, mint a végtelen nagy kör a kis kört. A kis körben is benn vannak a végtelen nagy kör törvényei, de a végtelen végtelen ismeret-gazdagságot foglal magában.

Amit mi nem értünk meg, az csoda. A csoda azonban az égienél mindennapi és természetes történés. Sok csodás később már tudás, de Isten számunkra végleg csoda.

A véges a végtelent nem fogadhatja be. Ami keretén kívül esik, az a csoda.

Ami azonban belül esik, az tiszta tudás. Isten új teremtménye nem kételkedő; nem tagad minden tudást. Azt sem mondja, hogy csak az van, amit ő elgondol. Még kevésbé állítja, hogy minden csak azért van, mert ő gondolja. Tudja, hogy a hasznos még nem igaz, sőt sok hasznos nagyon is hamis.

Az új teremtmény őszintén keresi és szereti az igazságot, még pedig Isten ígéje szerint. Az igazság Isten legragyogóbb alkotója. Az új teremtmény az igazság arcáról olvassa le legkönnyebben Isten fenségét.

Az örök és feltétlen igazság rámutat Isten örök és feltétlen lényiségére. Az igazság szellemi természete pedig Isten szellemiségére.

Az új teremtmény a tudományok embere. Minden tudomány Isten vetülete. Isten ígéjének kisugárzása. E fényben mutatkozik az új teremtmény.

Az új teremtmény azonban más szemekkel és más értelemmel is lát és tud, mint az érzéki, a régi ember.

Az érzéki ember érzékei körén belül. A szellemi ember ez érzékein túl tekint.

Az érzéki ember csak testiséget és testi működéseket érzékel; a szellemi ember az érzékiek mögött a szellemi elemeket födi le.

Az érzéki ember a fizikán túl nem tekint; a szellemi ember szemei a fizikán túliakban gyönyörködik.

Az új teremtmény a szakiskolákban tanulja a fizikát; a bölcsélet feltárja neki a metafizikát; Isten lelke pedig megnyitja szemei előtt Isten alkotó és eleven működését: az isteni fizikát.

Más szavakkal: ma ismerjük az anyag fizikáját (makrofizika), de ismergetjük már az erő fizikáját is (mikrofizika). Ez is, az is csodás törvényszerűségeket jelez. A törvényszerűségeknek, mint bámulatos lényiségeknek, ok és okozati működése és megjelenése már metafizika.

Az új teremtmény azonban még túl a fizikán és a metafizikán is rátalál végül az igére, mint minden kezdet kezdőjére, aki valami tőle alkotott csodálatos sugaras lényiségből, fényszerű állományból, végtelenül finom álm- valamiből szövő, rója, sodorja azt az erővilágot, amelyből lehetszerű működése után az anyag készül.

Az új teremtmény tehát az isteni Ige tevékenységében gyönyörködik, akkor is, mikor a fizikai világot szemléli.

A lelki élet tudománya is fokozatos. Vastag, vékony vagy igen finom ez a tudomány.

A közönséges ész nem ismer lélektant. A lélektan az ő szemében az élettan egy fejezete.

A látóbb ész már megfigyeli, hogy a lélek önálló valóság, de annak mélyebb megnyilvánulásait, szellemi működéseit észre nem veszi.

Az új teremtmény a szellemi működés közepette ráeszmél, hogy a szellem a szellemvilággal is kapcsolatban van és ez az isteni lélektan. Isteni lélektan, mert az új teremtmény lelkisége és minden tevékenysége „Isten Lelkének erejéből fakad. „Belső emberré” az ő Lelkének erejével alakulunk ki.

Az új teremtmény a társadalombölcseletben és a történelembölcseletben is ily végtelenbe pillantó szemekkel él.

A társadalmi élet fizikája és metafizikája mögött rábukkan azokra az emberi szellem mélyén pihenő és Isten kezében lévő erőkre, amelyek a társadalmi életet magasabb és eszményibb célokra emelik.

Szemében a történelmi élet is több, mint állati ösztönök vagy tisztán emberi törekvések lezajlása. A történelem magasabb célját Isten az emberi szellem mélyén pihenő őselemi erővel irányítja, hogy az emberi történelem az állatiságból a szellemiség útjára lépjen és azon haladjon célja felé.

Az új teremtmény tudása nem lapos tudás, száraz fogalomalkotás vagy még szárazabb tételrendszer, hanem élet, folytonos teremtés és szakadatlan fejlődés, szóval az isteni működés és alkotás lélekben való szemlélete és felmérése.

Steiner Rudolf távolbalátással igyekezett a teremtő élet alkotásait mintegy alkotás közben, szemlélni és az alkotások továbbfejlődését nyomon követni.

Az új teremtmény megtanulja Krisztus titkait, az ő határtalan bölcsességét és végtelen tudását. Megtanulja, hogy az az Ige, aki testté lett, hogy mindent, de mindent a természet és az embert, megváltson, az idők kezdetétől forgatja az idő kerekét és szövi az anyag, az élet és az emberiség történetének a szövetét, mindenhová belesodorva a lények természetének megfelelő törvényt, célt és működési erőt, hogy minden befussa pályáját, elérje célját és boldoguljon.

Az új teremtmény a világosság fia. Krisztus fényének ragyogása sugárzik arcán. Krisztus fénye tündöklük értelmén, mert Krisztus mindenkit, aki a világra jön, megvilágosít, hogy Isten fia lehessen és isteni módon éljen, lásson és tudjon.

Az új teremtmény Krisztusban csodálja a tudományok kimeríthetetlen kincseit, a tudományban pedig Krisztus kincseinek kiragyogását.

Máskép az állati ember és máskép a szellemi ember!

Az állati ember elvétí az égi tudományt és fellengzős eszmékbe burkolja tudatlanságát.

A szellemi ember elveti az üres képzelgéseket és Isten útját járja.

Az állati ember szószátyár és büszkén mondja: „távozzanak a régi gondolatok szájaitokból. Újakat tanuljatok.”

A szellemi ember, az új teremtmény fülében cseng a jámbor Anna éneke:

„Ne szaporítsatok kevély szókat, dicsekedvén: távozzanak el a régiek szájaitokból, mert az Úr a tudományok Istene és előtte tárva vannak a gondolatok.”

Az új teremtmény tudása teljesen Isten tudományában gyökerezik és Isten tudománya minden tudománynak az alapja és szilárd szegletköve.

A fény országa.

Az Isten fény. Mindent betöltő és mindent átható megvilágító és megszentelő szent fény.

Az új ember is fény; a világ fénye és világossága; az isteni fény fénye; magas helyekről világító fény.

Az Isten tűz, tisztító, nemesítő és mindeneget megújító tűz.

Az új ember tűz, lobogó, lángoló, lelkesítő tűz.

Az új ember fény a fényből, tűz a tűzből.

Az Isten szellem. Tiszta szellem. Egyszerű, sőt legegyszerűbb szellem. Lényéhez nem tapadnak járulékok. Nincsenek betöltetlen vágyai. Nincsenek kielégítetlen reményei. Ő minden hiány nélkül.

Az új ember is szellem. Szelleme Isten szelleméből ered. Istenalkotta szellem. A Szentlélekből él, hogy szent lélekké, mindentől független lélekké és a világot is megszentelő lélekké istenüljön.

Nem Isten, de Isten fénye. Nem Isten, de Isten „magja”. Nem Isten, de részese az isteni természetnek. Nem Isten, de a Szentlélek lakóhelye, temploma. Nem Isten, de a menyecskéi képe mása.

Az új ember a „világosság fia”; „világosság az Úrban”; „a nappal gyermeke”.

Az új ember szellemi ember, belső ember. A Lélek erejéből saját mélységei felé fordul ember. Krisztus lelkétől elvarázolt ember. A külső világ ragyogása neki sötétség. A test múló és ideiglenes hajlék; a tudomány botorkálók mécsse.

Az ő világossága az eget és a föld világossága. Az ő fénye az igazságot látja, mindenek igazi értékét szemléli.

Meggyökerezve és megalapozva a szeretetben, minden szentekkel együtt felfogja, hogy mekkora Krisztus szeretetének szélessége és hosszúsága, magassága és mélysége. Megérti Krisztusnak minden tudást felülmúló szeretetét és Istennek egész teljességéig betelik.

A kristálynézők ma kristályba merednek és azon keresztül csodálatos meglátásra, nagyobb tudásra, sőt titkos értelmi szemléletre törekednek.

Csalódás! Nézd a krisztusi lelken keresztül a mindenséget és új értelmet nyer az ég és a föld; a hit és a tudás; az élet és a halál.

Lakozzék Krisztus benned és Krisztussal teljesedjék ki benned Isten, akkor új értelmet nyer a természet és a kegyelem; a bűnbeesés és a megváltás; a bűn és az erény; a végzet és a gondviselés; a test és a lélek.

Vakság, sötétség, végzet mindenütt, ahol nincs Krisztus.

Evés, ivás, testi gyönyör, irigység, bűn és nyomorúság terpeszkedik, ahol Krisztus szelleme ki nem teljesedik.

Krisztus lelkén át új tudomány, új világszemlélet, új életszemlélet és új bölcsesség sugárzik felénk. Minden, amit anyagián, nyersen, sötéten és rövidlátón észleltünk, a végtelenig tornyosul, szellemmé finomul, isteni léletté nemesül, és mennyei bölcseséggé magasztosul.

Megtörlik az anyag varázsa; szétoszlik az ész köde; kitérül a lélek szeme és Isten örök bölcseségében gyönyörködik az Istentől megvilágított elme.

A fény felfényesedik; a szellemi ember szellemiebb fokra emelkedik és megveti az emberi betűk ódonágát, mert a „szellem újdonságában” tisztább szellemiségre ébred. „Mert az Isten, aki azt mondotta, hogy a sötétség világossággá

fényeskedjék, ő világított be a mi szíveinkbe, hogy fényt derítsen Isten dicsőségének ismeretére *Jézus Krisztusnak ábrázatán.*”

Minden „Isten dicsősége” és az új ember tudománya, hite, világfelfogása és életszemlélete is.

A világ tehát nem értelmetlen gép. A természet nem vak erők játéka. Az erők nem a semmiből kirobbant világelemek. A sugarak az elektrónok, az atomok nem magukteremtette alkotások. Az élet nem az anyag terméke. Az állat nem a növény meghosszabbítása. Az ember nem az állati természet fejlődése. Mindez csak úgy lép a tér és az idő kereteibe, ha a világ felett lebegő Lélek léte, működési képességet, sőt működést is helyez oda, ahol előbb talán semmi sem volt; vagy ahol volt, oda még több tökéletességet, még újabb magasságot vagy mélységet teremt.

Minden a fényből, a fényből fénylő észből, az észben tündöklő Igéből ered, érik, fejlődik és kiteljesedik.

Minden Isten szeretete bélyegét, a Lélek zálogát hordozza önmagán. Mindenért, de főleg az emberért „könyörög a Lélek kimondhatatlan fohászkodásokkal”, mert mi azt sem tudjuk, miért imádkozunk és hogyan vetkőzzük le a gyarlóságainkat.

Mert a testi bölcsesség ostobaság és nehezen érti meg a szellem igényeit, az új ember elhivatását, Isten elrejtett bölcsességét és mindezeknek végső felmagasztosulását.

Az új ember az állati ember minden erőlködésében a mulandóságot szemléli.

Az új ember, tudja, hogy „a világ alakja” elmúlik és új világ, új ég, új természet éled föl. A test feltámadása után következik a világfeltámadás. A létnek megdicsőülése. A titkok napfényre derülése! A sötétség kiderülése. Az élet és a lét mélységes értelmének tiszta megértése.

Az új ember a világ nyomorúságán keresztül Isten dicsőségét, saját szenvedésén át a szellemi lét boldogságát, az anyag áthatolhatatlan homályán keresztül a sugaras mindenséget ragyogását látja és azok után vágyódik.

Tudja, hogy e föld „Isten szántóföldje”, bár e föld annyi tüskét és bozótot terem.

Tudja, hogy e világ „Isten építménye”, bár annak szerkezetét és művészi alapját annyian nem értik meg és annyian rombolják.

Tudja főképp, hogy az emberiség „Isten népe”, de ez a nép oly hűtlen és hálátlan hozzája.

Az idők kezdetétől, az idők beteljesedéséig és az idők teljétől napjainkig várjuk, mikor jön el az a boldog kor, az az Isten országa.

Ezt a kort ragyogtatja Isten elénk a bűnbeesés után. Ez a remény éleszti a pátriárkák lelkét. Ez a jóslat csendül ki a próféták száján. A mennyei Jeruzsálemet várja Izaiással az egész zsidó nép.

És eljött az Üdvözítő és megtanított a Miatyánk szép kérésére: jöjjön el a te országod! Megtanított arra, hogy ez az ország bennünk van és nem lehet künn, ha előbb nincs a lélekben. De megjövendölte, hogy ez az ország távoli idők ígérete. Megsejtette, hogy harc, sok harc gyümölcse. Sőt fájdalommal maga is eltűnődött, vájjon, ha a világ végén visszajön, talál-e az emberfia hitet, annyi lesz a romboló álkrisztus és az álpróféta.

És Szent Pál, az új idők harcosa, az új teremtmény, az új ember dalosa borzadva látja „a gonoszság titkának lélekvesztő működését, a sátán közreműködésével dolgozók mindenféle hamis jeleit és csodáit és mindennemű csábítását a rosszra, akik miatt sokan nem üdvözülnek, mert nem fogadták be az igazság szeretetét.” Szent Pál mindezt látja és mégis eped Krisztus népe után. Küzd, mint egy oroszlán, az egész pogány és zsidó világgal, szellemi harcra edzi a keresztényeket, az üdvösséget várókat.

Ki lát be Isten mélységes titkaiba? Ki mondhatja meg, miért oly kevés kétezer millió ember között az új teremtmény! Miért nem terjed jobban Isten népe, a szent nép?

Szűk az égbe vezető út és az égbe nyíló ajtó. Látta ezt már az Üdvözítő is. Látta megtestesülése előtt, látta megtestesülésekor és mégis emberré lett és mégis tanított és buzdított.

Nem mondta, nem érdemes az emberiséget üdvözíteni, mivel rossz. Eljött és egy ember lelki üdvösségéért is eljött volna.

Szűk az az út, amelyen a szent nép halad. Szűk az a vonal, amelyen Isten népe a történelem folyamán a mennyei Jeruzsálem felé tart. Ha nézem a roppant tömegeket, amelyek a Földet betöltötték és betöltik, bizony a szent nép csak vékony ér a hitetlenek folyamához képest.

Az Üdvözítő mindezt tudta és látta. Sírt a hitetlen tömeg felett és meghalt. A titkot soha el nem árulta, hogy miért elég-szik meg a kevés sikerrel? Miért nem küld emésztő tüzet, hogy a gonoszsgot kiirtsa. Sőt azt tanította, hogy csak az ítéletkor lesz a nagy szétválasztás.

Szent János, a kedves Apostol, a Titkos jelenések írója, szörnyű képekben festi le a sátán harcait, látszólagos győzelmét, diadalmas tündöklését és nem esik kétségbe. Minden gonoszsg fölött győznie kell a szeretetnek, az igazságnak, Istennek.

A világ szörnyű nehéz kérdést vet elénk ma is.

A jámbor lélek elszörnyed az ijesztő istentelenség, a Krisztust átkozó bolsevizmus, a hitetlen szocializmus terjedésén. Hol van Isten? — kérdi. Hol vannak Isten harcosai.

Ne türelmetlenkedjél, jámbor lélek! Isten sem türelmetlen. Bízd rá a világ kormányzását, te pedig légy Krisztus szentje, új teremtmény, új ember.

Örülj, hogy az ő népéhez tartozol és a fény birodalma felé tartasz. Zengj éneket zengő nyelven. Énekeld a mennyei indulót.

Múlnak a századok, múlnak az évezredek, a szentek haladnak Isten útján. Számuk pedig millió és millió.

Múlnak a századok és múlnak az évezredek és a sötétség fiai is haladnak a sátán útján. Számuk millió és millió.

Örülj, hogy benned Isten és öntudatod tiszta látásával nézesh a boldog jövő felé. Örülj, hogy szemed kinyitottad és tudod, mily szárnyakat ad a kegyelem szívednek, eszednek, lelkednek.

Örülj, hogy a győzők között vagy. Mert úgy, amint Szent János látta, elbukik egyszer Babylon és minden gonosz, minden bűn, minden sátán,

„És a föld kalmárai majd sírnak és jajgatnak, mert áruikat többé senki meg nem veszi; az arany- és ezüstárukat, a drágakövet, a gyöngyöt, a bíbort és bársonyt; a selymet és a skarlátot, mindenfajta tujafát és mindenféle elefántcsontedényt és minden drágakőből, rézfémből, vasból és márványból készült edényeket, kenetet, tömjént, bort és olajat, lisztet és búzát, barmokat és juhokat, lovakat és kocsikat, rabszolgákat és emberi lelkeket. És eltűntek előled a gyümölcsök, amelyekre lelked vágyott és elveszett számodra minden, ami jó és kitűnő és nem található benned semmi.....

És kiáltoznak, „jajgatván: Jaj-jaj! Ez a nagy város... hogy egy óra alatt elpusztult.”

„És örvendj rajta és szent apostolok és próféták, mert az Isten tiértetek állott rajta bosszút.”

És mindannyian, akik az évezredek folyamán meghallgatták Isten szavát és a szavak szívükön és lelkükön végigzengett, majd csodát látnak.

Mert amint Isten évről évre új tavaszt hoz új virágokkal, új májusi fakadással, új állatokkal és új emberekkel, ép úgy harcosainak szájával folyton új erővel hirdeti az új ember, az új teremtmény, a szent ember, a szent nép a szakadatlan megújulás szellemet ébresztő dalát. És most, a nagy világlátás perceiben is azt zengi az Úr:

— Íme, mindent megújítok!

És Jánossal együtt egy angyal téged is, testvér és engemet is visz egy nagy és magas hegyre és megmutatja nekünk a szent várost, Jeruzsálemet, mely az égből szállott alá az Istentől, amelyben Isten fényessége lakozott és világossága hasonlított a drágakőhöz és olyan volt, mint a jászpiszkó és kristály.

De templomot nem láttam benne, mert annak a temploma a mindenható Úr és a Bárány. És a városnak nincs szüksége napra, sem holdra, hogy világítsanak benne, mert az Isten

fényessége világítja azt és világítója a Bárány. És a nemzetek annak világosságában fognak járni; és a föld királyai abba hordják dicsőségüket és tiszteletüket. És kapui nem záródnak be naphosszat; éj pedig nem leszen ott. Nem megy be abba semmi szennyes vagy utálatot keltő és hazugsága hanem csak akik be varinak írva a Bárány életkönyvébe/

Örüljetez mindannyian fények, tüzek, szentek, új emberek és új teremtmények. Örüljetez, mert öröm és boldogság vár reátok. Legyen jelszavatok a megújhódás. Ne oszoljatek el! Ez Isten akarata. „Ő”mondja; Íme, mindent megújítok.

Ami folyton nem újul meg, az elavul. Aki nem halad előre, hátra megy. Kitartani! Kitartani! Eletez lánpájában folyton égjen a buzgóság olaja! Kitartani! Az Úr pedig mondja:

„Íme, jövök csakhamar és jutalmam velem van, hogy megfizessek, kinek-kinek cselekedetei szerint. Én vagyok az Alfa és az Omega, az első és az utolsó, a kezdet és a vég. Boldogok, akik megmossák ruháikat a Bárány vérében, hogy hozzáférhessenek az életfájához és a kapukon a városba mehessenek.

Én Jézus vagyok, Dávid gyökere és ivadéka, a fényes hajnali csillag.”

Az új lélek megrendülve hallja e szavakat. Megremeg és mondja:

Jöjj!

És mindenkinek, aki hallja, mondja: Jöjj! És aki szomjazik, jöjjön.

És aki akarja, vegye az élet vizét ingyen.

És azt mondja, aki ezt bizonyítja: Igen, jövök csakhamar.

Amen.

Jöjj, Uram Jézus!

A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen mindnyájatokkal.

Főleg minden új emberrel. Amen!

